DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF

SANSKRIT MANUSCRIPTS

IN THE LIBRARY OF THE

CALCUTTA SANSKRIT COLLEGE.

Prepared under the orders of the Government of Bengal,

BY

HRISHIKESA SASTRI,

[illegible]

AND

SIVA CHANDRA GUI, M.A., B.L.,

PROFESSOR, SANSKRIT COLLEGE.

VOLUME IV. PURĀNA MANUSCRIPTS.

CALCUTTA

PRINTED BY J. N. BANERJEE & SON, BANERJEE PRESS,

119, OLD BOYTAKKHANA BAZAR ROAD.

190[illegible].

INDEX TO PURĀṆA MANUSCRIPTS.

The figures against the names of the Manuscripts indicate their serial number.

पुराणम् ।

PURĀṆAM.

No. 1. अग्निपुराणम् । Agnipurāṇam Substance, yellow coloured Bāli paper, 14×10 inches, bound in book form Folia, 337. Lines, 15 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old, but newly bound. Verse. Not correct Complete

One of the Mahāpurāṇas already published in Calcutta and other places in Devanāgara character.

Beginning. ओं नमो भगवते वासुदेवाय ॥ सरस्वतीं श्रियं गौरीं गणेशं स्कन्दमीश्वरं । ब्रह्माणं वह्निमिन्द्रादीन् वासुदेवं नमाम्यहं ॥ वैकुण्ठे हरिमीजाना (?) ऋषयः शौनकादयः । तीर्थयात्राप्रसङ्गेन स्वागतं सूतमब्रुवन् ॥ ऋषय ऊचुः ॥ सूत त्वं पूजितोऽस्माभिः सारात्सारं वदस्व नः । येन विज्ञातमात्रेण सर्वज्ञत्वं प्रजायते ॥ सूत उवाच ॥ सारात्सारो हि भगवान् विष्णुः सर्गादिकृद्विभुः ॥ ब्रह्माहमस्मि तं ज्ञात्वा सर्वज्ञत्वं प्रजायते ॥ द्वे ब्रह्मणी वेदितव्ये शब्दब्रह्म परञ्च यत् । द्वे विद्ये वेदितव्ये हि इति चाथर्वणी श्रुतिः । अहं शुकश्च पैलाद्या गत्वा बदरिकाश्रमं । व्यासं नत्वा पृष्टवन्तः सोऽस्मान् सारमथाब्रवीत् ॥ व्यास उवाच ॥ शुकाद्यैः शृणु सूत त्वं वसिष्ठोऽयमुवाच (?) तु । सारात्सारं हि पृच्छन्तं मुनिभिश्च परापरः (?) ॥

End. आग्नेय पठितं मण्डलानि च वास्तु (?) मन्त्राणि विविधानि च । प्रतिसर्गश्चानुगीतो ब्रह्माण्डपरिमण्डलं । गीतो भुवनकोषिः (?) द्वीपवर्षाद्रिनिम्नगाः । गयागङ्गाप्रयागादितीर्थमाहात्म्यमीरितं । ज्योतिश्चक्रं ज्योतिषाञ्च गीतो युद्धजयार्णवः (?) च । मन्वन्तरादयो गीता धर्मा वर्णादिकस्य च (?) । अशौचो द्रव्यशुद्धिश्च प्रायश्चित्तं प्रदर्शितं । राजधर्मा दानधर्मा व्रतानि विविधानि

च। व्यवहाराः शास्त्रेनव ऋग्वेदादिविधानकं। सूर्य्यवशः सोमवशो धनुर्वेदश्च वैद्यकं। धनुर्व्वेदो,र्थशास्त्रञ्च मीमांसान्यायविस्तर (?)। पुराणमस्यामाहात्म्य छन्दोव्याकरणं स्मृतम्॥ अस्तङ्गाणी व्याकरणं शिक्षाकल्पमहोदित.। नैमित्तिक. प्राकृतिको नय आत्यन्तिक स्मृत:॥ वेदान्त ब्रह्मविज्ञानं योगो ह्यष्टाङ्ग ईरित:। स्तोत्र पुराणमाहात्म्य विद्या ह्यष्टादशस्मृती.॥ ऋग्वेदाद्या: परा ह्येव पराविद्या परपर। सप्रपञ्चं निष्प्रपञ्चं ब्रह्मणो रूपमीरितम्। इदं द्वादशसाहस्र शतकोटिप्रविस्तर। देवलोके दैवतैश्च पुराण (? पठ्यते सदा। लोकानां हितकामेन सञ्चिप्योद्गीतमप्रिती) सर्व्वं त्रहीति जानीध्व मुनय: शौनकादय॥ शृणुया (त् ?) श्रावयद्वापि य पठेत् पाठयेदपि। लिखेल्लिखापयद्वापि पूजयेत् कीर्त्तयेदपि॥ निर्म्मल. प्राप्तसत्वाश. सकुल (?) स्वर्गमाप्नुयात्। प्रवरत्नं (?) पुस्तकाय सत्र वै पत्र सञ्चय। पट्टिकावस्त्रगन्धादि दद्यादश्य स्वर्गमाप्नुयात्॥ यदि दद्याद्ब्रह्मलोकि(?) स्यात् पुस्तकं यस्य वै गृह। तस्योत्पातभय नास्ति भुक्तिमुक्तिमवाप्नुयात्॥ युय ममतासिंध पुराण रूपमीश्वर। सुतो गत: पूजितैस्सै: शौनकाद्या ह्यरं ययु॥

Colophon. इत्यार्षे य महापुराणे पुराणमाहात्म्य समाप्त ॥ * ॥ * ॥ • ॥

विवरणम्—अष्टादशमहापुराणानामन्यतमदार्षे यपुराणम्।

No. 2. अद्भुतरामायणम्। Adbhuta Rāmāyanam. Substance, country-made yellow paper, 10 × 4 inches. Folia, 72. Lines, 7–8 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct Complete.

An epic on the life of king Rāma, popularly ascribed t Vālmīki, the famous author of the Rāmāyana. It is called *adbhuta* in allusion to the marvellous character of the story, exceeding in extravagance the more popular epic, the Rāmāyaṇa. In it, Sītā is represented as having killed a Rāvana with hundred heads, whom her husband Rāma was unable to vanquish. Complete in twenty-seven chapters.

Beginning. श्री रामाय नम:॥ नमस्तस्मै मुनीन्द्राय श्रीयुताय तपस्विने। शान्ताय वीतरागाय वाल्मीकाय नमोनम:॥ रामाय रामचन्द्राय रामभद्राय वेधसे। रघुनाथाय नाथाय सीताया: पतये नम.॥ जयति रघुवशतिलक: कौशल्या-

नन्दवर्द्धनो रामः। दशवदननिधनकारी दाशरथिः पुण्डरीकाक्षः ॥ तमसातीरनिलय निलय तपसा गुरुं। वचसा प्रथमस्थान वाल्मीकिं मुनि-पुङ्गवं। विनयावनतो भूत्वा भारद्वाजो महामुनिः। अपृच्छत् सम्मतः (?) शिष्यः कृताञ्जलिपुटो वशी। रामायणमिति ख्यात शतकोटिप्रविस्तरं प्रणीत भवता यच्च ब्रह्मलोके प्रतिष्ठितं। श्रूयते ब्रह्मणा नित्यमृषिभिः पितृभिः सुरैः। पञ्चविंशतिसाहस्र रामायणमिदं भुवि॥ तदाकर्णित-मस्माभिः साकल्येन महामुने। शतकोटिप्रविस्तारे रामायणमहार्णवे। किं गोतमिह यन्नास्ति तन्मे कथय सुव्रत॥ आकर्ण्य दरिण' पृष्टं भरद्वाजस्य वै मनि'। हस्तामलकवत् सर्व्वं सस्मार शतकोटिकं। आमित्युक्ता मुनिः शिष्य प्रोवाच वदतां वर॥ भरद्वाज चिर जीव साधु व्याकृतमद्य नः॥ शतकोटिप्रविस्तारे रामायणमहार्णवे रामचन्द्रस्य चरितमाश्चर्यं सम्यगी-रित। पञ्चविंशतिसाहस्र नृलोके यत प्रतिष्ठितं। नृणा हि चरितं राम-चरित वर्णित तत। सीतामाहात्म्यसार यत् विशेषादत्र नोक्तवान्। शृणुष्वावहितो ब्रह्मन् काकुत्स्थचरितं महत्। सीतायाः मूलभूताया प्रकृते-श्चरितञ्च यत्। आश्चर्य्यमद्भुतमिद गोपितं ब्रह्मणो गृहे॥ हिताय प्रिय-शिष्याय तुभ्यमावेदयामि तत्॥

End. सीतायाः कथन श्रुत्वा सहस्रास्यस्य रक्षमः। मानसोत्तरशैलेन्द्रस्थितं ज्ञात्वा रघूत्तमः। जगाम पुष्करद्वीपं भ्रातृभिः सह वानरैः। सीतायाः ऐश्वर्यं रूप रावणस्य वधस्तथा। अयोध्यागमनञ्चैव इति वृत्तान्तविग्रहः। वृत्तान्त-संग्रहश्चापि पठित्वा रामभक्तिमान्। जायते मुनिशार्द्दूल नात्र कार्य्या विचारणा। पठेत्तु यो रामचरित्रमेतत् पुनाति पापात् सुकृत लभेत। तीर्थाभिषेकं समरे जयञ्च स सर्व्वयज्ञञ्च महत् फलञ्च। भजेत यो राम-मचिन्त्यरूप नै (मै ?) कोन भावेन च भक्तिपूर्वो। एतत् सुपुण्य शृणुयात् पठित्वा भयो भवेत् नो जठरे जनन्याः॥ ॥

Colophon. इत्यार्षे रामायणे महर्षिवाल्मीकीयेऽद्भुतोत्तरकाण्डे सीतारामायोध्यागमन सप्तविंशति सर्गः॥ ०॥ समाप्तमिदमद्भुतोत्तरकाण्ड॥ ०॥ श्रीकृष्ण.॥

विवरणम्—अद्भुतरामायणाभिधोऽयं निबन्धः महर्षिवाल्मीकिरचितत्वेन प्रसिद्धः।

No. 3. अग्निपुराणम्। Agnipurāṇam Substance, country-made white paper, 10 × 5 inches Folia, 318 Lines, 9–14 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, excepting the first ten folia which have been recently re-written. Verse. Generally correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the work noticed before.

विवरणमुक्तपूर्व्वम् ।

No. 4. अद्भुतरामायणम् । Adbhuta Rāmāyaṇam Substance, country-made white paper, 12 × 4 inches Folia, 39 Lines, 2–12 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1855 Appearance, very old, worn out, and worm-eaten throughout Verse Generally correct Complete

Another complete copy of the work noticed before.

विवरणमुक्तपूर्व्वम् ।

No. 5. अध्यात्मरामायणम् । Adhyātma Rāmāyaṇam Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches Folia, 320 Lines, 6–11 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, not fresh Verse Generally correct. Complete (excepting, the 3rd or Araṇya Kāṇḍa only)

A poem describing the life and character of Rāma, the hero of the Rāmāyaṇa, under the garb of the Vedānta Philosophy, entitled Adhyātma Rāmāyaṇa, complete in seven parts, which a.e named as well as arranged in the same way as in Vālmīki's great work. It has been printed and published in several parts of the country. The work is in the form of a dialogue between Umā and Śiva.

Beginning. श्री नमो भगवते वासुदेवाय नारायणं नमस्कृत्य नर चैव नरोत्तम देवीं सरस्वती व्यासं ततो जयमुदीरयेत् १ सूत उवाच कदाचिन्नारदो योगी परानुग्रहवाञ्छया पर्य्यटन् सकलाल्लोकान् सत्यलोकमुपागमत् २ सं दृष्टा मूर्त्तिमद्भि: छन्दोभि. परिवेष्टित बालार्कप्रभया सम्यक् भासयतं सभागृहम् ३ मार्कंडेयादिमुनिभि· स्तूयमानं मुहुर्मुहु: सर्व्वत्र गोचर ज्ञानं सरस्वत्या समन्वित ४ चतुर्मुख जगन्नाथं भक्ताभीष्टफलप्रदं प्रणम्य दंडवद्भक्त्या तुष्टाव मुनिपुङ्गव: ५ प्रसन्नस्तं मुनिं प्राह स्वयम्भूर्वैष्णवोत्तमम् किं प्रष्टुकामस्त्वमसि तद्वदिष्यामि ते मुने ६

End. प्रपेदिरे प्राक्तनमेव रूपं सदंशजा ऋच्चहरीश्वरास्ते। प्रभाकरं प्राप हरि-
प्रवीरः सुग्रीव आदित्यमवीक्ष्यवस्तात् ॥ ६५ ॥ ततो निमग्ना सरयूजलेषु
नराः परित्यज्य मनुष्यदेह ॥ आरुह्य दिव्याभरणा विमान प्रापुर्(?)सांतनि-
काख्यलोकान् ६६ ॥ तिर्य्यक् प्रजाता अपि रामदृष्टा (?) जले प्रविष्टा
दिवमेव याताः दिदृक्षवो जानपदाश्च लोका रामं रामालोकविमुक्तसङ्गाः ॥
६७ ॥ । क ॥ : ॥ कृत्वा हरिं लोकगुरुं परेश सृष्टा जल स्वर्गमवापजः (?)।
एतावदेवोत्तरमाह शंभुः श्रीरामचन्द्रस्य कथाविशेषं ॥ ६८ ॥ यः पादमप्यत्र.
पठेत् स पापाद्विमुच्यते जन्मसहस्रजातात् (त ?) ॥ दिने दिने पापचयं
प्रकुर्व्वन् पठन्नर. श्लोकमपीह भक्त्या ॥ ६९ ॥ विमुक्तसर्व्वाघचयः प्रयाति
रामस्य सालोक्यमनन्यलभ्य. ॥ आख्यानमेतद्रघुनायकस्य कृत पुरा राघव
चोदितेन ॥ ७० ॥ महेश्वरेणागतभविष्यदर्थं श्रुत्वा तु रामः परितोषमेति ॥
रामायणं काव्यमनतपुण्य श्रीशंकरेणाभिहितं भवान्यै ॥ ७१ ॥ भक्त्या पठेद् यः
शृणुयात स पापैर्विमुच्यते जन्मशतोद्भवैश्च ॥ अध्यात्मराम पठतश्च नित्य
श्रोतुश्च भक्त्या लिखतश्च रामः ॥ ७२ ॥ अतिप्रसन्नश्च सदा समीपसीता
समेत. प्रियमातनोति रामायणं जनमनोहरमादिकाव्य ब्रह्मादिभिः सुरवरै-
रपि संस्तुत च ॥ ७३ ॥ श्रद्धान्वितः पठति यः शृणुयात् स नित्यं विष्णोः
प्रयाति सदन स विशुद्धदेहः ॥ ७४ ॥

Colophon. इति श्रीमदध्यात्मरामायणे उमामहेश्वरसंवादे उत्तरकाण्डे नवोऽ (वमो ?)
ध्यायः ॥ * ॥ उत्तरकाण्डं समाप्त ॥

विवरणम्—अध्यात्मरामायणाभिधोऽयमतिसुप्रसिद्धो ग्रन्थः ।

No. 6. अध्यात्मरामायणम् । Adhyātma Rāmāyaṇam Substance, country-made white paper, 10 × 4 inches. Folia, 131. Lines, 4-13 in a page Character, Nāgara Date, 1868 Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten throughout. Verse Generally correct. Complete.

Another complete copy of the same work.

विवरणमुक्तपूर्व्वम् ।

No. 7. अध्यात्मरामायणम्। Adhyātma Rāmāyaṇam. Substance, country-made yellow paper, 18 × 4 inches. Folia, 166. Lines, 2–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, rather old. Verse. Generally correct. Complete.

Another complete copy of the same work. At the end of the codex, we find a sloka in which the cantos, chapters, and stanzas of the work are enumerated thus :—

पार्व्वत्यै परमेश्वरेण गदितेह्यध्यात्मरामायणे काण्डैः सप्तभिरन्वितेऽतिशुभदे सर्गाश्चतुःषष्टिकाः ।
श्लोकानान्तु शतत्रयेण सहिते—

विवरणानुक्रमपूर्व्वम् ।

No. 8. आत्मपुराणम् । Ātmapurāṇam. Substance, country-made white and yellow paper, 11 × 6 inches. Folia, 523. Lines, 7–11 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1859. Appearance, not old. Verse. Generally correct. Complete.

A work recently written, treating of the principles of the Vedānta philosophy in the style of a Purāṇa, entitled Ātmapurāṇa. By Śaṅkarānanda, complete in 18 chapters. Extent 13,000 Anuṣṭup slokas.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः श्रीरामाय नमः नमः पितृचरणेभ्यः ईशानीशादिभेदेन व्याकुलं सकलं जगत् निरीक्ष्य श्रोत्रियः कश्चित् श्रुतार्थावगतिक्षमः १ एकदा करुणाक्रान्तचित्त एतत् व्यचिन्तयत् अहो संसारशूलेन क्लिश्यते सर्व्वदेहिनः २ कामादिकाकवासेन नारीशुकविनोदिना कथमस्मात् भवेन्मैव भीतिः सर्व्वनृणामिह ३ इति संचिन्त्य मतिमान् स्वगुरुं परिपृच्छति ४ कथमज्ञानलोहाग्रं तीक्ष्णं संसारशूलकं गुणत्रयत्रिशाखाढ्यमतिक्रम्य व्रजेन्न पुमान् ५ एवमुक्तो गुरुः प्राह स्वशिष्यं करुणानिधिः ज्ञानमज्ञाननाशाय नियतं साधनं त्विति ६ संसारशूलमखिलं वृककाकादिसेवितं मायिनो मायया भात मायाज्ञानमितीरितं ७ ज्ञानं वेदान्तविज्ञानमज्ञानमितरत् पुनः न हि भातस्य विज्ञानं लोकेपि ज्ञानमिष्यते ८ असौ ब्रह्माहमस्मीति बोधो मार्गोऽत्र सम्मतः संसारशूलं संत्यज्य गच्छतां मुक्तिमण्डपे ९ कर्त्तव्यमेतद्विज्ञानमात्मज्ञानापनुत्तये न चान्यदस्तिपीमादि देहकारागृहप्रदं १० आत्मबोधो हृद्गुहायामुद्गतात्मज्ञानविनाशनात्। प्रापणश्चात्मरूपस्य ब्रह्मणो भेदशून्यतः ११

End. इति अस्यात्मैं विद्यां ईश्वरस्य सदैव हि कथयन्ति स ईशानः पुराणेऽस्मिन् समीरितः सर्व्वत्र नापरं किंचित् तत एतत् पठन् पुमान् शृण्वन् वदन् विजानन् वै मुच्यते भवसंकटात् ॥ ६४० *

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्यानंदात्मजपूज्यपादशिष्येण शङ्करानन्दभगवता विरचित उपनिषद्ब्रह्म आत्मपुराणे अष्टादशोऽध्यायः १८ सर्वेकत्र ग्रन्थश्लोकसंख्या १२०० अनुष्टुप् श्लोक. काशीपुरी मध्यस्था गङ्गातटनिवासिका। दशाश्वमेधस्थाने च विश्वेश्वरसमीपतः लिखितं शिवप्रसादेन ब्राह्मणेन कान्यकुब्जेन संवत् १८५८ फाल्गुने शुक्लपक्षे च दशम्यां गुरुवासरे शुभमस्तु समाप्तं ग्रन्थं (?) भवतु ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

विवरणम् – आत्मपुराणं नामात्मविवेकनिरतवेदान्तमूलकः कश्चिदाधुनिकनिबन्धविशेषः।

No. 9. एकादशीमाहात्म्यम्। Ekādaśīmāhātmyam. Substance, country-made white paper, 14 × 4 inches. Folia, 12. Lines, 7–8 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the Padmapurāṇa on the greatness of the Ēkādaśi, noticed before among Smṛiti MSS.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम्।

No. 10. एकाम्रपुराणम्। Ēkāmrapurāṇam. Substance, country-made, yellow paper, 14 × 4 inches. Folia, 89. Lines, 7–9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, almost fresh. Verse. Generally correct. Complete.

A Purāṇa describing the greatness of Ēkāmra, one of the sacred places of India.

Beginning. ओँ नमो गणेशाय॥ कीर्त्तिर्यस्य सुरासुरैर्मुनिवरैरागीयते नित्यशो नाकस्थातलवासिभिः सुरनरैर्विद्याधरैः किन्नरैः। पातालेष्वपि कन्दरेषु च महीभृतां गतैः पन्नगैर्ब्रह्मोपेन्द्रसवासवान्वितजगत्कर्त्रे नमः शम्भवे॥ पुरा सत्ययुगे राजा धर्म्मध्वज इति श्रुतः। सर्व्वज्ञमिति पप्रच्छ सत्य सत्यवतीसुतं। धर्म्मध्वज उवाच॥ वेदव्यास शिवावास सर्व्वज्ञ परमार्थद। श्रोतुमिच्छाम्यहं किंचिन्नृणां सुकृतमङ्गलं। अनायासेन यत्र पुण्यं यत्र भवेदिह तत्

चैव वद तीर्थञ्च देवतानामनुग्रह ॥ वेदव्यास उवाच ॥ शृणु राजन् प्रवक्ष्यामि पुरावृत्तमभूद्यथा सनत्कुमा (रा ?) श्रितयो: सवाद-मृषिसमदि ॥ मध्यमे पुष्करे ज्यं ह वसिष्ठे च तपोवने। समागम मुनीनाञ्च वरंगण्यमभवन्नृप ॥ मरीचिप्रमुखा: सर्वे मुमयन्तत्र सस्थिता। व्यवस्थिता सिद्धधर्म्मा: कालत्रयविवेकिन:। धर्म्मस्थानान्यनेकानि प्रोच्यवन्ति पृथक पृथक सन्दिग्ध वेदवाक्यानि निरुक्तपदनिर्णय:। मुनीनामग्रितो दिव्य-ज्ञानिना शम्भुसेविना पुरतोऽथ मुनिश्रेष्ठ: कश्यपाद्यजो,भ-स् ॥ ततोऽपृच्छ-दृषिगणान् प्रणम्य शिरसाञ्जलि। विज्ञापयामीति पूर्व्वं शान्त. शुस उदारधी: ॥ ऋषिस्त उवाच। के धर्म्मा. कानि कर्म्माणि कानि शकानि जन्तुषु। निर-पेक्षा निरातङ्का विक्तापेक्षा विवर्ज्जिता. ॥ अल्पायासं महत्पुण्यं यत्सुख साधनेरिह। यत्र स्नात्वा सकृल्लोके दिवि मोदन्ति मानवा:। नैवाणा को नरो लोके गतिमिष्टा प्रदायक.। दर्शने वा महत् पुण्य तन्ममाख्यातु-मर्हसं ॥

End. ये ये वाञ्छन्ति ते सन्त ते व्रजन्ति सुरालय। हंस वर्हिणयुक्तेन विमानेनार्क-रोचिषा। हंसध्वजपताकेन किङ्किणीजालमालिना। सुरस्त्रीभिर्वीज्यमाना श्चामरव्यजनै शुभै.। गन्धर्व्वैर्गीतनिर्ज्जुष्टे. (? स्तूयमानो वराप्सरै। नाक-पृष्ट समानाय (?) शक्राद्यै. विपूजिता (?) स्वेच्छाविलाससम्पन्नास्ते रंमु-र्मुमुदे चिर ॥ सर्व्वेता भोगसमृद्धाय कामना कामरूपिण.। कृत्तिवास:-प्रसादेन न च्यवन्ते कदाचन.। कर्म्मसिद्धिरिय सम्यक् भूर्नोक्ते (?) च सुदु-र्लभा। तव प्रसादाद्गोविन्द मया प्रोक्त नृपाहित। य: शृणोति (?) इद काम्य पठेद्वा विमलाशय। जन्मान्तरकृतात् पापात् तत्क्षणादेव मुच्यते ॥ * ॥

Colophon. इत्येकाम्रपुराणे षट्साहस्रा संख्या (? संहितायां द्वितीयांशे विद्येश्वर माहात्म्ये अष्टादशोऽध्याय एकाम्रपुराणं समाप्त ॥ १८ ॥ ओं नमो वासु-देवाय।

विवरणम् - एकाम्रपुराण नामैकाम्रतीर्थदेवमाहात्म्यवर्णनपरनिबन्धविशेष:।

No. 11. कल्किपुराणम्। Kalkipurāṇam. Substance, country-made red paper, 16×5 inches. Folia, 80. Lines, 2-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out, and torn in parts. Verse. Generally correct. Complete.

This is one of the Upapurāṇas and has been printed and published in several parts of the country.

Beginning. श्री नमो गणेशाय ॥ सेन्द्रा देवगणा, मुनीश्वरजना लोका सपाला, सदा । स्वं स्वं कर्म सुसिद्धये प्रतिदिनं भक्त्या भजन्त्युत्तमा. । तं विघ्नं शमनन्त-मच्युतमजं सर्वज्ञसर्वाश्रयं वन्दे वैदिकतान्त्रिकादिविविधैः शास्त्रैः, पुरो वन्दितं ॥ नारायणं नमस्कृत्य नरञ्चैव नरोत्तमं । देवीं सरस्वतीञ्चैव ततो जयमुदीरयेत । यद्दोर्दण्डकरालसर्पकवलज्वालाज्वलद्विग्रहा नेतुः सत्करवाल-दण्डदलिता, भूपा निर्तिर्जाभका । शश्वत सैन्धववाहनो द्विजजनिः कल्कि परात्मा हरिः, पायात सत्ययुगादिकृत् स भगवान धर्मप्रवृत्तिप्रियः ।

End. सजलजलदर्देहो वातवेगैकवाह प्रमथितकरवाल, सर्व्वलोकैकपाल. । कलि-कुलवनहन्ता सत्यधर्मप्रणेता कलयतु कुशलं वः कल्किरूप स भूप. ॥ ९ ॥

Colophon. इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये पञ्चत्रिंशोऽध्यायः ॥ १ ॥ समाप्ताय ग्रन्थ ॥ * ॥ श्रीहरये नमः ॥

विवरणम—कल्किपुराणमिदं सुप्रसिद्धमेव ।

No. 12. कार्त्तिकमाहात्म्यम् । Kārtikamāhātmyam. Substance, country made white paper, 12×5 inches. Folia, 34. Lines, 11-13 in a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1821. Appearance, very old, worn out, torn, worm eaten, and writing effaced in parts with writings by different hands. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the Padma Purāṇa on the sacredness of the month of Kartika.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ विश्वसर्गनिसर्गादिनवलक्षणलक्षित श्रीकृष्णाख्यं परं धाम जगद्धाम नमामि तत् ॥ १ ॥ दशमे दशमं लक्ष्यमाश्रिताश्रयविग्रहा क्रीडद्यदुकुलाम्भोधौ परानन्दमुदीर्यते ॥ २ ॥

End. पूर्णाहुतिं ततः कृत्वा देवान् सर्वान् विसर्जयेत ॥ अभिषेकं च तिलकं कृत्वा चाशिष्टवाचनं ॥ ४६ ॥ ब्राह्मणान् भोजयित्वादौ परमान्नेन वा प्रिय । तेषां सगृह्य सत्कृत्य भुञ्जीत सह बन्धुभिः ॥ ४७ ॥ इत्येवं मुनिवर्यस्य पुण्यमध्याये कथितमिहार्चयेत स मुक्तः ॥ भुक्त्वा चैहिकसतत. स वैकुण्ठे हरि-पदसान्निध्यं प्रयाति । ४८ ॥

Colophon. इति श्रीकार्त्तिकमाहात्म्ये पद्मपुराणे उत्तरखंडे मुनिशौनकादिनारदसंवादे द्वादशोध्यायः ॥ राम ॥ सपूर्णमिदं कार्त्तिकमाहात्म्यं सवत १८२१ माघ कृष्ण १४ वा सूर्य्ये ॥ लिखितं सदारामेण काश्यां शुभमस्तु ॥

विवरणम्—पद्मपुराणान्तर्गतकार्त्तिकमाहात्म्यरूपोऽयं विषयः ।

No. 13. कालिकापुराणम् । Kālikāpurāṇam Substance, country-made colourless paper, 12 x 4 inches Folia, 174 Lines, 7-15 in a page Character, Mari Date, 202 Nepāli era Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten throughout Verse Not correct Complete

One of the Upapurāṇas, dwelling on the greatness of the goddess Kālikā Printed and published in several parts of the country.

Beginning. श्री नमश्चण्डिकायै ॥ यद्योगिभिर्भवभयार्त्तिविनाशयोग्यमासाद्य वन्दितमतीव विविक्तचित्तैः । तद्वः पुनातु हरिपादसरोजयुग्ममाविर्भवत्क्रमविलङ्घित-भूर्भुवः स्वः ॥ सा पातु व सकलयोगिजनस्य चित्ते विद्यासमिश्रतराणर्भवि मुक्तिहेतु । या चान्यजन्तुनिवहस्य विमोहिनीतिमायाविधो जगति शब्द शुःसु (?)बुद्धिहन्त्री ॥ ईश्वर जगतामाद्य प्रणम्य पुरुषोत्तम ॥ नित्यज्ञानमय वक्ष्ये पुराण कालिकाह्वय ॥

End. यो हेतुरस्य प्रभव पुराण (सनातन) शाश्वत ईश्वरः पर । पुराणकर्त्तृ द-पुराणलस्य पर परस्यस (?) तन्नौमि पुराणरूपं ॥ इति सकलजगत् विसर्ति या सा मधुरिपुमोहकरी नमोऽस्तु तस्मै (?) वहति ।

Colophon. इति श्रीश्रीश्रीश्रीकालीपुराण समाप्तं ॥ ११ ॥ * ॥ कालिकायै नमास्तु ॥ य बुवप लिङ्क ( ) द्विजवरद्याकदेवस्यात्मजः श्रीकृष्णदेवेन स्वात्मार्थ नचा यात्मना (?) शुद्धाशुद्धं न जानामि बुधे शोधयता (?) क्षिमा ॥ कालिकाख्या क्रमधा + + । ना पण्डितसुख्यकं ॥ नेपालाब्दगणवे युगखस्वनयन-कृष्णपक्ष च चैत्रे मासके उत्तरादि सुरगुरुदिवसे वैधृतीयोगयुक्ते तस्मिन्दिवसी-स्त्रियौ सौलिखदिमसनिशं कृष्णनाथेन नित्य नत्वा पित्रो पदाब्जं गुणिजन सकलैः सेवित कालिकाख्या ॥ । शुभमस्तु सर्व्वदा काले ॥ श्रीश्रीश्रीकालिका प्रसन्नास्तु ॥ देव्यै नमस्तु (?) २ ॥ शिवायै नमः ॥

विवरणम्—कालिकापुराणमतिप्रसिद्धमेव ।

No. 14. कालिकापुराणं। Kālikāpurāṇam Substance, country-made yellow paper, 18 × 5 inches. Folia, 278 Lines, 6–10 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old Verse Generally correct. Complete.

Another complete copy of the same work.

विवरणमुक्तपूर्वम्।

No. 15. काशीखण्डम्। Kāśikhaṇḍam Substance, country-made white paper, 10 × 4 inches Folia, 365 Lines, 5–10 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and writing effaced in parts. Verse Not correct. Incomplete.

A part of Skandapurāṇa dwelling on the greatness of Kāśī (Benares), entitled Kāśikhaṇḍa It is a famous work and has been printed and published in several parts of the country.

Beginning श्रीमरस्वत्यै नमः त मन्मर्हे महेशान महेशानप्रियार्भक गणेशान (१) करि-गणेशानाननमनामय १ अपिटापि (२) न यात भस्मिादिनर्तोप्युर्भरथः स्थापि या या वदा भवि सुकृदा मारमत यम्या (१) मृता जतव या नित्यं त्रिजगत् पविबतटिनीतीर सुरै. श्रियते (१) मा काशी त्रिपुरारिराजनगरी पायादपाया जगत (१) २।

End. (नास्ति)

Colophon. (नास्ति)

विवरणम्—काशीखण्डनाम्ना प्रसिद्धस्कन्दपुराणस्यांशविशेष.।

No. 16. काशीखण्डम्। Kāśikhaṇḍam Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches Folia, 251 Lines, 9–16 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, worn out, slightly torn, and worm-eaten throughout Verse Generally correct Complete (as regards the second half only)

The second half of the same work, with a short commentary in the margin.

End. एतच्छ्रवणात: पुंसां सर्व्वत्र विजयी भवेत सौभाग्य चापि सर्व्वत्र प्राप्नुयान्निर्मलाशय: १३० यस्य विश्वेश्वरस्तुष्टस्तस्यै (?) तच्छ्रवणे मति । जायते पुण्ययुक्तस्य महानिर्मलचेतस । सर्व्वेषां मंगलानां च महामंगलमुत्तमम् गृहेऽपि लिखितं पूज्यं सर्व्वमंगलसिद्धये १३४

Colophon. इति स्कन्दपुराणे श्रीकाशीखण्डे द्वादशसाहस्र्यां संहितायां वैयासिक्यां अनुक्रमणिकानाम शततमोऽध्याय: १०० श्रीरस्तु

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सम्पूर्णमुत्तरार्द्धं वर्त्तते ।

No. 17. काशीखण्डम् । Kāśikhandam Substance, country made white paper, 14×6 inches. Folia, 671 Lines, 8-16 in a page Character, Nāgara. Date, Samvat 1807. Appearance, old, with different hand-writings Verse Generally correct. Complete

A complete copy of the same work with a commentary in the margin, by Rāmānanda.

विवरणमुक्तपूर्व्वम् ।

No. 18. काशीमाहात्म्यवर्णनम् । Kāśimāhātmyavarnanam Substance, country-made white paper, 10×4 inches Folia, 65. Lines, 6-8 in a page Character, Nagara Date, Samvat 1820 Appearance, very old, worn out, worm-eaten throughout, and pages sticking together Verse Generally correct Complete

Extracts from the Nāradapurāna on the greatness of Kāśī.*

Beginning. अगस्तिरुवाच प्रसन्नोऽसि यदि स्कन्द मयि प्रीतिरनुत्तमा । तत् समाचक्ष्व भगवन् चिरं यन्मे हृदि स्थितं ॥ अविमुक्तमिदं क्षेत्रं केदारस्य भुवस्तले ॥ परां प्रथितिमापन्नं सोऽचन्द चाभवत् कथं ॥ २ ॥ कथमेषा चिर्न्नोड़ा (?) गीयते मणिकर्णिका । तत्रासीत् किं पुरा स्वामिन् यदानामरनिम्नगा ॥३॥ वाराणसीति काशीति रुद्रावासइति प्रभो ॥ अवाप नामधेयानि कथमेतानि सा पुरी ॥ ४ ॥ महास्मशान (?) इति च कथं ख्यात शिखिध्वज ॥

---

* According to a line added to the text, these are extracts from the Bhavisyapurana, Brahmakhanda.

एतदिच्छाम्यहं श्रोतुं संदेहं मेऽपनोदय ॥ ५ ॥ स्कंद उवाच ॥ प्रश्नभारमी-मतुलन्त्वया यः समुदाहृत ॥ कुमर्यानिऽमृतवार्णमपा ?)च्छदविका हर ॥ ६ ॥ यदव देवदेवेन मत्स्येन निवेदित ॥ जगन्मातु परस्मात्त तथैव कथ-यामि ते ॥ ७ ॥

End. नास्ति रुद्रसमो देवस्तीर्थं काशीसमा नहि विश्वेश्वरसमं लिंग न भूत न भवि-ष्यति ॥ १५० ॥ अश्वमेधसहस्राणि वाजपेयशतानि च । कथाश्रवणमात्रेण तत्फल प्राप्यते नरः । १५१ ॥

Colophon. इति श्रीनारदपुराणोक्त काशीमाहात्म्य समाप्त ॥ सवत् १८७० followed by an extra line इति भविष्यपुराणे ब्रह्मखंडे मध्यदेशांतर्वर्तिकाशि-माहात्म्यवर्णन नाम पञ्चा (श ?) त्तमोऽध्याय ॥ ५० ॥ *

विवरणम् नारदपुराणान्तर्गतकाशीतीर्थमाहात्म्यवर्णन पुस्तकेऽस्मिन् वर्त्तते ।

No. 19. काश्मीरमाहात्म्यम् । Kāśmīramāhātmyam. Substance, Kasmirī white paper, 8×4 inches (bound like a book) Folia, 105 Lines, 8 in a page Character, Nāgara Date, Saṁvat 1848 Appearance, very old, worn out, worm-eaten throughout, and pages so packed together that they cannot be easily separated Verse Generally correct Complete

Verses on the greatness of Kāsmīra, written not only after the style of the Purāṇas, but also representing Vaisampāyana, the well-known Paurāṇika speaker, as addressing Janamejaya, the grandson of Yudhiṣṭhira. The book is entitled Nilamatam.

Beginning. श्रीगणेशाय नम ॥ शारदाम्बिकाय नमः ॥ श्रीनमो नारायणाय ॥ श्री श्रीनिवासं हरिं देव वरदं परमेश्वर । त्रैलोक्यनाथ गोविन्द नमस्यच्चर-मव्ययं ॥ परीक्षितु + + + भूक्षीमान्नृपातर्जनमजय. ॥ पप्रच्छ शिष्यं व्यासस्य वैशंपायनमतिकात ॥ जनमेजय उवाच । महाभारतसंग्रामे नाना देशनराधिपा. । महाशूरा समायाता पितृणा स महात्मना ॥ कथ काश्मीरको राजा नायातस्त + + कौरव ॥ पाडवैर्धार्त्तराष्ट्रैश्च न वृत्तः स कथं नृप ॥ काश्मीरमंडल चैव प्र + + + नं जगति स्थितं + +

---

* This is written by a different hand and is not reliable.

+ ॥ वासुदेवं स्वयं (?) ॥ जगाम माधवं योद्धुं चतुरङ्गबलान्वितः ॥ तत्र तस्याभवद्युद्धं वासुदेवेन धीमता ॥ यादृशं वासुदेवस्य नरकेन ?) महाभवत् ॥ ततस्तु वासुदेवेन स युद्धे विनिपातितः ॥ अन्तर्वत्नी तस्य पत्नीं वासुदेवाभ्यषेचयत् ॥ भविष्यत्पुत्रराज्यार्हा तस्य देशस्य गौरवम् ॥ स्वत सा सुषुवे पुत्रं बालं गोनर्दसंज्ञितं ॥ बालभावात् पाण्डुसुतैर्नानीतः कौरवैश्च वा ॥ जनमेजय ॥ देशस्य गौरवं चक्रे किमर्थं द्विजसत्तम ॥ वासुदेवो महात्मा यदभ्यषिंचत् स्वयं स्त्रियम् ॥ वैशम्पायन उवाच ॥ यैव देवी उमा सैव काश्मीरा नृपसत्तम ॥ आसीत् सरः पूर्णजलं सुरम्यं सुमनोहरं । शालि-मालाकुलं स्फीतं सतफलाद्यं समन्वितं ॥ स्वाध्यायध्याननिरतैर्ब्रह्मशीलैर्जलै-र्जितैः ?, युतं ॥ तपस्विभिर्धर्मपरैर्वेदवेदाङ्गपारगैः ॥

End. इत्येवमुक्तं जनमेजयस्य व्यासस्य शिष्येण महाव्रतेन ॥ श्रिय न यदर्थं घ-महुतभीत्या त्या ? समग्रशास्त्रं, खलु भावितेन । सञ्चिन्त्य नैतद्विपर्यापर्यायश्च तदा न चक्रे भगवान् महात्मा । अतीवहृद्यं बहुविस्तरेण जनप्रियं भारत-पूर्णचन्द्र ॥

Colophon. इति नीलमते वितस्तामाहात्म्यं समाप्तमिदं नीलमतं नाम ॥ श्रीरस्तु ॥ संवत् १८४८ ॥ श्रावणकृष्णरविद्वितीया शुभं भद्रं शिवं ॥ यादृशं दृष्ट्वा-न्मतिविभ्रमाच्च यदर्थहीनं लिखितं तथा च ॥ तत् सर्वमार्यापरिशोधनीयं कोपं न कुर्यात् खलु लेखकस्य ? ॥ कल्याणमस्तु । दीर्घायुः ॥ श्रीशारदा वल्लभा जयति ॥ श्रीविश्वेश्वराय नमः ॥ श्रीरघुनाथाय नमः ॥ श्रीलक्ष्मी-नारायणाय नमः ॥

विवरणम्---काश्मीरमाहात्म्यं नाम काश्मीरद्रष्टव्यवर्णनपरोऽयं निबन्धः ।

No. 20. **एकादशीमाहात्म्यम् ।** Ekādaśīmāhātmyam Substance, country made white paper, 10 × 4 inches Folia, 61 Lines, 9 in a page, Character, Nāgara Date, ? Appearance, old Verse. Generally correct Complete

A collection of extracts from different Paurāṇika works on the greatness of Ēkādaśī, the eleventh lunar day both of the white and dark halves of each lunar month.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ सूत उवाच ॥ देवकीनन्दनं कृष्णं वासुदेवं जगत्पतिं । नमस्कृत्य प्रवक्ष्यामि महापापहराणि वै ॥ १ ॥ युधि-

प्रिराय कृष्णेन कथितानि महात्मना चतुर्विंशतिमख्यानि नानाख्यानयुतानि च ॥ २ ॥ तानि वै भवतां विप्रा शृणुध्वं सुसमाहिता कृतान्येकादशीना च नानापापहराणि हि ३ अष्टादशपुराणेभ्यो विविध सुमहात्मना (?)

End. व्रजप्रियसमा विष्णो राधिका गोपिकासु च ॥ कार्त्तिके पूजनीया च श्री दामोदरसंयुता ५३ शुक्लपक्षे विशेषेण ह्येकादश्यां द्विजोत्तमा ॥ द्विजं दामोदरं कृत्वा तत्पत्नीं राधिकां तथा ५४ कार्त्तिके पूजयेद्यो तौ माल्य द्यारैश्च भोजनै. वृंदावनाधिपत्यं च दत्तं कृष्णेन तुष्यता ५५ तत कुंडे कार्त्तिकेऽस्यामेकादश्यामथापि वा स्नायाद्दद्याच्च दानानि विष्णुर्मे प्रि (प्री?) यतामिति ५६ सूत उवाच॥ सर्व्वपापप्रशमनी दर्व्वाल्यापनको शुभा। कर्त्तव्या वैष्णवैर्भक्त्या सर्व्वधर्म्ममयी तिथी (?) ५७ इति ते कथितं सर्व्वं यत पृष्टोहामह त्वया ॥ य कथा श्रावइष्यति (?) शृणुयाति च नरोत्तम. । । (?) । ५८ ते सर्व्वपापनिर्म्मुक्ता. याति विष्णो. पर पद ॥ तस्मात् सर्व्वात्मना राजन् कर्त्तव्या वैष्णवीतिथि (?) ।

Colophon. इति श्रीविष्णुभक्तिचन्द्रोदये कार्त्तिकशुक्लपक्षे बोधिनीनामैकादशीमाहात्म्यं सम्पूर्णं ॥ ॥ शुभ भवतु ॥ श्रीकृष्णो जयतु ॥

विवरणम्—एकादशीमाहात्म्यविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 21. काशीगङ्गापुत्रमाहात्म्य । Kāśī-gangāputra-māhātmye. Substance, country made colourless and yellow papers, 10×3 inches. Folia, 55 Lines, 7–8 in a page Character, Nagara Date, Samvat, 1772 Appearance, very old, and writing effaced in parts Verse Generally correct, Complete

This codex contains extracts on the greatness of Kāsī Benares) from the Pitālakhanda of the Padmapurāna, as well as extracts on the greatness of the Gangāputras (a race of priests created by Ganga, from the Skandapurāṇa. The former ends in the 44th folium, while the latter begins at that fol. and is continued to the 55th.

Beginning *of the former.* श्रीगणेशाय नमः ॥ नारायण नमस्कृत्य नर चैव नरोत्तमं देवी सरस्वती व्यास ततो जयमुदीरयेत् ॥ १ ॥ सूत उवाच ॥ एकदा सुखमासीनं रैवाया. पुलिने भृगु ॥ मुनयो विमयोपेता पप्रच्छुर्लोमशादय: ॥ १ ॥ मुनय ऊचु: ॥ भगवन् सर्व्वतत्त्वज्ञ तत्त्व यत् तव निश्चित ॥

निर्वाणपरिनिर्म्माणे कारणं मुक्तिकाङ्क्षिणां ॥ २ ॥ यद्रहस्य च वेदानां सन्निकृष्य विविच्य च ॥ ब्रूहि नः श्रद्दधानेभ्यः करुणालयतत्त्वतः ॥ ३ ॥ वयं हि मायया मुग्धा निश्चयं न लभामहे ॥ सूत उवाच ॥ एवं पृष्टः स भगवान् सकलार्थदर्शनः । यदुवाच तदाख्यामि तच्छृणुध्वं समाहिताः ॥

End. शौनकैवं भगवता भृगुणा भृगुनन्दन ॥ शम्भुलिङ्गस्य महिमा प्रोक्तः सर्व्वहितैषिणा ॥ एतस्य श्रवणादेव पापसङ्घातपञ्जरं ॥ सद्यो हि लयमाप्नोति तूलमग्न्याविवाहितं ॥ श्रोतव्यमनुसर्यहि (?) पठनीयं च यत्नतः ॥ एतस्मिन् विप्रनाशाय प्रोतेयं पार्व्वतीपतेः ॥ एतदेव परं तत्वमेतदेव परं तपः । इति मत्वा प्रयत्नेन जपदिदमनन्यधीः । एतज्जपेन सन्तुष्टो महादेव (?) सनातन ॥ दद्यादभीप्सितानर्थान् नात्र कार्य्या विचारणा । अष्टोत्तरशतं सार्द्धं लिङ्गानि परिपूज्य च ॥ माहात्म्यं शृणुयात् काश्याः प्रत्यहं नियमान्वितः ॥ तस्य संवत्सरेण स्यात् पुत्रः शीलगुणान्वितः ॥ दीर्घायुरतिलक्ष्मीवान् शिवाराधनतत्परः ॥ ॥

Colophon. इति श्रीपातालखण्डे काशीमाहात्म्ये पञ्चमोऽध्यायः समाप्तः संवत् १७७२ आश्विनि + + गुरु

विवरणम् —पद्मपुराणीयपातालखण्डान्तर्गतकाशीमाहात्म्यरूपोऽयं निबन्धः ।

Beginning *of the latter* श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीढुण्ढिराजाय नमः । शौनक उवाच ॥ श्रुणु सूत महाप्राज्ञ + + + भास्कर ॥ सर्व्वोऽपि च श्रुतोऽस्माभिर्गार्ग्योऽपि च मा वद ॥ १ ॥ सूत उवाच नारदप्रेरितो विन्ध्यो + + समातनोत ॥ ज्योतिश्चक्रं तदा चासीद्रुद्धमार्गभयान्वितं ॥ २ ॥ कालात्ययं समावीक्ष्य ब्रह्माद्या अमरास्तदा ॥ अगस्त्यं प्रार्थयामासुः काशीं प्राप्य महामुनिं ॥ ३ ॥ देवा ऊचुः ॥ ब्रह्मन् विन्ध्याद्रिणा रुद्धं ज्योतिश्चक्रं सभास्करं ॥ अगदाय प्रमाणं तु कथं ज्ञेयं मुनीश्वर ४ ॥ जगद्धितायमीशादीनवतारान् दधौ हरिः ॥ शिवि स्वमासदानेन जुगोप च कपोतकं ॥ ५ ॥ कुम्भयोने विचार्य्येति जगद्रक्षितुमर्हसि ॥

End. गंगापत्र प्रशस्य समपाठान् स्त्रिया सह ॥ शृणुयाद्विधिना यस्तु तस्य कामं वदाम्यहं ॥ ५३ ॥ विद्यया गुरुणा तुल्यं रूपेण कामसंनिभं । जगन्मोहनसत्युग्रं गुणशीलसमन्वितं । गुरुणा पितृद्वाना भक्तं देवद्विजन्मनां ॥ दीर्घायुषं यशस्वन्तं भूपेज्यं प्राप्नुयात् सुतम् ॥ ५५ ॥ जन्मोपनयनादौ च शृणुयाद्विधिना शिशुः ॥ भवेत् स गुणशाली स विदग्धसभमंडले ॥ ५६ ॥

उद्वाहानन्तरं यदि शृणुयातां वधूवरौ। प्रीतिभाजौ भवेतां च परस्परं चिरायुषौ ॥ ५७ ॥ गाङ्गेयोत्पत्तिदीनेषु (दिनेषु) शृणुयाद्वा पठेदिदं। भूपालो वा रणगतस्तु सर्वत्र विजयी भवेत् ॥ ५८ ॥ गाङ्गेयोद्भवमाहात्म्यं शृणुयाद्वा पठेदपि। प्रत्यहं यः समाधिस्थो दिव्यचक्षुः समाप्नुयात् ॥

Colophon. इति श्रीस्कंदपुराणे गंगापुत्रमाहात्म्यं संपूर्णम्। शुभं भूयात् ॥ कनक मुद्रानिष्क्रयेण लिखितमिदं पुस्तकं लिखित ॥ ॥ शुभं ॥

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतो गङ्गापुत्राभिधकाशीस्थब्राह्मणविशेषोत्पत्तिवर्णनविषयकोऽयं निबन्धः।

No. 22. गङ्गामाहात्म्यम्। Gangāmāhātmyam Substance, country-made white paper, 10 × 4 inches Folia, 30. Lines, 5–7 in a page Character, Nagara Date, ? Appearance, very old,* worn out, torn, and worm-eaten throughout Verse Generally correct. Incomplete.

A collection of verses on the greatness of the river Ganges.

Beginning. महेश्वर उवाच, सैव सा परा मूर्त्तिस्तीर्थरूपा शिवात्मिका ब्रह्माण्डाना- मनेकेषां आधारप्रकृतिः परा ॥ शुद्धविद्यास्वरूपा च त्रिशक्तिः कारणात्मिका स्वानन्दामृतरूपा च + + + गौ ॥

End. नास्ति।

---

* Though the appearance of the work is very old, it is evidently a recent composition, as it mentions the names of some cities on the banks of the Hugli recently founded, as the following extract will show —

त्रिवेण्यादक्षभागे तु योजनार्द्धव्यतिक्रमे काचनपल्लीग्राममध्ये वैद्यजातिनिवासभूः ॥ चिकित्सकानां स्थानं विदितं सकलैर्जनैः, गङ्गा त्यक्त्वा च यमुना पल्लीं प्राप्य विनिर्गता ॥ यत्र व्याघ्रवती चैव वर्त्तते भयदा सरित् ॥ ततः क्रोशद्वयातीते तु कुम्भहट्ट महत्तरं गङ्गाया पश्चिमे पारे सार्द्धयोजनतः परं। सप्तग्रामप्रसिद्धश्च अन्त्यानां निवासभूः ॥ कुम्भहट्टात् योजनार्द्धव्यतये भट्टसंज्ञकं तपस्विनां ब्राह्मणानां स्थानं सर्व्वजनप्रियं। ततः क्रोशार्द्धपारे च महादेवमनोरमं भद्रेश्वरसमाख्यातं कामनादायकं नृणां ॥ ततः क्रोशद्वयातीते तु दार्घगरीय पश्चिमे ततः खड्गदहग्रामो योजनैकव्यतिक्रमे नित्यानन्दप्रभोर्यत्र सन्ततिर्वहुलाभवत् ॥ श्यामसुन्दरदेवश्च स्वर्गनद्याः समीपतः भितरे (?) वर्त्तते नित्यं लोकानां मुक्तिदः सदा ॥

Colophon. इति श्रीसकलपुराणसारसंग्रहे गङ्गामाहात्म्ये भागीरथ्यीवर्णन नाम द्वितीयो-ऽध्याय. ॥

विवरणम्—गङ्गामाहात्म्यवर्णनात्मकोऽयं निबन्ध. ।

No. 23. गणेशपुराणम् । Ganeśapurāṇam Substance, country-made colourless paper, 10 × 4 inches Folia, 782 Lines, 2-11 in a page Character, Nāgara. Date, Śaka 1685 Appearance, old, worn out, slightly torn in parts, and written by different hands Verse Generally correct. Complete

Gaṇeśapurāṇa is a famous Upapurāṇa, and consists of two parts. The first part consists of one hundred chapters, while the second contains fifty.

Beginning. श्रीगणेशाय नम. ॥ श्रीसरस्वत्यै नम: ॥ नमस्तस्मै गणेशाय ब्रह्मविद्याप्रदायिने । यस्या (यथा ?) गस्त्यायन नाम विघ्नसागरशोषणं ॥ १ ॥ ॥ ऋषय ऊचु ॥ सूत सूत महाप्राज्ञ वेदशास्त्रविशारद ॥ सर्व्वविद्यानिधे त्वत्तो वक्तान्यो नोपलभ्यते ॥ १ ॥ जन्मजन्मान्तरीय न. स्थित पुण्यं महत्तरं ॥ तेन संदर्शनं जात सर्व्वज्ञस्य सतस्तव ॥ २ ॥ वय धन्यतमा लोके जीवित न: सुजीवित ॥ पितरो वेदशास्त्राणि तपास्याश्रम एव च ॥ ३ ॥ अष्टादश पुराणानि विस्तराच्छ्रावितानि न. ॥ अन्यान्यपि हि न श्रोतुमिच्छास्ति द्विजसत्तम ॥ ४ ॥ शौनकीय महासत्रे सत्रा द्वादशवार्षिके । त्वत्कथामृतपानार्थी नान्यद्विश्रामकारण ॥ ५ ॥ सूत उवाच ॥ साधु पृष्ट महाभागा भवद्भि पुण्यकर्म्मभि: ॥ साधूना समचित्ताना मतिर्लोकोपकारिणी ॥ ६ ॥ ममापि परितोषोऽस्मि कथाना कथने द्विजा. । अतोऽह साधुवृत्तस्य. कथयिष्ये विशेषत: ॥ ७ ॥ अन्यान्युपपुराणानि वर्त्ततेऽष्टादशैव तु ॥ गणेश नारदीयं च नृसिंहादीन्यथापि च । ८ ॥ गणेशस्य पुराण यत् तदादौ कथयाम्यहं ॥ दुर्लभ श्रवण यस्य मर्त्यलोके विशेषत. ॥ ९ ॥ यस्य श्रवणमात्रेण कृतकृत्यो भवेन्नर: ॥ प्रभाव (?) यस्य गदितु शेषः शेषयतु-र्मुखे ॥ १० ॥ सन्तिपतौ ब्रवीम्यितत्तथापि भवदाज्ञया ॥ बहुजन्मार्ज्जितै: पुण्यैरस्य तु श्रवणं भवेत् ॥ ११ ॥

End. गणेशस्य पुराण य: शृणुयाद्भक्तिमान्नर । न भय तस्य शत्रुभ्यो वज्राग्नु चक्रि चक्रत ॥ ६० ॥ इद व: कथित सर्व्व पुराण हि सुविस्तरं ॥ संपूर्णो

महिमा वक्तुं न शक्तो वर्षकोटिभिः ॥ ६१ ॥ ब्रह्मणा परम्, विनापि विशेषापिः मुनीश्वरा. ॥ युष्माभिः परिपृष्टं यत् सर्व्वपापप्रणाशनं ॥ ६२ ॥ सर्व्वकामप्रदं भक्तिमाच्चद पुण्यवर्द्धनं ॥ गणेशस्य परेशस्य नानालीलाधरस्य च ॥ ६३ ॥ वक्तुं श्रीवीरघष्टव किमन्यच्छ्रोतुमिच्छथ ॥ ६४ ॥

Colophon. इति श्रीमतगणेशपुराणे उत्तरखण्डे फलश्रुतिवर्णनं नाम षट्पञ्चाशत्तमोऽध्यायः समाप्तः ॥ श्रीमद्गजाननार्पणमस्तु ॥ श्रीशके १६८५ सुभानुनामसंवत्सरे ॥ असितज्येष्ठमासे च अष्टमी भगुसंयुता । गणेशाख्यपुराणं च महादेवेन लीखितं ॥ (१) ॥ श्री ॥ श्रीविनायक प्रसन् ॥ आदित्यनाथ योगेश्वरीकुल-देवता प्रसन् ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीचिन्तामणि प्रसन् ॥ स्वपरेश्वर ॥ श्रीगजानन प्रसन्न (२) ॥ यादृशं पुस्तकं दृष्टा तादृशं लिखितं मया । यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न विद्यते ॥ गणेशस्य पुराणस्य व्रतस्योद्यापनं चरेत् ॥ काचमो तु गणेशस्य मूर्त्ति कृत्वा स्वशक्तितः । पूजयित्वा विधानेन यथोक्तेन च भक्तितः ॥ गणाना त्विति मन्त्रेण होमं कुर्य्याद् यथाविधि ॥ २ ॥ तदन्ते मार्ज्जनञ्चैव तद्दशां-शेन तर्पणं ॥ तद्दशांशेन विप्रान् वै भोजयेत विचक्षण. ॥ ३ ॥ स्वशक्त्या ब्राह्मणानां तु भोजनं देयमिच्छया ॥ एकविंशतिविप्रान् वै मिष्टान्नाद्यैः स कारयेत् ॥ ४ ॥ तदंते वाचकञ्चैव पूज्यो यत्नेन धीमता ॥ वाचके च सुसंतुष्टे तुष्टः स्याद् गणनायक. ॥ ५ ॥ अनेन विधिना राजन् करोति श्रवणं नरः ॥ सत्यं ते तस्य कामास्तु सर्व्वथैव न संशयः । ७ ॥ इत्युद्यापनविधिः श्रीगणेशा-र्पणमस्तु ॥ श्रीवक्रतुण्डाय नमः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ मंगलं लेखकानां च पाठ-कानां च मंगलं । मंगलं सर्व्वलोकानां भूमीभूपतिमंगलं ॥ यदक्षरपदभ्रष्टं मात्राहीनं च यद्भवेत् ॥ तत्सर्व्वं क्षम्यतां देव रक्ष रक्ष विनायक ॥ १ ॥ छ ॥

विवरणम् —गणेशपुराणं नामोपपुराणमिदं सुप्रसिद्धमेव ।

No. 24. गणेशसहस्रनाम । Ganeśasahasranāma. Substance, country-made yellow and white papers, 10 × 4 inches. Folia, 142. Lines, 3–9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, almost fresh. Prose. Not correct. Complete.

A commentary on the Ganēśasahasranāma or one thousand names of the God Ganēśa, entitled Ganēśatattwa Prakāśikā, by Nārāyaṇa Muni.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ सिद्धिबुद्धिप्रदातारं प्रणम्य गणनायकं । नाम्नां सहस्र-

मस्यैव व्याकरोमि यथामति ॥ १ ॥ देवाना प्रथमोऽग्निरूत्तमतमो विष्णुस्तयो रंतरे सर्व्वे देवगणाः श्रुता गणपतिस्त्वं कापि गोत्वादिवत् ॥ पर्य्याते प्रति दैवतं दशती (दशशती ?) माम्रा सती मुख्यया वृत्यायुं भजते न्ययतरसुगा न्नित्यवमित्यादरः ॥ २ ॥ ननु कोऽय गणपतिर्नाम ॥ योयमग्न्यादिदेवपक्षा ते वैदिकप्रसिद्धे देवताकांडे सूर्यविष्णुरुद्रादिवन्न श्रूयते ॥ न हि देवता- त्वेनाश्रुतस्य महाभाग्याद्देवताया एक आत्मा बहुधास्तूयते इति यास्कोक्तरीत्या सर्व्वेश्वरत्वं परमात्मत्वं वा कल्पयितुं शक्य ॥ तत् कथमस्य नामार्थचिंतया चेतः पावयितुं शक्यमिति चेत् ॥ उच्यते ॥ अग्निर्मुख प्रथमो देवतानां संगतानामुत्तमो विष्णुरासीत् ॥ अग्निर्वै देवानामवमो विष्णुः परमस्तदंतरेण सर्व्वा अन्या देवता इति निगमब्राह्मणाभ्यां नाग्निर्भूतानामधिपतिरित्यादि- विष्णु ॥ पञ्चतानामित्यनेनाम्नातान (?) मन्त्रपाठेन च समस्तदेवता- समुदायस्य आद्योऽग्निरंत्यो विष्णुर्मध्ये सर्वे देवा इत्यवगमादग्न्यादिदेवाना भूतादिगणाधिपतित्वेन व्यष्टीश्वरत्वात् पर्व्वतगणाधिपतेर्विष्णोरपि (?) उपरि मरुतां गणानामधिपतय इति गणाधिपत पाठेन तस्य समष्टीश्वर- त्वावगमात् ॥

End. गणेशशब्दतया कृत्वा तस्य नाम्नां सहस्रकं ॥ व्याख्यातं तत्र मे दोषो गुणो वा नास्ति कश्चन ॥ अनेन प्रीयतां देवो भगवान् गणनायकः । दुरुक्तं चम्यतां देवः शोधयंतु च साधव ॥ स्वीय विप्रतमत्वमुन्नमयितुं रत्याय सर्चितुं पापान् पावयितुं महागणपतिर्मोरेश्वरत्व गतः देवो दीनदयावशंवदतया मोरेशितुः पुत्रतां सप्राप्तः परिचिंतितादधिकदःसेव्यः स चिंतामणिः ॥ श्रीमन्मोरेशचिंतामणिजलधिमहावंशजातोपनीतं सर्व्वेश्वरात्मतं तज्जगति विभजते कोपि नारायणाख्यः ॥ तेनातर्यामिणेदं किमपि गणपतेर्दिव्यनाम्ना सहस्र व्याख्यातं तेन देवो वरदगणपतिः प्रीयतां विश्वरूपः ॥

Colophon. इति श्रीवामिमोरेश्वरनारायणमुनिविरचिता गणेशसहस्रनामव्याख्या गणपति तत्वप्रकाशिकाख्या समाप्तिमगमत् ॥ छ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ गणराज ॥

विवरणं—श्रीनारायणमुनिविरचितगणेशसहस्रनामव्याख्यारूपोऽयं निबन्धः ।

No. 25. गयामाहात्म्यम् । Gayāmāhātmyam Substance, country-made colourless paper, 10 × 5 inches Folia, 38 (of which fol. 1 has been recently replaced) Lines, 3–11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and torn in parts Verse. Generally correct Complete.

Extracts from the Vāyupurāṇa on the sacredness of Gayā.

Beginning. श्रीरामाय नमः ॥ सनत्कुमार उवाच ॥ गयायात्रां प्रवक्ष्यामि शृणु नारद मुक्तिदां निष्कृतिर्येह कर्मणां ब्रह्मणा गीयते पुरा ॥ सूत उवाच ॥ इति श्रुत्वा तदा वाक्यं नारदो मुनिसत्तमः ॥ सनत्कुमारं पप्रच्छ प्रणम्य विधिपूर्व्वकं ॥ २ ॥ नारद उवाच ॥ सनत्कुमार मे ब्रूहि तीर्थानामुत्तमोत्तम ॥ तारकं सर्व्वभूतानां शृण्वतां वदतां सदा ॥ ३ ॥ सनत्कुमार उवाच ॥ वक्ष्ये तीर्थवरं पुण्यं श्राद्धादौ सर्वतारकं गयातीर्थमृषिश्रेष्ठ तीर्थेभ्योऽप्यधिकं शृणु ॥ ४ ॥ गयासुरस्तपस्तेपे ब्रह्मा तत्र जगाम वै कर्म्मेन पातयित्वोर्व्व्यां शिला तां मूर्द्ध्नि धारयत् ॥ ५ ॥ तत्र ब्रह्माकरोद्यागं स्थापयित्वा गदाधरं । फल्गुतीर्थस्वरूपेण निश्चलार्थमहर्निशं ॥ ६ ॥ कृतयज्ञो ददौ ब्रह्मा ब्राह्मणेभ्योर्हणादिकं । श्वेतकल्पे तु वाराहे गयायागमकारयत् ॥ गयानाम्ना गयास्थानं चैव ब्रह्मर्षिकाचितं ॥ कांक्षंति पितरः पुत्रान्नरकाद्भयभीरव. ॥८॥

End. उपाख्यानमिदं पुण्यं गृहे तिष्ठति पुस्तकं । सर्पाग्निचौरजनितं भयं तत्र न विद्यते ॥ पूजयेत् सततं यस्तु पुस्तकं मुनिपुंगव ॥ गृहे तस्य स्थिता लक्ष्मीः सुप्रसन्ना भविष्यति ॥ श्रीसूत उवाच ॥ सनत्कुमारो मुनिपुंगवाय पुण्यां कथां चाथ निवेद्य भक्त्या ॥ स्वमाश्रमं रम्यवनैरुपेतं विसृज्य सगोतगुहां जगाम ॥

Colophon. इति श्रीवायुपुराणे श्वेतवराहकल्पे श्रीगयामाहात्म्ये सनतकुमारनारदसंवादे अष्टमोऽध्यायः ॥ ॥ शुभमस्तु ॥ ॥ श्री ॥ ॥ रामा ॥ श्रीरामचन्द्र ॥ श्रीरामगोपाल ॥

विवरणम् – वराहपुराणान्तर्गतगयामाहात्म्यरूपोऽयं निबन्धः ।

No. 26. गरुड़पुराणम् । Garudapurāṇam Substance, country-made yellow paper, 12×4 inches. Folia, 90. Lines, 9 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1886. Appearance, almost fresh. Verse. Not correct. Complete.

A complete copy of the Garuḍapurāṇa which is one of the eighteen Mahāpurāṇas.

Beginning. श्रीमन्महागणाधिपतये नमः ॥ श्रीशिवाय नमः ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ श्रीकाशीराजाय नमः ॥ श्रीगरुड़ाय नमः ॥ नारायणं नमस्कृत्य नरं

चैव नरोत्तम। देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत्॥ १॥ धर्मदृढ-बद्धमूलो वेदस्कंधः पुराणशाखाढ्यः॥ क्रतुकुसुमो मोक्षफलो मधुसूदन-पादपो जयति॥ २॥ श्रीसूत उवाच॥ श्रुतिस्मृतिपुराणज्ञाः सदा-चारपरायणा॥ समचाना मदस्याय सर्वदा धर्मवादिनः॥ २॥ श्रोतव्याः सावधानाश्च निद्राशोकविवर्जिता॥ वेदाध्ययनशीलाश्च ऋषयश्च तपोधनाः॥ श्रीगरुड उवाच॥ भवत्प्रसादाद्देवेश त्रैलोक्यं सचराचरम्॥ मया विलो-कितं सर्वमुत्तमाधममध्यम॥ भूर्लोकात् सत्यपर्य्यंत पुरवाश्च (?) विना प्रभो॥ भूर्लोके सर्वलोकानां प्रचुर. सर्वभूतयु॥ ३॥ मानुष्य सर्व भूतानां भुक्तिमुक्त्यालयं शुभ (?)॥ अत सुकृतिना (?) लोके न भूतो न भवि-ष्यति॥ गायति देवा किल गीतकानि धन्यास्तु ये भारतखण्डभागे॥ स्वर्गाप-वर्गेश्च फलार्जनाय भवन्ति भूयः पुरुषाः सुरत्वात् (?)॥

End. यो धर्मवान् प्राप्नोति सोतिसौख्य पापी समस्त विविध च दुःखं यो धर्म-शीलो जितमानरोषो विद्याविनीतो न परोपतापी॥ ३९॥ स्वदा (र?) तुष्टः परदारवर्ज्जितो (?) स वै नरोगनो भुवि वदनीयाः (?) मिष्टान्न दाता चरुणाग्निहोत्री वेदांतविद्यद्दा (?) सहस्रजीवी ४० मासोवासी च पतिव्रता च षट जीवल्लोके मम वदनीया. एवं समाचारयुतो नरोपि वापी सकूपा सजत्वं (सजल?) तडाग ४१ प्रपासुभद्र गृहदेवमंदिर कृत नरेणैव स धर्म उत्तम वर्षासन वेदविदेन (?) दत्तं कन्याविवाहं ऋण-मोचन द्विजैः ४२ भूमि. सुकृष्टा पितृवार्त्तिहर्तोमितदवस्त सुकृतं समस्त अध्यायमनं सुकृतस्य सार शृणोति गायति च भावशुद्ध्या स वै कुलीनः स च धर्मयुक्तो विष्णुालयं याति सुत. स नुन (?)॥ ४३

Colophon. इति श्रीगरुडपुराणे विष्णुवैनतेयसंवादे धर्मोपदेशो नाम पंचविंशोऽध्याय। सम्वत् १८८६ शाके

विवरणम्—गरुडपुराण नाम महापुराणेष्वन्यतमत् सुप्रसिद्धमेव।

No. 27. गरुड़पुराणम्। Garudapurānam. Substance, country-made white, yellow, and foolscap papers. 12 x 8 inches. Folia, 33. Lines, 18–20 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat, 1905. Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Another complete copy of the same work, but the concluding verses not only differ in number but in matter also.

End. शुत्वेमां संहितां दिव्यां सर्वपापौघनाशिनीम्। आरोग्य धनसंपन्नं विष्णुसायुज्यमाप्नुयात् ॥ ९० ॥ रचोभूतपिशाचानां श्रवणादेव नाशनम्। किं प्रवक्ष्यामि भो विप्राः पुण्यात् पुण्यतमं स्मृतम् ॥ ९१ ॥

एतस्मात् कारणाद्ब्रह्मन् श्रोतव्या सा प्रयत्नतः। विष्णुलोकं समाप्नोति सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ ९२ ॥ वक्तारं पूजयेद्भक्त्या पितामर्मुक्तहेतवे। ताम्बूली गां प्रयच्छेत स्वर्णवस्त्रादिभूषणैः ॥ ९३ ॥ सिता चीरादिपाकेन भोजयित्वा द्विजोत्तमम्॥ गन्धाद्यैरर्चनं कृत्वा बन्धुवर्गसमन्विताः ॥ ९४ ॥ गृहादिद्रव्ययुक्तोऽश्व वाहनासनमुद्रिकाः ॥ दत्त्वा चमापयेद्भक्त्या पुस्तकस्योपदैवतैः ॥ ९५ ॥ व्यासं पुरोहितं भक्त्या वक्तारं स्वगृहं नयेत् ॥ चविषयाश्च गृहं ग्रामं धनं चान्नसमन्वितम्। ९६ ॥ भूषणानि विचित्राणि वस्त्राणि विविधानि च ॥ शकटं पूरयित्वान्नं ब्राह्मणाय निवेदयेत् ॥ ९७ ॥ वैश्या वस्त्राणि चान्यानि दक्षिणाभिश्च तोषयेत्। शूद्रोऽपि चान्नदानेन गृहं युक्तं प्रदापयेत् ॥ ९८ ॥ सूतकान्ते तथा पूजा व्यासादौ कारयेन्नरः ॥ वस्त्रादिभिर्वर्षवर्षे पूजयेद्वाचकं शुभम् ॥ ९९ ॥

Colophon. इति श्रीगरुडपुराणे प्रेतकल्पे एकोनविंशतिसाहस्र्यां संहितायां सोत्तरखंडे श्रीभगवान्गरुडसंवादे पंचविंशति (?) तमोऽध्यायः ॥ श्लोकसंख्या १५६० ॥ लिखितं मया श्रीमद्साज्जरगुरुभातपण्डितबालमुकुंदस्य पत्नी जयोनाम्नी तस्या स्रते (?) मते (?) श्रीदारागजे प्रयागतीर्थाश्रयेन (?) पण्डितजयकृष्णमिश्रेण शुक्लाष्टम्यां ८ सोम सं १९०५

विवरणन्तुपूर्ववत्।

No. 28. चण्डीव्याख्या। Chandivyākhyā Substance, country-made yellow paper, 18×5 inches Folia, 113 Lines, 2-11 in a page. Character, Nāgara Date, Śaka 1774, Samvat 1909, Bengali era 1259, A D 1852 Appearance, almost fresh Prose Generally correct Complete,

A commentary, entitled Guptavatī, on the Chaṇḍi Māhātmya, generally known by the name of Sapta-satī, as consisting of seven hundred verses, by Bhāskara-rāya Bhāratīdīk-ita-mahāguīchit, son of Gambhīra-rāya Bhāratīdik-ita of Benares.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः। श्रीगुरवे नमः ॥ श्रीराम प्रति पुष्कराभिधमहायज्ञेण वेदत्रयव्याख्यानावसरे विशिष्टकथितं श्रीविष्णुधर्मोत्तरे ॥

दुर्गां भिनुमुपक्रयामि सुदघामित्यगात (१) शंकराचार्य्यो शिष्यचतुष्टयेन सहितं वदे गुरूणां गुरूम् ॥१॥ विधिविष्णुमुखामरीदर्शस्थितिनाशेषु शिवोप्यनीश्वर: ॥ अगदव तव त्वयक्रम: चणमुद्दालकपुष्पभंजिका ॥ २ ॥ कवचार्गल च कौलक-मादौ मध्यं वयोदशाध्यायी ॥ षंते प्राधानिकवैकृतिके मूर्त्तिस्रय रहस्या नाम् ॥ ३ ॥ इति मार्कण्डेयपुराणाध्यायेषुसविंशती गुप्तान् ॥ अथानु प्रकटी करुते भास्कररायोशिचित् कतिचित् ॥ ४ ॥ सप्तशती ऊरूसूती शप्तवती सत्यवती च तप्तवती ॥ मम तु मतीरन्वितवती गुप्तवती नाम विभक्ता विवृ तिम् ॥ ५ ॥ काव्यव्याकृतितार्किकोपनिषदंघ्रि कैकविद्भि: कृताष्टीका: इति चतुर्विधा अपि चमत्कारावहास्ताविदाम् ॥ ताश्चण्डाजपरहोमतर्पणमुखानुष्ठानमात्रोपयोग्यथं ज्ञानसमीप्सता न विदुषा चित्ते चमत्कुर्व्वते ॥ ६ ॥

End. चतुष्टयं पीठिकाप्ता प्राचीनानां च तु (ष्ट १) ये चमत्कृतिकरी भयानवीनानां च मतुकृति ॥ १ ॥ साधुच्छायाप्रमितप्रमोदवर्षं चिदवरं जनिता ॥ साधुच्छायाप्रमितप्रमोदवर्षं चिदंवरं तनतात् ॥ २ ॥ गुरूरेव शिवो गुरूसेव गुरूरेव महास्मि नमो गुरवे ॥ न गुरोरधिक शिशुरस्मि गुरामीति रम्तु (?) गुरो जयनाथ गुरो ॥ ३ ॥ व्याकाशोपरवासिनीसपसुधो गम्भीरराट्भारतीपुत्रेणाशिचिता मयाप्युचितया चण्डाम्तृतष्टीकया ॥ यानदादिषु सप्तमी भमारिणी ॥ भीमातटे सम्प्रतिनव न. कुलदेवता वसति श्रीचन्द्रभागायता ॥ ४ ॥

Colophon. इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणपारावारपारीणधुरीणसर्व्वतन्त्रस्वतन्त्रश्रीमद्गम्भीररायभारतीदीक्षितात्मजभास्कररायभारतीदीक्षितमहाग्निचिता गुप्तवती समाख्या सप्तशतीव्याख्या समाप्ता ॥ शकाब्दा १७७४ संवत् १९०९ सन १२५९ इ राजी १८५२ शाल तारिख आश्विन कृष्ण तृतीयायां सोमाश्विमध्य सप्तदशदिने इंराजी १ आकुटवरे लिखितं श्रीगोविन्दरामशर्म्मणा श्रीर्जयति ॥

विवरणम् —श्रीमद्गम्भीररायभारतीदीक्षितात्मजभास्कररायभारतीदीक्षितमहाग्निचिद्विरचित गुप्तवतीसमाख्यदेवीमाहात्म्यव्याख्यारूपोऽयं निबन्ध. ।

No. 29. चण्डीटीका । Chandītīkā. Substance, country-made yellow paper, 18 × 4 inches Folia, 47 Lines, 5-9 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete

Another commentary on the same work, entitled Tattvavibōdhinī, by Mahāmahopādhyāya Vidyāvinōdāchāryya.

Beginning. श्री नमश्चण्डिकायै नमः। नत्वाजमजगागूढ मात्मैकमनेकवत्। विद्याविनोद आचार्य्यश्चण्डिटीकां करोत्यम्॥ प्राक् किल भगवान् बादरायणान्तेवासी जैमिनिर्बाधातवेदवेदाङ्गभारतोऽपि सन्दिहानो मार्कण्डेय महर्षिमुपगम्याप्राक्षीत। श्री भगवन् मन्वन्तर्चतुर्दश श्रूयन्ते के ते केन कर्म्मणा वा तथाभूतास्तानस्मानानुपूर्व्व्याचक्ष्व (?) इत्युक्ते मार्कण्डेयो महर्षिः प्रत्यवोचत्। नायमस्माकं कथाक्षण इति सर्व्वाभिज्ञान् विन्ध्याचलनिलयाश्चतुरः पक्षिणः पृच्छति मुनिर्नोपदिष्टोऽसावपि तथाकार्षीत् तेन धर्म्मपक्षिण. आनुपूर्व्व्या चतुर्दशमन्वाख्यान वर्णयन्तोऽष्टममन्वन्तरकथा प्रक्रममाणा ऊचु.॥ मार्कण्डेय उवाच॥ मृकण्डारपत्य मार्कण्डेय. शुभादित्वाढण् असात् काद्रवेयानि (?) इत्युकार लुक। चिरजीवित्वात् मङ्गलार्थं ग्रन्थादावुपन्यस्तवान्। उवाचेति भागुरिति शेष (?)।

End मार्कण्डेयवचनमिद॥ इति देवी चण्डिका तयो राजवैश्ययोरिति वर यथाभिलषित दत्वा सद्यस्तत्क्षणात अन्तर्हिता बभव तयोरदृश्या अभवत। व्यापकतया अवतिष्ठ ऽस्म इत्यर्थ कीदृशी ताभ्या राजवैश्याभ्या अभिष्टुता आभिमुख्येन स्तवती। एव। सुरथः क्षत्रियर्षभ क्षत्रियश्रेष्ठ एवं पूर्व्वोक्तप्रकारेण देव्या वर लब्ध्वा दत्त्वा सकाशात अभिलषितं प्राप्य सूर्य्याद्विवस्वतो जन्मोत्पत्ति समासाद्य सावर्णिर्मनुर्भविता सावर्णिरभवत मनुर्भवितेत्यर्थ। अद्यतनेलट् अतएव स बभव इत्यर्थ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीविद्याविनोदाचार्य्यचण्डीटीकायां तत्त्वविबोधिन्या देवीमाहात्म्य सम्पूर्ण॥ ॥

विवरणम् महामहोपाध्यायश्रीविद्याविनोदाचार्य्यविरचितदेवीमाहात्म्यटीकारूपोऽयं निबन्धः।

No. 30. चन्द्रलासहस्रनाम। Chandralāsahasranāma Substance, foolscap paper, 10×3 inches Folia, 11 Lines, 5–11 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old Verse Not correct. Complete

A fragment of the Skandapurāṇa, enumerating the thousand names of Chandralā, a Goddess worshipped in the Karṇāta country.

4 S. C.

Beginning श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीशारदायै नमः ॥ श्रीचन्द्रशेखराय नमः ॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ भगवन् सर्वमन्त्रार्थ मुनिनारायणः पुरा । तैनांसि भि. प्रतुष्टाव देवी श्रीचन्द्रकान्तिकां ॥ १ ॥ तानि मे ब्रूहि कृपया तदागमपुर सर ॥

End. सारार्थानि मनोतानि (?) पठन्नार्थीत्यभीप्सित ॥ शृणोतु य इद भक्त्या पठेद्वापि सकृन्नर ॥ ४४ ॥ स सर्वेद्. खनिर्मुक्तो महतो श्रियमश्नु ॥ त्वमप्येतत् सदा ब्रह्मन् पठ देव्याः प्रसन्नये (?) ॥ ४५ ॥ इदं तन्त्रसंतन्त्रपतीक्षणभाष्यिच्छया श्रीसार्दिव्यचरिताद्भुतलोभनीय ॥ भक्त्या शृणोतु य इदं मनुजोत्र सेतु स्कन्दं स विदति रिपुच्चयप्रत्नसिंहं ॥ २ ॥ २४६ ॥ श्री ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दे शक्तिरहस्ये नन्दीवैभवकाण्डे सिद्धाद्रिखण्डे समतिचैत्रमाहात्म्ये सेतुस्कन्दे टाकायां (?) सहस्रनामकथनानाम द्वाविंशोध्यायः ॥ शुभमस्तु ॥ इति गङ्गोपसनामकरामभट्टेन पुण्यग्रामे लिखितं ॥ आश्विन ६ शुद्ध भौम ॥

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतचन्द्रलासहस्रनामरूपोऽय निबन्धः ।

No. 31. जैमिनिभारतम् (आश्वमेधिकपर्व्व)। Jaiminibhāratam (Aśvamedhikaparva). Substance, country-made white and yellow paper, 12 × 4 inches Folia, 306 Lines, 5-9 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1691. Appearance, old. Verse Generally correct Complete (only a part).

An elaborate work describing the exploits and character of the Pāṇḍavas, in verse, entitled Jaimini Mahābhārata. It is supposed to have been written by Riṣi Jaimini, but is evidently a work of a later age, written in imitation of the great Mahābhārata. Only one Parvan of this work is extant, describing the great horse-sacrifice of Yudhiṣṭhira

Beginning. ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ व्यास वसिष्ठनप्तार शक्तेः पौत्रमकल्मषं (?) । पराशरात्मज वन्दे शुकतात तपोनिधिं ॥ १ ॥ जनमेजय उवाच ॥ कथं युधिष्ठिर. प्रीतो मम पूर्व्वपितामह । हयमेध क्रतुवर चक्रे बंधुभिरन्वित ॥ २ ॥ जैमिनिरुवाच । शृणु राजेन्द्र वक्ष्यामि धर्म्मराजस्य चेष्टित । दिवं पितामहे जाते धर्म्मपुत्रोतिदुःखित. ॥ ३ ॥ यदृच्छया च सम्प्राप्तं व्यास पप्रच्छ सादरं ॥ केनोपायेन मे ब्रह्मन् गोत्रक्षयकृत भय ॥ ४ ॥ ध्रुवं विनाश प्राप्नोति तन्मे ब्रूहि तपोधन ॥ विना भार्ग्गेण कर्णेन तथा द्रोणेन वर्ज्जितं ॥ ५ ॥ न मे प्रीतिप्रद राज्यं यत्प्राप्तं पूर्वशासितं ॥ कर्णस्य मंदिर रम्यं ब्रह्मघोषसमन्वित ॥ ६ ॥ मया शून्य कृत

तात सांप्रतं दानवर्जितं ॥ यथार्थिना गणा नित्यं लब्धा मानं तथा धनं ।
इषादश्रणि मुञ्चति तत मुञ्चति शोकजं ॥

End. अष्टादशपुराणानां पठनाद्यत् फलं लभेत् । तत्फलं समवाप्नोति भारत-श्रवणान्नरः ॥ समग्रं भारतं तेन श्रुतं भवति भूतले ॥ य आश्वमेधिकं पर्व्व शृणुयाद्भावपूर्व्वकं ॥ अस्मिन् पर्व्वणि राजेंद्र समाप्ते पूजनं शृणु । ब्राह्मणान् भक्ष्यभोज्यैश्च सम्पूज्य वस्त्रभूषणैः ॥ अश्वो देय सुवर्णस्य दशकर्ष समन्वित । प्रत्यहं वृषभो देयस्तदा पर्व्वफलं भवेत् ॥ यथा शक्त्यापि वै कार्य्यो विधिः पर्व्वणि य स्मृत. । चतुर्द्दश च पर्व्वाणि कथितानि विशाम्पते ॥ अतश्चाश्रमवासाख्य पर्व्व राजन् शृणुष्व तत ॥ वसमानेषु पार्थेषु कृत्या सह गजाह्वये ॥ वर्षाणि नवजातानि सुखेन भरतर्षभ ॥

Colophon. इति श्रीमहाभारते आश्वमेधिके पर्व्वणि जैमिनीये पर्व्वश्रवणफलं समाप्तं ॥ ॥ शुभमस्तु । ॥ संवत् १६८१ समय आषाढ वदि चतुर्द्दशी ॥ लिखितं कृष्णदेव-कायस्थकरमाजीतपुरस्थाने गृहीत्वा ॥ ॥ जैमिनिपर्व समाप्त ॥ ४ ॥ ॥

विवरणम्—जैमिनिमहर्षिविरचितं जैमिनिमहाभारतं नामापरविधं महाभारतं सुप्रसिद्धमेव। पुस्तकस्यास्य अश्वमेधपर्व्वमात्रं विद्यते ।

No. 32. जैमिनिभारतं । Jaiminibhāratam Substance, country made yellow paper, 18 × 4 inches. Folia, 245 Lines, 6–7 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old Verse Generally correct Complete (as a part)

Another copy of the same work.

विवरणं पूर्व्ववत् ।

No. 33. जैमिनिभारतम् । Jaiminibhāratam Substance, country made colourless paper, 12 × 4 inches. Folia, 159, Lines, 8–10 in a page Character, Nagara Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and writing effaced in parts. Verse. Generally correct. Incomplete.

A third (incomplete) copy of the same work.

विवरणं पूर्व्ववत् ।

No. 34. तीर्थयात्रानुक्रमणिका । Tīrthayātrānukramaṇikā. Substance, country-made white paper, 10 × 2 inches. Folia, 20. Lines, 7–8 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Verse. Generally correct. Complete.

A fragment of the Skandapurāṇa on pilgrimage.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसूत उवाच ॥ इदं स्कांदमहं श्रुत्वा काशीखंडमनुत्तमं । नितरां पतितश्चास्मि हृदयेपि विधारितं ॥ १ ॥ अनुक्रमणिकाध्याय तथा माहात्म्यमुत्तमं ॥ पाराशर्य्य समाचक्ष यथा पूर्णमिदं भवेत ॥ २ ॥ व्यास उवाच ॥ एतावदेहि धर्मात्मन् ज्ञातृकण्य निशामय ॥ शुकवैशंपायनाद्या, ययत्त्वपि च वाचका ॥ ३ ॥ अनुक्रमणिकाध्याय माहात्म्यचापि खंडजं ॥ प्रवक्ष्याम्यद्य नाशाय महापुण्यप्रवर्द्धनं ॥ ४ ॥

End. एतच्छ्रवणात पुमः सर्व्वत्र विजयी भवेत । सौभाग्य चापि प्राप्नुयान्निर्म्मला शुभ. ॥ १३२ ॥ यस्य विश्वेश्वरत्तुष्ट. तस्यैतत श्रवणं भवति । जायते पुण्ययुक्तस्य महानिर्मलचेतसः ॥ सर्व्वेषां मंगलानां च महामंगलमुत्तमं ॥ गृहेपि लिखितं पूज्यं सर्व्वमंगलसिद्धये ॥ १३४ ॥

Colophon. इति श्रीस्कंदपुराणे काशीखंडे विश्वेश्वरमहामहिम्नि तीर्थयात्रानुक्रमणिकानाम शततमोध्यायः ॥ १०० ॥

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गततीर्थयात्रानुक्रमणिकानामकोऽयं निबन्धः ।

No. 35. देवीभागवतं । Devībhāgavatam. Substance, country-made white and yellow paper, 14 × 6 inches. Folia, 329. Lines, 4–13 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1861, Śaka 1726. Appearance, not old. Verse. Generally correct. Incomplete.

A work, entitled Devībhāgavata, describing the greatness of the Goddess Durgā in verse. It is divided into twelve skandhas or parts. The codex under notice contains six parts and a portion of the seventh.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीशारदांबायै नमः ॥ सर्व्वचैतन्यरूपां तां विद्यामाद्यां [illegible]

सम्यक् पुराणसंहिता शुभा ॥ २ ॥ अष्टादशपुराणानि त्वयोक्तानि महामते । कथितानि सुदिव्यानि पठितानि त्वया किल ॥ ३ ॥ पंचलक्षणयुक्तानि सरहस्यानि मानद । त्वया ज्ञातानि सर्व्वाणि व्यासात् सत्यवतीसुतात ॥ ४ ॥ अस्माकं पुण्ययोगेन प्राप्तस्त्वं क्षेत्रमुत्तम । दिव्य विन (?) पुण्य कलिदोषविवर्ज्जित ॥ ४ ॥ समाजोत मुनीनां वै श्रोतुकामोऽस्मि पुण्यदां । पुराणसंहिता सूत ब्रूहि त्वं नः समाहितः ॥ ५ ॥ दीर्घायुर्भव सर्व्वत्र तापत्रयविवर्ज्जितः ॥ कथयाद्य महाभाग पुराणं ब्रह्मसम्मतं ॥ ६ ॥ ये वै द्रियुता मत नराः स्यादविचक्षणाः न शृण्वंति पुराणानि वंचिता विधिना हि ते ॥ ७ ॥

End. नास्ति

Colophon. नास्ति

विवरणम्—देवीभागवत नाम सुप्रसिद्धोऽयं निबन्धः ।

No. 36. **नरसिंहपुराणम् ।** Narasimhapurāṇam Substance, country-made yellow paper, 18×6 inches Folia, 88 Lines, 9–10 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old Verse Not correct Complete

Narasimhapurāṇa is an Upapurāṇa. It consists of 63 chapters.

Beginning. ओं नमः श्रीनरसिंहाय नमः ॥ तप्तहाटककेशाग्रज्वलत्पावकलोचन । वज्राधिक नखस्पर्श दिव्यसिंह (दिव्यसिंह ?) नमोऽस्तु ते ॥ नखमुखविलसितदितितनयोरःपरिपतदसृगरुणीकृतगात्रः । हिमधरगिरिरिव गैरिकमुक्तो नरहरिरहरहरवतु स युष्मान् ॥ हिमवद्वासिनः सर्व्वे मुनयो वेदपारगाः । त्रिकालज्ञानपन्नाना (?) नैमिषारण्यवासिनः ॥ येऽर्ब्बुदारण्यनिरताः पुष्कराख्यवासिन. (?) महेन्द्राद्रिरता ये च ये च सह्यनिवासिनः । धर्म्मारण्यरता ये च दण्डकारण्यवासिनः । श्रीशैलनिरता ये च कुरुक्षेत्रनिवासिनः ॥ कुमारपर्व्वतस्थाश्च ये च पम्पानिवासिनः ॥ एते चान्ये च बहवः सशिष्या मुनयोऽमलाः । माघमासे प्रयागन्तु स्नातुं तीर्थं समागताः ॥ तत्र स्नात्वा यथान्यायं कृत्वा कर्म्म जपादिकं । नत्वा माधवं देवं (?) कृत्वा तु पितृतर्पणं ॥ दृष्ट्वा तत्र भरद्वाज पुण्यतीर्थनिवासिनं ॥ तं पूजयित्वा विधिवत्तेन ते च सुपूजिताः ॥ आसनेषु विचित्रेषु वृष्यादिषु

यथाक्रमं। भरद्वाजन दर्त्तेषु चासीनास्ते तपोधना.॥ क्रणाश्रिता कथा: सर्व्वे परस्परमथाब्रुवन्॥ कथान्तेषु ततस्तेषां मुनीना भावितात्मना। आज- गाम महातेजा. सुतपवो महामति.। व्यासशिष्य: पुराण (?) श्री रोमहर्षण सञ्ज्ञक:। तान् प्रणम्य यथान्यायं स तैश्चाप्यतिपूजित। उपविष्टो यथा योग भरद्वाजमतम स॥ व्यासशिष्यं सुखासीनं सूतं वै रोमहर्षणं॥ स पप्रच्छ भरद्वाजो मुनीनामग्रतस्तदा श्रीभरद्वाज उवाच॥ शौनकस्य महा- सत्रे वराहाख्या तु संहिता। वेत्तु श्रुता पुरा सूत एभिरस्माभिरेव च॥ साम्प्रत नरसिंहाख्या (व्या?) वेत्तु पौराणसंहितां श्रोतुमिच्छाम्यहं सूत श्रोतुकामा इम स्थिता॥

End. एव ते कथितं सर्व्वं भरद्वाज महामत। पुराणं नारसिंहाख्यं मुनीनां सन्निधौ मया॥ सर्गश्च प्रतिसर्गश्च वंशो मन्वन्तराणि च। वंशानुचारतश्चैव सर्व्वं तरति दुष्कृत॥ ब्रह्मणाद पुराणोक्तं (?) मरीच्यादीना महामुने (?)। तेभ्यश्च भृगुणा प्रोक्त मार्कण्डेयन वै यत.। मार्कण्डेयेन वै प्रोक्त राज्ञो वै साकुलस्य च। प्रसादान्नरसिंहस्य प्राप्त (?) व्यासेन धीमता॥ तत्प्रसादा- न्मया प्रोक्त सर्व्वपापप्रणाशनं॥ पुराणं नारसिंहाख्यं मया च कथित तव। मुनीनां सन्निधौ (?) पुण्य स्वस्ति वोऽस्तु व्रजाम्यहं॥ य शृणोति शुचि- र्भूत्वा पुराणं ह्येतदुत्तम॥ माघे मासि प्रयागस्य स्नात्वा पुण्यमवाप्नुयात्॥ भक्त्या य: श्रावयेद्भक्तो नित्य नरहरेरिद। सर्व्वतीर्थफल प्राप्य विष्णुलोके स मोदते॥ श्रुत्वैतन्मुनिभि. सार्द्ध भरद्वाजो महामति.॥ सूतमभ्यर्च्य तत्रैव स्थितवान् मनयो गता.॥ सर्व्वपापहर दैव पुराण नृहरेरिद पठयता(?) शृण्वता नृणां नरसिंह: प्रसीदति॥ प्रसन्ने देवदेवेशे सर्व्वपापक्षयो भवेत्॥ पक्षिण: पापबन्धास्ते मुक्तिं यान्ति परां गतिं॥ सखे सुतीक्ष्णोद्भिदुदार वैरिणं दिवौकसां त प्रणमामि केशव॥ व्यासृगभुग्निमभास्वतपृथुलसित- सटाक्षादिसा किल्वमार्ग (?)। पाताल प्राप्तपाद: प्रखरतरनखश्रेतसो नारसिंह:॥ करस्फुरनखरै. भिन्नहत्यापिव व.॥ किंकि सिद्धस्तत् किल्ल. (?) सद्दृशवपुमटव चिरं गृहीतो नवाधिक:? सोऽपि जीवेद्रसमपनयतां सोपि नित्यं हरीश: (?)॥ चापमजसगणैर्दशजाघ्रिवान् (?) य: स रोपते॥

Colophon. इति श्रीनरसिंहपुराणे त्रिषष्टितमोऽध्याय: समाप्तश्चेदं नरसिंहपुराण॥

विवरणम्—नरसिंहपुराणं नाम महापुराणेष्वन्यतमत्।

No. 37. नाममाहात्म्यम्। Nāmamāhātmyam. Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia 38 Lines, 5-10 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1837 Appearance, old, worn out, and slightly worm-eaten in parts Prose. Generally correct. Complete

A work treating of the sacredness and efficacy of the names of Viṣṇu and Śiva, citing authorities in support, from several Purāṇas and Saṁhitās, by Raghunāthendra Yati.

Beginning श्रीगणेशाय नमः। श्रीरामाय नमः॥ यन्नामकीर्त्तनादेव सद्यः पापक्षयो भवेत्॥ तमहं सम्भरामीश शिव कृष्ण विमुक्तये। १। ननु नामकीर्त्तनात् सद्यः पापक्षयप्रतिपादकसर्वार्थवादेतिहासपुराणोपपुराणसंहितागमादीनां कर्म्मान्तरानादिपराणां स्वार्थेऽपि प्रामाण्यं नास्तीति चेन्मानान्तरसंवादिविसंवादिवाक्यानामपिर्हिमस्य भेषजं स प्रजापतिराग्नेयो वपामुदखिदद्यजमानः प्रस्तर इत्यादीनामिवाप्रामाण्यं स्वार्थे न्तरमानान्तरसंवादविसंवादरहितानामपि स्यात् इत्यापत्तिः द्वितीयस्तु न सम्भवति तादृशवाक्यानां स्वार्थे स्वतात्पर्यस्य देवताधिकरणादौ व्यासादिभिर्भाष्यकारादिभिरङ्गीकृतत्वात्॥ भट्टाचार्य्यैश्च॥ अथवा सर्वार्थवादेतिहासपुराणप्रामाण्यात् सृष्टिप्रलयावप्यौपचित इत्यादियुक्तेन सर्वार्थवादादीनां प्रामाण्यस्वीकाराच्च सर्वार्थवादानां स्वार्थे प्रामाण्यं नास्तीति वदता नहुषस्यानर्थप्राप्तिदर्शनाच्च नामकीर्त्तनात् पापक्षयप्रतिपादकवाक्यानामपि मानान्तरसंवादविसंवादयोरभावात् स्वार्थेपि प्रामाण्यं स्वीकर्त्तव्यमेव

End. वर्णितम् ॥ हरिपूजापरो यस्तु हरिनामपरायणः। स स्नातः सर्व्वतीर्थेषु सर्व्वयज्ञेषु दीक्षितः॥ १९॥ तथा। श्रीशब्दपूर्व्वं जयशब्दमध्यं जयद्वयानन्तरमस्तथैव॥ त्रिः सप्तकृत्वो नरसिंहनाम जपन्ति ये ते द्विजकोटिहत्या॥ २०॥ सकृदुच्चारितं नाम हरेर्नाम चिदात्मकं॥ फलं नास्य क्षमो ( ) कर्त्तुं सहस्रवदनो विधिः॥ २१॥ यथान्तरे श्रीकृष्णः॥ सत्यं ब्रवीमि मनुजाः स्वयमूर्द्ध्वबाहुर्यो मां मुकुन्द नृ नर ? सिंहजनार्द्दनेति॥ जीवन् भवत्यनुदिनं मरणे रणे वा पाषाणकाष्ठसदृशाय ददाम्यभीष्टं॥ २२॥ यन्नामकीर्त्तनादेव कृतार्थाः स्म्यं वयं तस्मै शिवाय कृष्णाय भूयो भूयो नमाम्यहं॥ २३॥ भगवन्नाममाहात्म्यं ग्रन्थानां संग्रहः कृतः। रघुनाथेन्द्रयतिना शिवस्य परितुष्टये॥ २४॥

Colophon. इति श्रीअखिलशास्त्रसारसमुच्चये श्रीहरिहरनाममहिमा संपूर्णः॥ श्रीसंवत् १८३७॥ श्री

विवरणम्--रघुनाथेन्द्रयतिकृत श्रीहरिहरनामसमाहारसर्वशास्त्रसंगृहीतम् ।

No. 38. पराशरपुराणम् । Parāśarapurāṇam Substance, country-made white and yellow papers, 15 x 6 inches Folia, 32 Lines, 5–12 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, not old. Verse. Not correct Complete.

Parāśara Purāṇa is an Upapurāṇa It consists of 18 chapters.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ सारसंवलनमध्यस्थं साक्षं संसारभेषजम् । नीलग्रीवं विरूपाक्षं नमामि शिवमव्ययम् ॥ १ ॥ सकलशं समासीनं संसारोदधि-तारकम् ॥ शुकः प्रणम्य सर्वज्ञं श्रीपराशरमादरात् ॥ २ ॥ पप्रच्छ परमं गुह्यं सत्कथा परमया मुदा सर्वपापप्रशमनं सदाना भवपाशविमोचनम् ॥ ३ ॥ पराशरोऽपि भगवान् मत्वानोऽपि तिवल्लभम् ॥ प्राह कारुणिकः श्रीमान् ध्यात्वा साम्बं त्रिलोचनम् ॥ ४ ॥ श्रीपराशर उवाच ॥ पुरा पुराणमखिलं व्यासः सत्यवतीसुतः ॥ कृत्वा शिवप्रसादेन मुनीनां भावितात्मना ॥ ५ ॥ दर्शयित्वा मुनीन्द्रेभ्यस्तु प्रसन्नैर्महात्मभिः पूजितः सर्वदेव्यर्थं पुराजनपादनक्षमे ॥ ६ ॥ अस्मिन्नवसरे श्रीमान् महाकालाग्निकोत्तमः ॥ महादेवो महादेव्या सह सान्निध्यतोऽभवत् ॥ ७ ॥ तद्विनत चन्द्रशेखरं (?) ॥ प्रणम्य मुनयः सर्वे दृष्टवन्तः प्रार्थयोतल ॥ ८ ॥ प्रदक्षिणत्रयं कृत्वा प्रपूज्य परमेश्वरम् । तुष्टुवुर्हृष्ट-मनसो विस्मृता विवशा शुक ॥ ९ ॥ मुनय ऊचुः ॥ शिवाय सत्यविज्ञान-महानन्दस्वरूपिणे ॥ स्वविलक्षणहीनाय स्वयंवेद्याय ते नमः ॥ १० ॥ स्वात-प्रसृतमहामायाशक्तिविभवशालिने ॥ स्रष्ट्रे भर्त्रे च संहर्त्रे सर्वस्य जगतः सदा ॥ ११ ॥ शक्त्याकारं तु मायाया स्वयं (?) चिन्मात्ररूपतः ॥ सौम्य-ताय स्वतन्त्राय नमः साम्बाय शम्भवे ॥ १२ ॥

End. इतः परं न वक्तव्यं समाप्तमपि द्विज ॥ श्रोतव्यं च तथा नास्ति शुक सत्यं न संशयः ॥ ३३ ॥ महादेवप्रसादेन पाराशर्यसमाह्वयम् मया पराशरेणैव पुराणमिदमीरितम् ॥ ३४ ॥ व्यासपुत्रः शुकः श्रुत्वा पाराशर्यं पराशरात् ॥ पुराणं दण्डवद्भूमौ प्रणाममकरोद्गुरोः ॥ ३५ ॥ नमो रुद्राय देवाय स्वत-न्त्रायाखिलात्मने ॥ प्रधानपुरुषेशाय जगत्सर्गादिहेतवे ॥ ३६ ॥ या विभाति सदा साक्षिस्वरूपेण स्वभावतः ॥ तामसाम्यादरेणैव शिवामानन्द-दायिनीं ॥ ३७ ॥ अष्टोत्तरसहस्रेण श्लोकेनैव विनिर्मितम् ॥ इदमष्टादशा-ध्यायैः शिवेनैव च दर्शितः ॥ ३८ ॥

Colophon. इति श्रीउपपुराणे पाराशरे अष्टादशोऽध्यायः ॥१८॥ राम राम ॥ १९ ॥ राम ॥ छ ॥ ॥ ॥ छ ॥ ॥ ॥ ॥ छ ॥

विवरणम्—पाराशरपुराणं नामोपपुराणेष्वन्यतमम् ।

No. 39. पाराशरपुराणम् । Pārāśarapurāṇam. Substance, country-made white paper, 15 × 6 inches. Folia, 37. Lines, 3–12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, and torn in parts. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the same work.

विवरणमनुपूर्वम्

No. 40. पञ्चरत्नम् । Pañcharatnam. Substance, country-made white paper, 6 × 3 inches, bound like an ordinary book. Folia, about 200. Lines, 6 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Verse. Generally correct. Incomplete.

A collection of five specially interesting works, viz., Bhagavadgītā, Sanatkumāra Saṁhitā, Gurugītā, Dharmarājastōtra, and Śrīrāma Stavarāja, entitled Pañcharatna.

Beginning. श्रीरामकृष्णाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ओं गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णु (?) गुरुर्देवमहेश्वरः ॥ गुरुरेव परं ब्रह्म तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥ १ ॥ अज्ञानतिमिरान्धस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया ॥ चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥ अखण्डमण्डलाकारं व्याप्तं येन चराचरं तत्पदं दर्शितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

End. नास्ति

Colophon. नास्ति

विवरणम्—गुरुगीतासनत्कुमारसंहितादिपञ्चग्रन्थात्मकपञ्चरत्नाभिधं पुस्तकम् ।

No. 41. पद्मपुराणम्। Padmapurāṇam. Substance, country-made white paper, 16×8 inches. Folia, 63. Lines, 13-14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, and written by different hands. Verse. Not correct. Incomplete.

One of the eighteen Mahāpurāṇas, probably the largest of the number. It is divided into five khaṇḍas or parts, viz., (1) Sṛiṣṭi-khaṇḍa, (2) Bhūmikhaṇḍa, (3) Svargakhaṇḍa, (4) Pātālakhaṇḍa, and (5) Uttarakhaṇḍa. The codex under notice contains only a small portion of the Pātālakhaṇḍa.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः निरन्तरार्यास्तु ॥ सूत उवाच स्त्रीभ्यां गंतुकामेन शंकरेण महात्मना पार्वत्या सह देवेन उषितं शरत् (?) तटे सुमयमं समभ्येत्य शंकरं विप्ररूपिणं कश्यपाद्या महात्मानः पप्रच्छुरमितौजसं ॥ स्वागतं ते मुनिश्रेष्ठ सभार्यः कुत आगतः किमागमनकार्यं ते कं देश ( ) गंतमुद्यतः श्रीशंकर उवाच अहं शंभुरिति ख्यातो विप्रो हिमगिरिस्थितो द्रष्टुं च राघवं गच्छे मम कार्यं महत्तत मामाश्रयति राजासौ पुराणश्रवणेरित. आगच्छंतु भवंतोपि राघवः परितुष्यति ॥

End. श्रीशंभुरुवाच न लौकिकपदार्थोऽशुद्धेरेव विशोधनं देवे च शुद्धिरुदिता पुराणेष्विन्मया पुरा देवद्रव्यशुद्धिस्यामान्यतोदितया (?) नृप अथवा स्तुत लयविष्टो (?) विशुद्धिरथवा भवेत् अन्येन कृतं स्नानं करणे च समं फ सुखल्यापता विज्ञानं (?) यवखेदृशमुच्यते (?) अमुं पश्च घंटाकारमुप मंगलीरहितं अमेन चौपदृतघंटा नादिता पुरा अन्यानि अकामुहार्या घंटा रवला वसनस्पृष्टायां (स्पृष्टायां ?) सत्यां तामेवावधूल्यका श्राद्धदशाि शोधयित्वाप्यमादयत् तेनैव पापन (पापेन ?) घंटाकारवभक्तो (वक्तो भविष्यति स याति च शिवस्थानं व * * चापि तथा भवेत् यत्र वाक्ति (कथामेनां शतेन सदृशो भुवि गुह्याद्गुह्यतमं विप्राः शिवज्ञानप्रदं भुवि एतद कथितं विप्राः पुण्ययुतममहत् (?) यथेदं (?) भक्त्याहृत्या शिवलोके महीयते।

Colophon. इत्यादिमहापुराणे श्रीपाद्मे पातालखंडे शिवराघवसंवादे उपरिभागे रामगीतानामाध्यायः श्रीभवानीशंकराभ्यां नमः श्रीरामचंद्राय नमः

विवरणम्—पद्मपुराणं खल्वष्टादशमहापुराणेष्वन्यतमत् तत्र च द्वितीयं महापुराणं हृहत्तमञ्चैतत् खण्डपञ्चके विभक्तम्। तथाच (१) सृष्टिखण्डं (२) भूमिखण्डं (३) स्वर्गखण्डं (४) पातालखण्डं (५) उत्तरखण्ड। अथ प्रतिखण्डं विषयानुक्रमणिका प्रदर्श्यते—(१) सृष्टिखण्डे—पुलस्त्येन तु

तीर्थस्य सत्यादिकमतो द्विज। नानाख्यानेतिहासाद्यैर्धर्मोक्तो धर्मविस्तरः। पुष्करस्य च माहात्म्यं विस्तरेण प्रकीर्त्तितम्। ब्रह्मयज्ञविधानञ्च वेदपाठादिलक्षणम्॥ दानानां कीर्त्तनं यत्र व्रतानाञ्च पृथक् पृथक्। विवाहः शैलजायाश्च तारकाख्यानकं महत्। माहात्म्यञ्च गवादीनां कीर्त्तितं सर्वपुण्यदं। कालकेयादिदैत्यानां वधो यत्र पृथक् पृथक्। ग्रहाणामर्चनं दानं यत्र प्रोक्तं द्विजोत्तम॥ तत् सृष्टिखण्डमुद्दिष्टं। (२) भूमिखण्डे—पितृमात्रादिपूज्यत्वे शिवशर्मकथा पुरः। सुव्रतस्य कथा पश्चात् वृत्रस्य च वधस्तथा॥ पृथोर्वेणस्य चाख्यानं धर्माख्यानं ततःपरं। पितृ-शुश्रूषणाख्यानं नहुषस्य कथा ततः। ययातिचरितञ्चैव गुरुतीर्थनिरूपणम्। राज्ञा जैमिनिसंवादो बह्वाश्चर्यकथायुतः। कथा ह्यशोकसुन्दर्या हुण्डदैत्यवधाञ्चिता कामोदाख्यानकं तत्र विहुण्डवधसंयुतम्। कुञ्जलस्य च संवादश्च्यवनेन महात्मना। सिद्धाख्यानं ततः प्रोक्तं खण्डस्यास्य फलोद्गमम्। सूतशौनकसंवादं भूमिखण्डमिदं स्मृतम्॥ (३) स्वर्गखण्डे—ब्रह्माण्डोत्पत्तिरुदिता यत्रर्षिभिश्च सौतिना। सभूमिलोकसंस्थानं तीर्थाख्यानं ततः परम्। नर्मदोत्पत्तिकथनं तत्तीर्थानां कथा पृथक्। कुरुक्षेत्रादितीर्थानां कथाः पुण्याः प्रकीर्त्तिताः। कालिन्दीपुण्यकथनं काशीमाहात्म्य-वर्णनम्। गयायाश्चैव माहात्म्यं प्रयागस्य च पुण्यकम्॥ वर्णाश्रमानुरोधेन कर्मयोगनिरूपणम्। व्यासजैमिनिसंवादः पुण्यकर्मकथाचितः। समुद्रमथनाख्यानं व्रताख्यानं ततःपरम्॥ ऊर्जपञ्चाह-माहात्म्यं स्तोत्रं सर्वापराधनुत्। एतत् स्वर्गाभिधं विप्र सर्वपातकनाशनम्॥ (४) पातालखण्डे—रामाश्वमेधे प्रथमं रामराज्याभिषेचनम्। अश्वमेधोपदेशस्य हयचर्य्या ततःपरम्। नानाराजकथाः पुण्याः जगन्नाथानुवर्णनम्। वृन्दावनस्य माहात्म्यं सर्वपापप्रणाशनम्। नित्यलीलानुकथनं यत्र कृष्णावतारिणः। माधवस्नानमाहात्म्ये स्नानदानार्चने फलम्। धरावराहसंवादो यमब्राह्मणयोः कथा। संवादो राजदूतानां कृष्णस्तोत्रनिरूपणम् शिवशम्भुसमायोगो दधीच्याख्यानकन्ततः। भस्ममाहात्म्यमतुलं शिवमाहात्म्यमुत्तमं। देवरातसुताख्यानं पुराणाञ्च (?) प्रशंसनम्। गौतमाख्यानकञ्चैव शिवगीता ततः स्मृता। कल्पान्तरी रामकथा भारद्वाजाश्रमस्थिती। पातालखण्डमेतद्धि —(५) उत्तरखण्डे—पर्वताख्यानकं पूर्वं गौर्य्यै प्रोक्तं शिवेन वै। जालन्धरकथा पश्चात् श्रीशैलाद्यनुकीर्त्तनम्। सगरस्य कथा पुण्या ततःपरमुदीरिता। गङ्गाप्रयागकाशीना गयायाश्चाधिपुण्यकम्। आम्रादिदानमाहात्म्यं तन्महाद्वादशीव्रतम्। चतुर्विंशैकादशीनां माहात्म्यं पृथगीरितम्। विष्णुधर्मसमाख्यानं विष्णुनामसहस्रकम्। कार्त्तिकव्रतमाहात्म्यं माघस्नानफलन्ततः। जम्बुद्वीपस्य तीर्थानां माहात्म्यं पापनाशनम्। साभ्रमत्याश्च माहात्म्यं नृसिंहोत्पत्तिवर्णनम्। देवशर्मादिकाख्यानं गीतामाहात्म्यवर्णने। भक्ताख्यानञ्च माहात्म्यं श्रीमद्भागवतस्य च। इन्द्र-प्रस्थस्य माहात्म्यं बहुतीर्थकथाचितम्। मन्त्ररत्नाभिधानञ्च त्रिपाद्भूत्यनुवर्णनम्। अवतारकथाः पुण्या मत्स्यादीनामतःपरम्। रामनामशतं दिव्यं तन्माहात्म्यञ्च वाडव। परीक्षणञ्च भृगुणा श्रीविष्णोर्वैभवस्य च। इत्येतदुत्तरं खण्डं। पुस्तकेऽस्मिन् पातालखण्डस्य शिवराघवसंवादाभिधः कश्चिदंशविशेषोऽस्ति।

No. 42. पद्मपुराणं पातालखण्डम् । Padmapurāṇam Pātālakhandam. Substance, country-made white paper, 16 × 8 inches Folia, 286 Lines, 13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains two portions of the Pātālakhaṇḍa, the Rāmāśvamedha and the Vṛndāvana Māhātmya. The former is complete, but the latter incomplete.

पुस्तकेऽस्मिन् पद्मपुराणान्तर्गतपातालखण्डस्य द्वौ भागौ वर्त्तेते, रामाश्वमेधो वृन्दावनमाहात्म्यञ्च। तत्र रामाश्वमेधः सम्पूर्णो वर्त्तते, वृन्दावनमाहात्म्यञ्चासम्पूर्णम् ।

No. 43. प्रभासखण्डम् । Prabhāsakhandam. Substance, country-made white paper, 18 × 6 inches. Folia, 285 Lines, 11 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1859 Appearance, old, and written by different hands Verse Generally correct Complete

This codex contains Prabhāsakhaṇḍa, a part of the Skandapurāṇa.

Beginning. ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ प्रभासखंडं लिख्यते ॥ नारायणं नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमं ॥ देवी सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत ॥ १ ॥ क्षेत्रं क्षेत्रवरं समाप्य विमलं प्राभासिकं भास्वरं सोमेश. प्रसयुत. चिंतितस्ते येर्वीक्षितो हि क्षणं ॥ ते तीर्त्वा विरतान्तरं भवभयं भवाभिसभूषिता: स्वर्गं यानवरैः प्रयाति सुकृतैर्यक्षैर्वरैर्योजित: ॥ २ ॥ प्रसरद्विंदनादाय शुद्धामृतमयात्मने ॥ षट्त्रिंशत्तत्त्वदेहाय नमश्चिन्मात्रमूर्त्तये ॥ सत्रांते सूतमनघं नैमिषेया महर्षय: ॥ पुराणसंहिता पुण्यां पप्रच्छुर्लोमहर्षणम् ॥ त्वया सूत महाबुद्धे भगवान् ब्रह्मवित्तम (: ?) ॥ इतिहासपुराणार्थे व्यास. सम्यगुपासित: ॥ तस्य ते सर्वरोमाणि वचसा हृषितानि यत् । द्वैपायन तु भगवांस्ततोभद्रोमहर्षण: ॥ भवते प्रथमं नाम व्याजहार स्वय विभु: ॥ सुनीना संहिता वक्तु सूत पौराणिकी कथा ॥ त्वं हि स्वायंभुवे यज्ञे सुत्याहे वितते हरि: ॥ संभात: संहिता वक्तुं स्वमि(?)न पुरुषोत्तम: ॥ तस्मात्त्वं नं पृच्छाम पुराणे स्कंदकीर्त्तिते । प्रभासक्षेत्रमाहात्म्यं ब्राह्मी यात्रा स्तुत पुरा ॥ अधुना वीक्ष (त्य ?) वै गौद्रीयामां सर्व्वार्थसंयुतां ॥ वक्तुमर्हसि चास्माकं पुराणार्थविशारद ॥

End. साईकोटिसुतीर्थानां भद्रावासमिति भामिनी (?) ॥ सार्द्धकोटित्रयं प्रोक्तं मधुमत्यां माधवे पुरे सर्व्वेषां विस्तरः प्रोक्तः प्रभासे हृदमार्गके ॥ वामनस्थल्यां स्थितो विष्णुः पाताले वासितो बलिः ॥ मधुमत्यां माधवो देवः सर्व्वकामफलप्रदः ॥ इति ते कथितं सर्व्वं प्रभास रवियोजन प्रोक्तं द्वादशसाहस्रं स्मरणात् सर्व्वसिद्धिदं ॥ * ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीस्कंदपुराणे चतुरशीतिसाहस्रे रुद्रप्रोक्तप्रभासयात्रायां प्रभासखण्डं संपूर्णं समाप्तं ॥ ष्ठ ॥ संवत् १८५९ वर्षे आषाढमासे कृष्णपक्षे अमावास्यायां भौमवासरे काशीमध्ये दशाश्वमेधे ॥ ष्ठ ॥ राम ॥ राम ॥ ४ ॥

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतप्रभासखण्डस्यांशमात्रमत्र वर्णितं ॥

No. 44. पद्मपुराणं प्रयागमाहात्म्यम् । Padmapurāṇam Prayāgamāhātmyam. Substance, country-made colourless paper, 12 × 4 inches, bound like an ordinary book. Folia, 159. Lines, 9–13 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1852. Appearance, very old, and slightly worm-eaten throughout. Verse. Generally correct. Complete.

A part of Padmapurāṇa on the greatness of Prayāga.

Beginning. श्रीहनुमते नमः श्रीवेदव्यास उवाच कदाचिन्नैमिषारण्ये मुनं परमकोविदं कोविदाः सर्वधर्मेषु सर्व्वशास्त्रेषु कोविदाः १ श्रुतिस्मृतिपुराणज्ञाः सदाचारपरायणाः ॥ धनुष्माना, सदस्याश्च सर्व्वदा धर्मवादिनः केचित् स्वाध्यायनिरताः केचिद्वेदार्थतत्परा: केचिदध्यात्मतत्त्वज्ञाः केचिद्योगविशारदाः ३ तर्केषु निपुणाः केचिन्मीमांसायां विचक्षणाः वेदान्तज्ञानसिद्धान्ता, सांख्यमंत्रे जपे रता. ४ वेदाभ्यासेतिनिपुणास्तपसा मौनमाश्रिताः सर्व्वतीर्थकृतस्नाना पृथ्वीपर्यटनक्षमाः ५ चतुःषष्टिकलाभिज्ञास्तेन सा नष्टवर्चसः त्रिकालज्ञा महात्मानः स्वधर्मनिरताः सदा ६ हिमवन्निलया केचिन्महेंद्रनिलयाः परे विंध्याद्रिनिलयाश्चान्ये सह्याद्रिनिलयास्तथा ७ श्रीशैलानलयाः केचित् कुरुक्षेत्रस्थिताश्च य पंपानिवासिनो ये च कुमाराचलवासिनः ८ मलयाचलगाः केचिन्निषधाचलवासिनः माल्यवन्निलयाः केचिच्चित्रकूटाचलवासिनः ९ दंडकारण्यनिलयाः नैमिषारण्यवासिनः चंपकारण्यगाः केचिद्दीक्षारण्यनिवासिनः १० धर्मारण्यरताः केचिद्गुहारण्यरतास्तथा ब्रह्मारण्य(?)रताश्चान्येऽर्बुदारण्य(?) निवासिनः ११ एते चान्ये च मुनयः सांख्यध्या बहवो मताः सतः (?) सत्यवचना दक्षा जितमाया जितेंद्रियाः १२ अहंकारविहीनाश्च निर्ममाः कामवर्जिताः

भगवद्ध्याननिरताः लीलाकृष्णतत्पराः १३ निर्मोहाः क्रोधनिर्मुक्ताः शांता
निर्लोभमत्सराः शमादिगुणसंपन्ना दृढभक्ता दयान्वत. १४ नारायण-
जगन्नाथ सर्व्वोभ्यमनामय यजतः परया भक्त्या ततपदाविष्टमानसाः १५
कृष्णाजिनप्रावरणा जटिला ब्रह्मचारिणः गृणतः परमं ब्रह्म जगन्नाथमना-
मय १६ जितनिद्रा जिताहारा द्वन्द्वदुःखसहिष्णव. पश्यंतो विष्णुरूपेण
चराचरमिदं जगत् १७ अब्भक्षा वायुभक्षाश्च शीर्णपर्णाशनाः सदा निरा-
हारास्तथा चान्ये कंदमूलफलाशनाः १८ कृच्छ्रातिकृच्छ्रपाराकैस्तप्तकृच्छ्रै-
रथैदवै. नित्यं सशोषितात्मानः तथा सतापनादिभिः १९ धर्मार्थकाम-
मोक्षाणामुपाय ज्ञातुमिच्छव. एकत्र मिलिता सर्व्वे पप्रच्छुरिदमादरात् २०

End वाचकं पूजयेद्भक्त्या वस्त्रालंकारसाधनैः. वित्तशाठ्यं न कुर्वीत नान्यथा फल-
भाग्भवेत् ५८ भवे फलमाप्नोति जलेन तुलसीदले. भक्त्या प्रणमतश्चापि
सर्व्वेषां यतो हरिः शुभ शास्त्रका(?)यथा देया यथा शक्त्या पयस्विनी गौस्तेन
सकलं दत्तं सा यत. सर्वतीर्थाधिका ६० वाचके तोषमापन्ने संतुष्टो माधवः
स्वयं तस्मिन् तुष्टे जगन्नाथे किमलभ्यं जगत्त्रये माहात्म्य पुस्तकं यत्र तीर्थ-
राजस्य तिष्ठति तत्र गंगाद्यो नद्यो देवता निवसंति हि ६२ य इदं प्रत्यह
भक्त्या श्रावयेच्छृणुयादपि मानवो यत्र कुत्रापि वेणीस्नानफलं लभेत् ६३
चाटावादिपराश्चात्मजवर्णाश्रमस्तथा नैमिषं ततेनोक्त ऋषिभ्य श्चादर-
भराच्छ्रेण (?) विस्तारित. पश्चादृषिसुतेभ्य श्चादिमादिमतीर्थराजस्य तं
श्रुत्वाप्नोति निर्जितत्रिं नरवरो नानाविध निर्मल ६४

Colophon. इति श्रीपद्मपुराणे पातालखंडे* प्रयागमाहात्म्ये शेषसनकादिसंवादे श्रवण-
पठनफलादिनिरूपणं नाम शततमोऽध्यायः १०० संवत् १८५२ चैत्रमासे कृष्ण-
पक्षे सप्तम्यां गुरुवासरे लिखितं पद्मपुराणान्तर्गतप्रयागमाहात्म्यवर्णनरूपोऽयं
निबन्धः ।

No. 45. भागवतमाहात्म्यम् । Bhāgavatamāhātmyam Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches. Folia, 23. Lines, 9–13 in a page Character, Nāgara Date, Saṁvat 1850 Appearance, very old, worn out, and worm-eaten throughout Verse Not correct Complete.

A part of Padmapurāṇa on the greatness of the Bhagavata

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ यं प्रव्रजन्तमनपेतमपेतकृत्यं द्वैपायनो विरहकातर
आजुहाव ॥ पुत्रेति तन्मयतया (?) तरवोऽभिनेदुस्तं सर्व्वभूतहृदयं मुनि-

मानतोषि १ ॥ नैमिषे सूतमासीनमभिवाद्य महामतिं ॥ कथामृतरसा-
स्वादकुशलः शौनकोऽब्रवीत् ॥ २ ॥ शौनक उवाच ॥ अज्ञानध्वान्तविध्वंस-
कोटिसूर्यसमप्रभ सूताख्याहि कथासारं मम कर्णरसायनम् ॥ ३ ॥ भक्तिज्ञान-
विरागाप्तो विवेको वर्द्धते कथम् । मायामोहनिरास(स ?)श्च वैष्णवैः क्रियते
कथ ॥ इह घोरकलौ प्रायो जीवश्चासुरतां गतः ॥ क्लेशाक्रान्तस्य तस्यैव
शोधने किं परायणम् ॥ ५ ॥ श्रेयसां यद्भवेच्छ्रेय. पावनानां च पावनम् ॥
कृष्णप्राप्तिकरं शश्वत साधनं तद्वदाधुना ॥ ६ ॥ चिन्तामणिर्लोकसुखं
सुरद्रुः स्वर्गसम्पदाम् (?) प्रयच्छति गुरुः प्रीतो वैकुण्ठं योगिदुर्लभम् ॥ ७ ॥
सूत उवाच ॥ प्रीतिः शौनक चित्ते ते ह्यतो वच्मि विचार्य्य च ॥ सर्व्व-
सिद्धान्तनिष्पन्नं संसारभयनाशन (?) ॥ ८ ॥ भक्त्योघवर्द्धनं यच्च कृष्णसंतोष-
हेतुकम् । तदहं तेऽभिधास्यामि सावधानतया शृणु ॥ ९ ॥ कालव्यालमुख-
ग्रासत्रासनिर्णाशहेतवे । श्रीमद्भागवतं शास्त्रं कलौ कीरेण भाषितम् ॥ १० ॥
एतस्मादपरं किंचिन्मनःशुद्ध्यै न विद्यते जन्मान्तरे भवेत् पुण्यं तदा भागवतं
लभेत् ॥ ११ ॥

End. असारे संसारे विषयविषसंगाकुलधियः । क्षणार्द्धं क्षेमार्थं पिबत शुकगाथा-
तुलसुधी (?) । किमर्थं व्यर्थं भो (?) व्रजत कुपथे कुत्सितकथे । परीक्षित्
साक्षाद्यच्छ्रवणगतमुक्त्युक्ति (?) कथने ॥ १०१ ॥ रसप्रवाहसंस्थेन
श्रीशुकेनेरिता कथा ॥ कण्ठे संबध्यते ये(न ?) स वैकुण्ठप्रभुर्भवेत् ॥ १०२ ॥
इति च परमगुह्यं सर्व्वसिद्धान्तसिद्धं सपदि सर्व्वशास्त्रं विलोड्य (?) ॥ जगति
शुककथातो धर्म्ममन्यत् किंचित् पिब परसुखहेतोः द्वादश (?) स्कन्ध-
सारम् ॥ १०३ ॥ एतां यो नियतं शृणोति भक्त्या यश्चैनां कथयति शुद्ध-
वैष्णवाग्रे ॥ तौ सम्यक् विधिकरणात् फलं लभेते, याथार्थ्यान्न हि भुवने
किम (स्या ?) साध्यं ॥ ० ॥

Colophon. इति श्रीपद्मपुराणे श्रीभागवतमाहात्म्यनिरूपणं(?)नाम षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥
स १८५० ॥

विवरणम्—पद्मपुराणोत्तरखण्डान्तर्गतश्रीमद्भागवतमाहात्म्यवर्णनरूपोऽयं निबन्धः ।

---

* According to the contents of the text, as given in codex No 41, we stated in our vivaraṇa that Prayāgamāhātmya is treated of in the Svargakhanda.

No. 46. पद्मपुराणं माघमाहात्म्यम् । Padmapurāṇam Māgha-māhātmyam. Substance, country-made white paper, 10 × 3 inches. Folia, 135 Lines, 9–10 in a page Character, Nāgara. Date, Samvat 1877 Appearance, old, and slightly worm-eaten in parts. Verse. Not correct Complete.

A part of Padmapurāṇa on the sacredness of the month of Māgha.

Beginning ओं श्रीगणेशाय नम ॥ आरब्धं नैमिषारण्ये सत्र द्वादशवार्षिकं ॥ आजग्मु-र्खिलास्तत्र मुनयो ब्रह्मवादिन । असितो देवलश्चैव सुमन्तु. पैल एव च ॥ सुमतिर्वामदेवश्च शावाल. काश्यपो भृगु: २ पर्वत. शरभङ्गश्च सुतीक्ष्णोगस्त्य-एव च आपस्तम्बोणिमाण्डव्य: सत्य: कात्यायनस्तथा रथीतरोगिराश्चैव कपिलो रैभ्य एव च मुद्गलो गौतमश्चैव कण्व: काण्वोविरेव च ४ धूम्रो हारीतक: शक्र. पृथुसंकृश्च सक्रति । कौण्डिन्यो निधुवश्चैव काणादो गर्ग एव च ॥ ५ कौशिको गालवो बभ्रु शुक: शक्ति. पराशर. शिनिर्विभाण्डक. पंको बुधो बौधायनो वसु ६ जमदग्निर्भरद्वाजो धूमपो मौनभार्गव: शौनको मारदश्चैव शतानद: शातातप: ७ विश्वश्रङ्गो विशालाक्षो जर्जरो जगमो जय. । पक्ष: पाशधर पार: पारग पण्डितोत्तम ८ महाकामो महायोगी महाबाहुर्महो दर. । उद्दालको महासेन आर्त आमकुप्रिय: ९ एकपादोह्यपादश्च ऊर्ध्व-बाहूर्ध्वमाशन. । उग्रशीर्षो महाशीर्षो (?) पिगलो मंत्रवित् पटु. १० शंसित: करुण. काल कैवल्यश्च कलाधर कल्पात. ककथ: कटु क्रठ कालाग्नि-रुद्रग ११ श्वेतबाहुर्महाप्राज्ञ श्वेताश्वतरसत्तक । एते शिष्यै: प्रशिष्यैश्च ब्रह्मिष्ठा वेदपारगा १२ लोकानुग्रहकर्त्तार: परोपकृतिशालिन. । परप्रिय-रता नित्य पञ्चयज्ञपरायणा ॥ १३ आगत्य नैमिषारण्यसर्वगुणसयुता: कर्मुमारेभिरे सत्रसय सूत समाययौ १४

End. उत्थाय सूतो मुनिपुङ्गवेभ्य: कृत्वा नमस्कारमतिप्रहृष्ट: इत्थ जगादोमतवाड्हसुहिर्जोत्तमाना कुशलानि सतु १४० परमिदमितिहास पावन तीर्थभूतं वृजिनविलयहेतु य. शृणोतीह नित्य स भवति परिपूर्ण: सर्वदा सर्वकामै व्रजति च सुरलोकं दुर्लभ धर्मशीलै १४१ उवाच सतो गुरुवाविवभृति (?) श्रीमाघमाहात्म्यमिदं पुन: पुन. श्रुत्वा च ते श्रीतसुख सुनीन्द्रासद्दीर्घसत्र विधिवद्वितेनु (?) १४२ एवं य. कुरुते माघं प्रतिवर्षं नरोत्तमा: स स्वर्गे रमते लोके यावदिन्द्राश्चतुर्दश १४३

Colophon. इति श्रीपाद्मे पुराणे श्रीवसिष्ठदिलीपसंवादे माघमाहात्म्ये षड्दाशोऽध्यादि-

विध्याख्यानं नाम सप्तविंशोध्याय १७ समाप्तः शुभमस्तु संवत् १८९७ समै नाम जेठशुक्लपक्षे षष्ठी ६ बुधवासरे इदं पुस्तकं लिखीतं (?) मनीव कायस्थ प्रव क्रौस मनी (?) सहानाऽाद घाम. शुभमस्तु (?)

विषयः—पद्मपुराणान्तर्गतमाघमाहात्म्यवर्णनरूपोऽयं विषय ।

No. 47. पद्मपुराणं रामाश्वमेधः। Padmapurāṇam Rāmāśvamedhaḥ. Substance, country-made white paper, 12 x 6 inches. Folia, 240. Lines, 3-11 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1851. Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten throughout. Verse. Not correct. Complete.

A portion of the Pātālakhaṇḍa of the Padmapurāṇa, entitled Rāmāśvamedha.

Beginning. श्रीगणेशाय नम. । श्रीरामाय नम. ॥ श्रीमते रामानुजाय नमः ॥ श्रीगुरुचरणाभ्यां नमः ॥ नारायणं नमस्कृत्य नरश्चैव नरोत्तम देवि (? सरस्वतीं व्यास ततो जयमुदीरयेत ॥ १ ॥ व्यास उवाच ॥ तत. पर भुजगेश्वरम् (?) ॥ वात्स्यायनो मुनिवरः कथामेतां सुनिर्मलाम् ॥ २ ॥ वात्स्यायन उवाच ॥ शेषाशेषकथाख्याता जगत्सर्गनयादिकाः ॥ भूगोलश्च (?) खगोलश्च (?) ज्योतिश्चक्रविनिर्णय ॥ ३ ॥ महत्तत्त्वादिसृष्टीनां पृथक् (?) तत्त्वविनिर्णयः ॥ नानाराजचरित्राणि कथितानि त्वयानघ ॥ ४ ॥ सूर्यवंशभवानां च राज्ञां चारितमद्भुतम् । तत्रानेकमहापापहरा रामकथा श्रुता ॥ ५ ॥ तस्य वीरस्य रामस्य हयमेधकथा श्रुता ॥ मनोपती मया त्वत्तस्तामिच्छामि सविस्तरम् । ६ ॥

End. त्वया पृष्टा रामकथा मया ते कथिता पुरा किमन्यत् कथ्यतां ब्रह्मन् पुरतस्तव धीमत. ६५ शृण्वति य कथमेतां ब्रह्महत्यौघनाशिनीम् (?) ते यान्ति परमं स्थान सर्व्वदेवैश्च दुर्लभम् ॥ २६ ॥ गोघ्नश्चैव सुतघ्नश्च सुरापो (सुरापी ?) गुरुतल्पगः श्रवणात् पूतो भवत्येवमचिरेण द्विजर्षभ ७ श्रीराम राम भतो (भरताग्रज राम राम श्रीराम राम रघुनंदन राम राम श्रीराम राम रणकर्कश (?) राम राम श्रीराम राम शरणं भव राम राम ६८ ॥ * ॥ * ॥

Colophon. इति पद्मपुराणे पातालखंडे शेषवात्स्यायनसंवादे रामाश्वमेधे (?) संपूर्णो नामाष्टषष्टितमोध्याय. ॥ शुभ (?) मस्तु ॥ लेखकपाठकयोर्नृणां शुभं भूयात्

संवत् ॥ १८५१ ॥ चैत्रपूर्णिमाशुक्लपक्ष सोमवासरे लिखितं पुस्तकं शुभं पठनार्थंश्रीमत्पर्वतपुरनीलिखनायि हरिहरवनगोसाइ (?) शुभम् (?)

विवरणम्—पद्मपुराणीयपातालखण्डान्तर्गतरामाश्वमेधाभिधोऽयं निबन्धः।

No. 48. पद्मपुराणं शिवगीता । Padmapurānam Śivagītā Substance, country-made white paper, 10 x 5 inches Folia, 44 Lines, 5-10 in a page. Character, Nāgara Date, Samvat 1739. Appearance, old, and worn out. Verse. Generally correct Complete

Śivagītā is a portion of the Pātālakhanda of the Padmapurāna.

Beginning ॥ श्रीं नमः शिवाय ॥ श्रीं अस्य श्रीशिवगीतामालामंत्रस्य भगवान् श्रीवेदव्यास भगवान् ऋषिः शिरसे ॥ श्रीं जगतीच्छंदः मुखे। श्रीं शिवः परमात्मा देवता हृदये। श्रीं सर्वव्यापक इति शक्तिनाभौ। श्रीं प्रणवो बीजं हृदये श्रीं ह्रं शक्तिनाभौ॥ श्रीं ह्रां शक्ति गुह्यसर्वार्थसाधने जपे विनियोग ॥ श्रीं ह्रं अंगुष्ठाय अंगुष्ठाभ्यां नमः ॥ श्रीं ह्रीं तर्जनीभ्यां नमः ॥ श्रीं ह्रौं मध्यमाभ्यां नमः ॥ श्रीं ह्रौं अनामिकाभ्यां नमः ॥ श्रीं ह्रः कनिष्ठिकाभ्यां नमः ॥ श्रीं ह्रः करतलपृष्ठाभ्यां नमः । श्रीं ह्रं अंगुष्ठाय हृदयाय नमः श्रीं ह्रीं शिरसे स्वाहा ॥ श्रीं ह्रौं शिखायै वषट् ॥ श्रीं ह्रौं कवचाय हुं ॥ श्रीं ह्रः नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ श्रीं ह्रः अस्त्राय फट् ॥ अकारं विन्यसेन्नाभौ सत्त्वरूपं निरञ्जनं॥ उकारं हृदये विद्याद्रजोरूपं द्वितीयकं॥ मकारं मूर्ध्नि विन्यस्य तमोरूपं च चांतकं॥ अकारश्च उकारश्च मकारो बिन्दुलक्षणः। त्रिधामात्रा स्थिता यत्र तत्परं ज्योतिरोमिति। ३॥ अकारो हरिरुद्दिष्ट उकारश्च पितामह (?)। मकारं उच्यते रुद्रस्तत्परं ज्योतिरोमिति ॥ ४ ॥ इच्छा क्रिया तथा ज्ञानं ब्राह्मी गौरी च वैष्णवी। त्रिधा शक्तिः स्थिता यत्र तत्परं ज्योतिरोमिति ॥ ५ ॥

End. त्वमेव त्वं ॥ अद्यप्रभृति नः सूत त्वमाचार्यः पिता गुरुः ॥ अविद्यायाः परं पारं यस्मात्तारयितासि नः ॥ ८३ ॥ उत्पादकब्रह्मदात्रोर्गरीयान् ब्रह्मदः पिता ॥ तस्मात् सूतात्मज त्वत्तः सत्यं नान्योस्ति नो गुरुः ॥ ८८ ॥ इत्युक्त्वा मुनयः सर्वे सायंसंध्यामुपासितुं ॥ स्तुवन्तः सूतपुत्रं तं ययुस्ते गौतमीतटे ॥ ८९ ॥ श्री ॥

Colophon. इति श्रीमत्पद्मपुराणे शिवगीतासूपनिषत्सु ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे शिवराघवसंवादे सकलाध्यात्मयोगो नाम षोडशोऽध्यायः ॥ ॥ १६ ॥ श्री ॥ संवति १७३८ वर्षे कार्त्तिकसितपक्षे द्वितीयारवौ लिखितमिदं शिवं ॥ शुभमस्तु लेखकपाठकयो ॥ ॥ छ ॥ श्री ॥ १ ॥ श्री ॥ ॥ छ ॥ ॥

विवरणम्—पद्मपुराणीयपातालखण्डान्तर्गतशिवगीताभिधोऽयं निबन्धः ।

No. 49. त्र्यम्बकक्षेत्रमाहात्म्यम् । Tryambakaksetramāhātmyam Substance, country-made colourless paper, 12 × 3 inches Folia, 120, of which foll 1–17 are wanting Lines, 7–9 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and writing effaced in parts. Verse. Generally correct. Incomplete.

A fragment of the Pātālakhaṇḍa of the Padmapurāṇa on the sanctity of the Tryambakaksetra, a sacred place near Nāsik.

Beginning. नास्ति

End. त्र्यम्बकक्षेत्रमाहात्म्यं पठितं वै द्विजन्मना । भवानपि गतस्तत्र केनापि कार्यहेतुना ॥ त्वया त्र्यम्बकमाहात्म्यं श्रुतमध्यायपंचकं ॥ एकस्मिन् गत पापं द्वितीयेन दिवं गतः । पंचानामथ पुण्येन स्वर्गे ते निश्चला स्थितिः ॥ प्रीतिरस्तु तव बन्धौ स्यात्तर्हि पुण्यं प्रदीयतां ॥ दूतस्य वचनं श्रुत्वा पञ्चाध्यायसंभवात् । पुण्याद्विमोचयामास भ्रातरं नरकार्णवात् ॥ श्वेतं च पीतं च तथा च रक्तं कृष्णं अनाना कलिकल्मषघ्नं । चत्वारि रूपाणि चतुर्युगेषु बिभर्त्ति ब्रह्मगिरिर्मुनीन्द्राः ॥

Colophon. इति श्रीपद्मपुराणे पातालखंडे त्र्यम्बकक्षेत्रमाहात्म्यश्रवणफलनिरूपणं नाम द्वात्रिंशत्तमोऽध्यायः । समाप्तं संपूर्णम् ॥

विवरणम्—पद्मपुराणान्तर्गतपातालखण्डमाहात्म्यवर्णनरूपोऽयं निबन्धः ।

No. 50. पाण्डवगीता । Pandavagīta. Substance, country-made Kāśmirī paper, 8 × 4 inches Folia, 33. Lines, 5–6 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1878. Appearance, not much old, but slightly worm-eaten throughout Verse. Not correct Complete.

A work on the greatness of the God Viṣṇu, entitled Pāṇḍavagītā.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ पाण्डव उवाच ॥ प्रह्लादनारदनारद १ पराशरपुंडरीक-व्यासांबरीषशुकशौनकभीष्मकाद्याः ॥ रुक्माङ्गदार्जुन (र्जुन?) वशिष्ट (?) विभीषणाद्या एतानहं परमभागवतान् नमामि ॥ १ ॥ लोमहर्षण उवाच ॥ धर्मो विवर्द्धति युधिष्टि (?) रकीर्त्तनेन पापं प्रणश्यति वृकोदरकीर्त्तनेन शत्रुर्विनश्यति धनंजयकीर्त्तनेन माद्रीसुतौ कथयतां न भवन्ति रोगाः ॥ पांडवोवाच (?) शरीरे जर्जरीभूते व्याधिग्रस्ते कलेवरे ॥ औषधं जाह्नवी-तोयं वैद्यो नारायणो हरिः ॥

End. इदं पवित्रमायुष्यं पुण्यं पापप्रणाशनं दुःस्वप्ननाशनं पुण्यं पांडवैः परिकीर्त्तितं ॥ ११५ ॥ यः पठेत् प्रातरुत्थाय वैष्णवः स्तोत्रमुत्तमं सर्व्वपापविनिर्मुक्तो विष्णुसायुज्यमाप्नुयात ॥ ११६ ॥

Colophon. इति श्रीपांडवगीता समाप्ता सु ?)भमस्तु ॥ सवत् १८७८ ॥

विवरणम्—पाण्डवगीताभिधश्रीविष्णुमाहात्म्यविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 51. पुराणसर्व्वस्वम् । Purāṇasarvasvam Substance, countr made yellow paper, 16×5 inches. Folia, 253 Lines, 3–8 in a pag Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Prose. Nc correct. Incomplete.

A brief sketch of the Purāṇas, entitled Purāṇasarvasv Anonymous.

Beginning. प्रथम ॥ सूत उवाच ॥ प्रथमं तावत् स्वायम्भुवं मन्वन्तरस्वरूपं कथि सर्गादौ । स्वारोचिनाम द्वितीयो मनुः । तस्मिन् स्वारोचिषे मन्वन विपश्चिन्नाम देवेन्द्रः पारावताः सतुषिताः देवाः । ऊर्ज्जस्तम्भः दत्तो नि षभो वरीयांश्चैव मोम सप्त ऋषयः ॥ वै एकत्र पुरुषाद्या स्वारोचि मनोः पुत्रा राजानो भविष्यन्ति ॥

End नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—निखिलपुराणसारसंग्रहरूपोऽयं निबन्धः ।

No. 52. पुराणसूचिः । Purāṇasūciḥ. Substance, country-made white paper, 10 × 5 inches, bound like an ordinary book Folia, 148. Lines, 12-22 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, and slightly worm-eaten throughout Prose Generally correct. Incomplete.

This codex contains a list of contents of all the Upapurāṇas and also of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् नरसिंहप्रमुखाणामुपपुराणानाम् श्रीमहाभारतस्य च सूचयो विद्यन्ते ।

No. 53. वृहन्नारदीयपुराणम् । Vṛihannāradīyapurāṇam. Substance, country-made Kasmīrī paper, 12 × 5 inches. Folia, 159. Lines, 11-12 in a page Character, Nāgara. Date, Samvat 1851. Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten throughout. Verse. Not correct. Complete.

One of the Upapurāṇas. It has been published by the Asiatic Society, Bengal, under the editorship of Paṇḍita Hṛṣīkeśa Śāstrī.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ समाग्रांतं मुदाम्य (?) सनकाद्या महौजसः । यथाह्र्मर्हणो च सर्व्वं वदं सोपि तान् मुनीन् (?) ॥ कृतकृत्येषु मुनिषु गंगातीरे मनोरमे ॥ १ ॥ आसीनेषु च सर्व्वेषु अस्तोषीन्नारदो हरिं ॥ अथ तत्र सभामध्ये नारायणपरायण ॥ सनत्कुमारः प्रोवाच नारद मुनिपुंगवं ॥ २ ॥

End. यत्र तत् पठते शास्त्रं गणायादिश्यान्तनपरं ॥ १४५ ॥ तस्य पुण्यफलं वक्ष्ये यथ्य (?) सुसमाहिताः ॥ शतजन्मार्जिते पापै सद्यएव विमुच्यते ॥ १४६ ॥ शतवर्षसमैतस्तु देहान्ते विष्णुमाप्नुयात ॥ यः पठेत् प्रातरुत्थाय यदत्र श्लोक विंशतिं ॥ १४७ ॥ ज्योतिष्टोमफलं तथा गंगास्नाने दिने दिने ॥ एतत् पवित्रमारोग्य न वाच्यं दुःकृतात्मनां ॥ १४८ ॥ नौ

Colophon. इति श्रीवृहन्नारदीयपुराणे सनत्कुमारनारदसंवादे कलियुगवर्तमानसौख्य वर्णनो नाम अष्टात्रिंशोऽध्याय ॥ ३८ ॥ संमत् (?) १८५१ ॥ मिति श्रावण-सुदि ॥ ५ ॥ सुक्रवासरे (?) ॥ पठनार्थिश्रीमत्स्वामीधर्मेश्वर (?) पुरीजी। लिखितं हरिहरवर्म ॥ सुभमस्तु (?) ॥

विवरणम्—वृहन्नारदीयाख्यं पुराणमिदमष्टादशोपपुराणानामन्यतमम् ॥

No. 54. ब्रह्मपुराणम् । Brahmapurāṇam Substance, country-made white paper, 15 × 6 inches. Folia, 84 Lines, 13-14 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, and worm-eaten throughout. Verse Generally correct Incomplete.

Brahmapurāṇa is one of the Mahāpurāṇas and holds the first place in the list thereof. It consists of ten thousand ślokas, and is divided into two parts.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ओं नमो भगवते वासुदेवाय यस्मात् सर्व्वमिदं प्रपञ्चरचितं मायाजगज्जायते यस्मिंस्तिष्ठति लीयते च समये कल्पानुकल्पे पुनः ॥ यं ध्यात्वा मुनयः प्रपञ्चरहितं विदन्ति मोक्षं ध्रुवं तं वन्दे पुरुषोत्तमाख्यममरं नित्यं विभुं निश्चलं ॥ यं ध्यायन्ति बुधाः समाधिसमये शुद्धं वियत्सन्निभं नित्यानन्दपदं प्रसन्नममलं सर्व्वेश्वरं निर्गुणं व्यक्ताव्यक्तपरं प्रपञ्चरहितं ध्यानैकगम्यं विभुं तं संसारविनाशहेतुमजरं वन्दे हरिं मुक्तिदं ॥ सुपुण्ये नैमिषारण्ये पवित्रे च मनोहरे नानामुनिजनाकीर्णे नानापुष्पोपशोभिते शालैश्च कर्णिकारैश्च पनसैर्धवखादिरैः आम्रजम्बूकपित्थैश्च न्यग्रोधैर्देवदारुभिः । अश्वत्थैः पारिजातैश्च चन्दनागुरुपाटलैः । बकुलैः सप्तपर्णैश्च पुन्नागैर्नागकेसरैः । शालैस्तालैस्तमालैश्च नालिकेरैस्तथार्ज्जुनैः । अन्यैश्च बहुभिर्वृक्षैश्चम्पकाद्यैश्च शोभिते नानापक्षिगणाकीर्णे नानामृगगणैर्युते नानाजलाशयैः पुण्यैर्दीर्घिकाद्यैरलंकृते ब्राह्मणैः क्षत्रियैर्वैश्यैः शूद्रैश्चान्यैश्च जातिभिः । वानप्रस्थैर्गृहस्थैश्च यतिभिर्ब्रह्मचारिभिः समन्ततो गोकुलैश्चैव सर्व्वत्र समलङ्कृते । यवगोधूमचणकैर्माषमुद्गतिलेक्षुभिः । चणकाद्यैस्तथा सस्यैः सस्यैश्चान्यैश्च शोभिते । तत्र दीप्ते हुतवहे हूयमानमहामखे यज्वनां नैमिषेयाणां सत्रे द्वादशवार्षिके आजग्मुस्तत्र मुनयस्तथान्येपि द्विजातयः ॥

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—ब्रह्मपुराणमिदं महापुराणानामाद्यं दशसहस्रश्लोकपूर्णम्, भागद्वययुक्तञ्च ।

No. 55. ब्रह्मपुराणे भारतवर्षविवरणम् । Brahmapurāṇē Bhāratavarṣavivaraṇam. Substance, country-made white paper, 16 × 4 inches. Folia, 7. Lines, 6-9 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old and slightly worm-eaten in parts. Verse. Not correct. Complete.

A part of the Brahmapurāṇa, containing a description of Bhārata varsa (India).

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ लोमहर्षण उवाच ॥ जंबुद्वीपः समुद्राणामेतेषां मध्यमः स्थितः ॥ तस्यापि मध्ये विप्रेंद्राः मेरुः कनकपर्वतः ॥ चतुरशीतिसाहस्रैर्योजनैस्तस्य चोच्छ्रयः ॥ प्रविष्टः षोडशाधस्ताद्द्वात्रिंशन्मूर्ध्नि विस्तृतः मूले षोडशसाहस्रो विस्तारस्तस्य पर्वत ॥ भपद्मस्यास्य शैलोसौ कर्णिकाकारसंस्थितः। हिमवान् हेमकूटश्च निषधश्चास्य दक्षिणे॥ नीलः श्वेतश्च शृंगी च उत्तरे वर्षपर्वताः ॥ लक्षप्रमाणौ द्वौ मध्यौ दशहीनास्तथापरे ॥ सहस्रद्वितयोच्छ्रायास्तथ विस्तारिणश्च ते ॥ भारत प्रथमं वर्षं ततः किंपुरुषं स्मृतं हरिवर्षं तथैवान्यं मेरोर्दक्षिणतो द्विजाः ॥ रम्यकं चोत्तरं वर्षं तथैवान्यं हिरण्मयं ॥ उत्तराः कुरवश्चैव यथा वै भारतास्तथा ॥

End. देशाः पांचालकुरवो मध्यदेशाः प्रकीर्तिता कामरूपास्तामलिप्ताः पूर्वदेशनिवासिनः ॥ उड्रा कलिंगमगधाः दाक्षिणात्याश्च सर्वशः ॥ तथापरांताः सौराष्ट्राः शूरसेनाः परे स्मृताः ॥ मालका मालवाश्चैव पारिपात्रनिवासिनः ॥ सौवीराः सैंधवा हूणाः सिन्धाः शाल्वनिवासिनः । भद्रनामास्तथाभष्टा पारसीकादयस्तथा ॥ आसां पिबंतः सलिलं वसंति च सदायुताः ॥ अत्रापि भारतं श्रेष्ठं जंबुद्वीपे महामुने । पुरुषैर्यत्पुरुषो जबुद्वीपे सदैव कदाचिल्लभते जंतुर्मानुष्यं कर्मसंचयात् ॥ चत्वारि भारते वर्षे युगान्यत्र महामुने ॥

Colophon. इति श्रीब्रह्मपुराणे अनुषंगपादे भरथवर्षविवरणं नाम अध्यायः ॥ ॥ ॥ ॥

विवरणम्—ब्रह्मपुराणान्तर्गतभारतवर्षविवरणरूपोऽयं निबन्धः।

No. 56. ब्रह्मवैवर्त्तपुराणे पंचक्रोशीमाहात्म्यम्। Brahmavaivarta-purāṇe Pamcakrośīmāhātmyam. Substance, country-made white paper, 10 × 3 inches Folia, 4. Lines, 11–13 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old Verse Generally correct. Complete.

A part of the Brahmavaivartapurāṇa on the sacredness of Pañcakrośī or Benares.

पुस्तकेऽस्मिन् ब्रह्मपुराणान्तर्गतकाशीमाहात्म्यवर्णनं विद्यते।

No. 57. ब्रह्मवैवर्त्तपुराणे काशीमाहात्म्यम् । Brahmavaivarta-purānē Kāśīmāhatmyam. Substance, country-made Kāśmīrī paper, 10 × 3 inches. Folia, 14 Lines, 10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse Generally correct. Complete.

A fragment of the Brahmavaivartapurāṇa in celebration of the sanctity of the same sacred place but different from the last.

अथापि काशीमाहात्म्यपरा: कत्यन्ये श्लोका: सन्ति ।

No. 58. ब्रह्मवैवर्त्तपुराणं (श्रीकृष्णजन्मखण्डम्) । Brahmavaivartapurāṇam (Śrīkṛiṣṇa-janmakhaṇḍam) Substance country-made yellow and white paper, 11 × 6 inches Folia, 408 Lines, 8-12 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, not old, but slightly worm eaten in parts Verse Not correct Complete

The Brahmavaivarta is a Mahāpurāṇa and is the tenth in the list. It contains eighteen thousand ślokas and is divided into four parts or khaṇḍas, *viz.*, Brahmakhaṇḍa, Prakritikhaṇḍa Gaṇeśakhaṇḍa, and Śrīkriṣṇa-janmakhaṇḍa. The codex under notice contains the last part Its contents are fully given in the Sanskrit vivaraṇa

Beginning. श्रीगणेशाय नमः. नारद उवाच श्रुतं प्रथमतो ब्रह्मन् ब्रह्मखंडं मनोहरं ब्रह्मणो वदनाम्भोजात् परमाद्भुतं च ततस्तद्वचनं सम्यक् समागत्य भवा न्निर्क्षं श्रुतं प्रकृतिखंडं च सुधाखंडात् परं पर ततो गणपतेः खंड (? सग भवखंडनं न न तृप्तं मनो मा॰ निभाष्ट श्रीतुनिष्कर्ति श्रीकृष्णजन्मखंड स जन्मादिखंड (?) मा नृणां प्रदीप मन्नितम्भाना कल्मष (?) हरिभक्तिद स्व (स ? दां वैराग्यजननं भवरागनिकृंतनं कारणं भक्ती (?) मुक्तिर्तीना (? भवाधि (भि ?) तारणं परं ॥

End. एतत्ते कथितं सर्व्वं यच्छ्रुतं गुरुवक्त्रतः ॥ ६७ ॥ विदायं देहि विप्रेन्द्र यामि नारायणाश्रम ॥ दृष्ट्वा विप्रसमूहं च नमस्कर्त्तुं समागत (?) ॥ ६८ ॥ कथितं ब्रह्मवैवर्त्त (?) भवतामाज्ञया परं ॥ कायेन मनसा वाचा परं भक्त्या दिवानिशं ॥ ६९ ॥ भज सत्य परं ब्रह्म राधेशं त्रिगुणात् परं नमोऽस्तु ब्राह्मणेभ्यश्च कृष्णाय परमात्मने ॥ ७० ॥ शिवाय ब्रह्मणे नित्य

गणेशाय नमो नम (?) ॥ नमो देव्यै सरस्वत्यै पुराणगुरवे नमः ॥ ७१ ॥ सर्वविघ्नविनाशिन्यै दुर्गादेव्यै नमो नमः ॥ युष्माकं पादपद्मानि दृष्ट्वा पुण्यानि शौनक ॥ ७२ ॥ सद्य सिद्धाश्रमं यामि यत्र देवो गणेश्वरः ॥ ७३ ॥

Colophon. इति श्रीब्रह्मवैवर्त्ते महापुराणे श्रीकृष्णजन्मखण्डे सूत (?) शौनकसंवादे द्वात्रिंशदधिकशततमो ऽध्यायः ॥ १३२ ॥ समाप्त ग्रंथ—

विवरणम्—ब्रह्मवैवर्त्तपुराणं नाम महापुराणानां दशमं । एतच्चाष्टादशसहस्रश्लोकैः पूर्णं । ब्रह्मप्रकृतिगणेशश्रीकृष्णजन्माभिधखण्डचतुष्टयसमन्वितम् । पुस्तकेऽस्मिन् तत्र श्रीकृष्णजन्माभिध चरम खण्डमात्र विद्यते—अत्र हि श्रीकृष्णजन्मखण्डे—श्रीकृष्णजन्मसम्प (?) श्रीजन्मानन्तरं तस्मिन् नीतस्य गोकुले गमनं पश्चात् पूतनादिवधोद्धृत बाल्यकौमारजा लीला विविधास्तत्र वर्णिताः । रासक्रीडा च गोपीभिः शारदी समुदाहृता । रहसि राधया क्रीडा वर्णिता बहुविस्तरा । सहाक्रूरेण ततश्चाप्यमथुरागमनं हरेः । कंसादीनां वधे जाते सहस्त्रीद्विजसंस्थितिः । काश्या सान्दीपनेः पश्चाद्विद्योपादानमद्भुतम् । यवनस्य वध पश्चात् द्वारकागमनं हरेः । नरकादिवधस्तत्र कृष्णेन विहिताद्भुत कृष्णखण्डमिदं विप्र नृणां संसारखण्डनम्

No. 59. **ब्रह्मवैवर्त्तपुराणं (गणेशखण्डम्) ।** Brahmavaivartapurāṇam (Gaṇeśakhaṇḍam). Substance, country-made white paper, 12×6 inches. Folia, 53. Lines, 7-15 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1832. Appearance, very old, worn out, torn, writing effaced in parts, and written by different hands. Verse. Generally correct. Complete.

The third part of the Brahmavaivartapurāṇa.

पुस्तकेऽस्मिन् ब्रह्मवैवर्त्तपुराणस्य गणेशखण्डं वर्त्तते । तत्र विषयाः—गणेशजन्मसम्प्रश्नः सपुण्यकमहाव्रतं । पार्वत्याः कार्त्तिकेयेन सह विघ्नेशसम्भव । चरितं कार्त्तवीर्यस्य जामदग्न्यस्य चाद्भुतम् विवादः सुमहान् पश्चाज्जामदग्न्यगणेशयोः । एतद्विघ्नेशखण्डं हि सर्वविघ्नविनाशकम् ॥

No. 60. **ब्रह्मवैवर्त्तपुराणं (गणेशखण्डम्) ।** Brahmavaivartapurāṇam (Gaṇeśakhaṇḍam). Substance, country-made white paper, 11×6 inches. Folia, 105. Lines, 11 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1847. Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the same work.

विवरणमुक्तपूर्वम्

No. 61. ब्रह्माण्डपुराणं ललितोपाख्यानम्। Brahmāndapurānam Lalitōpākhyānam Substance, country made white paper, 10 × 4 inches Folia, 42. Lines, 2-12 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, torn, and worm eaten in parts Verse Generally correct. Incomplete

A fragment of the Brahmāndapurāna, giving the story of Lalitā.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः॥ चतुर्भुजे चन्द्रकलावतंसे कुचोन्नते कुङ्कुमरागशोणे। पुण्ड्रेक्षुपाशांकुशपुष्पबाणहस्ते नमस्ते जगदेकमातः॥ १॥ श्री॥ अस्तु नः श्रेयसे नित्यं वस्तु वामाङ्गसुन्दरं। यतस्तृतीयो विदुषां तुरीयन्तु परं महः॥ अगस्त्यो नाम देवर्षिर्वेदवेदाङ्गपारगः। सर्व्वसिद्धान्तमारज्ञो ब्रह्मानंदरसात्मकः। अचारात्तुतर्द्दशुनि तीर्थान्यायतनानि च। शैलारण्यापगामुख्याः सर्वान् जनपदानपि। तेषु तेष्वखिलान् जन्तूनज्ञानतिमिरावृतान्। शिश्नो-दरपरान् दृष्ट्वा चिन्तयामास तान् प्रति॥

End. नास्ति

Colophon. नास्ति

विवरणम्—ब्रह्माण्डपुराणान्तर्गतललितोपाख्यानरूपोऽयं निबन्धः।

No. 62. ब्रह्माण्डपुराणं ललितोपाख्यानम्। Brahmāndapurānam Lalitōpākhyānam Substance, country-made white paper, 10 × 5 inches Folia, 93. Lines, 12-16 in a page Character Nāgara Date, ? Appearance, very old, worn out, and worm-eaten throughout. Verse. Generally correct. Incomplete.

Another copy of the same work.

विवरणमुक्तपूर्वम्।

No. 63. **ब्रह्माण्डपुराणम् उत्तरार्द्धम्।** Brahmāṇḍapurāṇam Uttarārddham Substance, country-made white paper, 16 × 7 inches Folia, 218. Lines, 6-20 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1882, Śaka 1747. Appearance, old, and worm-eaten throughout. Verse. Not correct. Incomplete

The Brahmāṇḍapurāṇa is a Mahāpurāṇa and is the last in the list. It is divided into three parts, the first, the middle, and the last. The first part is divided into two books, the Prakriyā and the Anuṣaṅga, the middle and the last are called respectively Upodghāta and Upasaṁhāra. It consists of ten thousand ślokas. The codex under notice contains the last part only. Its contents are fully given in the Sanskrit vivaraṇa

Beginning. *Same as in the* Lalitōpākhyanam

End. नास्ति

Colophon. नास्ति

विवरणम्—ब्रह्माण्डपुराणमिदमष्टादशमहापुराणानामन्तिमं दशसहस्रश्लोकपूर्णम्। अत्र चत्वारः पादाः त्रयश्च भागा विद्यन्ते। तत्र प्रक्रियानुषङ्गपादौ मिलितौ प्रथमो भागः, उपोद्घातपादो मध्यमभागः, उपसंहारपाद उत्तरभागः। उपसंहारस्य विवरणम् यथा—चतुर्थमुपसंहारं वक्ष्ये खण्डे तथोत्तरे वैवस्वतान्तराख्यानं विस्तरेण यथायथम्। पूर्वमेव समुद्दिष्टं संक्षेपादिह कथ्यते। भविष्याणां मनूनाञ्च चरितं हि ततः परम्। लोकायतर्द्दश ततः कथितामानलक्षणैः (?)। वर्णनं नरकाणाञ्च विकर्म्माचरणैस्ततः, मनोमयपुराख्यानं लयप्राकृतिकस्ततः; शैवस्यापि पुरस्यापि वर्णनञ्च ततः परम्॥ त्रिविधाद्गुणसम्बन्धाज्जन्तूनां कीर्तिता गतिः। अनिर्देश्याप्रतर्क्यस्य ब्रह्मणः परमात्मनः। अन्वयव्यतिरेकाभ्यां वर्णनञ्च ततः परम्। इत्येष उपसंहारपादो वृत्तः स चोत्तरः।

No. 64. **पद्मपुराणं भूमिखण्डम्।** Padmapurāṇam Bhūmikhaṇdam ubstance, country made white paper, 10 × 4 inches. Folia, 300 Lines, -10 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1855 Appearance, ery old, slightly worm-eaten, and written by different hands Verse. Not correct. Complete

A part of the Padmapurāṇa entitled Bhūmikhaṇḍa.

Beginning. ॥ श्रीगणेशाय नमः॥ ऋषय ऊचुः॥ श्रुणु सूत महाभाग सर्व्वतत्त्वार्थवित्-विद (?) सर्व्वशास्त्रार्थकोविद (?)॥ सदैव चागतो विप्र दारुणं पुंड्रनाशनं॥

कैश्चित् पठति (?) प्रह्लादं पुराणेषु द्विजोत्तमा पञ्चवर्षान्वित नापि वैष्णव: परितोषित. ॥ देवासुर कथं प्राप्ती हरिणा सह युध्यति ॥ निहतो वासुदेवेन प्रविष्टो वैष्णवी तनु (?) ॥ सत उवाच ॥ कश्यपेन पुरा प्रोक्तं क्रत व्यासेन धीमता । ब्रह्मणा कथित पूर्व्व व्यासस्याति स्वयं प्रभो ॥ तमेव हि प्रवक्ष्यामि भावतामयतो (भवतामयतो ?) द्विजा ॥ संदेहकारणं ज्ञात छिन्नदेहन वेधसा ॥ ? ॥ व्यास उवाच ॥ श्रणुतत महाभाग ब्रह्मणा परिभाषित ॥ प्रह्लादस्य यथा जन्म पुराणाख्यनमयाश्रुत ॥ जातमात्र स वसुधा वैष्णव भागमाश्रित. ॥ महाभागवत श्रेष्ठो प्रह्लादो देवपूजित ॥ विष्णुना सह युद्धाय सप्य समर गत । निहतो वासुदेवेन प्रविष्टो वैष्णवी तनुम ॥

End. भूमिखंड नर श्रुत्वा सर्वपापै प्रमुच्यते । मुच्यत सर्वे रवस्य सर्वरागै: प्रमुच्यते । अस्वदव पारल्ज्य यज्ञ प्रदाने तथा कृतं । श्रीतस्यानि (?) प्रयत्नेन पद्माख्य पापनाशन ॥ प्रथम सृष्टिखंड हि द्वितीय भूमिक स्मृतं ॥ गोप्रदान सहस्र * * भाति मानव (?) ।

Colophon. इति श्रीपद्मपुराणे भूमिखंडे द्वितीय भूमिखंड समाप्तम् ॥ श्री ॥ सवत् १८५५ पौषशुक्लपञ्चम्या समाप्तमिद भूमिखंड ।

विवरणम् — पद्मपुराणस्य भूमिखण्ड पुस्तकेऽस्मिन वर्त्तते

No. 65. **मल्लारिमाहात्म्यम् ।** Mallārimahātmyam. Substance, country made white paper, 10 × 4 inches. Folia, 53. Lines, 6–9 in a page. Character, Nagara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and worm eaten throughout. Verse. Not correct. Complete.

A fragment of the Brahmaṇḍapurāṇa in celebration of the sanctity of Mallārikṣetra, one of the sacred places of India in Mahārāṣṭra.

पुस्तकेऽस्मिन ब्रह्माण्डपुराणान्तर्गतमल्लारितक्षमाहात्म्यं वर्त्तते ॥

No. 66. **श्रीमद्भागवतम् ।** Śrimadbhāgavatam. Substance, country-made colourless paper, 18 × 6 inches. Folia, 1128. Lines, 8–12 in a page. Character, Nagara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the text of the well known Bhāgavata, with a commentary, entitled Dīpikā, by Śrīdhara Svāmin The work as well as the commentary of Śrīdhara Svāmin has been printed and published in several characters and in several parts of the country. It contains eighteen thousand slokas and is divided into twelve parts, called skandhas It claims to be one of the Mahapurāṇas, but its genuineness is questioned by many eminent critics It is sometimes attributed to Vopadeva The Devībhāgavata, noticed before, also puts forward a similar claim, but this is less generally admitted. The Śrīmadbhāgavata is certainly a more popular work, and is frequently recited at the households of pious and well-to-do Hindus The contents are given below in Sanskrit

प्रथमस्कन्धे सूतर्षीणां समागमः। व्यासस्य चरितं पुण्यं पाण्डवानां तथैव च। पारीक्षितमुपाख्यानमितीदं समुदाहृतम्। द्वितीयस्कन्धे—परीक्षिच्छुकसंवादे सृष्टिद्वयनिरूपणं। ब्रह्मनारदसंवादे,ऽवतारचरितामृतं। पुराणलक्षणञ्चैव सृष्टिकारणसम्भवः। तृतीयस्कन्धे—चरितं विदुरस्याथ मैत्रेयेणास्य सङ्गमः। सृष्टिप्रकरणं पश्चात् ब्रह्मणः परमात्मनः. कापिलं साङ्ख्यमप्यत्र। चतुर्थस्कन्धे—सतीचरितमादौ तु ध्रुवस्य चरितं ततः। पृथोः पुण्यसमाख्यानं ततः प्राचीनबर्हिषः। पञ्चमस्कन्धे—प्रियव्रतस्य चरितं तद्वंश्यानाञ्च पुण्यदं। ब्रह्माण्डान्तर्गतानाञ्च लोकानां वर्णनं ततः। नरकस्थितिरध्याय संस्थानं पञ्चमे मतं॥ षष्ठस्कन्धे—अजामिलस्य चरितं दक्षसृष्टिनिरूपणं वृत्राख्यानं ततः पश्चान्मरुतां जन्म पुण्यदं। सप्तमस्कन्धे—प्रह्लादचरितं पुण्यं वर्णाश्रमनिरूपणं। अष्टमस्कन्धे—गजेन्द्रमोक्षणाख्यानं मन्वन्तरनिरूपणम् समुद्रमथनञ्चैव बलिवैभवबन्धनम्। मत्स्यावतारचरितमष्टमोऽयं प्रकीर्तितः॥ नवमस्कन्धे—सूर्यवंशसमाख्यानं सोमवंशनिरूपणं वंशानुचरितञ्च। दशमस्कन्धे—कृष्णस्य बालचरितं कौमारञ्च व्रजस्थितिः। कैशोरं मथुरास्थानं यौवनं द्वारकास्थितिः। भूभारहरणञ्चात्र। एकादशस्कन्धे—नारदेन तु संवादो वसुदेवस्य कीर्तितः यदोश्च दत्तात्रेयेण श्रीकृष्णेनोद्धवस्य च। यादवानां मिथोऽन्तश्च। द्वादशस्कन्धे—भविष्यत्कलिनिर्देशो मोक्षो राज्ञः परीक्षितः। वेदशाखाप्रणयनं मार्कण्डेयतपः स्मृतम्। सौरी विभूतिरुदिता सात्वती च ततः परम्। पुराणसङ्ख्याकथनं।

No. 67. भविष्यपुराणम्। Bhavisyapurāṇam Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches Folia, 82 Lines, 10 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and worm eaten throughout. Verse. Generally correct. Incomplete

The Bhaviṣyapurāṇa is another Mahāpurāṇa, and is divided into five parts, called Brāhma, Vaiṣnava Śaiva, Saura, and Upasaṁhāra respectively. It contains fourteen thousand ślokas. The codex under notice contains a few pages only of the last part.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः श्रीमते रामानुजाय नमः. हयग्रीवाय नमः यस्य द्विरद-वक्त्राद्याः पारिषद्याः परः शतं विघ्नं निघ्नन्ति * * विष्वक्सेनं तमाश्रये १ श्रीशौनकादय ऊचुः सर्वधर्मार्थतत्त्वज्ञ सर्वशास्त्रविशारद तत्त्वार्थविदषां श्रेष्ठ सूत द्वैपायनप्रिय २ यानि कर्माणि लोकेषु चरित्राण्यपि शार्ङ्गिणः. तव प्रसादादस्माभिः. श्रुतं च वदतां वर कृतकृत्या वयं स्यामः पवित्रीकृतचेतसः योगिनां तु चरित्राणि भगवद्दास्यपविभोगिनां ३ लीलान्यसतकल्याणि त्वया धर्मोपदेशिना न तृप्तिं याति चेतांसि तस्मात्तानि वदस्व नः. ॥

End. नास्ति

Colophon. नास्ति

विवरणम्—भविष्यपुराणोपसंहारखण्डं खण्डितं पुस्तकेऽस्मिन् वर्त्तते। भविष्यपुराणं हि महापुराणानामन्यतमं चतुर्दशसहस्रश्लोकपूर्णं भागपञ्चकसमन्वितञ्च। तद्विवरणं यथा नारदीये तत्रादिमं स्मृतं पर्व ब्राह्मं यत्रास्त्युपक्रमः। आदित्यचरितं प्रायः सर्वाख्यानसमाचितः। सृष्ट्यादिलक्षणोपेतः शास्त्रसर्वस्वरूपकः। पुस्तलेखकलेखानां लक्षणञ्च ततः परम्। संस्काराणाञ्च सर्वेषां लक्षणञ्चात्र कीर्त्तितम्। पक्षत्यादितिथीनाञ्च कल्पाः सप्तैव कीर्त्तिताः। अष्टमाद्याः शेषकल्पाः वैष्णवे पर्वणि स्मृताः। शैवे च कामतो भिन्नाः सौरे चान्त्यकथाचयः। पुराणस्योपसंहारसहितं पर्व्वपञ्चमम्।

No. 68. श्रीमद्भागवतं सटीकम्। Śrimadbhāgavatam Saṭīkam. Substance, country-made white paper, 14 × 5 inches. Folia, 955. Lines, 10–15 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, and slightly worm eaten throughout. Verse. Generally correct. Incomplete.

An incomplete copy of Śrimadbhāgavata, noticed before.

विवरणमुक्तपूर्व्वम्।

No. 69. श्रीमद्भागवतं सटीकम् । Śrīmadbhāgavatam Saṭīkam. Substance, country-made yellow and white paper, 14 × 6 inches. Folia, 785. Lines, 12 in a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1861. Appearance, old, worn out, and written by different hands. Verse. Incomplete.

This codex contains the first ten skandhas of the Śrīmadbhāgavata.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमद्भागवतस्य दशमस्कन्धपर्य्यन्तो ग्रन्थो वर्त्तते ।

No. 70. श्रीमद्भागवतम् । Śrīmadbhāgavatam. Substance, country-made yellow and reddish paper. 18 × 4 inches. Folia, 451. Lines, 6–10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, almost fresh, but written by different hands. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains the first nine skandhas of the Śrīmadbhāgavata.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमद्भागवतस्य नवमस्कन्धसमाप्तिपर्य्यन्तो ग्रन्थो विद्यते ।

No. 71. श्रीमद्भागवतम् । Śrīmadbhāgavatam. This codex consists of two fragments of different descriptions. The first begins with the 7th skandha and closes with the 10th. Substance, country-made yellow paper, 17 × 5 inches. Folia, 320. Lines, 5–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, almost fresh. Verse. The second contains the first six skandhas. Substance, country-made white paper, 14 × 4 inches. Folia, 298. Lines, 6–8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse.

विवरणमनुपूर्व्वम् ।

No. 72. **श्रीमद्भागवतम्।** Śrīmadbhāgavatam Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches Folia, 446 Lines, 8–16 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1897 Appearance, very old, and slightly worm-eaten throughout Verse Generally correct, Incomplete

Another incomplete copy of the same work.

विवरणन्तूक्तपूर्व्वम्।

No. 73. **भागवतम्।** Bhāgavatam Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches, bound like an ordinary book Folia, 125 Lines, 12-15 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1867 Appearance, very old, worn out and slightly worm-eaten throughout Verse and prose Generally correct Incomplete

This codex contains only the first part of the tenth skhandha of the Bhāgavata, with commentary

पुस्तकेऽस्मिन् सटीकं भागवतदशमस्कन्धस्य पूर्व्वार्द्धमात्रं वर्त्तते।

No. 74. **भागवतं सटीकम्।** Bhāgavatam Saṭīkam Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches Folia, 180 Lines, 7-15 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1849 Appearance, old, and slightly worm-eaten in parts Verse and prose Generally correct Incomplete

This codex contains the first, second, and a large portion of the third skandha of the Bhāgavata with commentary.

पुस्तकेऽस्मिन् सटीकः प्रथमो द्वितीयः संपूर्णौ, तृतीयश्चासम्पूर्णो वर्त्तते।

No. 75. **भागवतम्।** Bhāgavatam Substance, country-made colourless paper, 15 × 5 inches Folia, 209 Lines, 5-16 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, and worn out. Verse. Generally correct Incomplete

Another incomplete copy of the Bhāgavata.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम् ।

No. 76. भागवतम् । Bhāgavatam Substance, palm leaves, 14 × 2 inches Folia, 197 Lines, 4-5 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, worn out, and torn. Verse. Generally correct. Incomplete

This codex contains only the 10th skandha of the Bhāgavata.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमद्भागवतस्य दशमस्कन्धमात्र वर्त्तते ।

No. 77. भागवतम् । Bhāgavatam Substance, country made paper of several colours, 18 × 5 inches Folia, about 500. Lines, 5-17 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, old, and written by different hands Verse. Generally correct Incomplete.

A collection of fragments of different codices of the Bhāgavata.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमद्भागवतग्रन्थस्य बहुविधासम्पूर्णपुस्तकानां खण्डितपत्राणि वर्त्तन्ते ।

No. 78. भागवतम् । Bhāgavatam Substance, country-made white paper, 16 × 5 inches Folia, 370 Lines, 11-17 in a page. Character, Nāgara , Date, ? Appearance, old, with different hand-writings Verse Generally correct Incomplete

Another incomplete copy of the same work.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम् ।

No. 79. भागवतम् । Bhāgavatam. Substance, country-made colourless paper, 10 × 5 inches Folia, 66. Lines, 10-12 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1597 , Śaka 1462. Appearance, very old, worn out, and torn in parts. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only the seventh skandha of the Bhāgavata.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमद्भागवतस्य सप्तमस्कन्धमात्र वर्त्तते ।

No. 80. भागवतम् । Bhāgavatam. Substance, country-made olourless paper, 14 × 4 inches Folia, 405 Lines, 10-15 in a page haracter, Nāgara Date, ? Appearance, very old, with different and-writings Verse. Generally correct Incomplete

Another incomplete copy of the same work.

विवरणमुक्तपूर्व्वम् ।

No. 81. भागवतम् । Bhāgavatam Substance, country-made white paper, 17 × 5 inches. Folia, 172 Lines, 9-13 in a page Character, Nāgara. Date, Samvat 1855. Appearance, very old, with different hand-writings Verse Generally correct Incomplete

Another incomplete copy of the same work.

विवरणमुक्तपूर्व्वम् ।

No. 82. भागवतम् । Bhāgavatam Substance, country-made colourless paper, 10 × 5 inches. Folia, 180 (of which foll 1-4 are wanting). Lines, 12-16 in a page Character, Nāgara Date, Appearance, very old, worn out, torn, worm-eaten, and writing effaced in parts. Verse and prose Generally correct Incomplete.

This codex contains only the 10th skandha of the Bhāgavat with Śrīdhara Svāmin's commentary on it.

पुस्तकेऽस्मिन् भागवतस्य दशमस्कन्धमात्र सटीक वर्त्तते ।

No. 83. भागवतम् । Bhāgavatam. Substance, country-made white paper, 17 × 4 inches. Folia, 131. Lines, 8-10 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, and slightly worm-eaten. Verse and prose Generally correct Incomplete

This codex contains the eleventh skandha of the Bhāgavata, but incomplete, with Śrīdhara's commentary on it.

पुस्तकेऽस्मिन् भागवतस्य सटीकासम्पूर्णैकादशस्कन्धो वर्त्तते ।

No. 84. भागवततत्त्वसारः । Bhāgavatatattwasārah Substance, country-made yellow paper, 18 × 3 inches Folia, 13. Lines, 3-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, and torn in parts. Prose. Generally correct. Incomplete

A summary of the subject matters treated of in the Bhāgavata, by Rādhāmohana Śarman.

Beginning. ओं नमः कृष्णाय ॥ श्रीकृष्णचरणाम्भोजे परानन्दामृताम्बुधौ । मनो मधुव्रतो नित्यं रमतां ममतान्वित ॥ श्रीकृष्णभावलम्बेन राधामोहनशर्म्मणा । श्रीमद्भागवतस्याथ तत्त्वसारः प्रकाश्यते ॥ अथ द्वापरे कालवैकल्ये पुनर्ज्ञानरत्नप्रदर्शनाय ब्रह्मादिदेवैरर्थितो भगवान्नारायणो व्यासत्वेनावततार । ततो वेदान् विभज्यापि तत्त्वज्ञानशक्तिविहीना मन्दबुद्धयो (यः ?) कलौ लोका भविष्यन्तीति निश्चित्य स्त्रीशूद्रद्विजबन्धूनामपि निःश्रेयसाय च भारतपुराणानि कृत्वा तथापि श्रीकृष्णगुणवर्णनमन्यत्र धर्मादिकमनुकीर्त्तितमिति चित्तप्रशान्तिमलभमानो वेदव्यासो नारदोपदेशेन श्रीकृष्णगुणवर्णनप्रधानं श्रीभागवताख्यं स्वकृतवेदान्तसूत्रसारव्याख्यानमय प्रातिपसूक्तप्रतिपाद्य परममङ्गलं ग्रन्थादौ निर्दिश्य जन्माद्यस्येत पद्येन ।

End. नास्ति

Colophon. नास्ति

विवरणम्—श्रीराधामोहनशर्म्मकृतभागवततत्त्वव्याख्यानपरोऽयं निबन्धः ।

No. 85. भागवतम् । Bhāgavatam. Substance, country made yellow and white paper, 10 × 5 inches. Folia, 296. Lines, 7 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1874. Appearance, fresh. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only the third and fourth skandhas of the Bhāgavata.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमद्भागवतस्य तृतीयचतुर्थस्कन्धौ वर्तेते । चतुर्थस्कन्धस्यान्ते श्लोकोऽयं लिखितः यदि लिखितमिदं इह पुस्तकं नामधेय तदपि लिखति दत्त कापिदृष्टं वमतम् । प्रभवति समवर्ष सर्वजीवाख्यनाम तिथिघृतसताब्दि नौमिमकर्कस्य (?) ग्रंथ १ ॥ सं १८७४ ॥

No. 86. भागवतम् । Bhāgavatam. Substance, country-made colourless paper, 15 × 5 inches. Folia, 230. Lines, 5-14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and writing effaced in parts. Verse and prose. Generally correct. Incomplete.

This codex contains the first, fourth, and sixth skandhas, of which the first two are incomplete.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमद्भागवतस्य प्रथमचतुर्थस्कन्धावसम्पूर्णौ षष्ठस्कन्धश्च सम्पूर्णो वर्तते ।

No. 87. भागवतम् (श्रुत्यध्यायः) । Bhāgavatam (Śrutyadhyāyaḥ). Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches. Folia, 17. Lines 8-14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and worm eaten throughout. Verse. Generally correct. Incomplete.

Śrutyadhyāya is a very famous chapter of the Bhāgavata and is in the 10th skandha. It contains a prayer of the Śrutis in the form of the Gopis, to God Visnu.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमद्भागवतस्य श्रुत्यध्यायो वर्तते ।

No. 88. भगवन्माहात्म्यविषयकाः क्षुद्रनिबन्धाः । Bhagavanmāhātmyaviṣayakāḥ kṣudranibandhāḥ Substance, country made yellow paper, 6 × 3 inches Folia, 109 Lines, 7 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not old Verse. Generally correct Complete

This codex contains several short poems on the greatness of the God Viṣṇu, by different authors.

पुस्तकेऽस्मिन् भगवन्माहात्म्यविषयकाः कति क्षुद्रकविताः सन्ति ।

No. 89. भागवतसारसंग्रहः । Bhāgavatasārasaṃgrahaḥ Substance, country-made white paper, 12 × 4 inches Folia, 13 Lines, 6-8 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, and worm-eaten throughout. Prose Generally correct Incomplete

A short summary of the Bhāgavata by Viśvanātha, son of Baijanātha. This codex contains the first thirty-three chapters.

निबन्धोऽयं श्रीमद्भागवतस्य संक्षिप्तव्याख्यानरूपो वैजनाथात्मजश्रीविश्वनाथकृतोऽसम्पूर्णः ।

No. 90. भागवतसन्दर्भः सटीकः । Bhāgavatasandarbhaḥ saṭīkaḥ. Substance, country made yellow, red, and coloured paper, 14 × 4 inches. Folia, 26 Lines, 12-15 in a page Character, Bengali Date, Śaka 1751, Bengali Era 1236 Appearance, old Prose Not correct Incomplete (upto the end of the first chapter)

A work giving the purport of the Bhāgavata, entitled Bhāgavatasandarbha, by a Bhatta Brāhmana of the Deccan, prepared at the request of Rupa and Sanātana, with a commentary by Vidyabhūṣana on the margin.

Beginning. ॥ श्रीकृष्णो जयति ॥ कृष्णवर्णं त्विषा कृष्णं साङ्गोपाङ्गास्त्रपार्षदं ॥ यज्ञैः सङ्कीर्त्तनप्रायैर्यजन्ति हि सुमेधसः ॥ १ ॥ अन्तः कृष्णं वहिर्गौरं दर्शिताङ्गादिवैभवं ॥ कलौ संकीर्त्तनाद्यैः स्म कृष्णचैतन्यमाश्रिताः ॥ जयतां मथुराभूमौ श्रीलरूपसनातनौ । यौ विलेखयतस्तत्त्वं दीपिकौ (?) पुस्तिकामिमां (॥ ३ ॥ कोपि तद्बान्धवो भट्टो दक्षिणद्विजवंशजः ॥ विविच्य व्यलिखद्ग्रन्थं लिखिता दृद्धवैष्णवैः ॥ ४ ॥

End *of the first Sandarbha.* ह्रंसवयं जायस्वप्नसुषुप्तिरूपं। आत्मानं परमात्मानं। स्वयं वामदेवादिरिव मयत्नानुसन्धानेन, देवहूत्यादिरिवानुष्ठितेन योगेन वा सतयद्दहाया(?)सद्गुणीलनव्यतिरिक्तचेष्टाया: ॥ १२ ॥ ७ ॥ श्रीसूत: ॥ उद्दिष्टसम्बन्ध: ।

Colophon. कलियुगपावनस्वभजन-विभजन प्रयोजनावतारश्रीश्रीभगवतकृष्णचैतन्यदेव-चरणानुचरविश्ववैष्णवराजसभासभाजनश्रीरूपसनातनप्रासनभारतीगर्भे—श्रीभागवतसन्दर्भेनाम प्रथम सन्दर्भ: ॥ १ ॥ ६० ॥ श्रीकृष्णचैतन्यचन्द्राय नम. ॥ ० ॥ ० ॥ लिपिरिय श्रीलक्ष्मीनारायणदेवशर्मण. ॥ ० ॥ शकाब्दा: १७५१ ॥ सन १२३६ साल ॥ ० ॥

Note—The codex contains also an incomplete copy of Viśvanātha Chakravartin's commentary on the Bhāgavata

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमद्भागवतस्य विश्वनाथचक्रवर्त्तिकृताऽसम्पूर्णा टीका च वर्त्तते ।

No. 91. भक्तिरत्नावली सटीका । Bhaktiratnāvalī saṭīkā Substance, country made white paper, 10×4 inches Folia, 122 (of which the first and last folia have been lately replaced). Lines, 8 in a page Character, Nāgara Date Śaka 1565 Appearance, very old, worn out, slightly worm eaten, and written by different hands. Prose and verse. Generally correct Complete

A work treating of faith in Viṣṇu, entitled Bhaktiratnāvalī, Viṣṇupurī, with a commentary, entitled Kāntimālā.

Beginning. श्रीगणेशाय नम: श्रीकृष्णाय नम: श्री हरये, नम ये मुक्तावपि निस्पृहा: प्रतिपदप्रोन्मीलदानंददां यामास्थाय समस्तमस्तकमणिं कुर्व्वन्ति ये स्वे वशे तान् भक्तानपि तां च भक्तिमपि तं भक्तप्रियं श्रीहरिं वन्दे सततमर्थयेऽनुदिनं नित्य शरण्यं भजे १ ॥ सन् सदाचाराचारानुमितश्रुतिबोधितं प्रारिप्सितमविघ्नसमाप्तिकारणं श्रीकृष्णकीर्त्तनरूप मंगलमाचरति श्रीभागवतपद्यैरेव अथ जननिवासी देवकीजन्मवादो यदुवरपरिषत् (?) स्वैर्दोर्भिरस्यन्नधर्म्मं स्थिरचरवृजिनघ्न: सुस्मित. श्रीमुखेन व्रजपुरवनितानां वर्द्धयन् कामदेवम् ॥ १

End. अतएव आदरेण ब्रह्मादिना रसिकैर्विज्ञै: मापीयते अपि तु पीयत एवेत्यर्थ: तदेवमौद्धत्यपरिहारोपि द्रष्टव्य: सर्व्वरमणीयमिति ॥ १२ ॥ एवैषा

यतः कृतवता श्रीभक्तिरत्नावली न प्रोक्तैव तथैव संप्रकटिता तत् कान्ति-माला मया अत्र श्रीधरस्वामीक्तिलिखने न्यूनाधिक यत् कृतं तत् क्षन्तु सुधियोऽर्हथ स्वचरणाम्बुजस्य मे चापलम् । सप्ताग्निसप्तप्राणशशांकगुणिते शके फाल्गुने शुक्लपक्षस्य द्वितीयायां शुभवासरे वाराणस्यां सर्वेशस्य सन्निधौ हरिमन्दिरे ॥ भक्तिरत्नावलीसिद्धान्तसहिता कान्तिमालया ॥

Colophon. इति श्रीविष्णुपुरीविरचितायां श्रीमद्भक्तिरत्नावल्यां सटीकायां (१) त्रयो-दशय (१) विरचनं सपूर्णम्

विवरणम्—कान्तिमालाख्यव्याख्यानसहितभक्तिरत्नावलीनामकाव्य निबन्ध. श्रीविष्णुपुरी-विरचित. ।

No. 92. श्रीमद्भगवद्गीता सटीका । Srîmadbhāgavadgītā-satīkā Substance, country made colourless paper, 14 × 5 inches Folia, 112. Lines, 8-10 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1704 Appearance, very old, and worn out. Prose and verse Generally correct Complete

This codex contains a complete copy of the Bhagavadgitā, the well known philosophical poem of Vedavyāsa, being Krisna's celebrated exhortation to his favourite pupil, Arjuna, in the field of Kuruksetra. It is divided into 18 chapters and contains 700 slokas. The codex contains also the well-known commentary of Sridhara Svāmin. The commentary and text have been published in several parts of India and is well known to all Sanskrit scholars.

पुस्तकेऽस्मिन् सटीकासपूर्णा भगवद्गीता वर्तते ।

No. 93. भगवद्गीताटीका । Bhagavadgītā tīkā Substance, country-made colourless paper, 12 × 4 inches Folia, 88 Lines, 11-15 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, and worn out. Prose. Generally correct. Complete.

A well known commentary on the Bhagavadgītā, entitled Subodhinī, by Śrīdhara Svāmin.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीधरस्वामिकृता सुबोधिनी नाम श्रीमद्भगवद्गीताटीका वर्त्तते।

No. 94. भगवद्गीताभाष्यम्। Bhagavadgītā bhāṣyam Substance, country-made white paper, 12 × 4 inches Folia, 171 Lines, 5-11 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old Prose Generally correct Complete

A glossary on the Bhagavadgitā by Śankarāchāryya. This is also well known to Sanskrit readers, and has been published in sev- fa parts of the country.

पुस्तकेऽस्मिन् भगवद्गीतायाः संपूर्णं शङ्करभाष्य वर्त्तते।

No. 95. भगवद्गीताटीका। Bhagavadgītāṭīkā Substance, country made white paper, 11 × 5 inches Folia, 74 Lines, 9-17 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old Prose and verse Generally correct Complete

This codex contains a complete text of the Bhagavadgitā and Śrīdhara Svāmin's commentary on it.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीधरस्वामिटीकासहितमपूर्णभगवद्गीता वर्त्तते।

No. [illegible] [illegible]सटीका। Bhagavadgītā-saṭīkā Sclastance country made white paper, 12 × 4 inches Folia, 115 Lines, 6-10 in page. Character, Nāgara Date, Samvat 1859, Śaka 1724. Appearance not fresh. Verse and prose. Generally correct Complete

Another copy of the same work.

विवरणन्नूतपूर्व्वम्

No. 97. भगवद्गीता । Bhagavadgītā Substance, country-made colourless paper, 10 × 4 inches. Folia, 64 Lines, 7 in a page Character, Nāgara. Date, Samvat 1780 Appearance, very old, worn out, and torn in parts. Verse. Generally correct. Complete

A complete text of the Bhagavadgītā.

पुस्तकेऽस्मिन् भगवद्गीताया मूलमात्रं वर्त्तते ।

No. 98. शङ्करभाष्यसहितभगवद्गीता । Śankarabhāṣyasahita-Bhagavadgītā. Substance, country made yellow paper, 20 × 6 inches. Folia, 119. Lines, 9–10 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, very old, worn out, and writing slightly effaced in parts. Verse and prose. Generally correct. Incomplete.

This codex contains an incomplete copy of the text of the Bhagavadgītā with Śankarabhāṣya.

पुस्तकेऽस्मिन् शङ्करभाष्यसहितभगवद्गीताऽसंपूर्णा वर्त्तते ।

No. 99. ध्यानेश्वरी । Dhyāneśvarī Substance, country-made colourless paper, 8 × 4 inches. Folia, about 500 Lines, 6–11 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and torn in parts Verse Generally correct Complete

A versified commentary of the Bhagavadgītā in Mahārāttī, generally known as Dhyāneśvarī (Gītā).

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमद्भगवद्गीताया महाराष्ट्रीभाषापद्यानवाख्या वर्त्तते, पुस्तकस्यास्य ध्यानेश्वरीति [illegible]
[illegible]

No. 100. भगवद्गीता सटीका । Bhagavadgītā satīkā. Substance, country-made colourless paper, 14 × 5 inches Folia, 112 Lines, 10–13 in a page. Character, Nagara Date, 1660 Appearance, very old, worn out, and torn in parts. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains a complete text of the Bhagavadgītā with Śridhara Svāmin's commentary.

विवरणम् तत्पूर्वम्

No. 101. भगवद्गीता सटीका । Bhagavadgītā satīkā Substance, country made Kāśmīrī paper, 15 × 6 inches Folia, 97 Lines, 8-14 in a page. Character, Nagara Date, ? Appearance, fresh. Prose and verse Generally correct Complete

This codex contains the text of the Bhagavadgītā with the commentary of Rāghavendra Yati, entitled Bhagavadgītārtha-saṅgraha

Beginning. श्रीगणेशाय नम ॥ श्रीहनुमत्भीममध्यान्तर्गतश्रीरामकृष्णवेदव्यासात्मक-
श्रीलक्ष्मीनारायणो विजयतेतरा ॥ श्री लक्ष्मीनारायण नत्वा पूर्णबोधादिकान्
गुरून् कु कु ??म. श्रीकृष्णगीताया भाष्याद्युक्तार्थसंग्रह १ स्त्रीशूद्रब्रह्म
बन्धूनां त्रयी न श्रुतिगोचरा इति भारतमाख्यानं कृपया मुनिना कृतमिति
भागवतोक्त्या (१) वेदार्थज्ञानानधिकारिणां स्त्रीशूद्रादीनां धर्मज्ञानद्वारा
मोक्षो भवेदिति भगवान् वेदव्यास संभ.सभारण्यविराटोद्योगभीष्मद्रोणकर्ण
शल्यगदा सौप्तिकशान्त्यनुशासनिकाश्वमेधिक मौसल महाप्रस्थानस्वर्गारोहण
भविष्यतपर्वभेदेनाष्टादशपर्वात्मकभारत कृत्वा तत्र भीष्मपर्वणि भारतपारि-
जातमधुभूतां सर्वभारतार्थसंग्रहभूतां कृष्णार्जुनसंवादरूपां भगवद्गीतां
निबबंध । तत्र पूर्वषट्के ज्ञानोपायोक्तिः द्वितीयषट्के ततसाध्यज्ञानस्योक्तिः
तृतीयषट्के प्रागुक्तस्य पचनं क्रियत इति तत्राद्योध्यायो द्वितीये कतिपय
श्लोकाश्च कृष्णार्जुनसंबोधने प्रसक्तिमपादनाय प्रवृत्ता. ॥

End. यत्रास्ति यत्र मनोयो योगेश्वरः सर्वपापघ्नता स्वामी तत्र श्रीः राज्यलक्ष्मी
भूत. सपत् न ातन्याय ध्रुवा नित्यमात मम मतिान्वयः इत्यर्थः
गुणपूर्णाय दोषदूरापवित्राय मम. श्रीप्राणनाथाय भक्ताभीष्टप्रदायिने
श्रीकृष्णगीताया भाष्याद्युक्तार्थसंग्रह. राघवेंद्रेण यतिना कृत मस्तमसं

Colophon. इति श्रीमत्सर्वतन्त्रस्वतन्त्रश्रीमत्सुधीन्द्रगुरुपादशिष्यराघवेंद्रयतिकृते
भगवद्गीतार्थसंग्रहे अष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥ भगवद्गीतासटीकसमा

विवरणम्—श्रीराघवेन्द्रयतिकृतभगवद्गीतायाः सारसंग्रहाभिधा टीका ।

No. 102. भविष्यपुराणम्। Bhavisyapurānam. Substance, country-made white paper, 15 × 5 inches. Folia, 29, (of which fol. 1 is wanting). Lines, 12–15 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten throughout. Verse. Generally correct. Incomplete.

Bhavisyapurāna is a Mahāpurāṇa, and is divided into five parts or Parvans, which are respectively entitled, (1) Brāhma, (2) Vaiṣṇava, (3) Saura, (4) Pratisarga, and (5) Upasamhāra. In regard to this Purāna, Professor Wilson remarks :—"This Purana, as the name implies, should be a book of prophecies, foretelling what will be (bhavisyati), as the Matsya Purāna intimates. Whether such a work exists is doubtful." The codex contains only a few pages of the Upasamhāra or the last Parvan.

पुस्तकेऽस्मिन् भविष्यपुराणीयोत्तरखण्डस्य कति पत्राणि विद्यन्ते। भविष्यपुराणन्तु महापुराणानामन्यतमत् पञ्चसु पर्वसु विभक्तञ्च तत्रादिमं ब्राह्मं पर्व, द्वितीयं वैष्णवं तृतीयं शैवं, चतुर्थं प्रतिसर्गाह्व[?]य पञ्चममुपसंहाराभिधम्। तथाहि—

तत्रादिमं स्मृतं पर्व ब्राह्मं यत्राप्युपक्रमः।
सूतशौनकसंवादः पुराणप्रश्नसंक्रमः॥
आदित्यचरितं प्रायः सर्वाख्यानसमाश्रितम्।
सृष्ट्यादिलक्षणोपेतं शास्त्रसर्वस्वरूपकम्॥
पुस्तलेखकलेखानां लक्षणं च ततः परम्।
संस्काराणां च सर्वेषां लक्षणं चात्र कीर्तितम्॥
पक्षत्यादितिथीनां च कल्पाः सप्त च कीर्तिताः।
अष्टमाद्याः शेषकल्पा वैष्णवे पर्वणि स्मृताः।
शैवे च कामतो भिन्नाः सौरे चान्त्यकथाश्रयः।
प्रतिसर्गाह्वयं पश्चान्नानाख्यानसमाश्रितम्।
पुराणस्योपसंहारसहितं पर्व पञ्चमम्।

No. 103. भविष्यपुराणम्। Bhavisyapurānam. Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 153, (of which foll. 8-42 are wanting). Lines, 8 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and torn. Verse. Generally correct. Incomplete.

The codex contains a portion only of the first part of the Bhavisyapurāna.

पुस्तकेऽस्मिन् भविष्यपुराणस्य प्रथमपर्व्वण: प्रथमांशो वर्त्तते ।

No. 104. भविष्यपुराणम् । Bhaviṣyapurāṇam. Substance, country made white paper, 15 × 5 inches. Folia, 114. Lines, 5–10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and writing effaced in parts. Verse. Generally correct. Incomplete.

The codex contains a fragment of the Kumārikākhaṇḍa of the Bhaviṣyapurāṇa.

पुस्तकेऽस्मिन् भविष्यपुराणान्तर्गतकुमारिकाखण्डोऽसम्पूर्णो वर्त्तते ।

No. 105. भविष्यपुराणम् (ब्रह्मखण्ड:) । Bhaviṣyapurāṇam (Brahmakhaṇḍaḥ). Substance, country-made white paper, 15 × 5 inches. Folia, 113. Lines, 6 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten throughout. Verse. Not correct. Incomplete.

This codex contains an incomplete copy of the Brahmakhaṇḍa of the Bhaviṣyapurāṇa.

पुस्तकेऽस्मिन् भविष्यपुराणान्तर्गतो ब्रह्मखण्डोऽसंपूर्णो वर्त्तते ।

No. 106. भुवनकोष: । Bhuvanakoṣaḥ. Substance, country made white paper, 15 × 5 inches. Folia, 366. Lines, 7–13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, and slightly worm-eaten in parts, with different hand-writings. Verse. Generally correct. Incomplete.

A collection of passages from the different Purāṇas, bearing on the geography of the world, entitled Bhuvanakosa.

पुस्तकेऽस्मिन् भूगोलवृत्तान्तसम्बन्धिनां पुराणवचनानां सङ्ग्रहो वर्त्तते ।

No. 107. भगवद्गीता सटीका । Bhagavadgītā saṭīkā. Substance, country-made yellow paper, 10 × 6 inches, bound like an ordinary book. Pages, 931 Lines 4-16 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, not old Verse and prose Generally correct Complete.

This codex contains the text of the Bhagavadgītā as well as a commentary, entitled Gūḍhārthadīpikā, by Madhusūdana Sarasvatī.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमधुसूदनसरस्वतीविरचितगूढार्थदीपिकासहितभगवद्गीता वर्त्तते ।

No. 108. भूगोलनिर्णयः । Bhūgolanirṇayaḥ Substance, country-made colourless paper, 10 × 4 inches Folia, 13 Lines, 5-8 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, worn out, and worm-eaten in parts Verse Generally correct Incomplete

A work treating of geography, entitled Bhūgolanirṇaya, by Rāmakṛṣṇa Yajvan at the command of Vikramārka. under notice contains only a part of the work on the of the river Ganges.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

महागणपतिं नत्वा विक्रमार्कनियोगतः ॥
श्रुतिस्मृती समालोच्य वच्मि भूगोलनिर्णयं १ ॥
तस्यादौ रामकृष्णेन यज्वना क्रियते मया ॥
गङ्गादिनिर्णयः सम्यक् नाम्ना विक्रमसागरः २ ॥
प्रणिपत्य शिवं देवी सारभत शिवाज्ञया ।
कुर्व्वेऽखिलपुराणेभ्यो गङ्गामाहात्म्यसंग्रहं ॥

सूत उवाच ॥
शृणुध्वमृषयः सर्व्वे भूत्वा यूयं समाहिताः ॥
समस्तलोकेष्वपि च गङ्गायाः प्रथितं यशः १ ॥
तस्या माहात्म्यमखिलं वक्तुं मेयेद्य शक्यते ॥
तथापि वक्ष्ये संक्षेपात् देवेन कथितं तु यत् ॥

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—श्रीरामकृष्णयज्व विरचित-भुगीतनिर्णयग्रन्थान्तर्गत-गङ्गामाहात्म्यविषयकोयमसंपूर्णो निबन्धः।

No. 109. पद्मपुराणं तदन्तर्गतशिवसहस्रनामव्याख्या Padmapurāṇam tadantargataśivasahasranāmavyākhyā Substance, country-made yellow and white paper, 16 × 8 inches Folia, 323 Lines, 5–16 in a page. Character, Nāgara Date, Samvat 1858 Appearance, old. Verse and prose Generally correct Incomplete.

This codex contains the text of the first, second, and third parts of the Padmapurāṇa, but incomplete, as also of the Śiva sahasranāma in the last part of the Padmapurāṇa, recited by Kriṣṇa before Ṛṣi Mārkaṇḍeya and others who had come to Dwārakā to pay their ·ts to Kriṣṇa, and contains also a commentary on the Sahasra-

Śivendra Sarasvatī.

(Bra अत्र पद्मपुराणस्य प्रथमद्वितीयतृतीयखण्डान्यसंपूर्णानि विद्यन्ते तथा शिवेन्द्रसरस्वती

Folia, कृतमुत्तरखण्डीयशिवसहस्रनामाख्यासि। ip

Appea ch

Not cor

Th r

of the B). **महाभारतम्।** Mahābhāratam Substance, country-

पुस्तकेऽस्मि aper, 6 × 8 inches Folia, 607 Lines, 4-12 in a page.

āgara Date, 1189 * Appearance, old, and slightly worm-

eaten hout Prose Not correct Incomplete

The great epic, Mahābhārata of Maharsi Vedavyāsa, is complete in eighteen parvans. The first, Ādiparvan or the introductory part consists of 8884 slokas. The second, Sabhāparvan, describes the wonderful palace of Yudhisthira, with allusions to the court-houses of Indra, Varuṇa &c., by way of comparison, and consists of 2590 slokas The third or Vanaparvan describes Yudhisthira's exile with his brothers in the wilderness and consists of 11664 slokas. The fourth, Virātaparvan, describes Yudhisthira's taking refuge in the court of the king Virāṭa with his brothers and wife, disguised a menial servants, and consists of 2300 slokas. The fifth, Udyogaparvan

* It does not, however, appear to be so old.

escribes the preparations for the great war. It consists of 7796 lokas. The sixth, Bhīṣmaparvan, describes the war under the leadership of Bhīṣma. It consists of 5884 ślokas. The seventh, Droṇaparvan, gives an account of the war under Droṇa, and consists of 9909 ślokas. The eighth, Karṇaparvan, describes the war as conducted by Karṇa and consists of 4964 ślokas. The ninth, Śalya parvan, describes the campaign of Śalya and the conclusion of the great war, consisting of 3620 ślokas. The tenth, Saṃsauptikaparvan, describes the slaughter of the Pāṇḍava troops by Aśvatthāmā. The eleventh, is the Strīparvan in which the lamentations of the widows of the Kurus are described, consisting of 775 ślokas. The twelfth is the Śāntiparvan, the biggest of all, describing Bhīṣma's instruction to Yudhiṣṭhira on Dānadharma, Rājadharma, &c, consisting of 4732 ślokas. The Anuśāsanaparvan, consisting of 8000 ślokas, comes next. The fourteenth is the Āśvamedhikaparvan, treating of Yudhiṣṭhira's horse sacrifice, and consisting of 3320 ślokas. The fifteenth is the Āśramavāsaparvan in which Dhṛtarāṣṭra's retirement to the hermitage with his wife is described. It consists of 20 ślokas. The sixteenth, Mausala parvan, describes the extinction of the Yadu family. The seventeenth is the Mahāprasthānaparvan, describing Yudhiṣṭhira's withdrawing from the kingdom with his brothers and wife, consisting of 320 ślokas. The eighteenth or last is the Svargārohaṇaparvan in which Yudhiṣṭhira's ascent to heaven is described. It consists of 200 ślokas. The epic is called Mahābhārata because when it was weighed in a balance with the four Vedas and eighteen Purāṇas, it was found to be the largest and heaviest of all. The Harivaṃśa is sometimes regarded as an appendix to the Mahābhārata. It has been published in several parts of the country. The codex under notice contains the following parvans —Sabhā (incomplete), Vana, Virāṭa, Udyoga, Bhīṣma, Droṇa, Karṇa, Śalya, Strī, Śānti, Āśrama, and Mahāprasthāna.

Beginning. श्री स्वि ... गणेशाय नम ॥

.कृत्य नरश्चैव नरोत्तमम्।

स्वतीं व्यास ततो जयमुदीरयेत ॥ ॥ वै, पा, म :

। ततोऽब्रवीन्मय पार्थं वासुदेवसमं निधे (?)।

प्राञ्जलि. श्लक्ष्णया वाचा पूजयित्वा पुन. पुन. ॥

अश्माश्च कृष्णात् संक्रुद्धात् पावकाश्च दिधक्षतः ।
तथा वार्तोऽस्मि कौन्तेय ब्रूहि किं करवाणि ते ॥

End. महाप्रस्थानिकं पर्व्व ईतम् (?) सप्तदश स्मृतम् ।
अध्यायस्त्रय. (?) प्रोक्ता श्लोकानां च शतद्वयम् ।
विंशतिश्च तथा श्लोका. संख्याता (:?) परमर्षिणा ॥

Colophon. इति श्रीस्वर्गारोहः समाप्तः ॥ रा म य म ॥ एम लं क ॥ रा रा रा र ।

विवरणम्—महाभारतमिदं महर्षिवेदव्यासप्रणीतेतिहासनिबन्धविशेषः । निबन्धोऽयं महत्त्वात् भारवत्त्वाच्च महाभारतनाम्ना प्रसिद्धः । निबन्धोऽयमष्टादशपर्व्वभिः समेतः लक्षश्लोकपूर्णः सुप्रसिद्धएव ।

No. 111. महाभारतं (विराटपर्व्व) । Mahābhāratam (Virāṭa parva) Substance, country-made yellow and red paper, 18 × 2 inches Folia, 67, (of which foll 1–34 are wanting) Lines, 5–6 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, very old, worn out, and writing effaced in parts Verse Generally correct Incomplete

This codex contains an incomplete copy of the Virātaparva of the Mahābhārata

पुस्तकेऽस्मिन् विराटपर्व्वासम्पूर्णं विद्यते ।

No. 112. महाभारतं (आदिपर्व्व) । Mahābhāratam (Ādipa[rva]) Substance, country made white paper, 12 × 6 inches Folia, 360, of w[hich] fol. 2 and foll 34–43 are wanting Lines, 6–11 in a page Charac[ter] Nagara. Date, Samvat 1868 Appearance, old Verse. Gener[ally] correct Complete, (as regards the Ādiparvan).

This codex contains the first or Ādiparvan only, which consi[sts] of 8884 ślokas.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतस्यादिपर्व्वमात्रं वर्त्तते ।

No. 113. महाभारतं (सभापर्व्व) । Mahābhāratam (Sabhā parva) Substance, country-made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 117 Lines, 8–11 in a page Character, Nagara. Date, ? Appearance old Verse Generally correct Complete, (as regards the Sabhāparvan)

This codex contains the Sabhāparvan of the Mahābhārata, ch consists of 2711 ślokas.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतस्य सभापर्वमात्र विद्यते ।

No. 114. म　　र्व (कर्णपर्व)। Mahābhāratam (Karnaparva) stance, country-made white and yellowish paper, 12·5 inches a, 107. Lines, 4-10 in a page. Character, Nagara. Date, vat 1855. Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete, egards the Karnaparvan)

This codex contains the Karnaparvan or the eighth part of the ābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतस्य कर्णपर्वमात्र विद्यते ।

No. 115. विराटोद्योगपर्व्वणी। Virātodyogaparvanī. Substance, ntry made white paper, 10×5 inches. Folia, 404. Lines, 9-12 in a Character, Nagara. Date, ? Appearance, not old. Verse. correct. Complete.

This codex contains the Virāta and Udyoga parvans of the bhārata with Nilakantha's commentary in the margin.

ऽस्मिन् महाभारतस्य विराटोद्योगपर्व्वणी सटीक वर्त्तते ।

No. 116. द्रोणपर्व्व। Dronaparva. Substance, country made paper, 10×5 inches. Folia, 316, (of which fol 315 is wanting) 6-12 in a page. Character, Nagara. Date, ? Appearance, ld. Verse. Not correct. Complete.

This codex contains the Dronaparvan or the seventh part of the ābhārata.

स्तकेऽस्मिन् महाभारतस्य द्रोणपर्व्वमात्र विद्यते ।

No. 117. **महाभारतीयदानधर्म्मः सटीकः।** Mahābhāratīyadānadharmaḥ satīkaḥ. Substance, country-made white paper, 13×5 inches. Folia, 331. Lines, 8-15 in a page. Character, Nāgara. Date, Appearance, old. Verse and prose. Generally correct. Complete.

This codex contains the Dānadharma, or Bhīsma's instruction to Yudhisthira on gifts, a part of the Anuśāsanaparvan of the Mahābhārata, with Nīlakantha's commentary in the margin.

पुस्तकेऽस्मिन् नीलकण्ठटीकासहितो महाभारतीयशान्तिपर्व्वान्तर्गतो दानधर्म्मोऽपि वर्त्तते।

No. 118. **महाभारतदानधर्म्मः।** Mahābhāratīyadānadharm Substance, country-made white and yellow paper, 12×5 inc Folia, 361. Lines, 1-17 in a page. Character, Nāgara. Samvat 1877. Appearance, old. Verse and prose. Generally cor Complete.

Another copy of the same work.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम्।

No. 119. **महाभारतीयशल्यगदासौप्तिकस्त्रीपर्व्वाणि।** bhāratīya Śalyagadāsauptikastrīparvāni. Substance, country-mad paper, 12×5 inches. Folia, 131. Lines, 4-16 in a page. Cha Nāgara. Date, Samvat 1848 and 1879. Appearance, old, wri different hands, and bearing two different dates. Verse. Not Complete.

This codex contains four parvans of the Mahābhārata, viz., Gadā, Sauptika, and Strī.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतीयशल्यगदासौप्तिकस्त्रीपर्व्वाणि वर्त्तन्ते।

No. 120. महाभारतं सटीकं (मोक्षधर्म्मराजधर्म्मौ) । Mahābhā-m-saṭīkam (Moksadharma-Rājadharmau). Substance, country-made te and yellow paper, 12 × 5 inches. Folia, 685. Lines, 5-13 in a e. Character, Nagara. Date, ? Appearance, not much old. se and prose. Generally correct. Complete.

This codex contains parts of the Śāntiparvan, entitled Moksa-rma and Rājadharma, with a commentary in the margin.

पुस्तकेऽस्मिन् शान्तिपर्व्वान्तर्गतौ मोक्षधर्म्मराजधर्म्मौ वर्त्तेते ।

No. 121. महाभारतं । Mahābhāratam. Substance, country-le white paper, 12 × 6 inches. Folia, 485. Lines, 5-17 in a page. racter, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only three parvans of the Mahābhārata, Ādi, Sabhā and Udyoga.

अत्रादिसभोद्योगपर्व्वाणि वर्त्तन्ते ।

---

o. 122. महाभारतं (आश्वमेधिकाश्रममौषलमहाप्रस्थानस्वर्गा-पर्व्वाणि) । Mahābhāratam (Āsvamedhikāsramamausalamahāpra-svargārohanaparvāni). Substance, country-made white paper, inches. Folia, 197. Lines, 5-12 in a page. Character, Nāgara. Samvat 1848. Appearance, old. Verse. Generally correct. ete.

This codex contains the Āsvamedhika, Ā-rama, Mausala, Mahā-hāna, and Svargārohana parvans of the Mahābhārata.

तकेऽस्मिन् महाभारतस्याश्वमेधिकाश्रममौषलमहाप्रस्थानिकस्वर्गारोहणपर्व्वाणि वर्त्तन्ते ।

No. 123. महाभारतं (आदिपर्व्व) । Mahabhāratam (Ādiparva). ance, country-made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 218, (of

which foll 1-112 are wanting). Lines, 5-18 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1726 Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten throughout Verse. Generally correct Incomplete

This codex contains the Ādiparvan of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतस्यादिपर्व्वासंपूर्णं वर्त्तते ।

No. 124. **महाभारतं सटीकम् (वनपर्व्व) ।** Mahābhāratam satīkam (Vanaparva) Substance, country made white and yellow paper, 12×5 inches Folia, 561 Lines, 9-11 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old Prose and verse. Generally correct Complete

This codex contains only the Vanaparvan of the Mahābhārata with a commentary in the margin.

पुस्तकेऽस्मिन् सटीकं वनपर्व्वमात्र वर्त्तते ।

No. 125. **महाभारतं (विराटपर्व्व) ।** Mahābhāratam (Virāṭaparva) Substance, country-made white and yellow paper, 11×5 Folia, 119 Lines, 9-12 in a page. Character, Nāgara Date, Appearance, old, and slightly worm eaten throughout Verse Generally correct Complete.

This codex contains only the Virātaparvan of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् विराटपर्व्वमात्रं वर्त्तते ।

No. 126. **महाभारतम् (द्रोण-कर्ण-शल्य-सौप्तिक-गदा-स्त्रीपर्व्वाणि)** Mahābhāratam (Drōna Karna-Śalya-Sauptika-Gadā-Strīparvāṇi). Substance, country-made colourless paper, 11×5 inches. Folia, 575. Lines, 10-15 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the Drōṇa, Karṇa, Śalya, Sauptika, Gadā, and Strī parvans of the Mahābhārata

पुस्तकेऽस्मिन् भारतीयद्रोणकर्णशल्यसौप्तिकगदास्त्रीपर्वाणि वर्त्तन्ते ।

No. 127. महाभारतं (भीष्म-द्रोणपर्व्वणी) । Mahabhāra (Bhīsma Drōṇaparvaṇī) Substance, country made colourless paper, 11 inches. Folia, 591 Lines, 9-12 in a page Character, Nāg Date, ? Appearance, old Verse Generally correct Complete

This codex contains the Bhīsma and Drōṇa parvans of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् भारतीयभीष्मद्रोणपर्व्वणी वर्त्तेते ।

No. 128. महाभारतं (विराटपर्व्व) । Mahabhāratam (Virāṭaparvan) Substance, country made yellow paper, 18 × 2 inches Folia, 57. Lines, 5 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, old Verse Generally correct Incomplete

This codex contains an incomplete copy of the Virāṭaparvan of the Mahabharata.

पुस्तकेऽस्मिन् विराटपर्व्वासम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 129. महाभारतं सटीकं (अनुशासनाश्वमेधाश्रममौषलमहाप्रस्थानपर्व्वाणि) । Mahābhāratam saṭīkam (Anuśāsanāśvamedhāśrama-mausalamahāprasthānaparvāṇi) Substance, country made white and yellow paper, 12 × 6 inches Folia, 391, Lines, 5-15 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1877 Appearance, not much old, with different hand-writings Verse and prose Complete, (except the Anusāsanaparvan, of which foll 1-33 are wanting)

This codex contains the Anuśāsana, Aśvamedha, Āśrama, Mausala, and Mahāprasthāna parvans of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् भारतीयानुशासनाश्वमेधाश्रममौषलमहाप्रस्थानपर्व्वाणि वर्त्तन्ते ।

No. 130. महाभारतं (शान्तिपर्व्व) । Mahābhāratam (Śāntiparva). Substance, country-made white paper, 18 × 4 inches. Folia, 708. Lines, 7–13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the Śāntiparvan of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतीयशान्तिपर्व्व वर्त्तते ।

No. 131. महाभारतम् । Mahābhāratam. Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 893. Lines, 7–22 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and partly torn. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains the Drōṇa, Karṇa, Śānti, Aśvamedhika, Mauśala, Āśramavāsi, Mahāprasthānika, and Svargārohaṇa parvans of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतीयद्रोणकर्णशान्त्यश्वमेधिकमौषलाश्रमवासिमहाप्रस्थानिकस्वर्गारोहण-पर्व्वाणि वर्त्तन्ते ।

No. 132. महाभारतम् । Mahābhāratam. Substance, foolscap paper, 14 × 5 inches. Folia, 363. Lines, 10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains the Vanaparvan (complete) and a small fragment of the Sabhāparvan.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतीयं वनपर्व्व संपूर्णं सभापर्व्वणोऽंशमात्रञ्च विद्यते ।

No. 133. महाभारतम् (आदिसभावनविराटपर्व्वाणि) । Mahābhāratam (Ādisabhāvanavirātaparvāni) Substance, country-made white paper, 14 × 4 inches. Folia, 761. Lines, 8-16 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, with different hand writings. Verse. Generally correct Complete

This codex contains the Ādi, Sabhā, Vana, and Virāta parvans of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतीयादिसभावनपर्व्वाणि विद्यन्ते ।

No. 134. महाभारतम् (विराटपर्व्व सटीकम्) । Mahābhāratam (Virātaparva satīkam) Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 90, (of which foll 1-3 are wanting Lines, 3-12 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, and worn out Prose and verse Generally correct Complete, (except the first 3 folia)

This codex contains only the Virataparvan of the Mahabhārata, with a commentary in the margin.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतीयसटीकविराटपर्व्वमात्रं विद्यते ।

No. 135. महाभारतम् (उद्योगपर्व्व सटीकम्) । Mahabhāratam Udyōgaparva satikam) Substance, country-made white and yellow paper, 12 × 5 inches. Folia, 238 Lines, 10-14 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old. Prose and verse Generally correct, Complete.

This codex contains the Udyogaparvan of the Mahabharata, with a commentary in the margin.

पुस्तकेऽस्मिन् सटीकमुद्योगपर्व्वमात्रं विद्यते ।

No. 136. महाभारतम् (भीष्मपर्व्व) । Mahābhāratam (Bhīsma parva). Substance, country-made white paper, 14 × 4 inches. Folia, 160 Lines, 2-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance old. Generally correct. Complete.

This codex contains only the Bhīṣmaparvan of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतीयभीष्मपर्व्वमात्रं विद्यते ।

No. 137. महाभारतम् (कर्णशल्यगदासौप्तिकस्त्रीपर्व्वाणि) । Mahābhāratam (Karṇaśalyagadāsauptikastrīparvāṇi). Substance, country-made colourless paper, 12 × 4 inches. Folia, 330. Lines, 2–10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and written by different hands. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the Karṇa, Śalya, Gadā, Sauptika, and Strī parvans of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतीयकर्णशल्यगदासौप्तिकस्त्रीपर्व्वाणि वर्त्तन्ते ।

No. 138. महाभारतम् (द्रोणपर्व्व) । Mahābhāratam (Dronaparva). Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches. Folia, 6¶ Lines, 13–14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only a fragment of the Drōṇaparvan of the Mahabhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतीयद्रोणपर्व्वणोंऽशविशेषो वर्त्तते ।

No. 139. महाभारतम् (दानधर्म्मः सटीकः) । Mahābharatam (Dānadharmaḥ saṭīkaḥ). Substance, country-made yellow paper, 12 × 6 inches. Folia, 59. Lines, 8–10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and spoiled in parts. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only a portion of the Dānadharma with a commentary in the margin.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतीयशान्तिपर्व्वान्तर्गतदानधर्म्मस्यांशमात्रं वर्त्तते ।

No. 140. महाभारतम् (आश्वमेधिकमौषलमहाप्रस्थानिकपर्व्वाणि सटीकानि) । Mahābhāratam (Āśvamedhika-mausala mahaprasthānika-parvāṇi saṭīkāni) Substance, country made white paper, 12 × 6 inches, Folia, 146 Lines, 9-13 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1842. Appearance, old Prose and verse Generally correct Complete

This codex contains the Āśvamedhika, Mausala, and Mahāprasthānika parvans of the Mahābhārata.

तस्मिन् महाभारतीयाश्वमेधिकमौषलमहाप्रस्थानिकपर्व्वाणि वर्त्तन्ते ।

No. 141. महाभारतम् (द्रोणकर्णपर्व्वणी) । Mahābhāratam (Droṇakarṇaparvaṇī) Substance, country made white paper, 16 × 4 inches, Folia, 112 Lines, 9-11 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old Verse Generally correct Complete

This codex contains the Droṇa and Karṇa parvans of the Mahābhārata

तस्मिन् महाभारतीयद्रोणकर्णपर्व्वणी वर्त्तेते ।

No. 142. महाभारतम् (द्रोणपर्व्व) । Mahābhāratam (Droṇa ...) Substance, country made white paper 12 × 6 inches Folia, 113 Lines, 13-14 in a page Character, Nāgara Date, 1812 (?) Appearance, ... Verse Generally correct Complete

Colophon. इति श्रीमहाभारते शतसाहस्र्यां संहितायां वैयासिक्यां द्रोणपर्व्व समाप्तं ।

द्रोणपर्व्वणि विप्रर्षे भोजनं परमाद्भुतं ।

शराश्च दश राजेन्द्र चापान्यसिवरास्तथा ॥

अश्वान् गजान् रथांश्चैव सामाश्च भरणानि च ।

सवदष्टादशशतं चाधिकेष्टाष्टकेऽब्दके ॥

संवत्सरे वृषाख्ये तु ऊर्ज्जे मासासिते शुभे ।

नासिक्या च द्वितीयायां चाद्दे द्रोणपर्व्व वै ॥

लिखितं हरिरामेण काश्यां विश्वप्रतुष्टये ॥

श्रीकृष्णार्पणमस्तु संवत् १८१२ समय(?) पौष सुदि त्रयोदशी गुरुवासरे लिखितं
ढोङ्गानायासि वारीश हाल वाद (?)।*

No. 143. शम्भलग्राममाहात्म्यम्। Śambhalagrāmamāhātmyam.
Substance, country-made white and yellow paper, 16 × 4 inches. Folia, 48.
Lines, 4-10 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1859.
Appearance, not old. Verse. Generally correct. Complete.

A part of the Skandapurāṇa on the sanctity of Śambhalagrāma or Śambalapur.

Beginning. ओं स्वस्ति श्रीगणेशाय नमः॥ शिवाय नमः॥

नारायणं नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमं।
देवीं सरस्वतीं चैव ततो जयमुदीरयत्॥
विदशानां यथा विष्णुस्तीर्थानां तीर्थराडिव।
तथा जयति भूखण्डे शंभलग्राम उत्तम॥

End. अगस्ति (?) उवाच॥

भगवन् भूतभव्येश सर्व्वज्ञानमहानिधे।
अधीत्यमां कथा दिव्यां न तृप्तिमधियाम्यहं॥
तव वागमृत भूयो मनो मे स्वातु(?)मिच्छति।
इदानीं ब्रूहि मे स्वामिन् शाल्मग्रामकथानक॥

स्कंद उवाच॥

मंदिग्रामस्य माहात्म्यं हरं चैव द्विजोत्तम।
कथित च महापुण्य शाल्मग्रामं निशामय॥

Colophon. इति श्रीस्कंदपुराणे भूखण्डे शंभलग्राममाहात्म्यं समाप्त॥ ० ॥ संवत्
लिखित भाद्रपद पुनवासी शनि.

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतशम्भलग्राममाहात्म्यविषयकोऽयं निबन्धः॥

---

* The date written in Sanskrit phraseology differs from this.

No. 144. महाभारतम् (द्रोणपर्व्व) । Mahābhāratam (Dronaparvan). Substance, country-made colourless paper, 12 × 4 inches Folia, 343, (of which nearly fifty folia are wanting) Lines, 10 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, and worn out. Verse Generally correct Incomplete

This codex contains an incomplete copy of the Dronaparvan the Mahābhārata.

एकेऽस्मिन् द्रोणपर्व्वासम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 145. महाभारतम् (सभापर्व्व) । Mahābhāratam (Sabhaparvan) Substance, country-made white paper, 11 · 7 inches Folia, 78 Lines, 8–12 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1804 Appearance, very old Verse Generally correct Incomplete

This codex contains an incomplete copy of the Sabhāparvan of Mahabharata.

एतकेऽस्मिन् महाभारतीयसभापर्व्व वर्त्तते ।

No. 146. महाभारतम् (वनविराटपर्व्वणी) । Mahābhāratam (...virātaparvani) Substance, country made white paper, 16 × 7 inches Folia, 59 Lines, 8–12 in a page Character, Nāgara. Date, 1812. Appearance, old Verse Generally correct Complete

This codex contains the Drona and Virāta parvans of the Mahābhārata.

एतकेऽस्मिन् महाभारतीयद्रोणकर्णपर्व्वणी वर्त्तते ।

No. 147. महाभारतम् (उद्योगभीष्मपर्व्वणी) । Mahābhāratam (Udyogabhīṣmaparvani). Substance, country-made white paper, 14 × 3 inches. Folia, 415 Lines, 7–13 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1632. Appearance, very old, with different hand-writings. Verse. Generally correct.

This codex contains the Udyoga and Bhīsma parvans of the Mahābhārata The former is complete, but the latter incomplete.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतस्योद्योगभीष्मपर्व्वणी वर्त्तेते। तत्रोद्योगपर्व्वसम्पूर्णम् भीष्मपर्व्व त्वसम्पूर्णम्।

Colophon *of the Udyogaparvan.* इति श्रीमहाभारते शतसाहस्र्यां संहितायां वैयासिक्यां उद्योगपर्व्वणि पाण्डवयुद्धसमादेशो नाम शततमोऽध्यायः (?) ॥ छ ॥ ॥ उद्योगपर्व्वसमाप्तमिति ॥ । छ । संवत् १६३२ समये नागयनाम-सम्वतसर द्वितीयज्येष्ठ सुदि रविवासरे समाप्तम्।

No. 148. महाभारतम् (राजधर्म्मविशोकसौप्तिकस्त्रीपर्व्वाणि Mahābhāratam (Rājadharmaviśoka sauptikastrīparvāṇi) Subs- country made white and yellow paper, 14×6 inches Folia, 273 9–16 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearanc Verse Incomplete

This codex contains a fragment of the Rājadharma, a part of Śāntiparvan, and the Visoka, Sauptika, and Strī parvans complete

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतीय शान्तिपर्व्वान्तर्गतोराजधर्म्मोऽसंपूर्णो वर्त्तते। विशोकसौप्तिक पर्वाणि तु सम्पूर्णानि वर्त्तन्ते।

No. 149. महाभारतम् (दानधर्म्म)। Mahabhāratam dharmaḥ Substance, country made colourless paper, 11×4 i Folia, 226 Lines, 9 in a page Character, Nāgara Date Appearance, very old, and worn out Verse Generally co Complete

This codex contains the Dānadharma, a part of the Śānti of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् शान्तिपर्व्वान्तर्गतदानधर्म्ममात्रं विद्यते।

No. 150. महाभारतम् (मोक्षधर्मः) । Mahābhāratam (Mokṣadharmaḥ) Substance, country-made white paper, 14×4 inches. Folia, 111. Lines, 5-10 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten in parts Verse Generally correct Complete

This codex contains the Mokṣadharma treated of in the Śāntiparvan of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् शान्तिपर्व्वान्तर्गतो मोक्षधर्मो वर्त्तते ।

No. 151. महाभारतम् (आपद्धर्मः) । Mahābhāratam (Āpaddharmaḥ) Substance, country-made white paper, 14×6 inches Folia, 46 Lines, 11-14 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1802 Appearance, old Verse Generally correct Complete

This codex contains the Āpaddharma treated of in the Śāntiparvan.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतीयशान्तिपर्व्वान्तर्गतापद्धर्ममात्रं वर्त्तते ।

Colophon. इति श्रीमहाभारते शतसाहस्र्यां संहितायां वैयासिक्यां शान्तिपर्व्वण्यापद्धर्मः समाप्तः अतःपरं मोक्षधर्मः. संवत् १८०२ मार्गशीर्ष शुध ४ शनौ लिखितं पुस्तं ... श्रीशिव श्रीशंकर श्रीगौरीश श्रीगंगाधर श्रीसीताराम ।

No. 152. महाभारतं (उद्योगपर्व्व) । Mahābhāratam (Udyogaparva) Substance, country-made white paper, 15×9 inches Folia, 59 Lines, 7 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old and worn out Verse Generally correct Incomplete.

This codex contains the Udyogaparvan.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतीयोद्योगपर्व्वासम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 153. महाभारतं (आश्वमेधपर्व्व)। Mahābhāratam (Āśvamedhaparva). Substance, country-made white paper, 18 × 6 inches. Folia, 90. Lines, 14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains the Āśvamedhikaparvan of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन्नाश्वमेधपर्व्वांसपूर्ण वर्त्तते ।

No. 154. महाभारतं (काशीदासी)। Mahābhāratam (Kāśīdāsī). Substance, country-made colourless paper, 20 × 5 inches. Folia, 112. Lines, 14-16 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1649. Appearance, very old, worn out, and writing effaced in parts. Verse. Generally correct. Incomplete.

A very popular poem on the subject-matters of the Mahābhārata in the Bengali language, by Kāśīrāma Dāsa, generally known as Kāśīdāsī Mahābharata, complete in eighteen parvans like the original. It has undergone several editions, and even men of the lower classes in Bengal daily read it at their leisure time.

No. 155. महाभारतं (विराटपर्व्व)। Mahābhāratam (Virāṭaparva). Substance, country-made yellow paper, 20 × 3 inches. Folia, [illegible]. Lines, 7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, [illegible]. Verse. Generally correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the Virāṭaparvan, noticed before.

विवरणमन्यत्रपूर्व्ववत् ।

No. 156. महाभारतम् (उद्योगपर्व्व सटीकम्) । Mahābhāratam (Udyogaparva satīkam). Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches. Folia, 302, (of which foll 1-100 are wanting). Lines, 12-16 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, and slightly worm-eaten in parts. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains an incomplete copy of the Udyogaparvan of the Mahābhārata, with a commentary in the margin.

पुस्तकेऽस्मिन् सटीकमुद्योगपर्व्वासम्पूर्णम् वर्त्तते ।

No. 157. महाभारतम् (आदिपर्व्व) । Mahābhāratam (Ādiparva). Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches. Folia, 43, (of which foll 1-32 are wanting). Lines, 12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains an incomplete copy of the Ādiparvan.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतस्यादिपर्व्वासम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 158. महाभारतम् (स्वर्गारोहणपर्व्व) । Mahābhāratam (Svargārohanaparva). Substance, country-made white paper, 15 × 5 inches. Folia, 6, (of which foll 1-2 are wanting). Lines, 7-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains an incomplete copy of the Svargārohanaparvan of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् स्वर्गारोहणपर्व्वासम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 159. महाभारतम् (द्रोणपर्व्व) । Mahābhāratam (Dronaparva). Substance, country-made white paper, 18 × 6 inches. Folia, 286. Lines, 10-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains a complete copy of the Droṇaparvan of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् सम्पूर्णं द्रोणपर्व्व वर्त्तते ।

No. 160. महाभारतम् (आदिपर्व्व सटीकम्) । Mahābhārat (Ādiparva satīkam). Substance, country-made yellow and white pa 15 × 6 inches. Folia, 358. Lines, 8-12 in a page. Character, Nāg. Date, Samvat 1876. Appearance, old, and torn in parts. Prose and ve. Generally correct. Complete.

This codex contains the text of the Ādiparvan with the co mentary of Nīlakaṇṭha in the margin.

पुस्तकेऽस्मिन् सटीकमादिपर्व्वमात्रं विद्यते ।

The Colophon *of the Commentary* इतिश्रीमत्पदवाक्यप्रमाणमर्य्यादाधुरंधरचतुर्वंशावतंसगोविंदसूरिसूनोः श्रीनीलकंठस्य कृतौ भारतभावदीपे ; पर्व्वाणि खडवदाहार्थः प्रकाशः ॥ संवत् १८ ॥ ७६ ॥ श्रावण सुदि ॥८॥

No. 161. महाभारतम् (सभापर्व्व सटीकम्) । Mahābhā (Sabhāparva satīkam). Substance, country-made colourless paper, inches. Folia, 139. Lines, 8-11 in a page. Character, Nā Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally co Incomplete.

This codex contains an incomplete copy of the Sabhāpa with Nīlakaṇṭha's commentary in the margin.

पुस्तकेऽस्मिन् सटीकं सभापर्व्वासम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 162. महाभारतम् (वनपर्व्व सटीकम्) । Mahābhārat (Vanaparva satīkam). Substance, country-made white paper, 18 inches. Folia, 460. Lines, 10-14 in a page. Character, Nāga Date, ? Appearance, old, torn in parts, and with different han writings. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the text of the Vanaparvan with Nila-tha's commentary in the margin.

पुस्तकेऽस्मिन् नीलकण्ठकृतटीकासहित संपूर्णं वनपर्व्व वर्त्तते ।

d of the Commentary.

अत्राध्यायश ' तु संख्यया परिकीर्त्तितं ।
एकोनसप्ततिश्चैव तथाध्यायाः प्रकीर्त्तिताः ॥
एकादशसहस्राणि श्लोकानां षट्शतानि च ।
चतु षष्टिस्तथा श्लोका. पर्व्वण्यस्मिन् प्रकीर्त्तिताः ॥
एतच्छ्रुत्वा तु पुरुषो सर्व्वपापैः प्रमुच्यते ।
तीर्थावगाहजं पुण्यं श्रवणादेव लभ्यते ।
श्रुत्वैतद्वनपर्व्वं तु ब्राह्मणान् भोजयेन्मुदा ।
गोभिर्हिरण्यवस्त्राद्यैर्वाचकं चापि पूजयेत् ॥

phon of the Commentary इत्यारण्यके पर्व्वणि आख्यानानि समाप्तं (?) ॥ संपूर्णं समाप्तं श्रीरामाय नम ॥ ॥

---

o. 163. महाभारतम् (विराटपर्व्व सटीकम्) । Mahābhāratam parva satīkam Substance, country-made yellow and white paper, hes. Folia, 101 Lines, 8-12 in a page Character, Nāgara Samvat 1876, Appearance, rather old Prose and verse. ly correct. Complete.

This codex contains the text of the Virātaparvan, with Nīla-a's commentary in the margin.

केऽस्मिन नीलकण्ठटीकासहित सपूर्ण वनपर्व्व वर्त्तत ।

phon of the Commentary इति श्रीमहाभारतविराटपर्व्वणि श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणपारावारीणचतुर्धरवंशावतसश्रीनीलकण्ठभट्टकृते भावार्थदीप: (?) द्विसप्ततितमोऽध्याय. ७२ ॥ इति समाप्तमिद विराटपर्व्वणि (?) ॥ सवत् ॥ १८ । ७६ आषाढ सुदि १४ भौम तादिन पुस्तक (?) संपूर्णं ।

No. 164. महाभारतम् (भीष्मपर्व्व सटीकम्)। Mahābhāratam (Bhīsmaparva saṭīkam). Substance, country-made white paper, 15×[illegible] inches. Folia, 280. Lines, 10-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the text of the Bhīsmaparvan with Nilakantha's commentary in the margin.

पुस्तकेऽस्मिन् सटीकम् भीष्मपर्व्व वर्त्तते ।

No. 165. महाभारतम् (उद्योगपर्व्व सटीकम्)। Mahābhā[illegible] (Udyogaparva saṭīkam). Substance, country-made white paper, [illegible] inches. Folia, 309. Lines, 8-12 in a page. Character, Nāgara. Samvat 1851. Appearance, very old. Prose and verse. Ge[illegible] correct. Complete.

This codex contains the text of the Udyogapa[illegible] Nilakaṇtha's commentary in the margin.

पुस्तकेऽस्मिन् सटीकमुद्योगपर्व्व वर्त्तते ।

No. 166. महाभारतम् (विराटपर्व्व)। Mahābhāratam [illegible] parva. Substance, country-made yellow paper, 21×2 inches. F[illegible] Lines, 7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearan[illegible] Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains an incomplete copy of the Bhismapar[illegible]

पुस्तकेऽस्मिन्नसम्पूर्णं विराटपर्व्व वर्त्तते ।

No. 167. महाभारतम् (कर्णशल्यगदासौप्तिकस्त्रीपर्व्वाणि)। [illegible]hābharatam (Karṇaśalyagadāsauptikastrīparvāṇi). Substance, co[illegible] made yellow and white papers, 15×6 inches. Folia, 353. Lines, [illegible] in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1876. Appearance [illegible] and slightly worm-eaten. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the Karna, Śalya, Gadā, Sauptika and parvans of the Mahābhārata.

अस्मिन् कर्णशल्यगदासौप्तिकस्त्रीपर्व्वाणि सन्ति ।

. 168. **महाभारतम् (मोक्षदानराजधर्म्मा)।** Mahābhāratam [illegible]sadānara, [illegible] Substance, country-made white paper, 14 × 5 [illegible] Folia, [illegible] Lines, 12-17 in a page. Character, Nāgara [illegible], Śaka 1719. Appearance, very old, worn out, and torn in parts. [illegible]nd verse. Generally correct. Complete.

[illegible] codex contains the text of the Mokṣa, Dāna and Rāja [illegible] of the Mahābhārata with the commentary of Ānandapūrṇa [illegible]dra Vidyasāgara, entitled Vyākhyānaratnāvalī in the margin.

op.

[illegible]न् आनन्दपूर्णमुनीन्द्रविद्यासागरविरचितव्याख्यानरत्नावलीनामकटीकासहितमोक्ष [illegible] विद्यन्ते ।

[illegible] of the Commentary — इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्यभगवत्पूज्यपाद [illegible]

No. [illegible] विद्यासागरनामधेय विरचिताया व्याख्यानरत्नावल्यां मोक्षधर्म्मटीकायां समाप्त [illegible]

. 169. **महाभारतं (दानधर्म्मः सटीक)।** Mahābhāratam [illegible] Substance, country made yellow and white [illegible] × 6 inches. Folia, [illegible] Lines, [illegible] in a page. Character, [illegible] Date, [illegible] Appearance, old. Prose and verse. Generally [illegible] Complete.

[illegible]is codex contains the text of the Dānadharma with Nīla[illegible]'s commentary in the margin.

[illegible]स्मिन् सटीकदानधर्म्मो विद्यते ।

No. 170. महाभारतम् (आश्वमेधिकपर्व्व सटीकम्)। Mahābhāratam (Āśvamedhikaparva satīkam) Substance, country-made white paper, 15 x 6 inches. Folia, 127. Lines, 9–13 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, and worn out. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the text of the Āsvamedhikaparvan with Nīlakantha's commentary in the margin.

पुस्तकेऽस्मिन् सटीकाश्वमेधपर्व्व विद्यते ।

No. 171. महाभारतं (स्त्रीपर्व्व सटीकम्)। Mahābhāratam parva satīkam). Substance, country made white paper, 15 × 6 in Folia, 31 Lines, 9-11 in a page Character, Nāgara. Date Appearance, old Prose and verse Generally correct Complete.

This codex contains the text of the Strīparvan with kantha's commentary in the margin.

पुस्तकेऽस्मिन् सटीकं स्त्रीपर्व्व वर्त्तते ।

No. 172. महाभारतं (आश्रमवासिपर्व्व)। Mahā (Āśramavāsiparva) Substance, country-made white paper, 15 Folia, 38. Lines, 11-12 in a page Character, Nāgara D Appearance, old Verse Generally correct. Complete

This codex contains a complete copy of the Āsramavāsip

पुस्तकेऽस्मिन् सटीकाश्रमपर्व्वपर्व्व वर्त्तते ।

No. 173. महाभारतं (मौषल-महाप्रस्थानिकस्वर्गारोहणपर्व्व Mahābhāratam (Mausala-mahāprasthānika-svargārohanaparvāṇi). stance, country-made yellow and white paper, 17 × 6 inches. Fol Lines, 8–12 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appe old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the Mausala, Mahāprasthānika, and Svargā-
ana parvans of the Mahābhārata.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम् ।

No. 174. अद्भुतरामायणम् । Adbhutarāmāyanam Substance,
intry-made colourless paper, 12 × 3 inches Folia, 70 Lines, 6–9 in a
ge Character, Bengali. Date, Śaka 1638 Appearance, very old,
rn out, torn in parts, and with different hand-writings. Verse
nerally correct. Complete

Another copy of the Adbhuta Rāmāyana, noticed before.

सीताया विश्वरूपं रावणस्य वधस्तथा ।
अयोध्यागमनं रामस्यैष वृत्तान्तसंग्रहः ॥
वृत्तान्तसंग्रहश्चापि पठित्वा रामभक्तिमान् ।
जायते मुनिशार्दूल नात्र कार्य्यविचारणा ॥
पठेत यो रामचरितमेतत् पुनाति पापात् सुकृतं लभेत ।
तीर्थाभिषिक्त समग्र अयच स मख्यज्ञस्य महत् फलञ्च ॥
भजेत यो राममनन्यरूपमेकाग्रभावेन च भक्तिपूर्णम्
एतत् सुपुण्यं शृणुयात पठेद्वा भयो भवेन्नो जठरे जनन्याः ॥ ० ॥

Lopho. इत्यार्षे श्रीरामायणे आदिकाव्येऽद्भुतोत्तरकाण्डे सीतारामायोध्याप्रत्यागमनं नाम सप्तविंशतितमः सर्गः ॥ २७ ॥ इति समाप्त ॥ शुभमस्तु ॥ शकाब्दा १६३८ मार्गशीर्षस्य चतुर्द्दशी दिवसे ॥

विवरणमनुक्तपूर्व्वम्

No. 175. दुर्ब्बोधपदसाधनी । Durbodhapadasādhanī Substance,
ntry-made white paper, 14 × 3 inches Folia, 80 Lines, 10–13 in a
p. Character, Nāgara. Date, Samvat 1834. Appearance, old.
ose. Generally correct. Complete

A commentary explaining difficult passages only in the Mahā-
ārata, entitled Durbodhapada-sādhanī, by Vimalabodha. This work
noticed by Dr. R. Mitra, under the name of Durbodhapada
lañjinī. See his Notices, No. 3011.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्री नमो भगवते श्रीवासुदेवाय ।

नारायणं नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमम् ।
देवीं सरस्वतीं चैव ततो जयमुदीरयेत ॥

नारायणमिति नारायणं परमात्मानं नरं जीवात्मानं शरीरेन्द्रियविषयोप-नीतया वेदनया नरो मत इति व्युत्पत्त्या चैव शब्दो नैव शब्दवत् समुच्चय नरोत्तममिति द्वयोर्विशेषणं नरेभ्यो जीवेभ्यो ह्युत्तम नारायणः सदा-मुक्तत्वात् नरश्चासौ उत्तमश्चेति जीवः नरत्वमुक्तव्युत्पत्त्या उत्तमत्वं । पर मात्मतादात्म्यात् श्रीनारायणाय नमः ।

नमो धर्माय महते नमः कृष्णाय मायिने ।
नमो व्यासाय गुरवे येनेदं धार्यते जगत ॥
निघण्ट्वाद्यभिधानानि निरुक्तानि विशेषतः ।
वैशम्पायनटीकादि देवस्वामिमतानि च ॥
वीक्ष्य व्याख्या विरचिता दुर्घटार्थप्रकाशिनी ।
भगवद्विमलबोधेन भारताख्यानबोधिनी ।
श्रीमहाभारताख्यानदुर्बोधपदसाधनी ।
टीका विरच्यतेऽस्माभिरादिपर्वक्रमादियम ॥

End. कस्मि ग्रीधृष्याट. पक्षी स यत्र धूम पश्यति तत्र सा इति तदनुकारी मा[illegible] न पिबामीत्यर्थ । किं वाक्यार्थचिन्तो कर्त्ये सतीत ग्रंथ पर्व्ववत ॥

Colophon. इत्याश्वमेधिकपर्व्वणि विषमा श्लोका ॥ इति श्रीमद्विमलबोधवि[illegible] महाभारतदुष्करश्लोकटिप्पणिका समाप्ता ॥ शुभमस्तु संवत् १८६४ शुक्लपक्षदशम्यां बुधे रामनाथेन लिखितमिदं पुस्तकम् ।

विवरणम् – श्रीविमलबोधविरचितश्रीमहाभारतदुर्बोधपदसाधनी नाम टीका ।

No. 176. भविष्यपुराणम् । Bhavisyapuranam Substa[illegible] country-made red and white paper, 12×6 inches Folia, 416, of w[illegible] foll 1-23 and the last have been recently replaced by fresh ones Lin[illegible] 9-11 in a page Character, Nagara Date, Samvat 1953.* Appearan[illegible] very old, worn out, and writing effaced in parts, except the re-writt[illegible] folia as mentioned above Verse. Not correct. Complete

---

*This must be the date when the codex was partially re-written

• Although this work is called by the name of Bhaviṣyapurāṇa, [i]t appears to be only a Sanskrit translation of the Bhaktamālā, for in [i]t are given the lives even of Jīva Gosvāmin and other followers of Gaurāṅga. According to this work, Bhaviṣyapurāṇa is divided into [t]hree khaṇḍas or parts, viz., (1) Vaiṣṇavakhaṇḍa, (2) Śivakhaṇḍa, and (3) Śaktikhaṇḍa, and Bhakti is spoken of as the best means of [sa]lvation. It contains 6700 stanzas and is divided into 146 chapters.

[Be]ginning. श्रीगणेशाय नमः ।

नमामि गोविन्दपदारविन्दं पदारविन्दं … सदेन्दिरामन्दनन्दनमाद्य ।
जगज्जनानां हृदि सन्निविष्टं महाजनैकायनमुत्तमं … ॥ १ ॥
एकदा मुनयः सर्वे ज्वलज्ज्वलनसन्निभाः ।
हिमवत्पार्श्वमासन्ने सर्वे मुनयो वेदपारगाः ॥ २ ॥
त्रिकालज्ञा महात्मानो नानापुराणसंश्रयाः ।
सर्वे द्वादशता यत्र यत्र विज्ञानगा मन ॥ ३ ॥
नर्मदावर्त्मानिरता पुष्करारण्यवासिनः
अवमार्गरता यत्र यत्र सत्यानवासिनः ॥ ४ ॥
… चान्य च बहव साधव्यमुनयोऽमलाः ।
नैमिषं समुपामन्त्य शौनकं दृष्टुमुत्सुकाः ॥ ५ ॥
तं पूजयित्वा विधिवत्तेन ते च प्रपूजिताः ।
आसनेषु विचित्रेषु ब्राह्मादिषु यथाक्रमं ॥ ६ ॥
शौनकेन प्रदत्तेषु आसीनास्ते तपोधनाः ।
कृष्णाश्रिताः कथाः पुण्याः परस्परमथाब्रुवन् ॥ ७ ॥
कथान्तेषु ततस्तेषु मुनीनां भावितात्मनाम् ।
आजगाम महातेजाः सूतस्तत्र महाद्युतिः ॥ ८ ॥
व्यासशिष्यः पुराणज्ञो लोमहर्षणसंज्ञकः ।
तान् प्रणम्य यथान्यायं स तैश्चैव प्रपूजितः ॥ ९ ॥
उपविष्टं यथायोग्यं शौनकाद्या महर्षयः ।
व्यासशिष्यं यथान्यायं सूतं वै रोमहर्षणम् ॥ १० ॥
तं पप्रच्छुर्महाभागाः शौनकाद्या महर्षयः ।
एवमन्येतु ये चात्र भक्तास्तेषां तु कीर्तनात् ।
हरिभक्तिमवाप्नोति ततः प्राप्नोति वाञ्छितम् ॥ ११ ॥
इदं श्रीभगवद्भक्तिमाहात्म्यं कथितं मया ।

प्रीत्यै भयाद्भगवतः श्रीकृष्णस्य दयानिधेः ॥ १२ ॥

मत्वा प्रसन्नोभगवान् निजभक्तानुकीर्त्तनात् ।

ददात्वभिमतं नृणां श्रोतृणां वाचकस्य च ॥ १- ॥

प्रसीदतु हरिः श्रीमान् भगवान् भक्तवत्सलः ।

तद्भक्ता मे प्रसीदन्तु तस्मै तेभ्यो नमोनमः ॥ १४ ॥

षट् सहस्रमितश्लोका उक्ताः सप्तशताधिकाः ।

ऊनपंचाशदधिकं सर्गाणां च शतं शुभम् ॥ १५ ॥

Colophon. इति श्रीभविष्यपुराणं समाप्त ॥ सवत् १८५३ फाल्गुन कृष्ण ३ शनिः पुस्तिसमाप्त ॥

विवरणम्—भविष्यपुराणनाम्ना प्रसिद्धीकृतमपि पुस्तकमिदं भक्तमालस्य संस्कृतानुवादभूत मीयते ॥ यतोऽत्र जीवगोस्वामि प्रमुखाणामपि भक्तानां चरितं वर्णितमभूत् ॥

No. 177. मार्कण्डेयपुराणम् । Mārkandeyapurānam. Substa country made colourless paper, 10 × 4 inches. Folia, 246 Lines, in a page Character, Nāgara. Date, Samvat 1686. Appearance, and worn out. Verse Generally correct. Complete.

One of the Mahāpurāṇas, standing third in the list. It narrated by Maharṣi Mārkaṇḍeya through the agency of bi Jaimini. The contents are given in the Sanskrit vivarana.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

प्रपद्ये देवमीशानं शाश्वतानन्दमव्ययम् ।

महादेवं महात्मानं विश्वस्य जगतः पतिम् ॥

यद्योगिभिर्भवभयार्त्ति विनाशयोग्यमासाद्यवन्दितमतीव विभक्तचित्तैः ।

तद्वः पुनातु हरिपादसरोजयुग्ममाविष्कृतं क्रमविलङ्घितभूर्भुवः स्वः ॥

पायात्स वः सकल कल्मष (?) भेददक्षः

क्षीरोदकुक्षि फणिभोगनिविष्टमूर्त्तिः ।

श्वासावधूतसलिलात्कलिकाकरालः

सिन्धुः प्रनृत्तमिव यस्य करोति सङ्गात् ॥ १ ॥

नारायणं नमस्कृत्य नरञ्चैव नरोत्तमम् ।

देवीं सरस्वतीं चैव ततो जयमुदीरयेत् ॥

पृथिव्यां नैमिषं श्रेष्ठं यत्र योगीश्वरो हरि ।
स्वयं भूदेवदर्शी यत्र सा लिंगधारिणा

End. भारतेनाभवत् यस्मै मदेहस्फोटन निजा ।
तद्वद्धि क्रतं मेच कश्चिदन्य. कविष्यति ।
युयं दीर्घायुष स्त्रीसीनारोगाक्षिसयुता ।
सान्त्वयोगी तथाद्याम् वृद्धिरव्यभिचारणी
पितृशापकृतार्द्दीपात् दोर्मनस्य ॰प्रैत् १ ।
एतावदुक्त्वा वचनं स जगाम स्वमाश्रमम् ।
चिंतयन् परमोदारं पक्षिणा वाक्यमीरितम् ॥

Colophon. इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे जैमिनिपक्षि पुराणं परिपूर्णं । श्री । स्वस्ति
संवत् ॥ १६८६ ॥ वर्षे आषाढ वदी द्वादशी ॥ क । ग्राम ।

...म्—भविष्यपुराणं महापुराणानामन्यतमम् । तद्विवरणं यथा नारदपुराणे कथितम् ।

यत्राधिकृत्य शकुनीन् सर्व्वधर्म्मनिरुपणम् ।
मार्कण्डेयेन मुनिना जैमिनेः प्राक् समीरितम ।
पक्षिणां धर्म्मसंज्ञानां ततो जन्मनिरुपणम ।
पूर्व्वजन्मकथा चैषां विक्रिया च दिवस्पते ।
तीर्थयात्रा बलस्यतो द्रौपदेयकथानकम् ।
हरिश्चन्द्रकथा पुण्या युद्धमाडीबकाभिधम ।
पितापुत्रसमाख्यानं दत्तात्रेयकथा ततः
हैहयस्याथ चरितं महाख्यानसमन्वितम
मदालसाकथा प्रोक्ता ह्यलर्कचरितान्विता ।
सृष्टिसंकीर्त्तनं पुण्यं नवधा परिकीर्तितम्
कल्पान्तकालनिर्द्देशो यक्षसृष्टिनिरुपणम ।
रुद्रादिसृष्टिरप्युक्ता द्वीपवर्षानुकीर्त्तनम ।
मनूनाञ्च कथा नाना कीर्त्तिता. पापहारिका. ।
तासु दुर्गाकथात्यन्तं पुण्यदा चाष्टमन्तरे ।
तत्पश्चात् प्रणवोत्पत्तिस्त्रयीतेज समुद्भव ।
मार्कण्डेयस्य जन्माख्या तन्माहात्म्यसमन्विता ॥
वैवस्वतान्वयश्चापि वत्सस्य चरितं तत ।
खनित्रस्य ततः प्रोक्ता कथा पुण्या महात्मन ॥
परीक्षितश्चरितं चैव किमिच्छव्रतकीर्तनम् ।

नविष्यन्तस्य चरितं इक्ष्वाकुचरितं ततः ।
नलस्याचरितं पश्चाद्रामचन्द्रस्य सत्कथा ।
कुशवंशसमाख्यानं सोमवंशानुकीर्त्तनम् ॥
पुरुरवा (?) कथा पुण्या नहुषस्य च सत्कथा ।
ययातिचरितं पुण्यं यदुवंशानुकीर्त्तनम् ॥
श्रीकृष्णबाल्यचरितं माथुरं चरितं ततः ।
द्वारकाचरितञ्चाथ कथा सर्व्वावतारजा ॥
ततः साङ्ख्यसमुद्देशः प्रपञ्चासत्त्वकीर्त्तनम् ।
मार्कण्डेयस्य चरितं पुराणश्रवणे फलम् ॥

No. 178. मार्कण्डेयपुराणम् । Mārkaṇḍeyapurāṇam. Su
country-made white paper, 12 × 6 inches. Folia, 236. Lines, 6-1
page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old.
Generally correct. Complete.

Another complete copy of the same work.

विवरणमुक्तपूर्व्वम् ।

No. 179. महाभारततात्पर्य्यनिर्णयः । Mahābhārata T
nirṇayaḥ. Substance, country-made colourless paper, 12 × 6
Folia, 50. Lines, 11-18 in a page. Character, Nāgara. D
Appearance, very old, worn out, torn, and writing effaced
Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

A study of the Mahābhārata, explaining the subject-ma
object of the poem, entitled Mahābhāratatātparyyanirṇa
Ānanda Tīrtha, with a commentary in the margin, e
Tātparyyanirnaya-dīpikā by Janārddana Bhaṭṭa.

Beginning *of the Commentary.* ॥ श्रीवेदव्यासाय नमः ॥

नारायणं पूर्णगुणैकदेहं जन्मादिदं ज्ञानविबंधहेतुं ।
विश्वस्य भक्तेतरसौख्यदुःखं सङ्केतुमीशं विततं नमामि ॥ १ ॥
नमामि नीलाम्बुदकान्तिकान्तं व्यासं निरस्ताखिलदोषपुंजं ।
ज्ञानादिदं ब्रह्मशिवादिकेभ्यः सत्तर्कमुद्राभययुक्तहस्तम् ॥ २ ॥

जयति श्रीमदानन्दतीर्थमार्त्तण्डचंडसी: (?)।
यत्संपर्कः सता मोहध्वंसी समदीदसत् ॥ ३ ॥
गुरुभक्त्या भारतार्थनिर्णयस्य प्रदीपिका।
व्यासतीर्थादिमहाख्यामाश्रित्य क्रियते मया ॥ ४ ॥
महाभारततात्पर्यनिर्णयस्य दीपिकां।
कर्तुमुद्योगिन. संत: सान्त्वंतु मम दुर्णयम् ॥

Inning of the Text श्रीहरये नमः ॥

ा परिपूर्णगुणार्णवाय विश्वोदयस्थितिलयोनियतिप्रदाय।
विबुधासुरसौख्यद् खसत्कारणाय विततात्र नमो नमस्ते ॥ १ ॥

Colo नारायणारिभिरप्रमेयो नारायण: परमात्म एक:।
स्य जठरे निधाय लक्ष्मीभुजानतगत. स्वरतोपि चाये ॥

of the Text ...स्य

स. प्रीयतां परतम परमादनंत।
सतारक सततमस्तिदस्यगात ॥
यत्पादपद्ममकरन्दयु (नु ?) सोहि पाथों
स्वाराज्यमापुरुभयत्र सदा विनोदात् ॥ १८६

phon of the Text. इति श्रीमदानंदतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते श्रीमन्महा-
भारततात्पर्यनिर्णये सुवाकोद्धरणं नाम द्वितीयोऽध्याय: ॥

of the Commentary वनवासादिदु:खस्यानुभतत्वात् कथमिह स्वाराज्यमित्युक्त-
मित्यतआह सदेति सदा सर्वदा विनोदात् वनवासादिक तीर्थाटनदैत्य-
हननादि सुखकरमेवेति भाव. ॥ १८६ ॥ यं गंगाजमदग्निजान्वयभवाहि
इहिरण्याभिधात् पुत्रं प्राप अमाहेन श्रमदमस्वाध्यायसत्युतनात् ॥ पूर्ति
तस्य कर्ता सतां सुस्तकरोध्यायो द्वितीय. शुभ. श्रीमद्भारतभावनिर्णयपदार्थो
दीपिकायामगमत् (?) ॥ १ ॥ २ ॥

ophon of the Commentary. इति श्रीमदानंदतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचितस्य
श्रीमत्तात्पर्यनिर्णयस्य टीकाया जनार्दनभट्टविरचितायां पदार्थदीपिकायां
द्वितीयोऽध्याय:।

वरणम्—सटीकश्रीमहाभारततात्पर्यनिर्णयरूपोऽय नियम्स.।

No. 180. मार्कण्डेयपुराणम् । Mārkandeyapurāṇam. Substance, country-made yellow paper, 18 × 5 inches. Folia, 228 Lines, 10 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the Mārkaṇḍeyapurāṇa, noticed before.

विवरणान्तकपूर्व्वम् ।

No. 181. देवीभागवतम् । Devībhāgavatam Substance, country made yellow paper, 15 × 5 inches Folia, 131. Lines, 10 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, fresh. Verse. correct. Complete, (as regards the first part only)

Another copy of the Devībhāgavata, noticed before.

विवरणान्तकपूर्व्वम् ।

No. 182. मुक्तिचिन्तामणिः । Muktichintāmaniḥ Sub[stance,] country-made yellow paper, 16 × 4 inches. Folia, 38 Lines, 5–7 [in a] page. Character, Bengali Date, 1622? Appearance, fresh. [Prose] and verse Generally correct Complete

A work on salvation, with authorities cited from the d[ifferent] Purāṇas. Anonymous.

Beginning. श्री नमो नारायणाय ॥

नीलाद्रौ तत्तदर्थिभ्योदातुमर्थचतुष्टय ।

अद्भ्योनवपदवी यातं यन्तं हरिं नुम ॥

मायामोहानलज्वालादग्धज्ञानाङ्कुरं नर ॥

योनिकथा मोचयति कृपालुं तमहं भजे ॥

नानागमस्मृतिपुराणमहाब्धिमध्यादुद्धृत्य बुद्धिमथनेन हरेः प्रसादात् ।

वाक्यानि यातानि (यानि ?) विलिखामि विमुक्तयेऽहं सन्तस्तदर्थमानमं (मनिशं ?) परिश्री

End. व्रतोपवासनियमाः सहस्राब्दार्ज्जिता अपि ।

समस्त एवासेकत्व गुणितः कोटिकोटिभिः ॥

विष्णुभक्तेः सहस्रांशे समोऽसौ न हि कोर्त्तितः ॥ ० ॥

Colophon. इति मुक्तिचिन्तामणौ प्रमादकाण्ड: समाप्त: ॥ ० ॥ इति मुक्तिचिन्तामणि-
नामायं ग्रन्थ: समाप्त: ॥ * ॥ ० ॥ युगलयुगरसक्ष्मासम्मितेऽब्दि ।

विवरणम्—मुक्तिचिन्तामणिनामकमुक्तिविषयकोऽयं निबन्ध ।

No. 183. **इतिहासतमोमणि: ।** Itihāsatamomaṇiḥ. Substance, [country]-made Kāśmīrī paper, 10×7 inches, bound like an ordinary [book]. Pages, 35. Lines, 14-21 [on a p]age. Character, Nāgarī. [Dat]e, ? Appearance, not very old, [tor]n, and worm-eaten through-[out]. Verse. Generally correct. Complete.

This appears to be a recent work on modern Indian history [in] Sanskrit verse, written after the manner of modern Indian [hist]ories, entitled Itihāsatamomaṇi, complete in four chapters.

Beginning. समर्ज्योऽसमतोत्रिश्च दिव्य पाति च तत्क्रमम् ।
प्रजाय न्यायतश्शास्मि नमस्तस्मायनादये ॥ १ ॥

शिष्य उवाच ॥

वाल्मीकिव्यासगीतानां रामादीनां महात्मनाम् ।
बाल्येऽपि कीर्तिमाकर्ण्य चरितानि न वेद्म्यहम् ॥ १ ॥
स्वजन्मभूप्रान्ते ज्ञानाभावात्तु लज्जित ।
तदीय निखिल तत्त्व प्रश्नेऽहं भवन्मुखात् ॥ २ ॥
तथात्र यवनाक्रान्तिमागतिश्च विदेशिना ।
वयजाभिधशास्तृणा जिज्ञासे च समासत ॥
वाणपुत्रसुचन्द्रे १८५५ ऽब्दे महिपासुरभूपति ।
टीपूं महाबलं जघ्नुर्हत्वा श्रीरङ्गपत्तनम् ॥
ततश्चास्मि गते काले सिन्धियाख्यं महोल्करं ।
महाराष्ट्राधिपौ द्वौ तं इङ्गलण्डीया विजिग्यिर ॥
वार्त्ता तेषां तु साम्राज्यप्रवृद्धेर्यदि वाञ्छसि ।
निश्चेतुं विस्तराच्छिष्यग्रन्थेष्वन्येषु मार्गय ॥ १०५ ॥
षड्रसाष्टचन्द्रे १८६९ब्दे इङ्गलण्डीयाधिकारिता ।
देशान् प्रायोऽखिलान् व्याप्ता वङ्गाद् यमुनावधि ॥ १०६ ॥

सर्व्वेत्र स्वप्रजाभ्यश्च रक्षायै च हिताय च ।
सर्वं ते स्थापयामासू राज्यकार्य्यक्रमिक्रम ॥ १०७ ॥
तथा नियोजितार्थैस्तैरधिकारधुरन्धरा: ।
ते प्राय: कुर्व्वते सर्व्वं सम्यग्धर्म्मविचारणं ॥ १०८ ॥
यदीत्थमहीयवृत्तान्तं ज्ञातुमिच्छसि विस्तरात् ।
तदीदन्तीदकीत्सम्ब्यसदायन्थोविचार्य्यताम् ॥ १०९ ॥

Colophon. इतीतिहासतमोमणौ महासत्त्वर्षीश्रीगरहृत्तान्तवर्णनोनाम चतुर्थोऽध्याय: ।
समाप्तश्चायं तमोमणि. ॥ ४ ॥

विवरणम्— इतिहासतमोमणिनामकाधुनिकभारतेतिहासविषयकोऽयं निबन्ध: ।

No. 184. रम्भाशुकसंवाद: । Rambhāśukasaṃvādaḥ Sul
country-made colourless paper, 17 × 3 inches. Folia, 2. Lines,
page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old.
Generally correct. Complete.

A short poem on asceticism, entitled Rambhāśukasaṃv
the form of a dialogue between Rambhā, a famous nymph, and
the great Ṛṣi.

Beginning. ओं नम: शिवाय । रम्भोवाच ॥
वसन्तमासे कुसुमै: समाकुले वनान्तरे पुष्पनिरन्तरे ।
कामान्तरं य: पुरुषो न सेवते वृथान्तरं तस्य नरस्य जीवनम् ॥

End. आम्भान्तरं य: पुरुषो न सेवते वृथान्तरं तस्य नरस्य जीवनम् ॥

Colophon. इति रम्भाशुकसंवाद: समाप्त: ॥ ० ॥

विवरणम् पुस्तकेऽस्मिन् रम्भाशुकयोर्वाक्योवाक्यच्छलेन सन्न्यासधर्म्म कथित: ।

No. 185. रामायणम् । Rāmāyaṇam Substance, country-m
yellow and white paper, 12 × 5 inches. Folia, 788. Lines, 2-13 p
page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1853. Appearance, not fr
Verse. Generally correct. Complete.

The epic poem, Rāmāyaṇa, of the great Ṛṣi Vālmīki is w
known to all Sanskrit scholars and is a sacred book of the Hin

who hear it recited by qualified Brāhmanas in auspicious months of the year, with devotional feelings. It is divided into seven cantos or kāṇḍas, viz., Bāla or Ādikāṇḍa, Ayodhyākāṇḍa, Araṇyakāṇḍa, Kiṣkindhyākāṇḍa, Sundarakāṇḍa, Yuddhakāṇḍa, and Uttarakāṇḍa, and consists of twenty-four thousand ślokas.

Vālmīki Rāmāyaṇa is considered as the earliest epic in India and has undergone several editions with commentaries and translations in different parts of the country.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

वेदवेद्ये परे पुंसि जाते दशरथात्मजे ।
वेदः प्राचेतसादासीत् साक्षाद्रामायणात्मना ॥
तं रामानुजं सीतां भरतं भरतानुजम् ।
... (वायुपुत्रञ्च ?) प्रणमामि पुनः पुनः ॥
कूजन्तं राम रामेति मधुरं मधुराक्षरम् ।
आरुह्य कविताशाखां वन्दे वाल्मीकिकोकिलम् ॥
वाल्मीकेर्मुनिसिंहस्य कवितावनचारिणः ।
शृण्वन् रामकथानादं को न याति परां गतिम् ॥
आदिकाव्यमिदं सर्वं पुरा वाल्मीकिना कृतम् ।
यः शृणोति सदा भक्त्या स गच्छेद्वैष्णवीं गतिम् ॥
पुत्रदाराश्च वर्द्धन्ते संपदः संततिस्तथा ।
सत्यमेतद्विदित्वा तु (विदित्वातु ?) श्रोतव्यं नियतात्मभिः ॥

... रामायणश्रवणविधि ।

यत्र यत्र रघुनाथकीर्त्तनं तत्र तत्र कृतमस्तकाञ्जलिम् ।
वाष्पवारिपरिपूर्णलोचनं मारुतिं नमत राक्षसान्तकम् ॥

Colophon. इत्यार्षे रामायणे वाल्मीकीये चतुर्विंशतिसाहस्रिकायां संहितायां श्रीमदुत्तरकाण्डे स्वर्गारोहणं नाम दशोत्तरशततमोऽध्यायः ॥

विवरणम्—वाल्मीकिरामायणं सुप्रसिद्धमेव ।

No. 186. रामायणं (अरण्यकाण्डम्) । Rāmāyanam (Araṇyakāṇḍam). Substance, country-made yellow paper, 18 × 4 inches. Folia, 92. Lines, 2-8 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1746. Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains only the Aranyakānda of the Vālmīki Rāmāyana.

पुस्तकेऽस्मिन् वाल्मीकिरामायणस्यारण्यकाण्डमात्रं वर्त्तते ।

[illegible] रामायणम् (बालकाण्डम्) । Rāmāyanam (Bālakāndam). Substance, country made white paper, 9 × 3 inches. Folia. Lines, 10-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not old. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains the Bālakānda or the first canto of the Rāmāyana.

पुस्तकेऽस्मिन् बालकाण्डमसम्पूर्णं वर्त्तते ।

No. 188. रामायणम् (अयोध्याकाण्डम्) । Rāmāyanam (Ayodhyākāndam). Substance, country made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 111. Lines, 8-12 in a page. Character, Nāgara. Date, Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the Ayodhyākāṇda or the second canto of the Rāmāyaṇa.

पुस्तकेऽस्मिन् सम्पूर्णमयोध्याकाण्डं वर्त्तते ।

No. 189. रामायणम् (किष्किन्ध्याकाण्डम्) । Ramāyan (Kiskindhyākāndam). Substance, country-made colourless paper, 10 inches, bound like an ordinary book. Folia, 196. Lines, 6-11 in a pa Character, Nāgara. Date, Samvat 1698. Appearance, very old, and w out. Verse. Not correct. Complete.

This codex contains the Kiskindhyākāṇda or the fourth cantc the Rāmāyana.

Colophon. सपूर्णं किष्किन्ध्याकांडमिदमिति ॥ शुभ संवत ॥ संवत १८७८ समये श्रावणशुक्लप्रतिपदायां पूर्णलिखितं ॥ शुभमस्तु ॥

No. 190. **रामायणविषमपदव्याख्या ।** Rāmāyaṇa-viṣamapada-vyākhyā. Substance, country-made white paper, 10×5 inches. Folia, (of which foll. 1–5 are wanting). Lines, 19 in a page. Character, Bengara. Date, Samvat 1878. Appearance, fresh. Prose. Generally correct. Complete, (excepting the first five folia).

A work explaining the difficult passages of the Rāmāyaṇa, entitled Viṣamapada-vyākhyā, by Bhatta Deva Rāma.

Beginning. नास्ति ।

End. एतदाख्यानं रामायणमायुष्यमामुष्मिकं समाप्य भगवदवतारलीलानन्तरं भगवदयोध्यागमनकथनसहितं महोत्तरं उत्तरकाण्डमिदं प्रचेतस पूर्वो वाल्मीकि कृतवान् प्रचेतस. पुत्र इत्यत्तराधिकारमार्थं । तद्ब्रह्मा हिरण्यगर्भो प्यल्वमत्यत सत्यशब्दतया वेदोपबृंहणतया सर्वार्थसाधकत्वेन चामीकरीति सांति मन्येऽहमिहि ॥ १० ॥

Colophon. इति श्रीमज्जानकीरमणपदपङ्कजपरिचरणपरायणशिवलालपाठकपादानुध्यायिभट्टदेवराममखहृतौ श्रीमद्रामायण विषमपदव्याख्याने उत्तरकांड समाप्तिमागमत् ॥ श्रीतनमत श्रीरामापणमस्तु ॥ यस्याज्ञया प्रवर्तन्ते भुवनाय (?) चतुर्दश । येन सृष्टमिदं विश्वं रामाय विष्णवे नमः ॥ १ ॥ अहल्याकल्याण जनकदुहितृजीवितमहोत्सव कारुण्याब्धि सुकृतपारपाक सतपसाम् ॥ श्रुतीनां सन्यस्य कतिजनगिरा । विषमपद रहस्य ग्रंथस्य स्फुरतु पुरतः किंचन महः ॥ २ ॥

अथ रामायणश्रवणविधिदानविधिश्च लिख्यते ॥

रामायणं श्रुते दद्यादथ स्वमस्य सुधीः ।
चतुर्भिर्वाजिभिर्युक्तं तथा होमपताकया ॥ १ ॥
स्वर्णं च त्रिवर्षर्युक्तं किंकिणीनादनादितम् ।
सपादितं रथं सम्यग् धेनु दद्यात् पयस्विना ॥ २ ॥
ब्राह्मणान् भोजयेत् पश्चाच्छतमष्टोत्तरं सुधीः ।
एवं कृत्वा विधानेन महाकाव्यफलप्रदम् ॥ ३ ॥

। इति विधानम् ॥

श्रुत्वा रामायणं पुण्यं दद्यात् व्यासाय दक्षिणाम् ।
सुवर्णं धेनुसंयुक्तं वासांसि विविधानि च ॥ १ ॥
कर्णयोः कुण्डले दद्यादंगुल्याभरणानि च ।
शय्यासनं तथा छत्रमुपानत्करकं तथा ॥ २ ॥

भूमिदानं तथा ॥ ० ॥ संवत् १८७८ कार्त्तिकमासे शुक्लपक्षे दशम्यां ।
पुस्तकं राधाकृष्णेन लिखितम् ॥ १ ॥ शुभमस्तु ॥

विवरणम्—भट्टदेवरामसंगृहीतरामायणविषमपदव्याख्यारूपोऽयं निबन्धः ।

No. 191. लिङ्गपुराणम् । Lingapurāṇam. Substance, country-made white paper, 12×5 inches. Folia, 176. Lines, 1–10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Generally correct. Complete.

One of the Mahāpurāṇas, complete in two parts, the Pūrva and the Uttara, consisting of eleven thousand stanzas, and dwelling on the greatness of Śiva. The contents are fully given in the Sanskrit Vivarana.

Beginning. स्वस्ति श्रीगणेशाय नमः ।

नमो रुद्राय हरये ब्रह्मणे परमात्मने ।
प्रधानपुरुषेशाय सर्गस्थित्यन्तकारिणे ॥
नारदोऽप्यर्च्य शैलेशं शंकरं संगमेश्वरं ।
हिरण्यगर्भं स्वर्लीनं अविमुक्तं महालयं ॥
रौद्रं गोप्रेक्षकं चैव श्रेष्ठं पाशुपतं तथा ।
विघ्नेश्वरं च केदारं तथा गोमायुकेश्वरं ॥
हिरण्यगर्भं चन्द्रेशं ईशान्यं च त्रिविष्टपं ।
शुक्रेश्वरं यथान्यायं नैमिषं प्रययौ मुनिः ॥

End. स्वस्त्यस्तु सूत भद्रं ते महादेवे ह्यवस्थिते ।
श्रद्धा सदास्तु चास्माकं नमस्तस्मै शिवाय च ॥

Colophon. इत्यादिमहापुराणे श्रीलिंगे उपरिभागे पुराणमाहात्म्यं नामाष्टपञ्चाशोऽध्यायः । इति श्रीलिंगपुराणं समाप्तं श्रीसाम्बसदाशिवार्पणमस्तु श्रीकृष्णाय नमः ॥

विवरणम्—लिङ्ग नामाष्टादशमहापुराणामन्यतमम्, शिवमाहात्म्यप्रख्यापकैकादशसहस्र-श्लोकपूर्णं पुराणम्। एतदालोच्यविषया यथा—

पुराणोपक्रमे प्रश्नः सृष्टिसङ्क्षेपतः पुरा।
योगाख्यानं ततः प्रोक्तं कल्पाख्यानं ततः परं।
लिङ्गोद्भवस्तदर्चा च कीर्तिता च ततः परम्।
सनत्कुमारशैलादिसंवादश्चाथ पावन ॥
ततो दधीचिचरितं युगधर्मनिरूपणम्।
ततो भुवनकोशाख्या ग्रहसीमानयस्ततः।
ततश्च विस्तरात् सर्गस्त्रिपुराख्यानकं तथा।
लिङ्गप्रतिष्ठा च ततः पशुपाशविमोचनम्
शिवव्रतानि च तथा सदाचारनिरूपणम्।
प्रायश्चित्तान्यरिष्टानि काशीश्रीशैलवर्णनं
अन्धकाख्यानकं पश्चाद्वाराहचरितं पुनः।
नृसिंहचरितं पश्चाज्जलन्धरवधस्तथा ॥
शैवं सहस्रनामाथ दक्षयज्ञविनाशनम्।
कामस्य दहनं पश्चात् गिरिजायाः करग्रहः ॥
ततो विनायकाख्यानं नृत्याख्यानं शिवस्य च।
उपमन्युकथा चापि पूर्वभाग इतीरितः ॥

उत्तरभागे—विष्णुमाहात्म्यकथनमम्बरीषकथा ततः।
सनत्कुमारनन्दीशसंवादश्च पुनर्मुने।
शिवमाहात्म्यसंयुक्तस्नानयागादिकं ततः।
सूर्यपूजाविधिश्चैव शिवपूजा च मुक्तिदा।
दानानि बहुधोक्तानि श्राद्धप्रकरणं ततः।
प्रतिष्ठा तत्र गदिता ततोऽघोरस्य कीर्तनं।
व्रजेश्वरी महाविद्या गायत्रीमहिमा ततः।
त्र्यम्बकस्य च माहात्म्यं पुराणश्रवणस्य च।
एतस्योपरिभागेऽयं लैङ्गस्य कथितो यथा ॥

No. 192. उपद्वीपवर्णनम्। Upadvīpavarṇanam. Substance, country-made white paper, 12 × 4 inches. Folia, 6. Lines, 8-11 in a page. Character, Nāgarā. Date, ? Appearance, old, and slightly worm-eaten throughout. Verse. Generally correct. Complete.

Fragments of the Brahmānda and Skanda purānas, describing the islands in the Indian Ocean.

Beginning. ॥ श्री ॥ यमद्वीपमिति ख्यात नानारत्नाकरान्वितं ।
तत्रापि द्युतिमान् शैलो नानाधातुसमंडित ॥
निम्नगानां सलभत प्रभव काचनस्य च ।
[illegible] दृश्यते विप्र सहसाद्भुतो [illegible]यम् ॥
तथा [illegible] महता विहिता विश्वकर्मणा ।
[illegible] द्रुमवनं चात्र [illegible]कारद गमम् ॥
[illegible] मतं [illegible] यदल्पसौ ।
[illegible]नुदिय दिव्यमन्नाद्यं च ददाति च ॥
[illegible] महानय[illegible]द (सि ?) मथननिर्गत ।
[illegible]वता (त ?) समा. सत्व गजास्तत्वाद्रिसन्निभा ।
पारिजातवन पुण्य [illegible] गंधसकल ।
नदन च वनं दिव्य सर्वदेवसुखावहम् ॥
मदाकिनी नदी रम्या स्वर्गादि प्रभवत्यत. ।
अश्वमेधशते. [illegible] स्वर्ग [illegible] यथाविधि ॥

End. श्री ॥ गुह्यकानामय लोकस्त्वेते वै गुह्यकाः स्मृता ।
[illegible]पार्ज्य वित्तानि निगृहयंति च ये भुवि ॥
स्वमार्गसाधना[illegible] शूद्रप्राया कृदाचन ।
[illegible] च [illegible] क्रोधामयाविवर्जिता ॥
नाधर्म्म न च धर्म्म वै विदयंते सदासुखा ।
एक एव हि जानति कल्पज्ञो हि यो दिज ॥
तस्मा गा संप्रयच्छंति मन्यंते तदच. स्फ,टम् ।
स[illegible]भाजो ह्यत्रापि तत्र पुण्येन गुह्यका ।
ततो गच्छन् ददर्शाग्रे हृष्टपुष्टजनावृतं ।
[illegible]डिलै. [illegible]मेघगंभीरनिस्वनै ।
[illegible]घुषितं लोकं श्यामलांगैश्च लोमशै ॥

Colophon. इति ब्रह्माण्डस्कंदयोर्गुह्यकलोकवर्णन समाप्तम् ।

विवरणम्- उपद्वीपवर्णन ब्रह्माण्डस्कन्दपुराणसंगृहीतम् ।

No. 193. ब्रह्मोत्तरखण्डम् । Brahmottarakhaṇḍam. Substance, country-made white paper, 8 × 4 inches. Folia, 137. Lines, 7–11 in a page. Character, Nāgara. Date, Śaka 1689. Appearance, very old, and worn out. Verse. Not correct. Complete.

A fragment of the Skanda purāna, entitled Brahmottarakhanda, the latter part of the Brahmakhaṇḍa, describing the greatness of God Śiva.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । सदाशिवाय नमः ॥

ज्योतिर्मात्रसदानंदनिर्मलज्ञानरूपिणे ।
नमः शिवाय शांताय ब्रह्मणे लिंगमूर्तये ॥

...

इदानीं श्रोतुमिच्छामो माहात्म्यं त्रिपुरद्विषः ।
...

विविधगुणविभूति ... वहतिरसमानं महिम्ना ।
मनसि सुविहरन्तः ... परमशिवमनंतानंदमाद्यं प्रपद्ये ॥

Colophon. इति श्रीस्कंदपुराणे ब्रह्मोत्तरखंडे पुराणश्रवणमहिमवर्णनं नाम द्वाविंशति-
तमोऽध्यायः ॥ श्रीसदाशिवार्पणमस्तु शके १६८९ सर्वजिन्नामसंवत्सरे
फाल्गुन शुक्ल १५ गुरौ ब्रह्मोत्तरखण्ड समाप्त श्रीलक्ष्मीनारायणस्येदं पुस्तकम् ।

No. 194. अयोध्यावर्णनम् । Ayodhyāvarṇanam. Substance, country-made yellow and white paper, 12 × 4 inches. Folia, 83. Lines, ... a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1865. Appearance, old and partly worn out. Verse. Generally correct. Complete.

A fragment of the Brahmāṇḍapurāna, on the greatness of Ayodhyā, (Oudh), in the form of a dialogue between Durgā and Śiva.

Beginning. श्रीलक्ष्मणाग्रजाय नमः ॥

वंदेऽहं रामचंद्रस्य पादौ प्रणतरक्षकौ ।
सीतायाश्च पुनः पादौ सर्वसिद्धिविधायकौ ॥

रामं रामानुजं सीतां भरतं भरतानुजम् ।
सुग्रीवं वायुसूनुं च प्रणमामि पुनः पुनः ॥

पार्श्वस्थवाच ।

साधु भागवतश्रेष्ठ साधुमार्गप्रवर्त्तक ।
त्वया तु यन्न परिज्ञातं च तन्न जानाति कश्चन ॥
त्वत्तः श्रुताः महाभाग नानातीर्थसमाश्रिताः ।
कथाः कथय भो देव अयोध्यायाः मनोहराः ॥
सांप्रतं श्रोतुमिच्छामि सरहस्यं सनातनं ।
अयोध्याया महापुर्याः महिमानं गुणान्वितम् ॥

End. मतिविपुलविधानैर्वर्णितं धर्म्मसारं
कलयति परमक्त्या क्षेत्रमाहात्म्यमेतत् ।
य इह नर उदारः श्रीमनाथं स सम्यग्
व्रजति हरिनिवासं सर्व्वभोगांश्च भुक्ता ॥ ७६ ॥

Colophon. इति श्रीअयोध्याखण्डे गौरीशंकरसंवादे अयोध्याक्षेत्रमाहात्म्ये … दश
विंशोऽध्यायः ॥ ३० ॥ श्रीरामचन्द्राय नमः सं ॥ * ॥ * ॥ ॥ ।
छ ॥ छ ॥ संवत् १८६५ श्रावणकृष्ण ॥ नि मेरी भञ्जन ॥ ॥ छ ॥ छ

विवरणम्—ब्रह्माण्डपुराणान्तर्गतायोध्यामाहात्म्यवर्णनम् ।

No. 195. त्र्यम्बकक्षेत्रमाहात्म्यम् । Tryambakakṣetramāhātmyam. Substance, country-made white paper, 9×3 inches. … Lines, 8 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance old, and slightly worm-eaten throughout. Verse. Generally Incomplete.

A fragment of the Pātālakhaṇḍa of the Padmapurāṇa … greatness of the sacred place, Tryambaka.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीउमात्र्यंबकाय नमः ॥

ऋषय ऊचुः ॥
सूत सूत महाप्राज्ञ वेदवेदांगपारग ।
त्र्यम्बकक्षेत्रमाहात्म्यं श्रोतुमिच्छामि वो मुने

End. नास्ति।

Colophon. इति श्रीपद्मपुराणे पातालखंडे [illegible] माहात्म्ये गौतमाश्रमहेतुकथनं नाम षष्ठोऽध्याय ॥

विवरणम्—पद्मपुराणीयपातालखण्डान्तर्गत[illegible]माहात्म्यवर्णनम्।

No. 1[illegible]. **वामनपुराणम्।** Vāmanapurāṇam. Substance, [illegible] paper, 12×5 inches. Folia, 251. Lines, 9 in a [illegible]. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, fresh. Verse. Subject [illegible] Incomplete.

[illegible] Vāmanapurāṇa is also one of the Mahāpurāṇas, noticed [illegible] Rājendra Lāl Mitra in his Notices of Sanskrit Mss. in [illegible]54.

[illegible]ning. श्रीगणेशाय नम. ॥ ० ॥ ओं नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ० ॥

त्रैलोक्यराज्यमाक्षिप्य बलरिन्द्राय यो ददौ।
नमस्तस्मै सुरेशाय सदा वामनरूपिणे ॥ १ ॥
पुलस्त्य (?) ऋषिमासीनमाश्रमे वाग्विदां वर।
नारद. परिपप्रच्छ पुराणं वामनाश्रय ॥ २ ॥
कथ भगवता ब्रह्मन् विष्णुना प्रभविष्णुना।
वामनत्व धृतं पूर्व तन्ममाचक्ष्व पृच्छत ॥ ३ ॥
कथ च वैष्णवो भूत्वा प्रह्लादो दैत्यसत्तम.।
त्रिदशैर्युयुधे सार्द्धमत्र मे संशयो (?) महान् ॥ ४ ॥
श्रूयते च द्विजश्रेष्ठ दक्षस्य दुहिता सती।
शंकरस्य प्रिया भार्या बभूव वरवर्णिनी ॥ ५ ॥
किमर्थं सा (वा ?) परित्यज्य स्वशरीरं वरानना।
जाता हिमवतो गेहे गिरि (?) न्द्रस्य महात्मन ॥ ६ ॥
पुनश्च देवदेवस्य पत्नीत्वमगमच्छुभा।
एतन्मे शाप (संशयं (?)) छिन्धि सर्ववित्त्वं मतोऽसि (?) मे ॥ ७ ॥
तीर्थानां चैव माहात्म्यं दानानां चैव सत्तम।
व्रतानां विविधानां च विधिमाचक्ष्व मे द्विज ॥ ८ ॥

नास्ति।

Colophon. इति वामनपुराणे वामनप्रादुर्भावे प्रह्लादतीर्थयात्रायां (तृतीयप्र) मोचनम् ॥ प्रह्लादतीर्थयात्रा समाप्त (?)

विवरणम् - वामनपुराणं नाम महापुराणानामन्यतमम् ।

No. 197. वायुपुराणम् । Vāyupurāṇam. Substance, coun[try] made yellow paper, 18 × 3 inches. Folia, 238. Lines, 4-6 in a [page]. Character, Nagara. Date, ? Appearance, not old, but torn in [parts]. Verse. Not correct. Incomplete.

The Vāyupurāṇa is an Upapurāna. *Vide* Dr. Rājend[ra Lāl] Mitra's Notices of Sanskrit Mss., No. 1618. The codex [of this] notice contains only some fragments of the Vāyupurāṇa Bhuvanakoṣa &c.

पुस्तकेऽस्मिन् वायुपुराणस्य कति खण्डितपत्राणि वर्त्तन्ते ।

No. 198. वृहन्नारदीयपुराणम् । Vrihannāradiyapuranam. [Sub]stance, country made yellow paper, 18 × 4 inches. Folia, 135. Li[nes] in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very o[ld, worn] out, and torn. Verse and prose. Not correct. Complete.

A Mahapurana, noticed by Dr. Rājendra Lāl Mitra [in his] Notices of Sanskrit Mss., Nos. 506, 1021, 1680, and edi[ted by] Paṇḍita Hriṣīkesa Śāstri under the auspices of the Asiatic [Society of] Bengal.

वृहन्नारदीयपुराणं नाम महापुराणानामन्यतमम् सुप्रसिद्धमेव ।

No. 199. वामनपुराणम् । Vāmanapurāṇam. Substance, [country] made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 222. Lines, 10-11 in [a page]. Character, Nāgara. Date, Samvat 1641. Appearance, very ol[d, worn] out, and writing effaced in parts. Verse. Generally correct. Co[mplete].

Another copy of a work noticed before.

विवरणन्तु पूर्व्वम् ।

olophon. इति वामनपुराणे पुलस्त्यनारदसंवादे वामनपुराणं समाप्तम् ॥ [illegible] नाम संवत् [illegible] समय माघ [illegible] ॥ [illegible] वामनपुराणीय [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ॥ [illegible] [illegible] हरिहरि [illegible] ॥ [illegible] [illegible] ॥ [illegible]

---

200. वामनपुराणं । Vamanapuranam. Substance, country-made paper, 12 × 6 inches. Folia, 67. Lines, 16 on a page. Character, Nagari. Date, ? Appearance, very old, worn out, and eaten throughout. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the same work.

विष्णुपुराणसृष्टिक्रिया । Visnupurane srstikriya. Substance, country-made yellow paper, 11 × 4 inches. Folia, 15. Lines, 8. Character, Bengali. Date, ? Appearance, almost fresh. Generally correct. Incomplete.

Part of the Visnupurana on creation.

विष्णुपुराणे सृष्टिक्रियावर्णनसमन्वयं पत्रके ऽस्मिन् वर्तते ।

शालादिलिङ्गनिर्णयः । Saladilinganirnayah. Substance, country-made yellow paper, 15 × 4 inches. Folia, 12. Lines, 9-11. Character, Bengali. Date, ? Appearance, almost fresh. Generally correct. Incomplete.

This work forms a part of the Kāsikhanda, which aga said to be a book of the Skandapurāna, describing several class, the images or Lingas to be found in Kāsi.

Beginning. श्रीगोहरि ॥ श्री काशीविश्वेश्वराय नमः ॥

अगस्त्य उवाच ॥

श्रुत्वा स्कन्द न तृप्तोऽस्मि तव वक्त्रोदिता कथा ।
अत्याश्चर्यकरं प्रोक्तमाख्यानं वैन्दुमाधवम्
इदानीं श्रोतुमिच्छामि देवदेवसमागम ।
तस्मात् चारु समाकर्ण्य दिवोदासस्य चेष्टित
विष्णुमायाप्रपञ्चस्य किमाह गरुडध्वजः ।
के के च शम्भुना सार्द्धं समीयुर्मन्दराद्रिरं ।
ब्रह्मणश्च कथं दृष्टस्त्वपाकलितलक्षणा ।
किमाह देवीब्रह्माणं किमुक्तं भास्वतापि च ।
योगिनीभि किमाख्यायि गणाध्यक्षा (?) किमब्रुवन् ॥
एतदाख्याहि मे स्कन्द महत् कौतु (तू ?) हलं मयि ।
इमं प्रश्नं निशम्यैशिर्मुनेः कलशजन्मन. ॥

End. वरणायां कृतस्नाने. शैलेशोऽर्थ्यः समर्चित. पितॄन् सन्तर्प्य च सदा दुःख शङ्कित. न तेषां पुनरागतिरत्र संसारवर्त्मनि ।

शैलेश्वरे महालिङ्गे नित्यं स्थास्याम्यहं शुभे ।
दास्यामि च परां मुक्तिमेतल्लिङ्गार्चने जने ।
शैलेश्वरं ये द्रक्ष्यन्ति वरणायाः सुरोधसि ।
तेषां काश्यां निवसतां दुःखं नाति भविष्यति ।
उभयापि वरोदत्तमत्र लिङ्गे घटोद्भव ।
शैलेश्वरस्य ये भक्तास्ते मे पुत्रा न संशयः ॥

स्कन्द उवाच ॥

इति शैलेश्वरं लिङ्गं कथितं (त ?) ते महामुने ।
इदानीं कथयिष्यामि रत्नेश्वरसमुद्भवं ।
श्रुत्वा शैलेशमाहात्म्यं श्रद्धाया परश (श्रद्धया परया नर
पापकञ्चुकमुत्सृज्य शिवलोकमवाप्नुयात् ॥

Colophon. इति स्कन्दपुराणे (?) काशीखण्डे शैलादिलिङ्गनिर्णयो नाम .... ॥ ॥ ॥ ॥ श्री यदक्षर (?) परिभ्रष्ट (?

सदभवेत् पुण्यं भवत तत् सर्व्वं तत्प्रसादाज्जनार्द्दन. ॥ कार्मि वर्षाति

पर्य्यन्न: (१) पृथिवी शस्यशालिनी ।

सर्कोऽस्मिन् स्कन्दपुराणान्तर्गतकाशीखण्डस्यांशमात्रं वर्त्तते ।

---

tion ૯ **पुरुषोत्तममाहात्म्यम् ।** Purusottamamāhātmyam Sub-
)pens -made colourless paper, 18×5 inches Folia, 19 Lines,
Character, Bengali Date ? Appearance, almost
ing. Generally correct Incomplete

be a book of the Skandapurāṇa on the sanctity of
kṣetra or Purī.

ξ. श्री नमो भगवते वासुदेवाय ॥

सूनय ऊचु भगवन सर्व्वशास्त्रज्ञ स तीर्थमहत्त्ववित ।

कथित यत त्वया पूर्व्वं प्रस्तुते तीर्थकीर्त्तने ।

पुरुषोत्तमाख्यं सुमहत तत्र परमपावनं

on. यत्रास्ति दारवतनु श्रीशोमानवलीलया ।

म्— दर्शनानमुक्तिद साक्षात सर्व्वतीर्थफलप्रद ।

तद्दौविम्नरती ब्रूहि तत्रत्त्र केन निर्म्मितम ॥

नास्ति ।

on. इति स्कन्दपुराणे चतुरशीतिसाहस्रे उत्तरखण्ड जैमिनिश्चाष (?) सवादे श्रीपुरुषोत्तममाहात्म्ये चतुर्थोऽध्याय ॥

म् - पुस्तकेऽ न् स्कन्दपुराणान्तर्गतपुरुषोत्तमक्षेत्रमाहात्म्यमसम्पूर्णं वर्त्तते ।

---

204. **शनैश्चरस्तोत्रम् ।** Sanaischarastotram Substance, tools
8×2 inches Folia, 1 Lines, 5-8 in a page Character,
Date, ? Appearance, not old Verse Generally correct

prayer to the planet Sanaischara (Saturn) contained in the
ṇḍa of the Skandapurāṇa.

ning. श्री नम: शनैश्चराय ॥

प्रणम्य देवदेवेशं सर्व्वग्रहनिवारणम्,

शनैश्चरस्य शान्त्यर्थं चिन्तयामास पार्थिव ॥

युधिष्ठिर उवाच ॥

देव देव जगन्नाथ ग्रहपीडार्त्तिनाशन ।

शनैः पीडाविनाशाय उपायं वद केशव ।

श्रीकृष्ण उवाच ॥

रघुवंशेति विख्यातो राजा दशरथः पुरा

चक्रवर्त्ती स विज्ञेय सप्तद्वीपाधिपो महान् ।

कृत्तिकान्ते शनिं ज्ञात्वा दैवज्ञैर्ज्ञापितो हि सः ।

रोहिणीं भेदयित्वा तु शनिर्यास्यति साम्प्रतम्

शकटं भेद्यमत्युग्रं सुरासुरभयङ्करं ।

द्वादशाब्दं तु दुर्भिक्षं भविष्यति सुदारुणम् ॥

End

पञ्जलिस्तत्र ... ... भक्त्या चैव कृताञ्जलिः ।

मासोदन तिलैर्मिश्रं दद्यात् लौहं सदक्षिणं

... ... वापि यो मे दद्याद् द्विजातये ।

तस्य पीडां न चैवाहं करिष्यामि कदाचन ॥

गोचरे जन्मर्क्षे वा विषमस्थानसंस्थित ।

जन्मस्थ च तथा लग्ने दशास्वन्तर्दशासु च ।

न तस्य सततं ... पीडां सम्यग् यतात्म ॥

अनेनैव प्रकारेण पीडामुक्तो भविष्यति ॥

एष तुभ्यं मया दत्तं वरो (?) मित्राकुलनन्दन ।

... ... प्राप्य राजा दशरथस्तथा ।

मने ... ... नमस्कृत्य शनैश्चरं ।

शनेरनुज्ञातो रथमारुह्य वेगवान् ।

स्वस्थानं गतवान् राजा पूज्यमानो द्विजातिभिः ॥

य इदं ... ... शनिवारे पठेन्नरः ।

... ... वापि तस्य तुष्यति भास्करिः ॥

स ... ... भविष्यति न संशयः ॥

सर्वप्रामत ... शनिपूजा विधीयते ।

शूद्रेणापि विशेषेण कर्त्तव्यमिदमादरात् ।

Colophon. इति श्रीस्कान्दपुराणे ... दशरथकृत शनैश्चरस्तोत्र समाप्तम् ॥

विवरणम् — स्कान्दपुराणोपदेशानु... शनैश्चरस्तोत्रम् ।

No. 205. शनिप्रदोषव्रतकथा । Śanipradoṣavratakathā. Substance, country made white paper, 8×3 inches. Folia, 10. Lines, 4-13 on a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

Attributed to the Skandapurāṇa. It relates a story for the adoration of Śiva, which is recited in the afternoon of a Saturday, which happens to be the thirteenth lunar day.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसाम्बशिवाय नमः ॥ अथ शनिवर्योदशी पूजा विधान (?) लिख्यते । तस्मिन्दिने घटिवयादस्तमयात पूर्व तिलामलकै (?) स्नात्वा । नित्यकर्म विधाय पूजोपकरणद्रव्याणि समादाय शिवालय गच्छेत ।

End.

भुक्त्वा भोगान् यथाकाम ( ) इह लोके परत्र च ॥ ४६ ॥

सन्तथा पापनिर्मुक्त शिवलोके स गच्छति ॥

वरं विमानमारुह्य जायते शङ्कर. स्वयं ।

भक्त्या शनिवर्योदश्या प्रदोषे य इद पठेत ॥ ४८ ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे शनिवर्योदशीव्रतपूजाकथा सम्पूर्ण (?) ।

Subject—शनिवर्योदशीव्रतकरण, पाठ्य नियमः ।

No. 206. शिवपुराणम् । Śivapurāṇam. Substance, country made paper, 10×5 inches. Folia, 115. Lines, 2-11 on a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Incomplete.

Śivapurāṇa is one of the Mahāpurāṇas, embracing a hundred thousand verses, and consists of twelve Samhitas, namely Vighnesa, Vināyaka, Bhauma, Mātrikā, Rudraikādasa, Kailāsa, Śatarudra, Koṭirudra, Sahasrakoṭirudra, Vāyavīya, and Dharmasamhitā. These Samhitās are hardly ever found. Noticed by Dr. Rajendra Mitra in No. 123, Vol. I. The MS under notice is only a fragment of the work.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

शौनक उवाच

भगवन् सर्वधर्मज्ञ सर्वदृक् सर्वभावन

सर्वशास्त्रज्ञ सर्वात्मा ज्ञानचर्चा (?) महामना

त्वं वेदवेदान्तसमुद्रपारपरायणस्त्वं करुणासमुद्र।
अस्मान् भवार्णे पतितान् विमूढान् त्राता भव त्वं भवकर्णधार।
वदाशु तीर्थानि पुरातनानि पुण्यानि गुह्यानि च विश्रुतानि।
केनापि ज्ञातानि भवंति नैव तानीह सर्व्वाणि वदाशु सु (मु ?) त ॥
तथैव देव (ता ?) यतनानि नूनं शिवानि शैवानि हि पुण्यदाम।
तदन्मुरारिश्चरितानि भर्गो विचित्रितानीश्च खचक्रमाणि
तीर्थानि पुण्यानि पवित्रितानि क्रमेण भर्गो धरणिस्थितानि।
तान्येव सर्व्वाणि वद कृपार्श्वे (र्म ?) विष्णोस्तथैवायतनानि सत।
सूर्य्यस्तियास्यानभवाय सर्व्वा. शम्भोस्तथा वा सुतकौशयश्च
लिंगानि तद्दर्शपूजितानि गुह्यानि चाख्याहि महानुभाव ॥

End. नास्ति।

Colophon. इत्युत्तरखण्डे शिवमाहात्म्ये सप्तद्वीपतीर्थवर्णनाध्याय।

विवरणम्—शिवपुराण नामाष्टादशमहापुराणानामन्यतमम्। अस्मदालोच्यपुस्तकन्त्वसमग्रं वर्त्तते।

No. 207. शिवपुराणम्। Śivapurāṇam. Substance, country-made yellow paper, 18 × 4 inches. Folia, 57. Lines, 5–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, almost fresh. Verse. Generally correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the same work.

विवरणन्तु पूर्व्ववत्।

No. 208. शुकरम्भासंवाद। Śukarambhāsaṁvādaḥ. Substance, country made red paper, 13 × 2½ inches. Folia, 4. Lines, 5–7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse and prose. Generally correct. Complete.

This codex contains the Śukarambhā-saṁvāda or a dialogue between Śuka and Rambhā noticed before in No. 184 of this volume, and a commentary on it.

पुस्तकेऽस्मिन् सटीकः शुकरम्भासंवादो वर्त्तते।

No. 209. सनत्सुजातीयभाष्यम् । Sanatsujātīyabhāṣyam. Substance, country-made white paper, 12 × 4 inches. Folia, 52. Lines, 7–9 in a page. Character, Nāgara. Date, Śaka 1736. Appearance, not fresh. Prose. Generally correct. Complete.

The text is a part of the Mahābhārata, Udyogaparvan, chapters 40-45, in which the great Ṛiṣi Sanatsujāta, invoked by Vidura, instructed king Dhritarāṣṭra in the Brahmavidyā. The MS. under notice is a commentary on this by Śankarāchāryya.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः गोपालाय नमः नमः पुंसे पुराणाय पूर्णानंदाय विष्णवे निरस्तनिखिलध्वांततेजसे विश्वहेतवे ॥ नम आचार्येभ्यो ब्रह्मविद्या. सनत् सुजातविवरण मचेपतो ब्रह्मजिज्ञासूना सुखावबोधाय आरभ्यते ।

End. अहमन्नमहमन्नमित्यादि विदुषां स्वानुभवो दर्शित. तथैव श्लोका भवति नित्यशुद्धबुद्धमुक्तस्वभावमीश्वमात्मना षडिन्द्रियाणि भावयन् सन्नियम्यस्त् निश्चल अस्ति यत् चिद्घनं जगत्प्रभृतिकारणमनश्वर च तद्व जगत्तमोनुदं च यत तत्पदैकवाचकं सदासतं निरञ्जन चित्तवृत्तिदृक् सुख तदस्म्यह तदस्म्यहमिति ॥ भव ॥ १० ॥ * ॥ * ॥ ॥ ॥ छ ॥ छ ॥

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमच्छंकराचार्यविरचिते सनत्सुजातीयभाष्ये पंचमोऽध्यायः ॥ ५ ॥ ॥ संवत १८७१ शाके १७३६ भाद्रपद कृष्ण ३० भृगुवासरे तद्दिने पूर्णं कृत्वा लक्ष्मण राम ॥ शिवाय नमः ॥

विवरणम् —श्रीमच्छङ्कराचार्यविरचितसनत्सुजातसंहिताभाष्यम् ।

No. 210. महाभारतकथानकम् । Mahābhāratakathānakam. Substance, country-made white paper, 12 × 4 inches. Folia, 582. Lines, 3–9 in a page. Character, Nagara. Date, ? Appearance, not old, but written by different hands. Prose and verse. Not correct. Incomplete.

A sketch of the Mahābhārata, entitled Bhārata-kathānakam. Anonymous.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीकृष्णद्वैपाय नमः (?) ॥ श्रुतमथ पठितं वा पाठितं श्रावितं वा स्मृतिद्द (दृ ?) रितसमूहं सिद्धिमंतस्तनोति श्रियपरमण (?) समीपं प्रापयेदंतकाले हरिप्रकथितमेतद्भारतं भारतऽस्मिन् ॥ १ ॥ अथ वेदार्थस्यातिविविषमत्वेन कलियुगजाता ये (?) मनुष्यास्तेषां ज्ञासाद-

बाध्यतया स्त्रीशूद्रद्विजबन्धुजनानां वेदश्रवणानधिकारात्तु विहितानिषिद्ध ज्ञानाभावादकार्य्ये प्रवृत्तानां (?) सविहिताचरणादनतद्.खपरंपरा विचिंत्य तेषां तत्सर्व्वं दूरीकरणार्थं परमदयालुर्भगवान् वेदव्यास आह विहितवेद विमार्गो युधिष्ठिरादिवदाचरणार्थं न तु दुर्योधनादिवदिति राजसया तामसभावानामनाधिकृतानां च तत्प्राप्त्यर्थं भगवान् श्रीकृष्णः सर्व्वोपकारक स एव सर्व्वश्रेष्ठोऽर्थोऽसौ सेवितव्य इति ज्ञानार्थं च जयाख्य महाभारतग्रन्थ मारभत ॥

End. नास्ति ।

Colophon. इति मोक्षधर्म्मकथा समाप्ता ।

विवरणम्—श्रीमहाभारतमोक्षकथाविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 211. कार्त्तिकमाहात्म्यम् । Kārttikamāhātmyam. Substance, country-made colourless paper, 10 × 5 inches, bound like an ordinary book. Folia, 15. Lines, 5-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, and worm-eaten throughout. Verse. Generally correct. Complete.

A fragment of the Śanatkumāra Samhitā treating of religious observances to be performed in the month of Kārtika.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः ॥

ऋषय ऊचुः ॥

मुनिश्रेष्ठा वालखिल्याः सर्व्वलोकहिते रताः
कलौ कलुषचित्तानां लोकानां दीनभाषिणां १
ज्ञानविज्ञानहीनानां शिश्नोदरसुखैषिणां
क्षणभङ्गुरबुद्धीनां स्वार्थतत्परमानसां २
कथं प्रसन्नो भगवान् भविष्यति जनार्द्दन ।
श्रुतं चेद्भास्करमुखात्तदत्र व्रतमुत्तमं ३ ।
न स्थिरं जायते चित्तं क्षणमात्रं जपादिषु
बाह्यपूजासमर्थानामुद्धाराय सुखाय च ४
इहलोके परत्रापि येन पुण्यमवाप्यते ।

End. सनत्कुमार उवाच इत्थं तैर्नैमिषारण्ये ब्राह्मणैर्विलोकितदास्तं भास्करस्य सुखाकृत्वा तत्स्नानमिवाद्य च यत्र सर्वेषां निकटं गायतीभास्करमर्ति इत्यतत स समाख्यातं कार्त्तिकस्य व्रतोत्तमम् यच्छुत्वा स पापयी मुक्तो भवति तत्क्षणात् अत परं किं वक्ष्यामि तत्वज्ञानार्थं सत्तम ।

Colophon. इति श्रीसनत्कुमारसंहितायां कार्त्तिकमाहात्म्ये तीर्थापनर्तानाम चतुर्नवतितमोऽध्याय । २४ इदं कार्त्तिकमाहात्म्यं कार्त्तिके च लिखितं अलिखत् रामशर्म्मा ।

विवरणम्—सनत्कुमारसंहितान्तर्गतकार्त्तिकव्रतमाहात्म्यकारपी...त्य निरूप्य ।

No. 212. **स्कन्दपुराणं (अवन्तीखण्ड:)।** Skandapurāṇam (Avantīkhaṇḍaḥ). Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches. Folia, 159. Lines, 1-11 in a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1839. Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A part of the Skandapurana, named Avantikhanda, describing the sacred places in India, especially those in Avantī.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीभवानीशंकराभ्यां नमः ॥ उवाच (?) ।

पृथिव्यां यानि तीर्थानि पुण्यानि सरितस्तथा ।
कथ्यन्तां तानि सर्वाणि श्रोतुं मम प्रवर्तते ॥
ईश्वरोवाच ( ) ॥
अस्ति लोकेषु विख्याता गंगाद्या सरितो नदाः ।
सेविता देवगन्धर्वैः (?) मुनिभिश्च निषेविता ॥

End. योद्यापि पूजयेत्तंतु लिंगं भक्त्याथ मानवः ।
स कुलं तारयत्येव मातकं पैतकं प्रति ॥
य इदं शृणुयाद्भक्त्या लिंगमाहात्म्यमुत्तमं ॥
पठनाच्च तथा देवि रुद्रलोकं व्रजन्ति ते ॥
एष ते कथितो देवि प्रभावः पापनाशनः
चतुरशीतिलिंगानां किं भूयः श्रोतुमिच्छसि ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे आवंत्यखंडे उमामहेश्वरसंवादे रुद्रेश्वरमाहात्म्ये चतुराशीति (?) कथा संपूर्णः (?) ॥ ८४ इति श्रीअवन्तीखंड चतुराशी (?) अध्याय समाप्त (?) । संवत १८३९ ॥

विषयरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतावन्तीखण्डरूपोऽयं निबन्धः ।

No. 213. स्कन्दपुराणम् । Skandapurāṇam Substance, country-made white paper, 14 × 4 inches, bound like an ordinary book. Folia, 107. Lines, 4-11 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1861. Appearance, old, and worm-eaten throughout. Verse. Not correct. Incomplete.

The Skandapurāna is a Mahapurāna, but a complete copy is not available. The codex under notice is only a fragment consisting of three Samhitās, viz., (1) Śivasamhitā, (2) Sūtasamhitā, and (3) Uttarasamhitā.

पुस्तकेऽस्मिन् स्कन्दपुराणस्य शिवसंहितासूतसंहितोत्तरसंहितेत्यंशत्रयं विद्यते ।

No. 214. शाम्बपुराणम् । Śambapurāṇam Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches. Folia, 101. Lines, 7-12 in a page. Character, Nagara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

Śāmbapurāna is an Upapurāna, dwelling on the greatness of the God Sūrya, and contains 3500 verses.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः श्री नमः सूर्याय
नमः सवित्रे जगदेकचक्षुषे जगत्प्रसूतिस्थितिनाशहेतवे ।
त्रयीमयाय त्रिगुणात्मधारिणे विरिंचिनारायणशंकरात्मने नमः ॥
तिमिरकरिकिरात प्रत्यय सप्रभातः
कमलविमलबन्धुः पुण्यकारुण्यसिंधुः ।
भुवनभवनदीपः कष्टपापप्रदीप (?)
सुरमुनिकृतसेवा (?) पातु वो भानुदेवः
समस्तप्राणदेहाय सदा विशुद्धबुद्धये
त्रयीमयाय देवाय नमो लोकैकसाक्षिणे (?) ।
पितामहाय कृष्णाय योगिने व्यक्तमूर्तये
भूतभव्यभविष्याय विश्वसंसृष्टये नमः ।

नमस्तस्मै मुनीशाय सु (स ?) व्रताय तपस्विने
शान्ताय वीतरागाय तस्मै ज्ञानात्मने नमः ।
नमस्तस्मै विधात्रे च अव्यक्तप्रभवाय च
भूतसंहारतिग्माय (?) भास्कराय गभस्तिने ।
शक्रो वह्निर्यमोऽरत्नी वरुणीय समारगा
धनदश्चेश्वरश्चैव अधकर्त्ता तथैव च (?)
यदीशो व्याप्य तिष्ठन्ति तस्मै सत्यात्मने नमः ।
नैमिषारण्ये शौनकः कुलपतिः सूतमपृच्छत
सत्रे द्वादशवार्षिके काले चाव विश्रावणि
एतस्मिन्नन्तरे काले कथामेतामपृच्छत ॥

End.

अश्वमेधकृतं पुण्यं यत्फलं लभते नरः (?)।
तत्फलं समवाप्नोति श्रुत्वा शाम्ब महामते ॥
अद्यारभ्य कथामेतां ये शृण्वन्ति पठन्ति च ।
तेषां हि वाञ्छितं सर्वं प्रदास्यति स भास्करः ।
न तेषां च कुले शाम्ब कुष्ठव्याधिभयं भवेत् ॥
तत् सर्व्वं स मयाख्यातं भास्करेण महात्मना ।
पृच्छतो मम शाम्बोऽहं सुमुखेन महीतले ॥

सूत उवाच ।

भास्कर हि (भास्करेण हि ?) यत्प्रोक्तं
शाम्बाय [illegible] स ह्दवलाय वमिष (?)
तत् सर्व्वं कथयामि ते ॥
श्रवणकलितशाम्बो भानुदेवप्रसादा
द्भवति विजितकामः कामिनीकल्पिपालः ॥
करुणविमलमर्त्तिर्धूतपापप्रपञ्चो
बलितसकलभोगो याति लोकं च विष्णोः ॥

Colophon. इति शाम्बपुराणं समाप्तमिति ॥ ग्रंथसंख्या ३५०० ।

विवरणम्—शाम्बपुराणमेतदुपपुराणान्तर्गतम् ।

No. 215. **सनत्सुजातीयभाष्यम् ।** Sanatsuyatīyabhāsyam. Substance, country made white paper, 12 × 4 inches. Folia, 28. Lines, 10-15 in a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1651. Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A little Bhāsya or glossary on the Śanatsuyatīya Samhitā, by Vindumadhava Prasada.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । वैशंपायन उवाच ॥ सनत्सुजातविवरणं सङ्क्षेपतो ऽस्माभिरारभ्यते । तत्र इति विदुरेण सनत्सुजात प्रति उक्ति । तत्र सनत्सुजातं सनदिति सनातनं ब्रह्म हिरण्यगर्भाख्यं तस्मात् सनातनाद्ब्रह्मणो मानसात् ज्ञानवैराग्यादि समन्वितो जातः भगवान् सनत्कुमारः । ... प्राकृतजन ... महात्मा महाबुद्धिः पप्रच्छ पृष्टवान् ।

End. ... परमात्मानं ... तदर्थं । तथाच श्रुति ( ) तेषामनुभवं दर्शयति तदेतत् पश्यन् ऋषिर्वामदेव प्रतिपदे ॥ इति बृहदारण्यके ॥ १९ ॥

Colophon. इति सनत्सुजातीय संक्षिप्तं विन्दुमाधवप्रसादनिर्माणं सं १६५१ भाष्यं समाप्त ॥ ... परोपकाराय सं १६५१ कार्त्तिके ॥

विवरणम् -श्रीविन्दुमाधवप्रसादविरचितसनत्सुजातीयसंक्षिप्तभाष्यरूपोऽयं निबन्धः ।

No. 216. **वैशाख्यमाहात्म्यम् ।** Vaisākhyamahātmyam. Substance, country made white and yellow paper, 11 × 5 inches. Folia, 59. Lines, 6-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not old. Verse. Generally correct. Complete.

A part of the Skandapurana on the sacredness of the month of Vaisakha.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

सूत उवाच ॥

सूर्योप्यगमभुव राजा ब्राह्मणः परमेश्वरः ।

पुण्यं माधवमाहात्म्यं पप्रच्छ महामुनिम् ॥

End. वैशाखमाहात्म्यं यत् श्रुत्वा दद्याद्वस्त्रं हिरण्यक

वाचकाय प्रदातव्यं विधिवल्लभते नरः ॥ ६८ ॥

इहलोके परस्मिंश्च तत्फलं लभतेऽक्षय ।

पुत्रपौत्रसुखं भुक्त्वा लभते चाव्यय पद ॥ ६९ ॥

Colophon. इति श्रीस्कंदपुराणे वैशाखमाहात्म्ये । अंवरीषनारदसंवादे चतुर्विंशोध्यायः ॥ २४ ॥ छ. ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ छ. ॥ छ. ॥ छ ॥ छ ॥

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतवैशाखमाहात्म्यरूपोऽयं निबन्धः ।

No. 217. **मार्गशीर्षमाहात्म्यम् ।** Mārgaśīrṣamāhātmyam Substance, country-made white and yellow paper, 15×5 inches Folia, 51 Lines, 11 in a page Character, Nagara Date, ? Appearance, fresh Verse Not correct Complete

A part of the Skandapurāṇa on the sacredness of the month of Margaśirṣa or Agrahāyaṇa

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

देवकीनंदनं वंदे जगदानंदकारकं ।

भुक्तिमुक्तिप्रदं वंदे माधवं भक्तवत्सलम् ॥ १ ॥

सूत उवाच ।

श्वेतद्वीपसुखासीनं देवदेवं रमापतिं ।

चतुर्वक्त्रो नमस्कृत्य पप्रच्छ पितरं मुदा ॥ २ ॥

ब्रह्मोवाच ।

हृषीकेश जगन्नाथः पुण्यश्रवणकीर्त्तन ।

प्रष्टव्यं ब्रूहि मे देव सर्वज्ञ सकलेश्वर ॥ ३ ॥

मासानां मार्गशीर्षोऽहमित्युक्तं भवता पुरा ।

स्य माहात्म्यं ज्ञातुमिच्छामि तत्त्वतः ॥ ४ ॥

End. कस्मं (?) सर्व्वकामोवा मोक्षकामस्तु यो भवेत्

ार्गशीर्षव्रतकरः सर्व्वमेवाप्नुयान्नरः ॥ ७२ ॥

ाणुभक्तिर्हि लोकेऽस्मिन्नत्यन्तं दुर्लभा सता ।

ा वै संप्राप्यते सर्व्व (सर्व्वं. ?) सर्होव्रतविधानतः ॥ ७३ ॥

कमत्र बहुनोक्तेन स्मरणात् कीर्त्तनाद्व्रतं

र्नं सपूर्णता याति सर्व्वमेव न संशय ॥ ७४ ॥

स्मादसंप्रियप्रोक्तं (?) सर्होमासो मनीषिभि.

ं पुनर्दुर्लभं लोके तस्य व्रतविधानतः ॥ ७५ ॥

पायसैर्विविधै: शाकै: पक्वान्नैर्भोजयेद्द्विजान्
मार्गशीर्षं पुराणं तु श्रोतव्यं भक्तिपूर्व्वकं ॥ ७६ ॥
पौराणिकस्तु सम्पूज्यो भक्त्या विष्णुपरायण: ।
एवं व्रतं य: कुरुते तस्य विष्णु: प्रसीदति ॥ ७७ ।
इति वै मार्गशीर्षस्य माहात्म्यमतिदुर्लभं ।
माहात्म्यश्रवणेनापि लभते वाञ्छितं फलम् ॥ ७८ ॥
सर्व्वोव्रतमिदं कलावतितरां सुगमीकृतं
यमेन हि हरिप्रियं भवति मुक्तिदं नृणां ॥
करोति खलु यो नर: सहसि शक्तित: किंचन
तदेव बहुलं लभेदुभयलोकसंसिद्धये ॥ ७९ ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे मार्गशीर्षमाहात्म्ये विंशाध्याय: (विंशोऽध्याय: १) ॥ श्री सावशिवार्पणमस्तु ॥ ॥ छ ॥ श्रीकामभैरवाय नम ॥ छ ॥ राम ॥ श्रो॥०॥

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतमार्गशीर्षमाहात्म्यनामकोऽयं प्रबन्ध: ।

No. 218. स्कन्दपुराणम् (कुमारिकाखण्ड:) । Skandapurāṇam (Kumārikākhaṇḍaḥ) Substance, country-made colourless paper, 9×3 inches Folia, 367 Lines, 9–10 in a page Character, Nagara Date, Samvat 1630. Appearance, very old, and worn out. Verse Not correct Complete.

Skandapurāṇa is a Mahāpurāṇa, consisting of several Samhitās without connection with each other, and divided into a great number of khaṇḍas. A description of it is given in the Kurma and Varāha purāṇas. The MS. under notice contains the Kumārikākhaṇḍa only, which describes the origin of the name of Kumārikakhaṇḍa, (a tract of country stretching along the western coast of India from Mahīsagarasangama or the mouth of the river Mahī falling in the Gulf of Cambay to Cape Comorin) and the sacred places situated therein.

Beginning. श्री नमो (?) श्रीगणेशाय ॥ श्रीगुरुभ्यो नम: ॥ श्रीसरस्वत्यै नम: ॥

श्रीमुनय ऊचु:
दक्षिणार्णवतीरे तु यानि तीर्थानि सन्ति च ॥
तानि ब्रूहि विशालाक्ष वर्णयन्त्यखिलानि (?) ॥
सर्व्वतीर्थफलं येषु नारदाद्या वदंति च ॥
तेषां चरितमाहात्म्यं श्रोतुमिच्छामहे वयं ॥

End. इद पवित्रं खलु पुण्यदं सदा यशस्करं पापहरं परात्परं ।
शृणोति भक्त्या पुरुषः स पुण्यभागमुत्र्य रुद्रसलोकता व्रजेत ॥
यशस्य नियत सुपुण्यं स्वामसिद (?) पापहर नराणाम् ।
शृणोति नित्य नियत: शुचि पुमान् शिवाशिव विष्णुपद प्रयाति ॥

Colophon. इति श्रीस्कंदपुराणे कुमारिकाखंडे गणवर्ज गमचन्वमाहात्म्यं संपूर्णं समाप्तं ॥ छ ॥ ६१ ॥ श्री ॥ स्वस्ति सवत् १६३० वर्षे द्वितीय आषाढ वदि ३ शुक्रे ग्रथ संख्या हजार १००० एकशतम्

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतकुमारिकाखण्डरूपोऽयं निबन्ध. ।

No. 219. बृहन्नारदीयपुराणम् । Brihannāradīyapurāṇam. Substance, country-made yellow paper, 21 × 5 inches. Folia, 117. Lines, 6-9 on a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

The Brihannāradīya is another Upa or minor purāṇa, and is throughout Vaiṣṇavite in its tendency. It has been published by Pandit Hriṣikesa Śāstri under the auspices of the Asiatic Society, Bengal.

Beginning. श्री नमो गणेशाय ॥

नारायणं नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमं ।
देवीं सरस्वतीञ्चैव ततो जयमुदीरयेत ॥
वन्दे वृन्दावनासीनमिन्दिरानन्दमन्दिरं ॥
उपेन्द्रं सान्द्रकारुण्यं परानन्दं परं परम ॥
ब्रह्मविष्णुमहेशाद्या यस्यांशा लोकसाधका. ॥
तमादिदेव चिद्रूप विशुद्ध परम भजे ॥

सूत उवाच

शौनकाद्या महात्मान ऋषयो ब्रह्मवादिन. ।
नैमिषाख्ये महारण्ये तपस्तेपुर्मुमुक्षव ॥
जितेन्द्रिया जिताहारा. सत्यपरायणा: ।
यजन्त: परया भक्त्या विष्णुमाद्यं जगद्गुरुम ॥
अनीर्ष्या: सर्वधर्मज्ञा लोकानुग्रहतत्परा ।
निर्ममा निरहङ्कारा परंशरतमानसा ॥

End. एतत पवित्रमारोग्यं न वाच्यं दुष्कृतात्मिने (तात्मने ?)
नीचासनगता सर्व्वे श्रृणुयादिदमुत्तमं ।
एततपुराणश्रवणादिहामुत्र सुखप्रद ।
वदता भगवता मह्य. स र्वपापप्रणाशन ।
यः शृणोति नरो भक्ता (क्त्या ?) पुराणं दैवनिर्म्मितं ॥
ते सर्व्वे पापनिर्म्मुक्ता यास्यन्ति परमाङ्गति ॥ ॥

Colophon. इति श्रीबृहन्नारदीयपुराणं समाप्तं ॥ ॥ श्री नमो वासुदेवाय । श्री हरि ॥
श्री नमो नारायणाय ॥

विवरणम्—पुराणमिदमुपपुराणान्तर्गतम् सुप्रसिद्धमेव ।

No. 220. विष्णुपुराणं सटीकम् । Viṣṇupurāṇam saṭīkam. Substance, country made white paper, 15×5 inches Folia, 312 Lines, 7-10 in a page Character, Nagara Date, ? Appearance, old. Prose and verse Generally correct Complete.

The Viṣṇupurāna is a Mahapurāna, and consists of four Amsas, while each Amsa is divided into several chapters It has been published with the commentary of Śridhar Swāmin in several parts of the country The codex under notice contains the text with the commentary of Ratnagarbha Bhaṭṭāchāryya, entitled Vaiṣṇavakūta-chandrikā, in the margin.

Beginning *of the Commentary.* श्रीगणेशाय नमः ॥
श्रीबिन्दुमाधवं वंदे परमानंदविग्रहं ॥
वाचं विश्वेश्वर गंगा (?) पराशरमुखान् मुनीन् ॥ १ ॥
श्रीमच्चित्सुखयोगिमुख्यरचितव्याख्या निरीक्ष्य स्फुटं
सन्मार्गेण सुबोधसंग्रहवतीमात्मप्रकाशाभिधां ॥
श्रीमद्विष्णुपुराणसारविवृतिकर्त्ता यति श्रीधर
स्वामी सद्गुरुपादपद्ममधुप साध स्वधीशुद्धये ॥ २ ॥
श्रीमद्विष्णुपुराणस्य व्याख्या स्वल्पातिविस्तरा
प्राचामालोक्य तद्व्याख्या मध्यमेयं विधीयते ॥ ३ ॥
अस्मिन्विवचितं यत्तु वस्तुतत्त्वमनात्मकं ।
मुनिमंत्रोपनिषदा कृतं बध्नाति मंगलं ॥ ४ ॥

End *of the Commentary.* तथाम्बिकाक्काल्सवानिचया कहामातातर्णप। भविष्यतीत्यर्थः। एतदंशतात्पर्य्यार्थं भविष्याह। एतदिति। तनयादयोऽपि हतम् (?) समस्तं सुतरां न कार्य्यमित्यर्थः ॥ ७८ ॥

Colophon. इति श्रीरत्नगर्भभट्टाचार्य्यविरचितायां श्रीमद्देवीभागवतचन्द्रिकायां चतुर्थांशे चतुर्विंशोऽध्यायः ॥

विवरणम्—श्रीमद्विष्णुपुराणं नाम महापुराणमिदमन्यतमम् सुप्रसिद्धमेव। पुस्तकमिदं रत्नगर्भ भट्टाचार्य्यकृत टीकासहितं वर्त्तते।

No. 221. स्कन्दपुराणम् (केदारखण्डः)। Skandapurāṇam (Kedārakhaṇḍaḥ). Substance, country-made white paper, 15×5 inches. Folia, 102. Lines, 5-12 in a page. Character, Nāgarī. Date, Śaka 1181. Appearance, old, and slightly worm-eaten throughout. Verse. Generally correct. Complete.

A part of the Skandapurāṇa, entitled Kedārakhaṇḍa, dwelling on the sanctity of Kedāra, a sacred place in Gārhwāl among the Himālaya mountains, and glorifying the God Śiva. Also noticed in the Catalogue of Sanskrit MSS., India Office Library in No. 3645, p. 1335, Part VI.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ ओं नमः शिवाय ॥

यस्याज्ञया जगत्स्रष्टा विरिंचिः पालको हरिः।
संहर्त्ता कालरुद्राख्यो नमस्तस्मै पिनाकिने ॥ १ ॥
तीर्थानामुत्तमं तीर्थं नराणां नरसत्तमं।
तत्रैव नैमिषारण्ये शौनकाद्यास्तपोधनाः ॥ २ ॥
दीर्घसत्रं प्रकुर्वन्त सर्विणः समनेतच (?) ॥
तेषां संदर्शनोत्सुक्यादागतो हि महातपाः ॥ ३ ॥
व्यासशिष्यो महाप्राज्ञो लोमशोनाम नामतः
तत्रागतं ते दहशुर्मुनयो दीर्घसत्रिणः ॥ ४ ॥
उत्तस्थुर्युगपत् सर्व्वे सर्व्वं हस्ता (?) समुत्सुकाः ॥
दत्त्वार्घपाद्यं सत्कृत्य मुनयो वीतकल्मषाः ॥ ५ ॥
तं पप्रच्छुर्महाभागाः शिवधर्म्मं सुविस्तरम्॥

मुनय ऊचुः

कथयस्व महाप्राज्ञ देवदेवस्य शूलिनः ॥ ६ ॥

माहात्म्यं महाभाग शिवार्चनसमन्वितम् ॥

End.

सूत उवाच ।

व्यासप्रसादाच्छ्रुतमस्ति सर्वं मया तत शंकररूपमद्भुतम् ॥ ६४ ॥

सुविस्तृतं चाद्भुतदिव्यमर्थं ज्ञानात्मकं परमं पुण्यरूपं ।

[illegible]या पर्य्युपेताः श्रावयंति शिवप्रिया ॥ ६५ ॥

शृण्वंति [illegible] ये भक्त्या शर्म्ममाहात्म्यमद्भुतं ।

शिवशास्त्रमिदं विप्रास्ते यांति परमां गतिं ॥ ६६ ॥

न तेषां दुर्लभं किञ्चित् लोकेषु विद्यते

सर्व्वं ददाति [illegible] महेशः सर्व्वसिद्धिदः ॥ ६७ ॥

Colophon. इति श्रीस्कंदपुराणे केदारखण्डे शैवशास्त्रे पंचत्रिंशोध्यायः शाके १४०[illegible] ॥ ८१ ॥ श्रीमरा. म[illegible]तसर मार्गशीर्ष शुद ११ ॥ लिखित शिवार्पणमस्तु ॥ [illegible] ॥ [illegible] ॥ श्रीगणेशायो शरणाय [illegible]

विवरणम् – स्कन्दपुराणान्तर्गतकेदारखण्डे पौर्व्वं निबन्धः

No. 222. स्कन्दपुराणम् (केदारखण्डः)। Skandapuranam (Kedara Khandah). Substance, country made white paper, 12 × 6 inches. Folia, 110. Lines, 8-12 on a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1865. Appearance, old, and worn out. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the same work.

Colophon. इति श्रीस्कंदपुराणे केदारखण्डे शैवशास्त्रे पंचत्रिंशोध्यायः । ३५ ॥ समाप्तोऽयं ग्रंथः ॥ संवत् १८६५ माघमासे कृष्णपक्षे दशमी बुधवासरे तद्दिने पुस्तकं समाप्तं ॥ लिखितं गोकुलनाथब्राह्मणेन ।

याद्दृशं पुस्तकं दृष्ट्वा (?) ताद्दृशं लिखितं मया ॥

यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न विद्यते । ० ॥

श्रीसिद्धेश्वर्य्यै नमः ॥ ० ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ । ॥ श्रीसीतारामचन्द्राभ्यां नमः ॥

विवरणम्पूर्व्ववत्

No. 223. (**स्कन्दपुराणम् (कुमारिकाखण्ड.)**। Skandapurāṇam (Kumārikākhaṇḍaḥ) Substance, country made white paper, 11 x 7 inches. Folia, 171 Lines, 10-12 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, and slightly worm-eaten in parts Verse Generally correct Complete

Another copy of the Kumārikākhaṇḍa, noticed in No. 218

विवरणानुपलम्भ

No. 224. रामायणम् (उत्तरकाण्डम्)। Rāmāyaṇam (Uttarakāṇḍam) Substance, country-made colourless paper, 20 x 5 inches Folia, 351 Lines, 9 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, very old, and worn out Verse Generally correct. Complete

The codex under notice contains the last book only of the Rāmāyaṇa

प्रमाणं प्रसिद्ध वाल्मीकिरामायणस्योत्तरकाण्डमात्रं वर्तते।

No. 225. पुरुषोत्तममाहात्म्यम्। Puruṣottamamāhātmyam Substance, country made white paper, 10 x 5 inches Folia, 15 (of which foll 1-7 are wanting) Lines, 8-11 in a page Character, Nāgara. Date, Samvat 1740 Appearance very old, worn out, and torn in parts Verse Generally correct Complete (excepting the first 7 folia)

A section of the Utkalakhaṇḍa of the Skandapurāṇa on the sanctity of Puruṣottamakṣetra or Puri, Utkala (Orissa), noticed in No 203 of this volume. See the India Office Catalogue, No. 3627, p 1325, part VI

Beginning. नास्ति

End.

प्रातः प्रातर्य उत्थाय कपिलागतदीभवेत्।
गामि पुष्करतीर्थस्य तीर्थपिककफल लभेत ॥ ४५ ॥
धन्य धन्यस्वमायुष्य पुण्यं संतानवर्द्धनं।
सर्वपातकशमितद महापापापनोदनम् ॥ ४६ ॥

एतद्रहस्यमार्ख्यात पुराणेषु सुगोपित ।
वैष्णवेभ्यो विनान्येषु न तु वाच्य कदाचन ॥ ४७ ॥
कृतघ्नाश्रद्दिता ये च दूरधौतश्रुतागमा (?) ।
नास्तिका दाम्भिका नित्य परदोषोपदर्शिन ।
अवैष्णवा मोहजीवास्तेभ्यो गोप्य सदैव हि ॥ ४८ ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे पुरुषोत्तममाहात्म्ये चतुरशीतिसाहस्त्र्यां जैमिनिऋषिसंवादे पञ्चपञ्चचत्वारिंशोऽध्याय ॥

पुस्तकलिपिवल (?) परिश्रमवेत्ता विद्वज्जनोनान्य ।
वारिधिलेखनद (?) हनुमानिक पर वेद ॥ १ ॥
यस्य कर्त्ता नीन गर्भो नपको (?) पि विनायक ।
तथापि गलिता बुद्धिर्मनुष्याणा च का कथा ॥ २ ॥
भीमस्यापि रणे भङ्गो मुनेरपि मतिभ्रम ।
यदि शुद्धमशुद्ध वा मम दोषो न विद्यते ॥ ३ ॥

सवत १७४० आश्विन शुद्ध ७ सोमे नकसदाबादनगरे पुस्तक समाप्तिमगमत ॥ लिखितमिद सोमनाथेण (?) शुभ भवतु सर्व्वेषा श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

विषय – स्कन्दपुराणान्तर्गतपुरुषोत्तममाहात्म्यरूपोऽय निबन्ध ।

No. 226. द्वारकामाहात्म्यम् । Dvārakāmāhātmyam Substance, country made colourless paper, 10×6 inches, bound like an ordinary book Folia, 62 Lines, 11 18 in a page. Character, Nāgara Date, Samvat 1836 Appearance, very old, and slightly worm eaten in parts. Verse Not correct Complete

Extracts from the Skanda, Garuḍa, and Padma purāṇas on the sanctity of Dvarakā, a city founded on the sea-coast by Kriṣṇa in Kathiawar.

Beginning. श्रीगणेशाय नम. श्रीसरस्वत्यै नम श्रीगुरुभ्यो नमः श्रीकृष्णाय नम द्वारिकामाहात्म्य लिख्यते । श्री नमो भगवते वासुदेवाय ॥ श्रीलक्ष्मीनृसिंहाभ्या नम ॥

श्रीनारद उवा (च ?) ॥ ॥

शृणु पांडव वक्ष्यामि (?) द्वारकासमव फल ॥

कोकार्णोमहितो यत्र सत्र नित्रसते हरि ॥

नावंती मथुरा काशी न गया न च पुष्कर ॥

यादृशी कलिकाले तु द्वारका कृष्णसेविता ॥

श्वर्या या न कुरुक्षेत्र प्रयाग हाटकेश्वर ॥

प्रयागकाल जीताना यथा कृष्णपुरी नृप ॥

End. द्वारवती विना निपा मुक्तिर्न प्राप्तते कर्णा ॥

पुराणसहितासता कृतवान् बलिवन्धन ॥

इद द्वारकामाहात्म्य देवानामपि दुर्लभ ।

दत्तो हरि प्रसादेन प्रसादाय महात्मने ।

कपिल्म्य कथयामास स पृष्टो दैत्यमत्तम ॥

प्रणयाद यो नरो भक्त्या पठश्रावसयुत ॥

स तान् कामानवाप्नोति विष्णुलोक स गच्छति ।

ion. इति श्रीब्रह्मादसंहितायां श्रीमद्द्वारकामाहात्म्ये द्वारिकाफलमाहात्म्य (?) समाप्त ॥ ॥ श्रीरस्तु । श्रीकर्णो जयतु ॥ ॥ संवत १८२६ न (?) वर्ष श्रावण-मासे शुक्लपक्ष एकादशी (?) रविवासर श्री स्वघोत (लिखित ?) अवीवामी श्री आत्मारामण लीखीत गमोद पुस्तक (?) मागदवावामी उपाधा श्रणदवाम (?) पठनार्थ परो उपकार्थ गर्स वतु (?) । श्रीकदारेश्वर श्रर्पणोस्तु (?) श्री ।

विवरणम्—स्कन्दादिनानापुराणसङ्ग्रहीतद्वारकामाहात्म्यप्रतिपाद्य निबन्ध ।

No. 227. स्कन्दपुराणं (नागरखण्ड) । Skandapuranam (Nagara khandah). Substance, country-made white paper, 16×8 inches. Folia, 320. Lines, 1-15 in a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1848. Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A part of the Skandapurāṇa, entitled Nāgarakhaṇḍa, the sixth of the khandas, describing the origin of the phallic linga, the lives of Hariscandra, Visvāmitra, Trisanku, and the sanctity of the sacred place Hatakesvara, &c. The khanda is so called because it gives an account of the Brāhmaṇas of Nāgara in Guzerat. Noticed in the India Office Catalogue, No. 3650, p. 1318, Part VI.

Beginning. श्री नमो विनायकाय ॥ श्री नम (?) श्रीपुरुषोत्तमाय ॥

स धूर्जटिजटाजूटो जयतां विजयाय व. ।

यत्र कपालितमापि कर्तुं ल्पवाप्रिप जाह्नवी ॥ १ ॥

ऋषय ऊचुः ॥

उस्य पुराणे लिंग कस्मादतन्महामत (?) ।

विज्ञापान सर्पावल्लभं ग्रंथागानि सुरासुरै ॥ २ ॥

तस्मादेतन्महाभाग यथावत् वक्तुमर्हसि ।

साम्प्रत सूत कार्तिकेन पर कौतूहलं हि न ॥ ३ ॥

सूत उवाच ॥

यः मार्गो महानेष यो भवद्भिरुदाहृत ।

कोतात्मिर्थ तथाप्येन नमस्कृत्य स्वयंभुवे ॥

End. गोमात्रिवन्सवत्सादीर्मोजने मन्वकामिके ।

य पर सोताकृतम्त पूला श्रामममनन्तम ॥ १६ ॥

पुजा दृपदश्ार स पात्र पदमाप्नुयात ॥

पुराण यवणादेव अनेकमवम चर्त ॥ १७ ॥

पाप प्रशममायाति सर्वतीर्थफलं लभत ॥ १८ ॥

Colophon. इति श्रीस्कंदपुराणे तृतीयपातालखंडे हाटकेश्वरक्षेत्रमाहात्म्ये पुराणश्रवणमाहात्म्यं नागरखंडे (?) समाप्तं संपूर्णं । २२८ ॥ शिवमस्तु ॥ ॥ संवत १८५८ शीसमस्तु (?) । संख्या १५०० ॥

नागायणार्थं च मया शोधित परमाद्भुत ।

खंड नागरसंज्ञ वै महापातकनाशनं ॥

विवरणम् स्कन्दपुराणान्तर्गतनागरखण्डरूपोऽयं निबन्ध. ।

No. 228. स्कन्दपुराणं (पातालखण्डः) । Skandapurāṇam (Pātālakhaṇḍa). Substance, country-made white and yellow papers, 11 5 inches. Folia, 66. Lines, 11 13 in a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1859. Appearance, old, and slightly worm-eaten in parts. Verse. Not correct. Complete.

A part of the Skandapurāṇa generally known by the name of Pātālakhaṇḍa. See Dr. Rājendralāla Mitra's remarks on this work in his Notices, No. 707. It will be seen that the first ten ślokas, given below, are not to be found in Dr. Mitra's Pātālakhaṇḍa.

Beginning. श्रीरामोजयति ॥

तत्त्वं संकीर्तवारिधि त्रिजगतां नीनाम यस्य प्रभी-
र्येनेदं सकलं विभाति सततं जातं स्थितं संगतं ।
यद्वैतन्यघनं प्रमाणविधुरो वेदान्तवेद्यो विभु
स्तं वंदे सहजप्रकाशममलं श्रीरामचंद्रं परं ॥ १ ॥
विघ्नव्यापतनौ गमा (?) वृषपतेर्मूर्तिव मूर्तिर्या
वाक्यार्थप्रतिबोधनैकचतुरं प्रोल्लादशाल गांव ।
अज्ञानाधानवारणैकतरणिर्विज्ञानीचतामणि
नित्यानंदपदैकमार्गजनक श्रीमान् सकंदो मुनि ॥ २ ॥
दारापुत्राधनानां परिजनसहितं बन्धुवर्गं प्रियो वा
माता भ्राता पिता वा स्वगव (?) कुलजनं यौवनं योवमानं
दप सर्वं व्यर्थ (?) सरणसमये धर्मसके सहाय (?) ॥
नगीन्नगतरगवीरविसर्गतव्यासोऽस्मानानलां
व्याघ्रर्षनीन्दुनाभ्या (?) नान् विमलतपोरूपाणामर्स ।
आसिकोदसनातिनादीतयत्ल व्याघ्र पुनजातेन
श्रीमुस्ताडवतालभगमयभावि स्याणु (?) सुखायास्तु व ॥
काशी श्रीमुपुरी महासुखकरी गौरीगणेशप्रदा
कल्पान्तेपि न नाशमेति गिरिज (?) यस्यां स्थितः सर्वदा
नित्यं स्वर्गतरंगिणी ( ) विलसति प्रीतिप्रदा प्राणिनां
प्रत्यक्षा प्रमथाधिपत्य (स्थ ?) कृपया कैलाशशैलान्तिका ॥

End. समाप्तौ नृप ग्रंथस्य वाचकस्यानुपूजनं ।
दानादिभिर्यथान्याय सपूर्णफलदं तत ॥
मुद्रिका कुण्डलं चैव ब्रह्मसूत्रहिरण्मय ।
वस्त्राणि च विचित्राणि गंधमाल्यानुलेपनं ॥
देववत् पूजनं कृत्वा गां च दद्यात् पयस्विनी ॥

Colophon. ॥ इति श्रीस्कं पु पा ध. संपूर्ण । संवत १८५८ ।

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतपातालखण्डस्थधर्मार्ण्यनिबन्धः ।

No. 229. स्कन्दपुराणं (पातालखण्ड:)। Skandapurāṇam (Pātāla Khandaḥ) Substance, country made white paper, 12×6 inches. Folia, 62. Lines, 3-15 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1818 Appearance, old, and slightly torn in parts. Verse. Generally correct. Complete

Another complete copy of the same work.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम्।

No. 230. स्कन्दपुराणं (वदरिकाखण्ड:)। Skandapurāṇam (Vadarikakhandaḥ) Substance, country made white paper, 12×6 inches Folia, 25 Lines, 13 in a page Character, Nāgara. Date, Appearance, old Verse Not correct. Complete

A part of the Skandapurāṇa generally known by the name of Vadarikākhanda, describing the sanctity of the Vadarikasrama, a sacred place in the Himālayas, situated on the Alakānandā river in the province of Śrinagar, its modern name being Badrinath.

Beginning. श्रीगणेशाय नम.॥ श्रीनारसिंहल्चकरेशाय नम.॥

श्रौनक उवाच॥

सत सत महावाहो सर्व्वधर्मविशारद।

सर्व्वमास्वाय (?) तत्र पुराण परिनिश्रित.॥

व्यासा (?) सत्यवति (?) पुत्री भगवन् वीष्णु(?)रव्यय:।

तस्य परिवशिष्यर्त्तता (तस्य च प्रियशिष्यस्त्वं त्वत्तो ?) वक्ता न फायम॥

प्राप्ते कलियुगे घोरे सर्व्वधर्म्मवहिकृते॥

End. सुवर्ण पुरयित्वा तु कक्षवाताय (?) पुरयेत्।

विचहत मन्यत (?) यत्फल परिकीर्त्तित॥

तत् फलं तु वरारोहे चतुरानान्न संशय:॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे वद्रीका (?) खडे एकादसमो(?)ध्याय.॥११॥ रामचद्राय नम.॥ गोविंदाय (?) नम:॥ श्रीकृष्णाय नम:। गोपालाय नम:॥ ९८०॥

विवरणम्—स्कन्दपुराणीयवदरिकाखण्डनामकोऽय निवन्ध.।

No. 231. स्कंदपुराण (भूखण्ड)। Skandapurāṇam (Bhukhandah) Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches Folia, 58 Lines, 3–12 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1878 Appearance, old Verse Not correct Incomplete

This codex contains only a fragment of the Bhukhanda, which is a part of the Skandapurāna. It gives a legendary account of the shrines in and about Sambhalpur in Gondwana See India Office Catalogue, No 3667, p. 1358, Part VI

पुस्तकेऽस्मिन् स्कन्दपुराणान्तर्गतभूखण्डस्यांशविशेषो वर्णित ॥

No. 232. स्कन्दपुराणम् (पाण्डुरङ्गमाहात्म्यम्)। Skandapurāṇam (Pāṇḍurangamahatmyam) Substance, country-made white paper, 18 × 8 inches, bound like an ordinary book Folia, 72 Lines, 7–8 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old Verse Generally correct Complete

A part of the Skandapurāṇa on the greatness of Pānduranga, an incarnation of the God Viṣṇu, worshipped in Pundarika, a sacred place on the banks of the river Gautami, known as Punderpur, near Poona.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

स्कंद उवाच ।

माहात्म्यं कथितं सम्यक् नदीनामुत्तमोत्तमं ॥

गंगादीनां मुनिश्रेष्ठाः किमन्यच्छ्रोतुमिच्छथ ॥ १ ॥

ऋषय ऊचुः ।

सर्वोत्तमं यदि क्षेत्रं तीर्थं चैकत्र विद्यते ।

उत्कृष्टं दैवतं चापि तन्नो वद महामते ॥ २ ॥

सूत उवाच ॥

अगस्त्यादिमहर्षीणां वचः श्रुत्वाथ षण्मुखः ।

ध्यात्वा तादृग्विधं क्षेत्रं तीर्थं दैवतं दृष्टवान् ॥ ३ ॥

स्कंद उवाच ।

नाहं तथाविधं क्षेत्रं तीर्थं दैवतमेव च ।

ध्यायन् पश्यामि मुनयः सर्वोत्कृष्टं समंततः ॥ ४ ॥

तदागच्छत गच्छामो सर्व गिरिजाश्रम (४) ।

प्रद्युम्नतनुसद्भावप्रद्यं कैलासनिलय प्रभुम् । ५ ।

End. सूत उवाच ।

इत्युक्त्वा तं परिक्रम्य प्रणम्य च पुनः पुनः ।

अनुज्ञातो नारदस्तु ययौ नित्यं महामुनिः । ३७ ॥

स्नात्वा तीर्थे महापुण्ये दृष्ट्वा विष्णुं सनातनं ।

दक्षिणद्वारमाश्रित्य तिष्ठत्यद्यापि नारदः ॥ ३८ ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे उत्तरसंहितायां शंकरनारदसंवादे पादुरङ्गमाहात्म्ये द्वादशोऽध्यायः ॥ श्रीपादुरङ्गमाहात्म्यं सम्पूर्णं समाप्तः ॥ ७ ॥ शुभं सम्‌ ।

राम राम राम राम राम राम राम राम ।

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतपादुरङ्गमाहात्म्यरूपोऽयं निबन्धः ।

No. 233. **स्कन्दपुराणम् (पुरुषोत्तममाहात्म्यम्)।** Skandapurāṇam (Purusottamamahātmyam) Substance, country made colourless paper, 16×2 inches Folia, 181 Lines, 6 in a page Character, Bengali Date, ?* Appearance, very old, worn out, and writing effaced throughout Verse Generally correct Complete.

Noticed before in No 203

लुप्ताक्षरत्वात् पुस्तकमिदं नालोचनार्हम् ।

No. 234. **स्कन्दपुराणम् (ब्रह्मोत्तरखण्डः)।** Skandapuranam (Brahmottarakhandah Substance, country-made colourless paper, 8×3 inches Folia, 103, of which foll 1-11 are wanting Lines, 10 in a page Character, Nagara Date, ? Appearance, very old, worn out, and writing almost effaced throughout Verse Generally correct. Incomplete

---

* At the end of the last page occurs the figure 1407, which seems to have been recently written.

This codex contains a copy of a part of the Skandapurāṇa, generally known by the name of Brahmottarakhaṇḍa, noticed in No. 193 of this vol., without either a beginning or an end. Noticed by Dr. Mitra, see his Notices, No. 2567.

विवरणान्तकपुस्तम ।

No. 235. स्कन्दपुराणम् (ब्रह्मोत्तरखण्ड:) । Skandapuraṇam (Brahmottarakhaṇḍaḥ). Substance, country-made white paper, 12×6 inches. Folia, 89. Lines, 6-13 in a page. Character, Nagara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A complete copy of the same work.

विवरणानुक्रमा

No. 236. स्कन्दपुराणम् (ब्रह्मोत्तरखण्ड) । Skandapuraṇam (Brahmottarakhaṇḍaḥ). Substance, country-made white and yellow paper, 11×4 inches. Folia, 67. Lines, 5-8 in a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1856. Appearance, not old. Verse. Not correct. Complete.

Another complete copy of the same work.

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे ब्रह्मोत्तरखण्डे पुराणश्रवणफलानुवर्णनं नाम द्वाविंशो ऽध्यायः ॥ समाप्त ॥ शुभमस्तु ॥ यदि अक्षर पद भ्रष्ट (?) मात्राहीन यथा भवेत । तदों (?) क्षन्तव्य क्षम देवीप्रसादि परमेश्वरी (?) ॥ संवत १८५६ मार्गशीर्ष । कृष्णपक्ष ततोयाया भृगुवासर ॥ ॥ श्रीगणेशाय नमः देवीजी सहाय ॥ श्रीरामजी सहाय ॥ श्रीविश्वनाथाय नमः । श्रीकालभैरवो नमः ॥

विवरणानुक्रमपुस्तम

No. 237. स्कन्दपुराणम् (प्रभासखण्ड:) । Skandapuraṇam (Prabhāsakhaṇḍaḥ). Substance, country-made white paper, 11×6 inches. Folia, 403. Lines, 13 in a page. Character, Nagara. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A part of the Skandapurāṇa, generally known by the name of Prabhāsakhaṇḍa, describing the sanctity of the sacred places of Gujrat and Surat. Noticed in No 48 of this volume. See India Office Catalogue No. 3650, p. 1353, Part VI.

No. 238. **स्कन्दपुराणम् (वैशाखमाहात्म्यम्) ।** Skandapurāṇam (Vaisākhamāhātmyam). Substance, country made white paper, 18×3 inches. Folia, 27. Lines, 6-9 in a page. Character Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

Noticed before in No. 216 of this volume. See India Office Catalogue, p. 1362, Part VI.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । वेदव्यासाय नमः ॥

व्यास उवाच ॥

अंबरीषोऽथ राजा ब्रह्मणः परमेष्ठिनः ।

पुण्यं माधवमाहात्म्यं पप्रच्छ च महामुनिं ।

End. य इदं परमाख्यानं पापघ्नं पुण्यवर्द्धनं ।

शृणुयाद्वा पठेद्वापि स याति परमां गतिम् ॥

लिखितं पुस्तकं यस्य गृहे तिष्ठति मानद ।

तस्य मुक्तिः करस्था हि किमु तत् श्रवणात्मना ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे वैशाखमाहात्म्ये पंचदशोऽध्यायः ॥

विवरणम् । स्कन्दपुराणान्तर्गतवैशाखमाहात्म्यरूपोऽयं निबन्धः ।

No. 239. **स्कन्दपुराणम् (सूतसंहिता) ।** Skandapurāṇam (Sūtasaṁhitā). Substance, country made white and yellow paper, 14×5 inches, bound like an ordinary book. Folia, 71. Lines, 10-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not fresh. Verse. Generally correct. Complete.

A part of the Skandapurāṇa, generally known by the name of Sūtasaṁhitā. It is divided into several khaṇḍas or parts, as 1, Śivamāhātmyakhaṇḍa, 2, Jñānayogakhaṇḍa, 3, Muktikhaṇḍa,

4, Uparikhaṇḍa or Brahmagītā, written after the style of the Bhagavadgītā. Each of these is again subdivided into several chapters. Noticed by Dr. Mitra. See No. 1775 of his Notices. See also No. 3687, p. 1376, Part VI of the India Office Catalogue.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

नारायणं नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमं ।
देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥ १ ॥
ईश्वरं परमं तत्त्वमादिमध्यान्तवर्जितं ।
आधारं सर्वलोकानामनाधारमविक्रियं ॥ २ ॥
आनंतानन्दबोधाम्बुनिधिमद्भुतविक्रमं ।
अम्बिकापतिमीशानमनीशं प्रणमाम्यहं ॥ ३ ॥

सूत उवाच ॥

एवं सुरासुरैर्वन्द्यः श्रीकरोऽभिष्टुतः प्रभुः ।
कृत्वा प्रसादं सर्वेषां तत्रैवान्तर्हितोऽभवत् ॥ ७६ ॥
अस्य तीर्थस्य माहात्म्यं स्थानस्यास्य समापतेः ।
यो वेत्ति श्रद्धया मुक्तिः सिद्धा तस्य महात्मनः ॥ ७४ ॥
यः पठेच्छृणुयाद्वापि मुक्तिखण्डमिमं सदा ।
स साक्षान्मुक्तिमाप्नोति प्रसादेन समापतेः ॥ ७५ ॥
नमो व्यासाय गुरवे नमो विद्याप्रदायिने ।
नमः शिवाय सोमाय साक्षिणे प्रत्यगात्मने ॥ ७६ ॥

Colophon. श्रीस्कंदपुराणे सूतसंहितायां मुक्तिखंडे नवमोऽध्यायः । ९ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥

विवरणम्—श्रीस्कन्दपुराणान्तर्गतसूतसंहितानामकोऽयं प्रबन्धः ।

No. 240. स्कन्दपुराणम् (श्रीकृष्णजन्मकथा) । Skandapurāṇam (Śrikrishnajanmakathā). Substance, country made colourless paper, 8 × 2 inches. Folia, 8. Lines, 7–8 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and writing effaced in parts. Verse. Not correct. Incomplete.

A part of the Skandapurāṇa, relating the story of Śrikṛiṣṇa's birth, entitled Śrikṛi-ṇa-janmakathā.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

स ब्रह्म वेदान्तविदो वदंति परं प्रधान पुरुषं तथान्य ।

विश्वमृगत कारणमीश्वर वा तस्मै नमो विघ्नविनाशनाय ॥ १ ।

श्रीइन्द्र उवाच ।

ब्रह्मापुत्र(?) मुनिश्रेष्ठ सर्वशास्त्रविशारद ।

ब्रूहि सुतम व्रतं (? देव जन(?) मुक्तिर्विधीयते ॥ १ ।

त्रेतायां चैव कल्प्यां(?) द्वापरस्य समागम ।

कसदैत्यसमुतपन्नो पापात्मा च दुरात्मवान् ॥ २ ॥

तस्य भर्त्ता ख्यातिदेशा देवकीनाम शोभना ।

पुत्रजन्मा भवेत्तस्या वधत शौप (?) दानव ॥ ३ ॥

End. नास्ति

Colophon नास्ति

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतश्रीकृष्णजन्मकथानामकोऽयं ग्रन्थः ।

No. 241. **स्कन्दपुराणम् (शङ्करसंहिता) ।** Skandapurāṇam (Śankarasamhitā) Substance, country made white and yellow paper, 15 5 inches, bound like an ordinary book Folia, 179. Lines, 6-10 a page Character, Nagara Date, Samvat 1859 Appearance, old. Verse Not correct Incomplete

This codex contains only a part of the Śankarasamhitā, entitled Sambhavakhanda. The Samhita gives an account of the history of Śankara, and is divided into several parts, such as Daksa, Sambhava, Yuddha, Upadesa, &c. See p. 1362, Part VI of the India Office Catalogue.

पुस्तकेऽस्मिन् स्कन्दपुराणीयशङ्करसंहितान्तर्गतसम्भवकाण्डमात्र वर्त्तते ।

Colophon. सम्भवकांड समाप्त ॥ संवत १८५९ पुष्य (?) मासि कृष्णपक्षे चंद्रवासरे ।

यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा (?) तादृशं पुस्तकं मया ।

यदि शुद्धमशुद्धं (?) वा मम दोषो(?) न दीयते ।

मंगलं लेखकानां च पाठकानां च मंगलं ।

मंगलं सर्वजंतूनां (?) भूपतिनां (?)च मंगलं ॥ २ ॥

No. 242. स्कन्दपुराणं (सूतसंहिता) । Skandapurāṇam (Sūtasamhitā). Substance, country-made white paper. 15 × 6 inches. Folia, 37. Lines, 9-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the Sūtasaṁhitā, noticed before with a commentary in the margin.

विवरणन्तुक्तप्रायम् ।

No. 243. स्कन्दपुराणम् (सेतुमाहात्म्यम्) । Skandapurāṇam (Setumāhātmyam). Substance, country-made white and yellow paper, 16 × 5 inches. Folia, 98. Lines, 6-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not old. Verse. Generally correct. Complete.

A part of the Skandapurāṇa, known as Setumāhātmya, which describes the sanctity of Rāmeswara, a low sandy island in the Gulf of Manaar, separating India from Ceylon. See India Office Catalogue, Nos. 3691 and 3692, p. 1380, Part VI.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ श्रीरामचन्द्राय नमः ॥

नैमिषारण्यनिलया मुनयः शौनकादयः ।
अष्टाङ्गयोगनिरतास्तत्त्वज्ञानैकतत्पराः ।
मुमुक्षवो महात्मानो निर्ममा ब्रह्मवादिनः ।
धर्मज्ञा मानरहिताः सत्यव्रतपरायणाः ॥ २ ॥
जितेन्द्रिया जितक्रोधाः सर्वजीवदयापराः ।
भक्त्या परमया विष्णुमर्च्चयन्तः सनातनम् ॥ ३ ॥
तपस्तेपुर्महात्मानो नैमिषे मुक्तिदायिनि ।
एकदा ते महात्मानः समाजं चक्रुरुत्तमम् ॥ ४ ॥

End. सूत उवाच ॥

युष्माकमेवं कथितं गृगालस्य कपेरपि ।
पापाद्विमोक्षणं विप्रा धनुःकोटिनिमज्जनात् ॥
भक्त्यायमिममध्यायं शृणोति पठतेऽपि वा ।
स्नानजं फलमाप्नोति धनुःकोटौ स मानवः ॥
योगिभिर्दुरसुलभां मुक्तिं प्राप्यान्ते विन्दति ॥

Colophon. इति श्रीस्कंदपुराणे सेतुमाहात्म्ये धनुःकोटिप्रशंसायां शुगालवानरमोक्षण पञ्चत्रिंशोऽध्यायः ॥ ॥ ग्रंथ ४१०० ।

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतसेतुमाहात्म्यरूपोऽयं निबन्धः ।

No. 244. स्कन्दपुराणम् (कोकिलामाहात्म्यम्)। Skandapurāṇam (Kokilamāhātmyam). Substance, country-made white paper, 11×5 inches. Folia, 28. Lines, 2–11 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1860. Appearance, old, and worm-eaten in parts. Verse. Not correct. Complete.

This work, treating of the greatness of the goddess Kokilā, an incarnation of Durgā in the form of a cuckoo, as also of a religious observance held in her honour, forms a part of Kanakādrikhaṇḍa, which is said to be a part of the Skandapurāṇa. It has been also noticed in the India Office Catalogue No. 3631, p. 1329, Part VI, q. v.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीभुवनेश्वर्यै नमः ॥

एकदा नैमिषारण्ये ऋषयः शौनकादयः ।
सर्वार्त सूतमासीनं पप्रच्छुरिदमादरात् ॥
ऋषय ऊचुः ।
सूत सूत महाप्राज्ञ किंच्यस्मदृक्तम्य (? संशय ।
यत् पृच्छामो वयं सर्व्वे सविस्तरमशेषतः ॥ १ ॥
कोकिलायास्तु माहात्म्यं महापातकनाशनं ।
साक्षाद् भगवती देवी सृष्टिस्थित्यन्तकारिणी ॥
भवपत्नी महामाया त्रैलोक्यव्यापिनी शिवा ।
तिर्य्यक्त्वं समनुप्राप्तायेनानिष्टेन कर्म्मणा ॥ ४ ॥
त्वं वृत्तान्तमशेषाक्ं तस्या माहात्म्यमेव च ।
कस्मिन् काले व्रतं कार्य्यं को विधिः कस्य पूजनम् ॥

End. सूत उवाच ॥

शिवनारदसंवादः कथितस्ते मयानघ ।
नमस्कृतोऽसि पृष्टोऽसि गमिष्यामि स्वमाश्रमं ॥ २३ ॥
यदा स्मरसि मां साधो स्नेहेन भृगुनन्दन ।
तदाहमागमिष्यामि सत्यमेतद्वदामि ते ॥ २४ ॥

इद पवित्र विमलं विचित्र स्वम पुरा दमीश्वरस्य ॥
चरित्रमाख्य रघुनन्दनाय मया हिला हि गणाम मत ॥ २६ ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे कनकाद्रिखण्डे शिवनारदसंवादे कोकिलामाहात्म्ये पुराणश्रवणमाहिमा नाम एकविंशोऽध्यायः । शुभं भवतु ॥ श्रीरस्तु ॥ संवत् १८६० ॥ श्रीराम राम राम मङ्गाराम ॥ श्रीगोविन्दाय नमः ॥ श्रीरामानन्दाय नमो नमः ग्रन्थ ११७५ । क ॥ क ॥

विवरणम्—स्कन्दपुराणीयकनकाद्रिखण्डान्तर्गतकोकिलामाहात्म्यरूपोऽयं निबन्धः ।

No. 245. स्कन्दपुराणं (ब्रह्मगीता)। Skandapurāṇam. (Brahmagitā) Substance, country-made yellow and white paper, 15.5 inches, bound like an ordinary book Folia, 131 Lines, 7-11 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old Verse. Generally correct Complete

The fourth or last part of the Sūtasamhitā of the Skandapurāṇa, entitled Yajñavaibhavakhaṇḍa or Brahmagitā, written in the style of the Bhagavadgitā, and treating of nearly the same subject, with this difference only, that Śiva occupies here the place of Parabrahma, with a commentary by Mādhavacharyya in the margin, entitled Tatparyadipika.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ मुनयः ऊचुः ।

भवता सर्वमाख्यातं मत्पादविस्तरादपि ।
इदानीं श्रोतुमिच्छामि ब्रह्मगीतामनुत्तमाम् ॥ १ ॥
सर्वविज्ञानरत्नानामाकरस्य महात्मनः ॥
कृपाहैपायमस्यैव भवाञ्छिष्यः सुशोभितः ॥ २ ॥
त्वयैवाविदितं किञ्चिन्नास्ति सत्य प्रभाषित ।
यदि प्रसन्नो भगवांस्त्वं नो वक्तुमिहार्हसि ॥ ३ ॥

End. इति परशिवभक्त्या प्रार्थविद्यां सत
सुखघनशिवतत्त्वप्रापिकामेव गीताम् ।
मुनिगणहितबुद्ध्या भाष्यनिर्वाणरूपं
परतरमवलोक्य प्रज्ञया मौनमाप ॥ ७६ ॥
मुनयश्च गुरुं परवेदिनं प्रणिपत्य समस्तहितप्रद ।
हृदयस्य सरोरुहपदं स्थित परतत्त्वतयैव विरं स्थिर ॥ ७७ ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे सूतसंहितायां यज्ञवैभवखण्डे उपरिभागे ब्रह्मगीतासूपनिषत्सु ब्रह्मविद्यायां द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥

विवरणम्—स्कन्दपुराणीयसूतसंहितान्तर्गतब्रह्मगीताभिध-ब्रह्मविद्याख्योऽयं निबन्धः ।

No. 246. स्कन्दपुराणं (हालास्यमाहात्म्यम्) । Skandapuranam (Hālāsyamāhātmyam). Substance, country made white and yellow paper, 15 × 5 inches. Folia, 212. Lines, 10-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, almost fresh, and written by different hands. **Verse.** Generally correct. Complete (without colophon).

The Hālāsyamāhatmya forms a section of the Agastyasamhitā which again is a part of the Skandapurana, treating of the legendary history and religious merits of the Hālāsyakṣetra or Hemapadmākara or Śivagaṅgā in the Madura District. Madura is the capital of the **Pāndya** dynasty who are often mentioned in the book. The presiding deity, Śiva, is often called Sundaresa after the great Sundara Nāyaka, the great founder of Śaiva Temples. Towards the east of the Temple is Rāmesvaram. The great Śiva Temple of Madura is very likely the Hālāsya Temple. Mīnākṣi, the great goddess of Madura, is often mentioned in this work.

"शिवलिङ्गसमन्वितं श्रीमद्धालास्य ...

श्रीमत् कदम्बवनमपरं कल्पकापुरम् ॥

समष्टिविद्यानगरीमपरं मधुरापुरम् ॥

(Halāsyamahātmya, Page 136.)

Noticed by Dr. Mitra in his Notices, No. 2204.

Beginning. श्रीगणाधिपतये नमः ॥ श्रीदक्षिणामूर्तये नमः ॥ श्रीमीनाक्षीसुन्दरेश्वराय नमः ॥

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ॥

प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥

मातामहमहाशैलमहस्तदपितामहम् ।

कारणं जगतां वन्दे कण्ठादुपरि वारणम् ॥

ऐश्वर्यं परमं तत्त्वमादिमध्यान्तवर्जितम् ।

आधारं सर्वभूतानामनाधारमविक्रियम् ॥ १ ॥

अनन्तानन्दबोधाम्बुनिधिमद्भुतविक्रमम् ।

अम्बिकापतिमीशानमनीशं प्रणमाम्यहम् ॥

End. त्वमागावरणोचर (?) तदभुमा दिव्यं सवाना यत् तद्रूपं यतोश्वरेण कृपया मगातमार्गेश्वर सीमात्वया शिवया त्वमेश (?) भगवन्मद्भानयुक्तान् प्रति दत्वासोटमनतसीस्रि-जनकान्नित्य प्रसन्नो भव। सत्य मत्यमिद समेश कृपया वेदान्तमासमत मगीत प्रपठ पापवर्जिता यद्गासविद्यासुतान् (?) शर्मार्दवपदं प्रयात् सहसा सायुज्यमुक्ति गता सीमान्ताश कृपा प्रदेहि सतत श्रीमद्दरशासया आदास्तणामचिंयवे मम श्रीगौरी- कैदारेश्वरार्पण मस्त सीतारामजी वावाकण्वक्स श्रीकृष्णपरमात्मा।

विवरणम् – स्कन्दपुराणान्तर्गतहालास्यमाहात्म्यरूपोऽयं निबन्धः।

No. 247. स्कन्दपुराणम् (हालास्यमाहात्म्यम्)। Skandapurāṇam (Hālāsyamāhātmyam). Substance, country-made white paper, 12 x 6 inches. Folia, 180. Lines, 3-13 in a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1875. Appearance, very old. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the same work.

विवरणमुक्तरूपम्

No. 248. स्कन्दपुराणम् (हिमवत्खण्डः)। Skandapurāṇam (Himavatkhaṇḍaḥ). Substance, country-made white paper, 12 x 6 inches. Folia, 287. Lines, 4-11 in a page. Character, Nagara. Date, ? Appearance, very old. Verse. Not correct. Complete.

A part of the Skandapurāṇa, generally known by the name of Himavatkhaṇḍa, describing the sacred places in Nepāl and in the Himalayan regions generally. See India Office Catalogue, Nos. 3694, and 3695, p. 1383, Part VI.

Beginning. श्री यस्याङ्का हिमशैलजा गणपति मूर्ध्नि हि विघ्नेश्वर

पञ्चास्ये सुविभूषित. पञ्चप्राणस्तथा च पञ्चात्मकं।

त्रैलोक्यं सचराचरं त्रिगुणजं पञ्चात्मभिः सन्दधे

योऽसौ हि रसादिभिः भगवान् तस्मै नमः प्रणवे॥ १॥

ऋषयः ऊचुः॥

मुनीश्वर प्रसादात्ते श्रुतं सर्वं प्रभासनं।

भगवन् श्रोतुमिच्छामो माहात्म्यं हिमवाद्रेः॥ २॥

तव तप कृतानां यद्देवानां च विशेषतः ।
माहात्म्यं सर्व तीर्थानां शृण्वतां वद मे विभो ॥ ३ ॥

End. आस्थाय पञ्चमी सम्यक गावयन्(?) बहु ।
रुद्रकन्याकर्णोद्गतैश्चामरैर्व्यजयन् सदा ॥
मोचन गगनेश (? वाद्यगीतैर्विनोदयन् ॥
माहात्म्या वे वर हिम गिरेः कि श्रमसोहृतं (?)
तच्छृङ्गेषु प्रममसुनीश (? मति देवा प्रसिद्धा ॥
आसा ः शीव मति (?) मनया यस्य पत्नी च गौरी
आद्याद्या चणमपि पृथक तेन संवति शंशम् (?) ॥

Colophon. इति श्रीस्कंदपुराणे हिमवत्खण्डे नेपालमाहात्म्ये प्रद्युम्नोत्तरे यादवप्रत्यागमनं नाम पञ्चा (शा ?) सी त्युत्तरशततमोऽध्याय ॥ १८५ ॥ ग्रन्थसंख्या १२३०० ॥

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतहिमवत्खण्डरूपोऽयं निबन्धः ।

No. 249. स्कन्दपुराणं (सह्याद्रिखण्डः) । Skandapurāṇam (Sahyādrikhaṇḍaḥ). Substance, country-made yellow and white paper, 17 × 5 inches. Folia, 217. Lines, 5-10 in a page. Character, Nāgara. Date, 1859. Appearance, almost fresh. Verse. Generally correct. Complete.

A part of the Skandapurāṇa, generally known by the name of Sahyādrikhaṇḍa, describing the sacred places of pilgrimage in the Sahyādri or Western Ghāts and along the Godāvari river. See No. 1748 of Dr. Mitra's Notices, also No. 3682, p. 1370, Part VI, of the India Office Catalogue.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय । युधिष्ठिर उवाच ॥
कथितानि मुनिश्रेष्ठ तीर्थानि भवता मम ।
सेव्यानि चैव मुख्यानि वनानि वनवासिना ॥
बदर्यादीनि स्थानानि नैमिषे पुष्करे तथा ।
सह्याद्रिदण्डकारण्ये माहात्म्यं वद सुव्रत ॥
मार्कण्डेय उवाच ॥
शृणु वत्स प्रवक्ष्यामि सह्याद्रिखण्डके शुभे ।
दण्डकं भ्रमं यत्र सदा तिष्ठति देवता ॥ ३

दत्तात्रेयो मुनिर्यत्र यत्र देवी च रेणुका ।
वासस्तु सर्व्वदा यत्र संस्थितो स्वयं ॥ ४ ॥
यस्मिन् तत्र महाराज हिमशैलसमप्रभा ।
मुक्तिप्राप्तास्तथा सर्व्वे सिद्धाद्याः सनकादयः ॥ ५ ॥

End. लिखित्वा दापयेद्यस्तु पुस्तकं स्वच्छमानसः ॥ ३१ ॥
तस्मै देवी दिशेल्लक्ष्मीं सर्वोपकरणैर्युताम् ।
लोकपूज्यो भवेन्मर्त्यो यशस्वी कान्तिमान् भवेत् ॥ ३२ ॥
पुत्रवान् धनवान् लोके सुखी नीरोगश्च जायते ।
विद्यावान् सुकुलोत्पन्नो जायते देवीपूजकः ॥ ३३ ॥
श्रुत्वा माहात्म्यमतुलं पुरुषो भक्तिसंयुतः ।
ब्राह्मणान् भोजयेत् पश्चाद्दद्याद्दानान्यनेकशः ॥ ३४ ॥
स तान् कामानवाप्नोति नात्र कार्या विचारणा ।
इति सत्यं मुनीन्द्राय वसिष्ठाय तु शंकरः ॥ ३५ ॥
उक्तवान् समयः श्रेष्ठः तत्सर्वं कथितं मया ।
पठित्वा वाहिता भूत्वा ततः सिद्धिं गमिष्यति ॥ ३ ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे सह्याद्रिखण्डे तुलजामाहात्म्ये शंकरवसिष्ठसंवादे फल-श्रुतिनाम द्वाविंशोऽध्यायः ॥ २२ ॥ संवत् १८५८ मिति भाद्रपदे कृष्णपक्षे चतुर्दश्यां १४ गुरुवासरे तद्दिने खण्ड समाप्तं ॥

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतसह्याद्रिखण्डस्थोऽयं निबन्धः ।

No. 250. सप्तशतीसारः सटीकः । Saptaśatīsāraḥ saṭīkaḥ. Substance, country-made yellow paper, 18 × 4 inches. Folia, 4. Lines, 5-15 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1765. Appearance, old, worn out, and writing effaced in parts. Verse and prose. Generally correct. Complete.

A little poem, giving the substance of the Sapta-śatī, generally known by the name of Mārkaṇḍeya Caṇḍī, in nine verses, with an explanatory commentary in the margin, by the late Prema Candra Tarkavāgīśa, professor of rhetoric in the Calcutta Sanskrit College.

Beginning *of the Commentary*. ओं नमो गणेशाय ॥
निर्म्माणपालनविनाशनवाम्नलीला
स (य ?) म्मोहितो न विदधाति पितामहोऽपि ।

तामेव देवदनुजादिसमस्तसेव्यां
दुर्गां नतोऽस्मि विदधातु शुभां मतिं मे ॥

पुरा किल भगवत्त्रिपुरान्तकचरणपङ्कजानुचिन्तनजनितानन्दसन्दोहनिर्वृत स्वान्तेन कृतश्चित् कारणवशान्मार्कण्डेयपुराणान्तर्गतश्रीमद्देवीमाहात्म्य-वाचनाविधुरेणापि तदीयातिमहत्फललिप्सुना केनचित् महापुरुषेणाभ्यर्थितो भगवान् परमकारुणिकः पिनाकपाणिरतिसंक्षिप्य देवीमाहात्म्यार्थसम्मलितं तत्समानफलसम्पादकञ्च दुर्गास्तोत्ररूपं प्रबन्धमेतं निर्ममेति विवदन्ती । तत्र तावत् प्रथमं मधुकैटभवधोदाहृतमाहात्म्यरूपं प्रथमचरिताख्यमनुकीर्तयन् स्तौति स्वप्नांशे इति ।

Beginning *of the Text*

सुप्तांशे योगनिद्रां प्रभजति भुजगाधीशतल्पे सदर्पो
उत्पन्नौ दानवौ तच्छ्रवणमलमयाङ्गौ मधुं कैटभं च ।
दृष्ट्वा भीतस्य धातुर्नुतिभिरभिनुतामाशु तौ नाशयन्तीं
दुर्गां देवीं प्रपद्ये शरणमहमशेषापदुन्मूलनाय ॥ १ ॥
युद्धे निर्जित्य दैत्यः सुरकुलमखिलं यस्तदीयेषु धिष्ण्या-
न्यास्थाप्य स्वान् विधेयान् स्वयमगमदसौ शक्रतां विक्रमेण
तं सामात्याप्तमित्रं महिषमभिनिहत्यास्यमङ्गाधिपदां ।
दुर्गां देवीं प्रपद्ये शरणमित्यादि ॥ २ ॥
विश्वोत्पत्तिप्रणाशस्थितिविहृतिपरे देवि घोरामरारि-
त्रासात् त्रातुं कुलं नः पुनरपि च महासङ्कटेष्वीदृशेषु ।
आविर्भूया पुरस्तादिति चरणमनमत्सर्वगीर्वाणवर्गा
देवीं दुर्गां प्रपद्ये इत्यादि ॥ ३ ॥
हन्तुं शुम्भं निशुम्भं विदशगणनुता हैमवाला हिमाद्रा-
वारूढा व्यूढसैन्यान् युधि निहतवती धूम्रदृक्चण्डमुण्डान् ।
चामुण्डाख्यां दधानामुपशमितमहारक्तबीजोपसर्गां
दुर्गां देवीं प्रपद्ये इत्यादि ॥ ४ ॥
ब्रह्मेशस्कन्दनारायणकिटिनरसिंहेन्द्रशक्तीः स्वभृत्याः
कृत्वा हत्वा निशुम्भं जितविबुधगणं त्रासिताशेषलोकं ।
एकीभूयाथ शुम्भं रणशिरसि निहत्यास्थितामात्तखड्गां
दुर्गां देवीं प्रपद्ये इत्यादि ॥ ५ ॥

End.

त्रायस्व स्वामिनीति त्रिभुवनजननि प्रार्थना त्वय्यपार्था
पाल्यन्तेऽभ्यर्थनाया भगवति शिशवः किं न्वनन्या जनन्या ।

तनुश्च श्यामसर्वत्रवनतविबुधाह्लादवीसा (१) विसर्गो
दुर्गा देवी प्रपद्ये इत्यादि ॥ ६ ॥

त्रैगुण्याना गुणानामनुसरणरता कौमलनाभवतारा
ये लोकानामशीला दनुजकुलबलोलातिकोलाभलीला ।
देवी सच्चिन्मयी सा विपुलिततिमिरसन्मानिवर्गापवर्गा
दुर्गा देवी प्रपद्ये इत्यादि ॥ ७ ॥

सिंह (१ ?) रुढा त्रिनेत्रा करतलविलसच्चक्रशङ्खादिरम्या
भक्ताभीष्टप्रदात्री त्रिभुवनजननी सर्वलोकैकवन्द्या ।
. सद्योमङ्गलदीता त्रिपुरहरकृता श्यामला॥ कुमारी
दुर्गा देवी प्रपद्ये इत्यादि ॥ ८ ॥

एतत् सन्त पठन्तस्तवमखिलविपज्जालतूलानलाभ
हृन्मोहध्वान्तभानुप्रतिममखिलसङ्कल्पकल्पद्रुकल्पम् ।
दौर्गं दौर्गत्यघोरातपतुहिनकरप्रख्यमहोगजेन्द्र-
श्रेणीपञ्चास्यदेश्यं विपुलभयदकालाहितार्क्षप्रतापम् ।

End *of the Commentary*. सन्त, साधव एतं दौर्गं दुर्गासम्बन्धिनं स्तव पठन्तु विधौ लोट्
सन्त इत्यनेनाभ्रता पाठाधिकाराभाव सूचित, यद्वा सन्त इति सम्बोधनान्तं
पद हे सन्त, पण्डिता, एत स्तवं पठन्तु सज्जना इति शेष फलकथनाय
विशिनष्टि किम्भूत अखिलविपज्जालतूलानलाभं अखिलं यद्विपज्जाल
विपन्निगणस्तत्तूलमिवेत्युपमितिसमास तत्र अनलस्य आभा साम्यं यस्य तथा
तं एतत् स्तवपाठाद्विपुल विपज्जाल भटिति नश्यतीत्यर्थ तथा हृदो मनसो
यन्मोह स ध्वान्तमिव तत्र भानोः प्रतिमा यस्य स तथा त हृन्मोहनाशक
मित्यर्थ, तथा अखिलसङ्कल्पाना समस्तमानसिकविषयाणां कल्पद्रुकल्प
कल्पवृक्षादीश (ष ?) दून कल्पवृक्षवदभिलाषपूरकमित्यर्थ तथा दौर्गत्यं दारिद्र
घोरातप इव विकटसन्ताप इति स तथा तत्र हिमकर तुल्यं दारिद्र्यविना-
शकमित्यर्थ तथा अंहांसि पापानि गजेन्द्रश्रेणीव हस्तियूथसमूह इति
स तथा तत्र पञ्चास्यदेश्य सिंहादीषदून पापविनाशकमित्यर्थ तथा विपुलं
पुन पुनर्जायमानत्वाद्बहुलीभूतत्तथा भयदो कालो मृत्यु सोऽहि सर्प
इवेति तस्य तार्क्षस्य गरुडस्येव प्रताप, पराक्रमो यस्य स तथा तं मृत्युविना
शकमित्यर्थः तथा विपुल पुन पुनर्जायमानञ्च ?) भीसदमिति यावत् ।

शाके शिलीमुखनगाम्बरशशाङ्कमाने ६ली तुलालयविलासिनि सप्तमेऽग्नि
श्रीप्रेमचन्द्रकृतिना कृतिना सिताब्जसन्तोषसन्ततिधिया विहृति, कृतय ।

Colophon. इति श्रीप्रेमचन्द्रतर्कवागीशभट्टाचार्यविरचिता सप्तशतीसारटीका समाप्ता ।

विवरणम्—श्रीप्रेमचन्द्रतर्कवागीशकृतटीकासहितसप्तशतीसारकर्पोऽयं निबन्धः ।

No. 251. स्कन्दपुराणे (मार्गशीर्षमाहात्म्यम्)। Skandapurāṇam (Mārgaśirsamāhātmyam) Substance, country-made colourless paper, 10×4 inches Folia, 89 Lines 3-10 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, and worn out Verse. Generally correct Complete

A part of the Skandapurāṇa, describing the rites to be performed during the month of Mārgaśīrṣa or Agrahāyana, noticed in No. 217 of this volume.

विवरणमनुक्तपूर्वम्

No. 252. कार्त्तिकमाहात्म्यम्। Kārtikamāhātmyam Substance, country-made white paper, 15×5 inches Folia, 42 Lines, 3-10 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1835 Appearance, old Verse Generally correct Complete.

Another copy of the work noticed in No 211 of this volume.

विवरणमनुक्तपूर्वम्

No. 253. स्कन्दपुराणम् (हिमवत्खण्डः)। Skandapurāṇam (Himavatkhaṇḍaḥ). Substance, country made white paper, 16×6 inches Folia, 93. Lines, 5-15 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, and written by different hands Verse. Not correct. Incomplete

Although this codex is entitled Himavatkhaṇḍa, it contains in reality fragments of several khaṇḍas, such as Prabhāsakhaṇḍa, Avantikhaṇḍa, Himavatkhaṇḍa, &c., belonging to the Skanda-purāṇa.

पुस्तकमिदं हिमवत्खण्डनाम्ना परिचितमपि च स्कन्दपुराणीयप्रभासावन्तीप्रमुखखण्डानां खण्डितानि कति पत्राणि सन्ति तत्तो नेदं नाम्नोपनार्हमिति मन्यामहे ।

No. 254. सहस्रनाम सटीकम् । Sahasranāma saṭīkam. Substance, country made white paper, 12 × 4 inches. Folia, 99, of which foll. 63–69 have been recently replaced. Lines, 4–9 in a page. Character, Nāgara. Date, Appearance, very old, worn out, and torn in parts. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A chapter of the Anuśāsanaparvan of the Mahābhārata, entitled Sahasranāma, in which Bhīṣma, at the request of Yudhiṣṭhira, recites one thousand names of Viṣṇu. The codex contains the text with a commentary by Śaṅkarāchārya, entitled Viṣṇu Sahasranāmabhāṣya in the margin. See the Catalogue of the India office, No. 3282, p. 1171, Part VI.

Beginning *of the Commentary.*

सच्चिदानन्दरूपाय कृष्णायाक्लिष्टकारिणे ।
नमो वेदान्तवेद्याय गुरवे बुद्धिसाक्षिणे ॥ १ ॥
यस्य स्मरणमात्रेण जन्मसंसारबन्धनात् ।
विमुच्यते नमस्तस्मै विष्णवे प्रभविष्णवे ॥ २ ॥
कृष्णद्वैपायनं व्यासं सर्वभूतहिते रतम् ।
वेदाब्जभास्करं वन्दे शमादिनिलयं मुनिम् ॥ ३ ॥
सहस्रमूर्त्ते (?) पुरुषोत्तमस्य सहस्रनेत्राननपादबाहोः ।
सहस्रनामस्तवनं प्रशस्तं निरुच्यते जन्मजरादिशान्त्यै ॥ ४ ॥

श्रीवैशम्पायनो जनमेजयमुवाच श्रुत्वेति धर्मानभ्युदयनिःश्रेयसोत्पत्तिहेतुभूतान् वेदलक्षणानशेषेण कार्त्स्न्येन (?) पावनानि च पापक्षयकराणि च सर्वशः सर्वप्रकारैः श्रुत्वा युधिष्ठिरो धर्मपुत्रः शान्तनवं शन्तनुसुतं भीष्मं सकलपुरुषार्थसाधनं स्वल्पप्रयासमनुक्तमिति मत्वा पुनरेव भूयोऽप्यभ्यभाषत प्रष्टुं कृतवान् ।

Beginning *of the Text.* श्रीवैशम्पायन उवाच ।

श्रुत्वा धर्मानशेषेण पावनानि च सर्वशः ।
युधिष्ठिरः शान्तनवं पुनरेवाभ्यभाषत ॥ १ ॥
युधिष्ठिर उवाच ।
किमेकं दैवतं लोके किं वाप्येकं परायणम् ।
स्तुवन्तः कं कमर्चन्तः प्राप्नुयुर्मानवाः शुभम् ॥ २ ॥
को धर्मः सर्वधर्माणां भवतः परमो मतः ।
किं जपन् मुच्यते जन्तुर्जन्मसंसारबन्धनात् ॥ ३ ॥

End *of the Text* श्रीभगवानुवाच ।

यो मां नामसहस्रेण स्तोतुमिच्छति पाण्डव ।
सोऽहमेकेन श्लोकेन स्तुत एव न संशयः ॥ १४४ ॥
नमस्त्वनन्ताय सहस्रमूर्तये सहस्रपादाक्षिशिरोरुबाहवे ।
सहस्रनाम्ने पुरुषाय शाश्वते सहस्रकोटीयुगधारिणे नमः (?) । १४५ ।

Colophon *of the Text* इति श्रीमहाभारते शतसाहस्र्यां संहितायां वैयासिक्यां शान्ति
पर्वणि दानधर्मे तिमानुशासने श्रीविष्णोर्नामसहस्रं समाप्तं ।

End *of the Commentary* विश्वेश्वरमित्यादिना विश्वेश्वरोपासनादेव संसारस्य धन्या कृत
कृत्या इति दर्शयति ॥ १४२ ॥

आदरेण यथा स्तौति धनवन्तं धनेच्छया ।
तथा चेद्विश्वकर्तारं संसारा मुच्यते बन्धनात् ।

इति भागवतवचनात् ।

सहस्रनामसन्दर्भव्याख्या सर्वसुखावहा ।
श्रुतिस्मृतिन्यायमूला अर्पिता हरिपादयोः ॥

Colophon *of the Commentary*. इति श्रीभगवत्पादश्रीशङ्कराचार्यविरचितं सहस्रनाम-
विवृतं समाप्तं । शु । भ । म ॥ स्तुता के । के ॥ के । के । के ॥

विवरणम्—पुस्तकेऽस्मिन् सटीकं श्रीविष्णुसहस्रनाम वर्तते ।

No. 255. सहस्रनाम । Sahasranama. Substance, country-made white and yellow paper, 10 × 4 inches. Folia, 14. Lines, 8-11 in a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1761. Appearance, very old, and worn out. Verse. Generally correct. Complete.

A different work of the same name and on the same subject belonging to the Padmapurāṇa, Uttarakhaṇḍa. See the Catalogue of the India office No. 3396, p. 1223, Part VI.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजं ।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत सर्वविघ्नोपशान्तये ॥ १ ॥
वाल्मीकादिह प्राप्तं नारदं भगवत्प्रियं ।
दृष्ट्वा नत्वा सभायां ते पप्रच्छुर्मुनयो मुदा ॥ २ ॥

नैमिषे निमिषक्षेत्रे ऋषयः शौनकादयः ।
दर्त्तार्षिमुपसगम्य पप्रच्छुरिदमादरात् ॥ ३ ॥

ऋषिरुवाच ।

ब्रह्मन् केन प्रकारेण सत्पापक्षयो भवेत् ।
विना दानेन तपसा विना तीर्थैर्विना मखैः ॥ ४ ॥
विना वेदैर्विना ध्यानैर्विना चेन्द्रियनिग्रहैः ।
विना शास्त्रसमूहैश्च कथं मुक्तिरवाप्यते ॥ ५ ॥

End. विष्णोः सहस्रनामैतत् प्रत्यहं जपमन्त्रज ।
नार्चकेन तु येन स्यात् तस्य फल शृणु मे प्रभो ॥ १५१ ॥

श्रीमहादेव उवाच ॥

राम रामेति रामेति रमे रामे मनोरमे ।
सहस्रनाम तत्तुल्यं रामनाम वरानने ॥ १५२ ॥

Colophon. इति श्रीपद्मपुराणे उत्तरखण्डे उमामहेश्वरसंवादे श्रीविष्णुसहस्रनामस्तोत्रं सम्पूर्णं समाप्तं शुभमस्तु सिद्धिरस्तु संवत् १७६१ कार्तिकमासे कृष्णपक्ष एकादश्यां गतचादशीतिथौ सदशारन्नामसुभास्थाने काशीमध्ये रामेश्वरभौमके पुस्तकं लिखीतं (?) वैद्यनाथ भारथी शुभस्थान गणेश ।

विवरणम् — पद्मपुराणान्तर्गतविष्णुसहस्रनामस्तोत्रोऽयं निबन्धः ।

No. 256. पर्व्वानुकीर्त्तनम् । Parvānukīrtanam Substance, country made white paper, 16 × 5 inches Folia, 25 Lines, 1–9 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, worn out, and slightly worm-eaten in parts Prose, Generally correct. Incomplete

An abstract of the contents of each Parvan of the Mahābhārata, entitled Parvānukīrtana The codex under notice contains only the latter part of the work, with certain abbreviations.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । रागविप्लवौ भ्रष्टौश्वर्करोपेतौ सुग्धरूपस्तत्कर्तारः (?) जनमे, ज ततो राजा प्राप्य पार्थो धृत कथ भ्रामन् धृतावा हतपुत्रामात्य गान्धारी च कथं भ्रामात् कियत् वा कालं राजा स तद्वद् ।

End. अर्चयति श्रावयेच्चापि सततं चैव यो नरः ।
सर्वपापविनिर्मुक्तो वैष्णवं लयमाप्नुयात् ॥
पितृन्नस्ते सन्तानिकादशसमुद्भवान् ।
आत्मानं ससुतं चैव स्त्रियं च भरतर्षभ ।
दश शङ्खोस कर्ण्य इदं मया तदायम प्रोक्त सर्व ॥ नरर्षभ ।

Colophon. इति श्रीमहाभारते शतसाहस्र्यां संहितायां वैयासिक्यां सत्पन्नानुकीर्तनं समाप्तिमगमत् ।

विवरणम्——महाभारतीयम सर्म्भस म्मंग्रहपर्वोऽप्य निबन्ध ।
पृष्ठ ६८ पत्र आध्याय समाप्त ।

No. 257. हरिवंशम् सटीकम् । Harivamsam satIkam Substance, country made white paper, 11 × 6 inches Folia, 656 Lines, 7 12 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1859. Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten in parts. Verse Not correct Complete

A supplementary section of the Mahābhārata, containing an account of the lineage and adventures of Kṛṣṇa, entitled Harivansa. This work is recited at the houses of Hindus, especially among childless families, that they may get children to continue their line. The codex under notice contains also the commentary of Nilakantha, the famous commentator of the Mahābhārata in the margin See the Catalogue of the India office, Nos. 3296–3297, p. 1175, Part VI.

Beginning *of the Commentary*, श्रीगणेशाय नमः ।

य वक्र सकुरादर्वोदयमनोमाया परागद्दश्यता
निनुस्तनश्चाविमामादिना(?)पि च विराटमुर्खभवाव गत ।
त प्रलयात् अद्दृश्यमचरमन् स्वकोपनिषद्य
आङ्गोपाङ्गमुपास्महे श्रुतिशिरावशोरवेदर्शित ॥ १ ॥
वाचस्तं नाभिभावी यदिह दर्शितं याति तर्कोऽप्रतिष्ठो
मीमांसा प्रतिष्ठाय्य भजति गुणगुणं यस्य सच्चासि साख्यं ।
कुर्वीत योगयुक्तं निहितमुपनिषद्वाक्यवृन्दैः परं सं
मायादालक्षणार्थ्यो भगवान् विजयते यस्य सेयं शिवाया ॥२॥

व्यासर्क्षे चित्रमूर्त्ती शतपथहृदयं य: पुराणेतिहासे-
ष्वित्काश्र्यैकवांश (?) फणिपतिविहितं योगशास्त्रं च भाष्ये ।
सूत्रव्यासापहृत्यै श्रुतिशिखरगिरां ब्रह्मसूत्रैरहस्य
वेदव्यास: स भूयादखिलभवभयध्वस्तये स्फाटधाना ॥ ६ ॥

Beginning *of the Text*

नारायणं नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमम् ।
देवीं सरस्वतीञ्चैव ततो जयमुदीरयेत् ॥ १ ॥
द्वैपायनोष्ठपुटनि:सृतमप्रमेयं
पुण्यं पवित्रमथ पापहरं शिवञ्च ।
यो भारतं समधिगच्छति वाच्यमानं
किं तस्य पुष्करजलैरभिषेचनेन ॥ २ ॥
जयति पराशरसूनु: सत्यवतीहृदयनन्दनो व्यास: ।
यस्यास्यकमलगलितं वाङ्मयममृतं जगत् पिबति ॥ ३ ॥
यो गोशतं कनकशृङ्गमयं ददाति
विप्राय वेदविदुषे च बहुश्रुताय ।
पुण्यां च भारतकथां शृणुयाच्च नित्यं
तुल्यं फलं भवति तस्य च तस्य चैव ।

End *of the Text.*

कैलासयात्रा कृष्णस्य पौण्ड्रकस्य वधस्तथा ।
हंसस्य डिम्भकस्यैव वधश्चैव प्रकीर्तित: ॥ २९ ॥
पुरत्रयस्य संहार इति वृत्तान्तसंग्रह: ।
कथितो नृपशार्दूल सर्वपापप्रणाशन: (?) ॥ ३० ॥
वृत्तान्तं शृणुयाद्यस्तु सायं प्रात: समाहित: ।
स याति वैष्णवं धाम लब्ध्वा कामं कुरूद्वह ।
धन्यं पुण्यमायुष्य (?) भुक्तिमुक्तिफलप्रदम् ॥

Colophon. इति श्रीमहाभारते शतसाहस्र्यां संहितायां खिलेषु हरिवंशे वृत्तान्तसंग्रह: समाप्तश्चायं अध्याय: ॥ ११७ ॥

End *of the Commentary.*

तत्र ब्रह्मकुले महति जयते गोत्रेण यद्गौतमं ।
धर्मज्ञानविरागवैभवचतुर्भद्रेण चातुर्धरं
गोविन्दं स्वयमेव जन्म धृतवान् यो नीलकण्ठ: शिवं ।
कृष्णं चारकमित्यमूनजयत् (?) फुल्लाविकाया सुतान् ॥

तैषां न्ये ष्टी (?) मौग्लकंट: (?) काश्यां विश्वेशतुष्टये ।
व्यतनीद्भारतभावदीपमर्थ्यविभाशनं ॥

Colophon *of the Commentary.*

इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणमर्यादाधुरन्धरचतुर्धरवंशावतंसगोविन्दसूरि सूनोर्नीलकण्ठस्य कृतौ भारतभावदीपे हरिवंशान्तर्यार्थप्रकाशक समाप्तम् (?) ॥ संवत् १८५८ प्रर्मनाम वैशाख (?, सुदि ६ व... मुक (?) ॥ क ॥

विवरणम्—सटीकहरिवंशरूपोऽयं निबन्धः ।

No. 258. सटीकहरिवंशम् । Satika Harivamśam. Substance country made white paper, 18 × 7 inches. Folia, 761. Lines, 7-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Not correct. Complete.

Another complete copy of the same work.

विवरणमुक्तपूर्वम् ।

No. 259. हरिवंशम् । Harivamśam. Substance, country made colourless paper, 14 × 4 inches. Folia, 487. Lines, 10 in a page. Character, Nagara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and writing slightly effaced in parts. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only an incomplete text of Harivaṁśa.

विवरणमुक्तपूर्वम् ।

No. 260. हरिवंशम् । Harivamśam. Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 402. Lines, 10-15 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṁvat 1829. Appearance, very old, and slightly worm-eaten in parts. Verse. Generally correct. Complete.

A complete copy of the same work.

विवरणमुक्तपूर्वम् ।

No. 261. हरिवंशम् । Harivamsam. Substance, country-made white paper, 10×4 inches. Folia, 39 (of which fol. 1 is wanting). Lines, 16–21 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old. Verse. Generally correct. Incomplete.

An incomplete copy of the same work.

विवरणान्त्रपुर्व्वम् ।

No. 262. होलिकामाहात्म्यम् । Holikāmāhātmyam. Substance, country-made white paper, 9×3 inches. Folia, 21. Lines, 7–9 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1852. Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A portion of the Pātālakhanda of the Padmapurāna, entitled Holikāmahātmyam, describing the origin and ritual of a religious observance generally known by the name of Holikā or Holi in the N. W. Provinces and Dolayatra in Bengal, performed in honour of Krishna, during the fortnight preceding the full moon of the month of Phalguna, and deriving its name from a certain monster, Holā or Holikā. See the Catalogue of the India office, No. 3386, p. 1218, Part VI.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीसूत उवाच ।

शृण्वंतु ऋषय सर्वं गुह्याद्गुह्यतरं महत् ।
होलिकाव्रतमाहात्म्यं विस्तरेण तपोधना. ॥ १ ॥
फाल्गुनस्य सिते पक्षे कुर्य्याद्व्रतमनुत्तमं ।
सर्व्वकामप्रदं नृणां नारीणां च विशेषतः ॥

End. व्रतस्यास्य प्रभावेन (ण ?) देवेंद्रो लोकमातवान् ।
नारदं प्रेषयामास भुवि लोके जगाद स. ८७ ॥
राजर्षि—प्रमुखान् सर्व्वानुपदिश्य व्रतं त्विदं ।
गत्वा नाम सहस्र (?) च सत्यलोकं ययौ मुनि. ॥ ८८ ॥
इत्येतत् कथितं सर्व्वं होलिकाख्यानमुत्तमं ।
सर्व्वकामप्रदं नृणां किमन्यच्छ्रोतुम (?) ॥ ८९ ॥

Colophon इति श्रीपद्मपुराणे पातालखंडे हाटिकामाहात्म्ये वरप्रदानो नाम षष्ठो-ऽध्यायः । संवत १८५२ श्रीरामकृष्णाय नमः । मि पौष (?) वदि ७ रमा राम राम राम राम राम ।

विवरणम्——पद्मपुराणीयपातालखण्डान्तर्गतहाटिकामाहात्म्यनामकोऽयं प्रबन्धः ।

No. 263. सूतसंहिता यज्ञवैभवखण्डः । Sutasamhita Yajña vaibhavakhandah Substance, country made white paper, 14 × 5 inches, bound like an ordinary book Folia, 70 Lines, 7-10 in a page Character, Nagara Date, ? Appearance, old Verse Not correct

Another incomplete copy of the Sūtasamhitā of the Skanda-purāna, noticed in No. 145 of this volume

विवरणमुक्तपूर्वम्

No. 264. शिवराघवसंवादः । Śiva Rāghava samvādah Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches Folia, 61 Lines 13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old Verse Generally correct. Complete

A part of the Pātālakhanḍa of the Padmapurāṇa, entitled Śiva-Rāghava samvāda, a dialogue between God Śiva and Rāghava, already noticed in No 41 of this volume. See also the Catalogue of the India office, No. 3385, p. 1217, Part VI.

विवरणमुक्तपूर्वम्

No. 265. नारदीयपुराणम् । Nāradīyapurānam Substance, country-made white paper, 14×6 inches, Folia, 413 Lines, 7-11 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1955. Appearance, fresh. Verse Not correct. Complete

Another copy of the work noticed in No 219 in this volume. See also the Catalogue of the India office, No. 3368, p. 1208, Part VI. This is to be differentiated from the Vrihad Nāradīyapurāṇa which is a Mahāpurāna while this is an Upapurāṇa.

विवरणमुक्तपूर्वम् ।

No. 266. भागवतमाहात्म्यम् । Bhāgavatamāhātmyam. Substance, country-made yellowish paper, 18 × 4 inches. Folia, 18. Lines, 3-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the work noticed in No. 15 of this volume.

विवरणान्तु कपुस्तम् ।

No. 267. भागवतम् । Bhāgavatam. Substance, country-made colourless paper, 12 × 4 inches. Folia, 82, of which foll. 51-82 have been recently rewritten. Lines, 8-17 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, partly old and partly fresh. Verse and prose. Generally correct. Incomplete.

An incomplete copy of the work noticed in No. 66 of this vol., with a commentary in the margin.

विवरणान्तु कपुस्तम् ।

No. 268. राधास्तोत्रम् । Rādhāstotram. Substance, country-made yellow paper, 20 × 4 inches. Folia, 4. Lines, 6-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

A part of the Nārada Pañcarātra, entitled Rādhāstotra or praise of Rādhā, the chief of the milk-maid adorers of Kṛṣṇa.

Beginning. अथ राधास्तोत्रम् ।

राधा रासेश्वरी रम्या रामा च रमणात्मन ।
रासोद्भवा कृष्णकान्ता कृष्णवक्ष स्थलाश्रया ॥ १ ॥

End. इद कवचमज्ञात्वा भजेद्य परमेश्वरी ।
शतलक्षप्रजप्तोऽपि न मन्त्र सिद्धिदायक ॥
इत्येवं कथितं सर्व्वं राधिकाकवचं मुने ॥ श्रीं ॥

Colophon. इति नारदपञ्चरात्रोद्भवनारदसम्वादे श्रीमतीराधिकाकवचं समाप्तं ॥ ० ॥
कवचान्तरञ्च ब्रह्मवैवर्त्ते प्रकृतिखण्डे ।

विवरणम्—नारदपञ्चरात्रान्तर्गतराधिकास्तोत्रकवचरूपोऽयं ग्रन्थः ।

No. 269. महाभारतव्याख्या । Mahābhāratavyākhyā Substance country-made coloured paper, 20 x 5 inches Folia, 153 Lines, 8-13 in a page Character, Nagara Date, 1701 Appearance, old. Prose Generally correct Complete

A short commentary on the Mahābhārata, by Arjuna Miśra, entitled Bhāratārtha Dīpikā See the Catalogue of the India office, Nos 3169-3170, p 1151, Part VI

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।

यस्यैकदेशपरमाणुरपि क्षणेन ध्वान्तं दहत्यखिलं विपुलं प्रसभं सोऽपि तेषु ।
तन्नो हरत्वहरहः पादसरोजयुग्मं प्राणिप्रमतप्रतिहतोरभितापयाद् ॥

वेदव्यास-वैशम्पायन देवबोधविमलबोधस नारायणसरस्वत्यादिभ्यः पितृपादेभ्यो नमः । श्रीदेवबोधपादादमतमाश्रित्य च तत । क्रियतेऽर्जुनमिश्रेण भारतार्थप्रदीपिका । तत्र प्रायेण पुस्तकेषु भगवद्वासुदेवादिपञ्चानां नमस्कारो दृश्यते तत्र श्रीदेवबोधपादानां सम्मतो नास्ति तत्र श्रीमद्विमलबोधादिमतानुसारेण पञ्चतात्पर्य यथामति विव्रियते । ओं नमो भगवते वासुदेवाय ओं नमः पितामहाय ओं नमः प्रजापतिभ्यः ओं नमः कृष्णद्वैपायनाय ओं नमः सर्वविघ्नविनायकेभ्यः । नन्वेकेनैव भगवद्वासुदेवनमस्कारेण सर्वविघ्नप्रशमनसिद्धेः किमिति पञ्चानां नमस्कारः । सत्यं प्राचीनवादात् । एकस्यैव परमेश्वरस्य प्रयोजनभेदोपकल्पितमूर्त्तिभेदात् पञ्चरूपतया पञ्चानां नमस्कारः सिद्धो भवति । तथाहि व्यापकगुरुत्वाद्भगवद्वासुदेवस्य नमस्कारः, तत स्रष्टृगुरुत्वेन पितामहस्य, तदनन्तरं सम्प्रदायगुरुत्वेन प्रजापतीनां, तदनु विद्यागुरुत्वात् कृष्णद्वैपायनस्य नतिः तदनु सर्वविघ्नगुरुत्वात् विनायकानां नमस्कारः । यद्यपि विघ्नोपशमफले नास्ति विशेषः तथापि गुरुत्वेन नमस्यतया सर्वेषां बुद्धिसन्निहितत्वेन एक एव नमस्यत इत्ययुक्तमपि प्रयोजनाभेदादयुक्तापञ्चानां नातिरिक्त ॥

End. रराज विपुलं राजन् महद्विद्युदिवाम्बरम् । अम्बरमिव तद्दिव्यं महद्विद्युत् महाविद्युदित्यर्थः महाविद्युदिति वा पाठः । तेषां परमनारीणां भवद्भ्यः मने विन्यस्तं दर्शनीयं तासां लोहस्य भूषणं तेषां देवानां स्त्रीणां हव्यभोजने तासां लोहस्य पात्रमभवत् । भूषणमपि तासां लौहस्याभवदित्यर्थः । स्वर्णादीनां तैर्हरणादिति ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥ ०

Colophon. इति हरिवंशव्याख्या ।

विवरणम्—श्रीअर्ज्जुनमिश्रकृतमहाभारतव्याख्यापर्य्याय विषयः ।

No. 270. ब्रह्मवैवर्त्तपुराणं श्रीकृष्णजन्मखण्डः । Brahmavaivarta-puranam Śrīkṛṣṇajanmakhaṇḍaḥ. Substance, country-made yellow paper, 11×4 inches. Folia, 7. Lines, 7—10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance very old, worn out, and writing slightly effaced in parts. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only a portion of the Śrīkṛṣṇajanmakhaṇḍa of the Brahmavaivartapurana. See the Catalogue of the India office No. 3410, p. 1236, Part VI.

पुस्तकेऽस्मिन् ब्रह्मवैवर्त्तपुराणीयश्रीकृष्णजन्मखण्डस्य कति खण्डितानि पत्राणि सन्ति ।

No. 271. दुर्गामाहात्म्यम् । Durgāmāhātmyam. Substance, country-made yellow paper, 8×2 inches. Folia, 6. Lines, 7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

A part of the Mahabhāgavata purāna, noticed in the Catalogue of the India office, No. 3547, p. 1280, Part VI, dwelling on the greatness of the goddess Durgā.

Beginning नारद उवाच ।

ब्रूहि देव महाभाग यथा सा परमेश्वरी ।
बभूव मेनकागर्भे पूर्णभावेन पार्व्वती ॥
श्रुतं बहुपुराणेषु ज्ञायतेऽपि च यद्यपि ।
जन्मकर्म्मादिकं तस्यास्तथापि परमेश्वर ।
श्रोतुं समिच्छते तच्चो त्वत्तो ऽ यतस्त्वं वेत्सि तत्त्वतः ॥
तस्माद्भक्तिः परा कार्य्या मयि यत्नात्मुमुक्षुभिः ।
त्वमप्येव महाराज सर्व्वात्मां कुरु सर्व्वदा ।
समारद्धैरविरक्तैर्व्वा ऽयसि न कदाचन ॥

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—दुर्गामाहात्म्यविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 272. मार्कण्डेयपुराणम् । Mārkaṇḍeyapurāṇam Substance, country-made yellow paper, 12 × 10 inches, bound like an ordinary book. Folia, 300 Lines, 5–13 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, old Verse Generally correct Complete

Another copy of the work noticed in No 177 of this vol See also the Catalogue of the India office, No 3555, p 1284, Part VI.

विवरणमनुक्तपूर्व्वम् ।

No. 273. श्रीमद्भगवद्गीता । Śrīmadbhagavadgītā Substance, country made yellow and red paper, 12 × 3 inches Folia, 21 Lines, 3–5 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, old Verse Generally correct Incomplete

Another copy of the work noticed in No. 97 of this vol

विवरणमनुक्तपूर्व्वम् ।

No. 274. श्रीमद्भागवतम् । Śrīmadbhāgavatam. Substance, country made white paper 17 × 5 inches Folia 308 Lines, 3 15 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, old and fresh. Verse Generally correct Incomplete

This codex contains only the tenth chapter of the Bhāgavata.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमद्भागवतस्य दशमस्कन्धमात्रं वर्त्तते ।

No. 275. शीतलास्तोत्रम् । Śītalāstotram Substance, country-made white paper, 10 × 4 inches Folio, 1 Lines, 8 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct Complete.

A portion of the Skandapurāṇa, containing a prayer to Śitalā, the goddess of small pox, entitled Śitalāstotra. The text, being very short, is quoted below in full.

ओं नमामि शीतलां देवीं रासभस्थां दिगम्बराम् ।
मार्जनीकलशोपेतां शूर्पालङ्कृतमस्तकाम् ॥

अथ शीतलास्तोत्रम् ।

स्कन्द उवाच ।

भगवन् देवदेवेश शीतलायाः स्तवं शुभम् ।
वक्तुमर्हसि देवेश विस्फोटकभयापहम् ।

श्रीभगवानुवाच ।

वन्देऽहं शीतलां देवीं विस्फोटकभयापहा ।
यामासाद्य निवर्तेत विस्फोटकभयं महत् ॥
शीतले शीतले चेति यो ब्रूयाद्दाहपीडितः ।
विस्फोटकभवो दाहः क्षिप्रं तस्य विनश्यति ॥
शीतले ज्वरदग्धस्य पूतिगन्धगतस्य च ।
प्रनष्टचक्षुषः पुंसस्त्वामाहुर्जीवनौषधम् ॥
शीतले तनुजान्रोगान् नृणां हरसि दुस्त्यजान् ।
विस्फोटकविशीर्णानां त्वमेकामृतवर्षिणी ॥
गलगण्डग्रहा रोगा ये चान्ये दारुणा नृणाम् ।
त्वदनुध्यानमात्रेण शीतले यान्ति संक्षयम् ।
न मन्त्रो नौषधं किंचित् पापरोगस्य विद्यते ।
त्वमेका शीतले धात्री नान्यां पश्यामि देवताम् ॥
मृणालतन्तुसदृशीं नाभिहृन्मध्यसंस्थिताम् ।
यस्त्वां संचिन्तयेद्देवि भक्तिश्रद्धासमन्वितः ॥
उपसर्गविनाशाय परं स्वस्त्ययनं महत् ।
यस्त्वामुदकमध्ये तु ध्यात्वा संपूजयेन्नरः ॥
विस्फोटकभयं घोरं गृहे तस्य न विद्यते ।
अष्टकं शीतलादेव्या न देयं यस्य कस्यचित् ।
दातव्यं हि सदा तस्मै भक्तिश्रद्धान्वितो हि यः ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे शीतलास्तोत्रं समाप्तं ॥ ओं तत् सत् ॥

विवरणम् —स्कन्दपुराणान्तर्गतश्रीतन्मार्गविषर्षोरयं निवन्धः ।

No. 276. बृहन्नारदीयपुराणम् । Vṛihannaradiyapurāṇam Substance, country made colourless paper, 10×2 inches Folia, 116 Lines, 3-8 in a page Character, Bengali Date, Śaka 1623 Appearance, very old, worn out and writing effaced for the most part Verse Generally correct Complete

Another complete copy of the work noticed in No. 198 of this vol

विवरणमनावश्यकम् ।

No. 277. भागवतमाहात्मम । Bhāgavatamāhatmyam Substance, country made red paper, 16×5 inches, Folia, 1 Lines 9-13 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance old, Verse Generally correct Complete

A portion of the Skandapurāna, dwelling on the excellence of the Bhagavata.

Beginning. श्रीकृष्णाय नमः ।

नारायणं नमस्कृत्य नरञ्चैव नरोत्तमम् ।
देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥

श्रीऋषय ऊचुः ।
यदा श्रीमाथुरे देशे स्वर्पौत्रं हस्तिनापुरे ।
अभिषिच्य गते राज्ञि तौ कथं किञ्च चक्रतुः ।

End. कृष्णार्थिनोऽगुणस्यात्र प्रेमैव विधिरुत्तमः ॥ ४१ ॥
मासमात्रं सकामेन कर्त्तव्यो हि विधिः स्वयं ।
स्नातो नित्यक्रियां कृत्वा प्राश्य पादोदकं हरेः ॥ ४२ ॥
पुस्तकञ्च गुरुन् विप्रान् पूजयित्वोपचारतः ।
ब्रूयाद्वा शृणुयाद्वापि श्रीमद्भागवतं मुदा ॥ ४३ ॥

पयसा च हविष्येण मौनं भोजनमाचरेत् ।
अभ्यक्तश्चमथ.सभि क्रोधर्नाभविवर्जन ॥ ४४ ॥
कथायां कीर्तनं नित्य समाप्तौ जागरणं चरेत् ।
ब्राह्मणान् भोजयित्वा तु दक्षिणाभि प्रतोषयेत् ॥ ४५ ॥
गुरवे वस्त्रमयादि दत्त्वा गां स समर्पयेत् ।
एवं कृते विधाने तु लभते वाञ्छितं फलम् ॥ ४६ ॥
दारागारसुतान् राज्यं धनानि च यदीप्सितं ।
परत्र शोभते नाव सकामत्व विडम्बनम् ॥

Colophon. इति स्कन्दपुराणे खिल्ये श्रीभागवतमाहात्म्ये ... ।

विवरणम् —श्रीमद्भागवतमाहात्म्यविवरणपर्यन्त निबन्ध ।

No. 278. कार्त्तिकमाहात्म्यम् । Kārtikamāhātmyam. Substance, country-made white paper, 10 × 5 inches. Folia 58. Lines, 10–11 on a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1836, Śaka 1701. Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten. Verse. Not correct. Complete.

A part of the Padmapurāna, treating of the same subject with the work of the same name, noticed in No. 12 of this vol., but in a different way.

Beginning. श्रीमहागणपतये नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ सूत उवाच ।
प्रियं पतिमथासाद्य गत देवर्षिसत्तमे ।
हर्षोत्फुल्लवदना (हर्षोत्फुल्लानना) सत्या वासुदेवमथाब्रवीत् ॥ १ ॥
सत्यावाच ( )
धन्यास्मि कृतकृत्यास्मि सफलं जीवितं च मे ।
मज्जन्मानि निदानौ च धन्यौ तौ पितरौ मम ॥ २ ॥
यौ मां त्रैलोक्यसुभगां जनयामासतुर्ध्रुवं ।
षोडशस्त्रीसहस्राणां वल्लभाहं यतस्तव ॥ ३ ॥

End. ... र्त्तिके मुक्ता निधान्यविवर्दिकारि ( ) ।
... कृते मनुष्य.
... स्मिन् मेव श्रायच ( ) ॥

Colophon. इति श्रीपद्मपुराणे कार्त्तिकमाहात्म्ये कृष्णसत्यभामासंवादे एकोनत्रिंशो (?) ऽध्यायः ॥ श्रीरस्तु शुभमस्तु संवत् १८३८ शके १७०१ माघवाद्याने गंगा यमे सुर साके लिख्यत वद्यारथी मया राम न (?) श्रीकाशिमध्ये ।

विवरणम्—पद्मपुराणान्तर्गतकार्त्तिकमाहात्म्यनामापरोऽयं ग्रन्थः ।

No 279. भीष्मपञ्चकव्रतम् । Bhīṣmapañcakavratam Substance, country made white paper 10×5 inches Folia 3 Lines, 5-11 in a page Character Nāgara Date, Samvat 1907 Appearance, fresh Verse Generally correct Complete

Extracts from the Vratakhanda of the Caturvargachintamani, dwelling on a religious observance held for five days, beginning with the eleventh lunar day, in the months of Kartika, Agrahayana, Māgha, and Vaisakha The *vrata* is so called from its having been first observed by the great hero Bhisma

पुस्तकेऽस्मिन् चतुर्वर्गचिन्तामण्यन्तर्गत व्रतखण्डोद्धृतभीष्मपञ्चकव्रतम् वर्त्तते ।

Colophon. इति श्रीनारदीयपुराणे भविष्योत्तरपुराणे च पञ्चभीष्मव्रत संपूर्णं लिखित जयराम—मिश्रपर्यागिना मार्गोत्तममार्गशीर्षशुक्लद्वादश्यां १२ सोम संवत् १९०७ श्रीतीर्थराजप्रयागे जयति ।

विवरणम्—भीष्मपञ्चकव्रतविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 280. स्कन्दपुराणं (नागरखण्ड) । Skandapurāṇam (Nāgarakhandah) Substance country made white paper, 17×4 inches Folia, 400 Lines, 2-12 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1859 Appearance, old, and written by different hands Verse Generally correct Complete.

Another copy of the work noticed in No. 227 of this volume.

विवरणमन्यत्पूर्ववत् ।

No. 281. स्कन्दपुराणं (युद्धकाण्डः)। Skandapurāṇam (Yuddhakāṇḍaḥ). Substance, country-made white and yellow paper. 11 x 5 inches. Folia, 97. Lines, 2-9 in a page. Character, Nāgara. Date, Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

A portion of the Śaṅkarasaṃhitā of the Skandapurāṇa noticed before in No. 241, entitled Yuddhakāṇḍa, describing a great battle between the Gods and the Asuras. Complete in 35 Adhyāyas.

पुस्तकेऽस्मिन् स्कन्दपुराणीय-शङ्करसंहितायां युद्धकाण्डं वर्णितं।

No. 282. स्कन्दपुराणम् (उपदेशकाण्डः)। Skandapurāṇam (Upadeśakāṇḍaḥ). Substance, country-made white and yellow paper, 10 x 5 inches. Folia, 169. Lines, 9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

A portion of the Śaṅkarasaṃhitā of the Skandapurāṇa noticed before in No. 241, entitled Upadeśakāṇḍa, in which Mahādeva gives instructions to the gods as to how they should conquer their enemies. Complete in 85 Adhyāyas.

पुस्तकेऽस्मिन् स्कन्दपुराणीयशङ्करसंहितायां उपदेशकाण्डमात्रं वर्णितं।

No. 283. स्कन्दपुराणं (उत्कलखण्डः पुरुषोत्तममाहात्म्यम्)। Skandapurāṇam (Utkalakhaṇḍaḥ Puruṣottamamāhātmyam). Substance, country-made white paper, 11 x 7 inches. Folia, 97. Lines, 8-15 in a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1954. Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

Another complete copy of the Puruṣottamamāhātmyam, noticed before in No. 203.

विवरणमुक्तपूर्वम्।

No. 284. स्कन्दपुराणम् (उमाखण्ड:) । Skandapurāṇam (Umākhaṇḍaḥ) Substance, country made white and yellow paper, 10 × 5 inches Folia, 73 Lines, 1–9 in a page Character, Nagara, Date, ? Appearance, fresh Verse Not correct Complete

A portion of the Skandapurāna, entitled Umakhanda, containing a dialogue between Umā and Mahādeva, on the effects of good and bad deeds after the state of Karmavipāka, complete in 11 chapters.

श्रीगणेशाय नम.। उमा उवाच।

धर्म्मं कथय देवेश नराणां हितकाम्यया।
दृश्यवस्तु सम्पन्ना. सर्व्वाभरणभूषिता ।
तस्माच्च सर्व्वकामेषु जायन्ते केन कर्म्मणा ।
दुःखिता. कर्म्मणा केन जायन्ते पुरुषाधमा ।
रोगग्रस्तसर्व्वाङ्गा मारुताङ्गतमूर्द्धजा ।
कुवर्णवदना दीना विवर्णवदनास्तथा।
अकुलीनाश्च जायन्ते नरा वै केन कर्म्मणा॥

ईश्वर उवाच।

शृणु देवि यथातथ्य द्रव्यसम्पत्तिरीश्वरा.।
तस्माच्च सर्व्वकामेषु यथा जायन्ति ते नरा ॥

End.

नर्म्मदायान्तरे देवि यस्तु प्राणान् परित्यजेत।
कल्पकोटिसहस्र तु रुद्रलोके महीयते (?)॥
नर्म्मदाया तु (?) यो देवि पराधीना म शवसा: (?)।
तेपि रुद्रत्वमायाति सपत्ना पशुबान्धवा. (?)॥
नर्मदाया तु य हत्वा पति ता. (?) कालपर्य्ययात।
नर्म्मदातीयसंस्पृष्टार्नपि याति परां गतिम्।
आदिसिद्धा महापुण्या सप्तकल्पान्तवाहिनी।
सतत स्मरते भक्त्या न स पापै प्रलिप्यति (?)॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे उमाखण्डे एकादशोऽध्याय: समाप्त:॥

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतकर्म्मफलविवेकविषयकोमामहेश्वरसंवादरूपोयं निबन्ध उमाखण्डाभिध:।

No. 285. **स्कन्दपुराणं (कालिकाखण्ड:) ।** Skandapurāṇam (Kālikākhaṇḍaḥ) Substance, country-made white and yellow paper, 12 × 5 inches Folia, 213 Lines, 9-10 in a page. Character, Nagara. Date, Śaka 1718, Samvat 1955 Appearance, fresh Verse Not correct Complete

A portion of the Sanatkumāra Samhita of Skandapurāṇa, entitled Kālikākhaṇḍa. In the first chapter is given a complete list of the contents of the Skandapurāṇa According to the Kālikākhaṇḍa, Skandapurāṇa contains six Samhitās, viz.,—(1) Sanatkumāra Samhitā, consisting of 25 khandas or parts and 10,000 chapters; (2) Sūtasamhitā, consisting of 4 parts and 76 chapters, (3) Śankara samhitā, consisting of 21 parts and 2,000 chapters, (4) Vaiṣṇavisamhitā divided into 300 chapters, (5) Brāhmīsamhitā, containing 3,000 ślokas, and (6) Sauraśamhitā, containing 60,000 ślokas.

The Kālikākhaṇḍa contains many legends about Śiva and prayers addressed to that God, describes the origin of 500 rivers, and gives an account of the different orders and castes and their duties. It describes also the manners and customs of different parts of India. A geographical account of the world is also attempted.

Beginning. श्रीगणेशशारदागुरुभ्यो नम । श्रीकाशीविश्वेश्वराय नम: ॥ श्रीमत्स्कांदे कालिकाखंडप्रारंभ: ॥

श्री बालसूर्यप्रतीकाश वंदे देव गणाधिपं ।
करस्थकदलीचूतपनसेक्षुकमोदक ॥ १ ॥
पुरा (पुरा ?) सरस्वतीतीरे मुनयो दीर्घसत्रिण ।
तपस्यंतो महाघोरं सनत्यज्ञानवासिन: ॥ २ ॥
यदृच्छयागतं सूत सपृच्छ विनयान्वित ।
तस्मै ते विष्टरं दत्वा पप्रच्छुर्नीतिकल्पषा ॥ ३ ।

मुनय ऊचु ।

सूत भक्त्या वय सर्वे त्वत्समागमकांक्षिण ।
अनष्टाज्ञानतमस. किंचित पृच्छामहे वय ॥ ४ ॥
त्व सर्वमुनिहृत्पद्मविकाससकरो रवि ।
पाराशर्यात्तत्वख्यानि श्रुतवानसि विस्तरात् ॥ ५ ॥
पुराणानि समस्तानि स्कांदादीनि वदाधुना ।
यत च श्रवणा (?) स्कांद कियत्प्रकथितं गुरुणा ते महर्षिणा (॥६ ॥

तस्मिन्नूहस्यमार यत सप्रमाणं वद धुना ।
यत च श्रवणादेव विमुक्तिर्भवबन्धनात् ॥

श्रीसूत उवाच ।

तपस्विन पावतमा. भवंत. पृष्टवद्भिना ।
गोप्य भवतम् विप्रेषु श्रावयामि पुराणकम् ॥ ८ ॥
पुरा संशयमापन्न: कृष्णद्वैपायनो मुनि ।
प्रणिपत्य सकैलास कुमार भगवन्नमं ॥ ९ ॥
स्कान्दं पुराण सप्राप पञ्चाशतखंडमंडितं ।
षड्विधं संहिताभेदै. शिवधर्मसहार्णव ॥ १० ॥
सनत्कुमार श्रुतवान् विस्तरात् तन्मुखादित ।
सनतकुमारशिष्येण मम व्यासेन दर्शितम् ॥ ११ ॥
तद्दवाम्यानुपूर्व्वेण शृणु तु परमर्षय ।
आद्या सनतकुमारीया संहितास्मिन् पुराणके ॥ १२
सा पञ्चाशतसहस्रं च कथिता द्विजा ॥ ।
पञ्चविंशतखण्डैश्च मंडिता श्रुतिसम्मिता । १३ ॥
शिवखण्ड: प्रथमत द्वितीयस्तीर्थखण्डक. ।
वर्षेऽस्मिन् भारत यानि तीर्थानि च सत्तमा ॥ १४ ।
शैवानि वैष्णवानि च कथितानि सुविस्तरात् ।
काशीखंडस्तृतीयस्तु खंड सह्याद्रिखण्डक: ॥ १५ ॥
हिमाचलाख्यखंडस्तु मलयाचलखण्डक. ।
विंध्याद्रिखण्डो मोचाख्य प्रभास. पुष्करस्तथा ॥ १६ ॥
नागराख्यस्तत खण्डो नर्मदाखण्ड एव च ।
श्रीशैलखण्डो विख्यात. अवन्तीखण्ड एव च ॥ १७ ॥
गौरीखंडस्ततो विप्रा कुरुक्षेत्राख्यखंडक. ।
केदारखण्डस्त्वपर हरिद्वाराख्यखण्डक ॥ १८ ॥
सेतुमाहात्म्यखंडाख्य: कालिकाखंड एव च ।
व्रतोपाख्यानखण्डश्च नदीखण्डस्तथैव च ॥ १९ ॥
धर्मखंडो देशखण्डो वर्षखंडस्तथैव च ।
एते सनतकुमारीयसंहितायां प्रकीर्त्तिता: ॥ २० ॥
तीर्थखण्डे तीर्थकथास्तत्र दानतप क्रिया: ।
शिवविष्ण्वादिदेवानां सेतिहासकथादिक ॥ २१ ॥

काशीखण्डे विमुक्तस्य (विमुक्तस्य ?) प्रशंसा परिकीर्तिता ।
सह्याद्रिखण्डे सह्याद्रेः प्रभावः कीर्तितो द्विजाः ।
सेतुमपाम(?) माहात्म्यं चन्द्रमापीठवर्णनं ।
हिमाचलाख्ये विश्वेशप्रभावः सुमहत्तमः ॥ २३ ॥
मलयाचलखण्डे तु शिवपूजोपवर्णनं ।
विन्ध्याद्रिखण्डे विन्ध्येशमहिमा परिकीर्तितः ॥ २४ ॥
मोक्षाख्ये मोक्षधर्माणां कथनं ऋषिसत्तमाः ।
प्रभासे तु प्रभासस्य महिमा धर्मनिर्णयः ॥ २५ ॥
नर्मदाख्यानकथनं नर्मदाखण्डके द्विजाः ।
श्रीशैलखण्डे श्रीशैलगुणकीर्तनवर्णनं ॥ २७ ॥
पशुपतिमहिमा चैव तस्मिन् खण्डे प्रकीर्तितः ।
गौर्यास्तपःफलप्राप्तिर्गौरीव्रतविधिः स्मृतः ॥ २८ ॥
कुरुक्षेत्रप्रभावश्च दानं सूर्यग्रहेण तु ।
केदारखण्डे व्याख्याता प्रवृत्तिः शम्भुना तथा ॥ २९ ॥
हरिद्वारप्रशंसा च तस्मिन् खण्डे श्रुता द्विजाः ।
सेतुतीर्थप्रशंसा च तस्मिन् खण्डे श्रुता द्विजाः ॥ ३० ॥
कालीखण्डे प्रशंसा च नानाख्यानाश्रितस्तुतिः ।
व्रतानां विषयस्तत्र मोक्षापवर्गविनिर्णयः ।
नदीपक्षशतानां तु समुत्पत्तिः प्रकीर्तिता ।
वर्णाश्रमविधिर्वर्णनिर्णयस्तत्र कीर्तितः ।
देशधर्मानुकथनं सूत देशविधिक्रमः ।
सर्वेषां द्वीपभेदानां भुवनस्य च निर्णयः ।

एतद्वः कथितं पुण्यं कालिकाखण्डमुत्तमम् ।
संहितायां कुमारस्य स्कान्दे वरपुराणके ॥ १८ ॥
उक्त्वा श्रुत्वा च नियमाद्गोसहस्रफलं लभेत ।
शिवभक्तिं परां प्राप्य विमुक्ताखिलपातकैः ॥ १९ ॥
शिवलोकमवाप्नोति सत्यमेतन्मुनीश्वराः ।
मुनयः सूतवाक्येन हृष्टास्समभिनन्द्य च ॥ २० ॥
जीव जीव शतं सूत त्वमस्माकं गतिः परा ।
इत्यूचुस्ते तदा सूत ययौ मुक्तो यथागतं ॥ २१ ॥

Colophon. श्री तत्सदिति श्रीमत्स्कान्दे पुराणे शतसहस्रिकायां सनत्कुमारसंहितायां

कालिकाखण्डे सप्ततमोध्यायः कालिकाखण्डं समाप्तः (?) श्रीकाशी-
विश्वेश्वरार्पणमस्तु ॥ काश्यामेतत् पुस्तकं श्रीरामानन्दाय मुख्ये सदाशिवेन्द्र
यतिना दत्तं विश्वेशतुष्टये श्री तत् सत् शकाब्दा १७१८ विंध्याचलोत्तरे
काश्यां श्रालीवाहनृपस्य च नागपञ्चाद्रिभूम्यंकशकोत्सवत्सराधिके १ चाश्वयाः
च सित पक्षे चतुर्थ्यां मदवासरे सदाशिवेन्द्राज्जशिवाभक्त्या सावतुण्य २
स्कादाख्यं कालिकाख्यं पुस्तकं व्याघ्रनिवृत्तये पठतां शृण्वतां चापि प्रसीदो
भवतीश्वर ३। श्री तत् सत् शुभं भवतु श्री सम्वत् १८५५।

विवरणम् —स्कन्दपुराणीयसनत्कुमारसंहितान्तर्गतकालिकाखण्डरूपोऽयं निबन्धः। एतत्प्रति-
पाद्य विषयास्तु आरम्भाद्दृत्तश्लोकेषु प्रदर्शिताः।

No. 286. **स्कन्दपुराणं रेवाखण्डः।** Skandapurāṇam Revā-khaṇḍaḥ. Substance, country made white paper, 12 × 6 inches. Folia, 374. Lines, 3–9 in a page. Character, Bengali. Date, 1898 A. D. Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

A portion of the Skandapurāṇa, entitled Revākhaṇḍa, giving legendary accounts of Narmadā and several other Tīrthas, noticed by Dr. R. Mitra in his Notices of Sanskrit MSS., No. 1745. (See also the India Office Catalogue, No. 3669, p. 1360, part VI).

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

सज्जन्मातङ्गकुम्भच्युतमदमदिरामत्तालिजाल (?)
स्नाने. सिद्धाङ्गनानां कुचयुगविगलत्कुङ्कुमासङ्गपिङ्गं
सायं प्रातर्मुनीनां कुशकुसुमचयैश्छन्नती मच्छनीय (?)
पायाद्वो नर्मदाम्भ (?) करिकलभकराक्रान्त (?) रंहस्तरङ्गं ॥
एकदा पर्व्वत रम्ये कैलासे सुरसेविते।
नानापक्षी (?) समाकीर्णे नानाद्रुमलताकुले ॥
मन्दाकिन्याः प्रवाहेण सर्व्वत (?) ष्मा प्लाविते शुभे (?)।
ध्यानयोगे परे रम्ये (?) मुनिभिः सदाधिष्ठिते।
झिल्लीझंकारमिश्रेण विहङ्गविरुतेन च।
निर्झराणां निनादेन सर्व्वतः प्रतिनादिते।
तत्राजगाम भगवान् शिवो भुजगभूषणः ॥
नानावेशाकृतिधरैः गणैरमितसाक्षदा (?)।

End.

अर्घं दत्वा यथान्याय पूजयित्वा द्विजसत्तमा (?) ।
अर्घैर्गन्धैश्च वस्त्रैश्च सर्पिभि. मधु घटगाट ॥
तीर्थयात्रा प्रकाराय नर्मदाया युधिष्ठिर ।
उत्तरे दक्षिणे तीरे नर्मदाया महात्मना (?) ।

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे रेवाखण्डे युधिष्ठिरमार्कण्डेयसंवादे रेवाचरिते शतमु सर (? पञ्चविंशतितमोऽध्याय ॥ १२५ ॥ इति नर्मदाखण्ड समाप्तोऽयं ॥ १०३ आनुयारि १८९८ इति ।

विवरणम् — स्कन्दपुराणान्तर्गतरेवाखण्डरूपोऽयं निबन्धः । अत्र रेवायामाहात्म्यं वर्णितम् ।

No. 287. गर्गसंहिता । Gargasamhitā. Substance, country made white paper, 14 × 6 inches. Folia 253. Lines, 1-11 in a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1955. Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

Gargasamhita is a Vaisnava work, treating of legends relating to Krisna, divided into eight khandas, viz., (1) Golakakhanda, (2) Vrindavanakhanda, (3) Gunajakhanda, (4) Madhuryakhanda, (5) Vijnankhanda, (6) Mathurākhanda, (7) Visvajitkhanda, (8) Balabhadrakhanda.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ गर्गसंहितायां प्रथमं गोलोकखण्डम् ।

शरदिकज (?) पङ्कजश्रियमतीव विडम्बक
नखेन्दुमणिमण्डितं (?) कुलिशकंजचिह्नाङ्कितं ।
स्फुरत्कनकनूपुरं दलितभक्ततापत्रयं
चलद्युतिपदद्वयं हृदि दधामि राधापतेः ॥ १ ॥
वदनकमलनिर्यद्यस्य (?) पीयूषमाद्यं
पिबति जनवरोऽयं पातु सोऽयं गिरं मे ।
बदरवनविहारः सत्यवत्याः कुमारः
प्रणतदुरितहारः शार्ङ्गधन्वावतारः ॥ २ ॥
कदाचिन्नैमिषारण्ये श्रीगर्गो ज्ञानिनां वरः ।
आययौ शौनकं द्रष्टुं तेजस्वी योगभास्करः ॥ ३ ॥
तं दृष्ट्वा सहसोत्थाय शौनको मुनिभिः सह ।
पूजयामास पाद्याद्यैरुपचारैर्विधानतः ॥ ४ ॥

शौनक उवाच ।

सतां प ट्न धन्य गृहीणां ो ह्यातथ्य सूतम् ।
तथासत्नमर्मोहारी माधुर्येव म भास्कर ॥
तस्मात्म हृदि संभत मदेहं नाशय प्रभो ।
कतिभा श्रीहर्र्श्चर्याविवतार। मवत्युतम् । ६ ॥

End. भागवता,नतस्य वलभद्रस्य पराक्रमण कथा य शृणुते श्रावयते तथानंद प्रेमातुर गायति, हसति रुदति नदति वदति निवर्तति कृतार्थी ब्रह्मानंदमयी भवति १४३ ॥

इद मया त कथित नपेद म नार्यद श्रीवलभद्रखड
शृणोति यो धाम हर म याति विशोकमानदमखडरुप ॥ १४४ ॥

Colophon. इति श्रीमद्गगाचार्यसंहितायां श्रीवलभद्रखंडे प्राड्विपाकदुर्योधनसंवादे श्रीवलभद्रसहस्रनाम सपूर्ण नाम द्वादशोऽध्याय । १२ ।

विवरणम् गर्गसंहितानाम कश्चिद्ग्रंथो नियम्य. भट्टामि खडेविभक्त. । अत्र श्रीकृष्ण महिमा विस्तरत उपवर्णित ।

No. 288. स्कन्दपुराणम् (आसुरकाण्डः) । Skandapurāṇam (Āsurakaṇḍaḥ) Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches Folia, 23 Lines, 10-12 in a page Character, Nagara Date, Samvat 1955 Appearance, fresh Verse Not correct Complete

Āsurakāṇḍa is a portion of the Śaṅkarasaṁhitā of the Skandapurāṇa, complete in 15 Adhyāyas. Noticed in India Office Catalogue under Nos 3671, 3672, p. 1362, part VI.

Beginning. श्रीगणेशाय नम. ॥

श्री श्रीशिवप्रियदेवं देवानामपि दैवतं ।
भजेह विघ्नराज तं विघ्नहतारमव्ययं ॥
कार्तिकवामार्तीशानं गणाना गणनायकं ।
वक्रतुड महाकायं विघ्नेश तं नमाम्यहं ॥
कार्त्तिकेयं महासेन कुमार पुष्करस्रजं ।
नमामि कैकिकंठस्थकिंकिणीनादसंदुर ॥

सूत उवाच (?)

भगवन् सूत सर्वज्ञ पुराणार्थविशारद ।

शूरस्य सिंहवक्त्रस्य तारकस्य महौजस ।

उत्पत्तिमपि दैत्यानामृतपानं च तथा क्रिया ॥

विस्तरेण वदाद्य त्वं शुश्रूषा महती च नः ॥

End. शूरेण सिंहवक्त्रेण तारकेण तदात्मजैः ।

बाधिता पार्षीस सर्वे दिवौकसमतीदृतैः

इति गदितमशेषं प्रथमं खण्डमासुराणां

निखिलचरितमस्मिन्देवपूर्णं च सम्यक्

तादृशं संविदानामानपुर्ण्यान्नरित

व्यपगतकलुषाणां वीतवर्दं समुद्रा ॥ ६ ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे शङ्करसंहितायां शिवरहस्यखण्डे आसुरकाण्डे पञ्चदशो ऽध्यायः ॥ १५ ॥ इति आसुरकाण्डं समाप्तं ॥ संवत् १८५५ मार्गशीर्ष । शुक्ला तिथौ सदाशिव तदिनो समाप्तं ॥ रामचन्द्र हरदास गोस्वामिणा मन्दिरे लिखितं कलिकाता ॥

विषयः – आदितः समाप्तिपर्यन्तमासुरखण्डवर्णनपर्यन्तं निबन्धः ।

No. 289. कपिलसंहिता । Kapilasaṃhitā. Substance, country-made white paper, 11 × 6 inches. Folia, 33. Lines, 2-12 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1955. Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

A work describing the sacred places, Āśramas, and Gods in Utkala, and legends connected with these places.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीहरी जयति ॥

पान्तु वो जलदश्यामा शार्ङ्ग ? ज्याघातकर्कशा ।

त्रैलोक्यमण्डपस्तम्भाश्चत्वारो हरिबाहवः ॥

भरद्वाज उवाच ॥

मया श्रुतानि क्षेत्राणि पुण्यान्यन्यवराणि च ।

इदानीं श्रोतुमिच्छामि क्षेत्रमुत्कलदेशजम् ॥

तेषु क्षेत्रेषु यत्पुण्यं यत्तीर्थं यात्र देवता ।

यदाश्रमचया नद्य नद्यः ?) स्नानमस्थान कथयस्व मे ॥

त्वत्प्रसादाद्भविष्यामि कृतार्थो य ह महात्मने ।
स नामिदं वतासम्बं वन्दा पुनातम प्रभो ।
त्वं हि मन्त्राणि जानासि पुराणान्यादशानि च ।
मन्त्रशास्त्राणि जानासि सर्वज्ञोऽसि महात्मने ॥

End
स नमानकर परम गुह्य ते कथित मया ।
अवेषार्ह न वाच्यं देवब्राह्मणानन्दके
ज्ञानयोगमनोविव । न वाच्य मगन्यानि ।
य इद परम गुह्य ज्ञानयोग पठेन्नर ॥
प्रमादादपि सतत य स शान्तिमधिगच्छति ॥

Colophon. इति श्रीकपिलसंहितायां स्कन्दपुराणे चतुर्वर्गमाहात्म्ये नामैक त्रिंशोऽध्याय । ३१ ॥ समाप्तमनाख्येयं । कपिलसंहिता । राम । इति कपिलसंहिता समाप्त ( ) पौषमास शुक्लपक्ष, ? बुधवासरे सम त्सर (?) विक्रमादित्य १८५५ शाके शालिवाहन १८२० शुभे ॥ लेखिक (?) रामचंद्र हर सहाय गोरखा कुमारखेडन्त कृत छाती कलकता ॥ ॥ शुभमस्तु । राम सहायतरस्तु (?)

विवरणम्—स्कन्दपुराणोक्ततीर्थनदीदेवतादिवर्णनविषयकोऽयं निबन्ध ।

No. 290. रामगीता सटीका । Ramagita satika Substance, country made white paper, 11 6 inches Folia, 66 Lines 3 13 in a page Character, Nagara Date, ? Appearance, fresh Prose and verse Not correct Complete

A portion of the Nirvānakhanda of the Skandapurāna on Rāma's identity with Parabrahma, entitled Rāmagita, complete in 3 chapters, with a commentary in the margin, entitled Artha-sandīpika, by Visvarupa Bharati, pupil of Upendrasrama.

Beginning *of the Commentary* श्रीगणेशाय नम ॥ श्री ॥ श्रीमद्रामविभूतिविश्ववपुष पद्यावल निमित ( ) व्याख्यार्थितयस्य विश्वमहित्समतकारिणी स्मृत्वा श्रीरघुवीरपादकमलं तत्कृपासामर्थ्यात स्वान्तध्वान्तविनाशिनी विमला कुर्वेऽर्थसन्दीपिका । १ ॥

इह खलु सकलजग उद्धारवतारी भगवान् वेदव्यास स्कन्दपुराणोपनिषद्ध्यायमध्ये (?) गुरुसनकमवादव्याजेना सत्यासदतरमदमाख्यसीजमाना ? मधिकारिणा

र्ग रामस्य विभूतिविशेषा मामापाधिकनिरुपाधिकस्वरूप चतुर्धा तत्त्व निरूपयिष्यन् सनकस्य प्रश्नमुत्थापयति सनक उवाचेत्यादिना ।

Beginning *of the text* सनक उवाच ।

प्रसृणा तेन रामेण निहते राक्षसेश्वरे
सर्वेषु तेषु लोकेषु धर्मसंस्थितिमागते ॥ १ ॥
सीतायामनवद्यायामानन्दिताया हरिर्मुदा ।
कथं [illegible] सिंहासनमास्थाय पुन ॥ २ ॥
कृतकृत्योऽपि भगवान् रामचन्द्रोऽथ यत् पुन ।
आरराध महादेव सर्वार्थो हृदि वर्तते ॥ ३ ॥
[illegible] भक्ततमास्ते वै येऽत्र रामसेवनम्
प्रभृतामपि नादापि [illegible] सिन्वहते ॥ ४ ॥

End *of the Text*

जय विधके जयता नराणा [illegible] शिवोक्त नियमान्वितानां ।
[illegible] च [illegible] [illegible]पतिना प्रणात वान तु वाचस्पतिना सुगीतम् ॥ ११२
सहात पापानि तमस्य हृदि समारुह्य [illegible] मत्त ।
राम समर्पित निदर्वा त [illegible] [illegible]नदीन [illegible] पठत ॥ ११३
सीतवल्यामणिकर्णिकायां [illegible] कर्मादिसर्वं च [illegible]राया ।
[illegible]स्थिता [illegible] च योगिनो [illegible] पश्य [illegible] दिनमुत्पतन्ते ॥ ११४

End *of the Commentary* इदानीं [illegible] [illegible]फलमाह [illegible] चकार [illegible] भग [illegible] सीता [illegible] [illegible] [illegible]वल्याणान्[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] सीतवल्याणान् [illegible] [illegible]काश योगरूपा पश्यति समाहित [illegible] [illegible] दिनमुत्पतात [illegible] सत्य ब्रह्म भवति [illegible] [illegible] [illegible] अथवा हृत्कमल [illegible] वा मणिकर्णिका [illegible] [illegible] [illegible] पतितमसत तन्मध्ये यस्य स तथा तस्मिन् [illegible] योगरूपा सीतवल्याणान पश्यति [illegible] दिवसनपतेतो [illegible] ब्रह्मलोके प्राप्नुवत्यथ ॥ १० ॥ [illegible] [illegible]जन्मविधायिनो ([illegible]) रामानन्द [illegible] सुधासिन्धौ सम्यक मज्जन [illegible] ॥ [illegible] [illegible] श्रीपदाम्भोज [illegible] [illegible] ॥ [illegible] [illegible] श्रीरामगीतामहोदधि [illegible] शिष्यश्रीरामरसाय [illegible] वेदान्त[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ॥ श्रीम [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] श्रीशीरामकल्पवल्ली [illegible] पूर्णमासीत् ।

Colophon. श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीभारतीरामसिंहपूज्य पादशिष्यस्य रुपनामक श्रीचरणपद्मचारकस्य । भारती श्रीविश्वरूपस्य विरचितायां स्कन्दपुराणीय-शिवमाहात्म्यखण्डस्य चतुःषष्टिसंख्यके (१) श्रीरामगीताटीकायां षष्ठोऽध्याय ॥ ६ ॥ ग्रन्थसंख्या २२३४ ॥

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतानन्दरामखण्डीयश्रीरामगीतारूपांशं निबन्धः श्रीविश्वरूपभारती-कृतटीकासहितश्च ।

No. 291. **स्कन्दपुराणं दक्षकाण्डः ।** Skandapurāṇam Dakṣa-kāṇḍaḥ. Substance, country-made white paper. 11 × 6 inches. Folia, 18. Lines, 7–13 in a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1955. Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

A portion of the Śankarasamhita of the Skandapurana, noticed in No. 241, entitled Daksakanda, containing the legends connected with the famous sacrifice of Daksa.

पुस्तकेऽस्मिन् स्कन्दपुराणीयशिवसंहितान्तर्गतदक्षकाण्डो वर्णितः ।

No. 292. **स्कंदपुराणं देवकाण्डः ।** Skandapurāṇam Devakāṇḍaḥ. Substance, country-made white paper. 11 × 6 inches. Folia, 12. Lines, 9–15 in a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1955. Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

Another portion of the Śankarasaṁhitā of the Skandapurāna, entitled Devakanda, describing the conference of the Gods with Skanda on the war with the Asuras.

स्कन्दपुराणीयशङ्करसंहितान्तर्गतदेवकाण्डरूपांशं निबन्धः ।

No. 293. **स्कन्दपुराणं वीरमाहेन्द्रकाण्डः ।** Skandapurāṇam Vīra-māhendrakāṇḍaḥ. Substance, country made white paper. 12 × 6 inches. Folia, 14. Lines, 10–12 in a page. Character, Nagara. Date, Appearance, fresh. Verse. Not correct. Incomplete.

A portion of the Śankarasamhitā of the Skandapurana, describing the heroism of Skanda in his war with the Asuras.

स्कन्दपुराणीयशङ्करसंहितान्तर्गतवीरमाहेन्द्रकाण्डरूपोऽयं निबन्धः ।

No. 294. स्कन्दपुराणम् (तापीखण्डः)। Skandapuranam (Tapīkhandah). Substance, country-made white paper. 11×7 inches. Folia, 160. Lines, 12-14 in a page. Character, Nagari. Date Samvat 1955. Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

A portion of the Skandapurana, entitled Tapīkhanda, describing the holy places on the banks of the river Tapi, or Tapti, where Lingas are established. (See the India Office Catalogue, No. 3668 p. 1346, part VI.)

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीं नमः परमात्मने श्रीपुराणपुरुषोत्तमाय । तपत्यै नमः

पुण्या तापी मातृवत् ... पयोष्णी तापीसंगमे पापसंहिता च ।

अनेकजन्मान्तरपापहन्त्री पुण्या दिवाकरस्य पुनाति लोकान् ॥ १ ॥

कस्मात् प्रकारेण तन्माहात्म्यं मानवोद्भवं ।

शृण्वतां सर्वदेवानां कैलाशे परमेशस्य हि ॥ २ ॥

शौनकोऽपि समाकर्ण्य तत्र संसदि संस्थितः ।

पश्चात् स कथयामास गोकर्णस्य महात्मनः ॥ ३ ॥

गोकर्णो शौनकाच्छ्रुत्वा माहात्म्यं सकलं महत् ।

मुनीनां द्वापरस्यान्ते कथयामास भक्तितः ॥ ४ ॥

ततस्ते मुनयः सर्वे श्रुत्वा ... माहात्म्यमद्भुतं ।

गोकर्णं परिपप्रच्छुस्ते शौनकाद्यास्तपोधनाः ॥ ५ ॥

End. जन्मान्तराभ्यासविकल्पनाश-

मुक्ताविमुक्तेः पदवीं स याति ॥

इदं पुराणं पठते च नित्यं

शृणोति यो वै द्विजसंनिकाशात् ॥ ५६ ॥

यथाशक्त्या प्रददाति दानं

प्राप्नोत्यसौ तीर्थफलं हि सम्यक् ।

जन्मावगाहेन चिराय गंगा

रेवा सदा तीर्थनमान्तरेन ॥ ५७ ॥

सरस्वतीसंगमतीर्थपानात

पुनाति जन्तून् शरणेन तापी ।

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे तापीमाहात्म्ये तापीखण्डे (?) श्रीसागरसंगमे नागेश्वर जगत्कारिश्वरश्रीतापीमाहात्म्य श्रीतापीसागरसंगमप्रभाव समाप्तं ( ) । ८२ ।

मि वै क्र १८ सं १८५५ ।

विवरणम् —स्कन्दपुराणान्तर्गततापीमाहात्म्यस्थतीर्थादिवर्णनपरमापाखण्डं ग्रन्थ निरूप्य ।

No. 295. स्कन्दपुराणं श्रीशैलमाहात्म्यम् ब्रह्मोत्तरखण्डं ।

Skandapurāṇam Śrīśailamāhātmyam Brahmottarakhaṇḍam. Substance, country-made white paper. 11×7 inches. Folia, 113. Lines, 9-11 in a page. Character, Nāgara. Date 1955. Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

This codex contains two portions of the Skandapurāṇa, viz., (1) Śrīśailamāhātmya, complete in 14 chapters, describing the holy places in and the legends connected with Śrīśaila, and (2) Brahmottarakhaṇḍa, noticed in No. 231 of this vol.

Beginning *of the Śrīśailamāhātmya.* श्रीगणेशाय नमः । शिव उवाच

नगोत्तमाश्रमे यस्य सिद्धचारणसेविते ।

नानाद्रुमलताकीर्णे नानापुष्पफलोदके ॥

भरद्वाजस्य नियतं मुनिसिद्धनिषेविते ।

ब्रह्म यतस (?) सकोपि सत्पादपगणान्विते ॥ २

सुखासनं समासीन (?) ब्रह्मपुत्रं महाद्युतिं (?) ।

सनत्कुमारं ब्रह्मपं (?) ज्ञानं (?) विज्ञानपारगं

सनत्कुमारं महातेजा आसीनं मुनिगणावृतं ।

सुखासीनं तु तं दृष्ट्वा पृष्टवान् मुनिसत्तमः ॥ ४

क्व वा संनिहितो रुद्रः क्व वा मुनिगणावृतः ।

निवसंति क्व वा देवाः क्व च चास्ते सदाशिवः ॥ ५ ॥

क्व वा सर्वाणि तीर्थानि क्व वा साधकाश्च ते ।

प्रादुर्भवंति (?) क्व वा पुण्य (?) तदेत्याहि महातपाः

End *of the Śrīśailamāhātmya.*

श्रीपर्वते कृता भक्तिर्मयि भक्तिश्च शोभने ॥ ४८ ॥

त्वयि भक्तिश्च यस्यास्ति मुक्तिस्तस्य करस्थिता ।

कुम्भादौ च पुरा नीत तथा मुनिगणैरपि ।
इद गाथा पर श्रेष्ठ पवित्र पापनाशनम् । ४४ ॥

Colophon. इत्यादिमहापुराणे श्रीसनत्कुमारे श्रीपाशुपतमाहात्म्ये चतुर्दशोऽध्याय ॥

विवरणम — स्कन्दपुराणान्तर्गतश्रीशैलमाहात्म्यम्पाठ्ये निबन्धः । अत्र श्रीशैलस्थतानां तीर्थानां माहात्म्यं वर्णितम् । अस्मिन् ग्रन्थे विवरणं पुरस्तात् ।

No. 296. भविष्यपुराण । Bhavisyapuranam, Substance country made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 188. Lines, 12-13 in a page. Character, Nagari. Date, 1955. Appearance, fresh. Verse. Not correct. Incomplete.

An incomplete copy of the Bhavisyapurana, noticed in No. 105 of this vol. See India Office Catalogue, Nos. 3447-3451, pp. 1254-1256, part VI.

विवरणमनुकम्पनम

No. 297. शिवपुराणम् वायवीयसंहिता । Sivapuranam Vayaviya Samhita, Substance, country made yellow paper, 17 × 5 inches. Folia, 192. Lines, 5-9 in a page. Character, Bengali. Date, [illegible]. Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A portion of Śivapurana, deriving its name from its having been promulgated by Vayu or Śiva himself to the Risis.

It is divided into two parts,—the Pūrva and the Uttara Bhāga each consisting of 300 adhyāyas. (See the Catalogue of the India Office, No. 3617, p. 1314, part VI.)

Beginning. नम शिवाय सोमाय सगणाय ससूनवे ।
प्रधानपुरुषेशाय सर्गस्थित्यन्तहेतवे ॥

End. अथच ते परपाशमुक्षया
स्वकृतया कृतपाशुपतव्रता ।
अधिकृताखिलयोगसमाधय.
परमानन्दीतसापुरापद ?

Colophon. इति शिवपुराणे वायवीये समाप्त (?)

विवरणम् शिवपुराणान्तर्गतवायवीयसंहितादिपाठ्य निबन्धः ।

No. 298. नरसिंहपुराणम् । Narasimhapuranam. Substance, country-made colourless paper, 12×3 inches. Folia 97. Lines, 10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Verse. Generally correct. Complete.

The Narasimhapurana, also styled Nrisimhapurana, is generally recognized as an Upapurana. It contains 67 adhyayas. The codex under notice contains an additional chapter, entitled Namarahasyakathana, describing the different names of Visnu in different sacred places, not mentioned in the India Office Catalogue. (See the India Office Catalogue, No 3575, p 1211, part VI.)

Beginning. ओं नमो भगवते वासुदेवाय ।

तप्तहाटककेशान्त ज्वलत्पावकलोचन ।

वज्राधिकनखस्पर्श दिव्यसिंह नमोऽस्तु ते ॥

End. शिवनद्यां शिवकरं गयायाञ्च गदाधरं ।

सञ्चरेत् परमात्मानं यः पश्यति स मुच्यते ॥

अष्टषष्टि तु नामानि कीर्तितानि मया तव ।

क्षेत्राणि चैव गुह्यानि कथितानि विशेषतः ।

एतानि मम नामानि रहस्यानि प्रजापते ।

यः पठेत् प्रातरुत्थाय शृणुयाद्वापि नित्यशः ॥

गवां शतसहस्रस्य दत्तस्य फलमाप्नुयात् (?) ।

दिने दिने शुचिर्भूत्वा नामान्येतानि यः स्मरेत् ।

दुःस्वप्नो न भवेत्तस्य मत्प्रसादान्न संशयः ।

अष्टषष्टि तु नामानि त्रिकालं यः पठेन्नरः ।

विमुक्तः सर्वपापेभ्यो मम लोके स मोदते ।

द्रष्टव्यानि यथा शक्त्या क्षेत्राण्येतानि मानवैः ।

वैष्णवैस्तु विशेषेण तेषां मुक्तिं ददाम्यहम् ।

हरिं समभ्यर्च्य तदग्रसंस्थितो हरिं स्मरन् विष्णुदिने विशेषतः ।

विहाय संसारजतापकं पुनः स याति विष्णोः पदमभ्युदारं ॥

Colophon. इति श्रीनरसिंहपुराणे नामरहस्यकीर्त्तनं नामाध्यायः ॥०॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥

विवरणम्—नरसिंहपुराणं नामोपपुराणमेतत, केचिदिदं नृसिंहपुराणमिति वदन्ति ।

No. 299. पद्मपुराणम् क्रियायोगसारः । Padmapurāṇam Kriyāyogasārah. Substance, country-made colourless paper, 14 × 4 inches. Folia, 115 Lines, 9 in a page Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, and worn out Verse. Generally correct. Complete

The last part of the Padmapurāna is entitled Kriyāyogasāra, complete in 25 Adhyāyas. In the last sloka, it is called an Upapurāna, so that it seems that it was at first a separate work, but afterwards incorporated in the Padmapurāna. Noticed by Dr. R. Mitra in his Notices of Sanskrit MSS., No 1162. See also the India Office Catalogue, No. 3398, p. 1224, part VI.

Beginning. ओं नमो भगवते वासुदेवाय ।

नारायणं नमस्कृत्य नरञ्चैव नरोत्तमं ।
देवीं सरस्वतीञ्चैव ततो जयमुदीरयत् ॥
लक्ष्मीनाथपदारविन्दयुगलं ब्रह्मेश्वराद्यामर-
श्रेणीनम्रशिरो निमान(?)ममलं वन्दामहे सन्तत ।
भक्त्या योगिमनस्तडागसुषमासन्दोहवद्धानम (?)
गङ्गाम्भोमकरन्दविन्दुनिकर संसारदुःखापहं ॥

End. नरः पठित्वा श्रुत्वास्य लभते वाञ्छितं निज ।
लिखित्वा लेखयित्वा वा य शास्त्रविदमर्च्चयेत् ॥
स विष्णुपूजनस्यैव फलं प्राप्नोति मानव ।
इदमतिशयगुह्य निःसृतं व्यासवक्त्रात
रुचिरमुपपुराणं प्रीतिदं वैष्णवानां ।
चिरममरवराद्यैर्वन्दितांघ्रेर्मुरारेः
सकलभुवनभर्त्तुश्चक्रिणः प्रीतयेस्तु ॥

Colophon. इति श्रीपद्मपुराणे क्रियायोगसारे व्यासजैमिनिसंवादे पञ्चविंशोऽध्यायः ॥ ० ॥
समाप्तश्चेदमुपपुराणमिति ।

विवरणम्—पद्मपुराणान्तर्गतक्रियायोगसारनामकोऽयं सुप्रसिद्धो निबन्धः ।

No. 300. गरुड़पुराणम्। Garudapurāṇam Substance, country-made white paper, 14×7 inches Folia, 164 Lines, 13 in a page Character, Nāgara. Date, 1955. Appearance, fresh. Not correct Incomplete

Garuḍapurāṇa is one of the 18 Mahāpurāṇas, noticed by Dr. R. Mitra in his Notices of Sanskrit MSS, No 2525, but the codex under notice, being only a portion of the work, does not agree with that either in its beginning or in its end It partly agrees with the MS. noticed in the Catalogue of the India Office, No. 3356, p. 1201, part VI.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ गरुडपुराण (?) विश्वखड ॥

ब्रह्मोवाच ।

यथा पप्रच्छ मा व्यास (?) तथासौ भगवान् भव ।

पप्रच्छ विष्णु देवाद्यैः भगवतो मम वै सह ॥

रुद्र उवाच ॥

हरे कथय देवेश देवदेवक ईश्वर, ।

को ध्येयः कथ वै पूज्यः कैर्त्तैस्तष्यते पर ॥

End. मनोवाक्कायजान् दोषान् तथा भुदक्षो खगेश्वर ।

मृत. स सुख (?) मायापाशैर्न बध्यते ॥ १५ ॥

यावच्छुद्धो नरो यस्तु विकर्मनिरतो भवेत ।

Colophon. इति श्री मिति आश्विन कृ. ८ गुरुवारसमत १९५६ ॥ का ॥ दस कत हर साध गौडब्राह्मखंडे थोका ॥ वीरा किम् नोका ॥ लिखौ कलकत्ता मध्ये संस्कृत कलेज में ।

विवरणम्—गरुडपुराणमिद महापुराणानामन्यतमं । पुस्तकमिदमसंपूर्णं वर्त्तते ।

No. 301. स्कन्दपुराणं अम्बिकाखण्डः। Skandapurāṇaṁ Ambikā-khaṇḍaḥ. Substance, country-made white paper, 12×6 inches. Folia, 299. Lines, 14 in a page. Character, Nāgara. Date, 1955. Appearange, fresh. Verse. Not correct. Complete

A portion of the Skandapurāṇa, containing legends chiefly connected with Śiva and Durgā. See the Catalogue of the India Office, Nos. 3623 and 3624, p. 1321, part VI.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः श्री नमो भगवते वासुदेवाय ॥

हस्त्यानन शकलचंद्रनिभैकदन्तः

शर्वात्मजो गणगतिर्भुजगोपवीती ।

विघ्नान्विनाशयतु नोस्य विधौ ममासौ

देवी च सा कमलिनी वरदास्तु लक्ष्मीः ॥ १ ॥

नमः परमदेवाय त्रैगुण्यविदितात्मने ।

सर्व्वतो योगरूढाय ससारभारहृतये ॥ २ ॥

स्थितिसर्गोपसंहाराणां कर्त्रे हर्त्रे पुरारिणे ।

षड्विंशाय पुराणाय महादेवाय धीमते ॥ ३ ॥

End. चक्रे सवर्त्मसंपर्लैर्गिरिश गेंद्र मेरिव ।

पिपिपुर्स्तरगोऽन्योन्य जगर्ज्ज च पयोदवत् ॥

गृह्णंतस्तान् सुरान् सेन्द्रान् किमासत दितेः सुता ।

इत्येव संप्रचिंतय्य शिवस्तस्मिन् बलार्णवे ॥

ते गृहीतायुधाः सर्वे बलवंतो महासुराः ।

सुखेन द्रष्टुमानगो *

बभूव भूरसितरा सुदुर्गमा ॥

Colophon. इति स्कांदपुराणे एकाशीतिसाहस्र्यां संहितायामंबिकाखंडे प्राह्लादनारायणीये द्रागमनं समाप्तम् शांति वैसाष सुदि २ संवत् १८५५

विवरणम् – स्कन्दपुराणान्तर्गताम्बिकाखण्डस्यांशोऽयं निबन्धः ।

No. 802. देवीपुराणम् । Devipurānam. Substance, country-made white paper, 14 x 6 inches. Folia, 178. Lines, 2-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, fresh, and written by different hands. Verse. Not correct. Complete.

A purāna glorifying the power of the great goddess. It is a sort of Tāntrikapurāṇa. Noticed by Dr. R. Mitra in his Notices of Sanskrit MSS., No. 2118. See also the Catalogue of the India Office No. 3362, p. 1205, part VI, but the readings do not always agree.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

नमस्तस्मै भगवत्यै कृष्णायै निशिशायिन्यै ।
नमस्कृत्य शिवां देवीं सर्वभागवतां शुभां ॥
पुराणं संप्रवक्ष्यामि यथोक्तमृषिभिः पुरा ॥

End. सदाचारः सदाहारः सर्व्वसंगविवर्ज्जितः ।
वाचयन् शतमर्द्धं वा प्रत्यहं प्राप्नुयाच्छिवं ॥
एतदष्टदश पादं शतैस्त्रिभिर्नरोत्तमैः ।
सहस्रैर्द्वादशैर्वत्स कथितं सर्व्वमिदम् ॥

Colophon. इत्याद्ये देव्यवतारे देवीपुराणं समाप्तमिति ॥ नमो दुर्गायै ॥ *समाप्त. सम्पूर्णम् ॥

विवरणम्—देवीपुराणं नाम प्रसिद्धोऽयं निबन्धः ।

No. 303. श्रीमद्भागवतम् दशमस्कन्धः । Śrīmadbhāgavatam Daśamaskandhaḥ. Substance, country-made colourless paper, 18 × 6 inches. Folia, 140. Lines, 12-19 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out, and writing effaced in parts. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A complete copy of the Daśamaskandha of the Bhāgavata, noticed before in No. 274, with a commentary, entitled Bhāvārthadīpikā, in the margin.

विवरणमुक्तपूर्व्वम् ।

No. 304 R. चण्डीटीका । Caṇḍīṭīkā. Substance, country-made white paper, 18 × 3 inches. Folia, 41. Lines, 5-7 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1731. Appearance, very old, and worn out. Prose. Generally correct. Complete.

A commentary on the Caṇḍī or Saptaśatī, by Vidyāvinoda Āchāryya.

Beginning.
नत्वाजमजयागूढं भालमेकममन्तरम।
विद्याविनोद आचार्य्यश्चण्डीटीकां करोत्यसं ॥
प्राक् किल भगवान् वादरायणान्तेवासी जैमिनिरधीतवेदाङ्गभागवतोऽपि सन्दिहानो मार्कण्डेयमहर्षिमवगम्य अपाचीत् भो भगवन् ममवश्चतुर्दश श्रूयन्ते ते केन कर्म्मणा तथाभूतास्तानस्मानानुपूर्व्व्यामन्वन्तराणि ब्रूहीत्युक्तो मार्कण्डेय-महर्षिः प्रत्यवोचत्। नायमस्माक कथावसर. इति सर्व्वार्थाभिज्ञान् विन्ध्या-चलनिलयाश्चतुरः पक्षिणः पृच्छ इति मुनिनोपदिष्ट जैमिनिस्तथाकार्षीत। ते धर्म्मपक्षिण आनुपूर्व्व्या चतुर्दशमन्वाख्यानं प्रवर्त्तयन्तोऽष्टममन्वन्तरकथा प्रक्रममाणा ऊचुः मार्कण्डेय उवाच इति।

End.
कीदृशी देवी ताभ्यां राजवैश्याभ्यां भक्त्या अभिष्टुता सती। एवं॥ सुरथः क्षत्रियर्षभ वणिग्वैश्यश्रेष्ठ एवमनेन प्रकारेण देव्या वरं लब्ध्वा सूर्य्यात् जन्म समासाद्य प्राप्य सावर्णिर्मनुर्भविता।

Colophon.
इति श्रीविद्याविनोदाचार्य्यकृता चण्डीटीका समाप्ता॥ श्रीश्रीगुरवे नमः। लिपिरियं श्रीरामसोहमदेवशर्म्मणः पुस्तकस्य॥ शक १७३४। माघमा

विवरणम्—श्रीविद्याविनोदभट्टाचार्य्यविरचितचण्डीटीकारूपोऽयं निबन्धः।

No. 305. रामायणं (उत्तरकाण्डः)। Rāmāyaṇam (Uttarakāṇḍaḥ) Substance, colourless paper, 21 × 3 inches. Folia, 123, (of which foll 1-19 are wanting). Lines, 6 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance very old, worn out, and writing effaced in parts. Verse. Generally correct. Incomplete

Another copy of the work noticed in No. 224 of this vol.

विवरणमुक्तपूर्व्वम्

No. 306 R. विष्णुपुराणं। Viṣṇupurāṇam Substance, country-made colourless paper, 21 × 3 inches Folia, 212 Lines, 7 in a page Character, Bengali Date, Śaka 1111. Appearance, very old, worn out, and writing effaced in parts. Verse Generally correct Complete.

Another copy of the work noticed in No. 220 of this vol.

विवरणमुक्तपूर्व्वम्

No. 307 R. रामायणम् । Rāmāyanam Substance, country-made yellow and colourless paper, 20×5 inches Folia, 111 Lines, 9 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and writing effaced in parts Verse. Generally correct Incomplete

Another incomplete copy of the work noticed in No. 185 of this vol.

विवरणन्तु पूर्ब्बवत्

No. 308 R. महाभारतं (गदासौप्तिकस्त्रीपर्व्वाणि) । Mahābhāratam (Gadāsauptikastrīparvāni Substance, country-made yellow paper, 14×4 inches Folia, 114 Lines, 2-8 in a page Character, Bengali Date, Śaka 1624. Appearance, old Verse Generally correct Complete

This codex contains the Gadā Sauptika and Strī parvans of the Mahābhārata, noticed in No. 119 of this vol.

विवरणन्तु पूर्ब्बवत् ।

No. 309 R. ब्रह्मवैवर्त्तपुराणं (श्रीकृष्णजन्मखण्डः) । Brahma-vaivartapurāṇam (Śrīkṛṣṇajanmakhandaḥ) Substance country-made colourless paper, 18×3 inches. Folia, 57. Lines, 6 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, very old, worn out, and torn in parts Verse Generally correct Incomplete.

Another copy of the work noticed in No. 58 of this vol

विवरणन्तु प्रायम् ।

No. 310. महाभारतं (वनपर्व्वटीका) । Mahābhāratam (Vanaparvatīkā). Substance, country-made white paper, 14·7 inches Folia, 82 Lines, 5-12 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, fresh Prose. Not correct. Complete.

A commentary by Arjuna Miśra on the Vanaparvan of the Mahābhārata, called Bhāratārthadīpikā.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमदर्ज्जुनमिश्रकृतमहाभारतीयवनपर्व्वटीकामात्रं वर्त्तते ।

No. 311. महाभारतम् (उद्योगपर्व्वटीका) । Mahabharatam (Udyogaparvaṭīkā) Substance, country-made white paper, 16×5 inches Folia, 11. Lines, 5-11 in a page Character, Bengali Date, Śaka 1696 Appearance, fresh Verse Not correct Complete

Arjuna Miśra's commentary on the Udyogaparvan of the Mahābhārata

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतीयोद्योगपर्व्वणि श्रीमदर्ज्जुनमिश्रकृतटीका वर्त्तते ।

No. 312. महाभारतम् (सभापर्व्वटीका) । Mahābhāratam (Sabhāparvaṭīkā) Substance, country made white paper, 16×8 inches. Folia, 28 Lines, 8-14 in a page. Character, Bengali. Date, A D 1900. Appearance, fresh Prose Not correct Complete

Arjuna Miśra's commentary on the Sabhāparvan of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन्नर्ज्जुनमिश्रकृतभारतीयसभापर्व्वटीकामात्र वर्त्तते ।

No. 313. महाभारतम् (आदिपर्व्वटीका) । Mahābhāratam (Ādiparvaṭīkā) Substance, country made white paper, 16×5 inches. Folia, 76 Lines, 1-14 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, fresh Not correct Complete

Arjuna Miśra's commentary on the Ādiparvan of the Maha-

र्ज्जुनमिश्रकृतमहाभारतीयादिपर्व्वटीकामात्र वर्त्तते ।

No. 314. पौष्करीयव्याख्या । Pauskarīyavyākhyā Substance, country made white paper, 16×4 inches. Folia, 22. Lines, 6-9 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and worm-eaten throughout Prose Generally correct Complete.

A commentary on a Paurāṇika treatise, Puṣkarodbhava, on the nature of God Viṣṇu, complete in 26 Adhyāyas, entitled Pauṣkarīyavyākhyā, by Viśvanātha, son of Vaijanātha. Another

commentary on the same work, entitled Mitrākṣarā, by Viśveśvara, has been noticed in the Catalogue of the India Office, No. 3712, p. 1100, part VI.

Beginning. नत्वा श्रीगणपं देवं व्यासं द्वैपायनं गुरुं ।
पौष्करीयप्रबंधस्य कुर्वे व्याख्यां यथामति ॥ १ ॥
कृष्णात्मजो विश्वनाथो मालादेवीसुतः सुधीः ।
मध्यंदिनयजुः शाखो वैजनाथात्मजो द्विजः ॥ २ ॥
श्रीगंगाप्रसादेन तत्कृतप्रेरणात्मया ।
क्रियते सगतिस्तत्र कथायाः सत्त्वसारतः ॥ ३ ॥
सदाशिवात्मगृहीतैर्यत्स्वर्गसहायिभिः ।
वेदान्तसारविद्भिः कृता व्याख्यानशी कृता ॥ ४ ॥
न वा (?) याहि पुण्यचर्यो वीक्षतः स तु दुर्लभः ।
अतो मया सुबोधाय क्रियते तद्विदां मुदे ॥ ५ ॥

प्रभावमिति । सागराभसि प्रलयकालीनसमुद्रे । पुष्करे सर्वतोमुखे पुष्करं सर्वतोमुखमित्यमरः स्वपतो योगनिद्रां वितन्वतः प्रभावं सृष्ट्यादि सामर्थ्यं व्याख्याहि । पुष्करे चतुर्दशभुवनात्मके देवा ऋषयः यथोत्पन्ना एतत् कथयेति । द्वितीयः प्रश्नः । योगं ध्यानधारणादिरूपमिति । योगं ध्यानधारणादिरूपमिति (?) । अभिगमोपायं वा कीदृशं योगं प्रभावं प्रभवत्यस्मादिति प्रभावः । इति तृतीयः । कियंतं कालं स्थित्वा शयिता शयनं करिष्यति ।

End. विषये न्यस्तेति उभयोर्विष्णुरुद्रयोः पश्ययोर्विषये कृताः प्राप्ताः लोकानां हितकाम्यया शातत्र च ज्वलति स्म ॥ दीप्तिं गच्छति विष्णुना गृहीतं (?) कर्तौ रुद्रः संस्तव वचनमाह अनादीति ॥ इति षड्विंशः श्रीमद्विजयराजराजकृतया श्रीपुष्करस्योद्भव व्यासो वै विषमो विषेण समतां यातो भवोद्भवतये ॥ व्याख्याभिः सुधया समः स विदुषा श्रीविश्वनाथेन भो जातः सदयहृणाय स सदसतं देवाय दर्पार्पितं ॥

Colophon. इति श्रीविद्वज्जनमोदमार्थकृतवैजनाथात्मजविश्वनाथीयपौष्करीयव्याख्यासमाप्तिमकामीत (?) ॥ श्रीमद्गणेशार्पणमस्तु ॥ यदि शुद्धमशुद्धं वा मस्त्वदालिखितं मया । संशोधनीयं विद्वद्भिः सारासारविवेकिभिः ॥ शुभं भूयात् ॥

विवरणम् - पौष्करीयनिबन्धव्याख्यारूपोऽयं निबन्धः ।